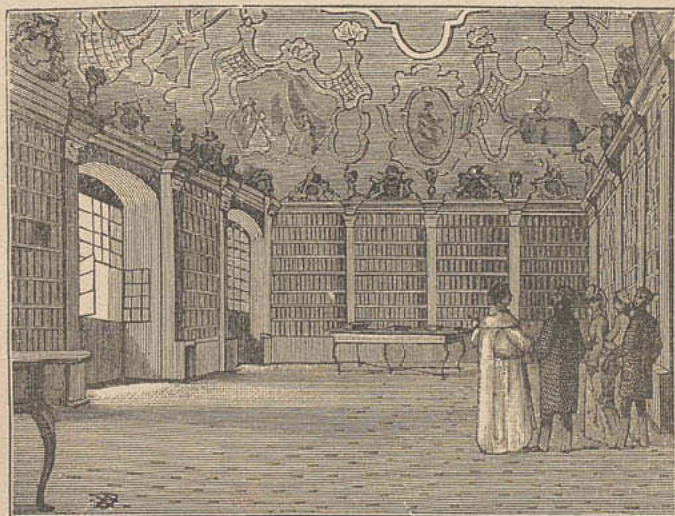

o. Jarosław Łuniewski OSPPE

Inkunabuły w zbiorach paulinów polskich

Katalog i opracowanie

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Inkunabuły
w zbiorach paulinów polskich
Katalog i opracowanie

o. Jarosław Łuniewski OSPPE

Inkunabuły
w zbiorach paulinów polskich
Katalog i opracowanie

Recenzja
Halina Dudała

Publikacja finansowana w ramach programu
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą
„Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2018–2022
nr projektu 11H 18 0393 86 kwota finansowania 584 272 zł

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Monastyczne początki	12
Paulini w Polsce	15
Kultura książki w życiu duchowym i intelektualnym polskich paulinów	20
Biblioteka jasnogórska	22
Europejscy prekursorzy drukarstwa z jasnogórskiej biblioteki	30
Biblioteka paulińska na Skałce w Krakowie	60
Europejscy prototypografowie z biblioteki skałecznej	67
Słowo końcowe	71
Closing remarks	75
Index incunabulorum bibliothecae Clari Montis	79
Index incunabulorum bibliothecae Rupellae	203
Indeks topo-typograficzny inkunabułów	215
Alfabetyczny indeks drukarzy, nakładców i wydawców	233
Alfabetyczny indeks autorów	237
Indeks proveniencji inkunabułów	241
Indeks znaków własnościowych	253
Konkordancje numerów bibliograficznych i numerów katalogu	259
Bibliografia	285

Wykaz skrótów

acced.	– accedat
add.	– additae
adl.	– adligat
AJG	– Archiwum Główne Zakonu Paulinów na Jasnej Górze
ASk	– Archiwum Klasztoru Paulinów na Skałce
BAV	– <i>Bibliothecae Apostolicae Vaticanae. Incunabula.</i>
Bd.	– Band
bł.	– błogosławiony
BMC	– <i>Catalogue of books printed in the XVth century now in the British Museum.</i>
BSB	– <i>Bayerische Staatsbibliothek. Inkunabelkatalog.</i>
C	– Copinger W.A., <i>Supplement to Hain's „Repertorium bibliographicum”.</i>
ca.	– circa
CIH	– Sajó G. – Soltész E., <i>Catalogus incunabulorum que in bibliothecis publicis Hungariae asservantur.</i>
comm.	– comment
CR	– Reichling D., <i>Appenduices ad Hainii – Copingeri „Repertorium bibliographicum”. Additiones et emendationes.</i>
ed.	– edidit
Estr.	– Estreicher K., Estreicher S., <i>Bibliografia polska.</i>
GW	– <i>Gesamtkatalog der Wiegendrucke.</i>
H	– Hain L., <i>Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD. typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur.</i>
HC	– Copinger W.A., <i>Supplement to Hain's „Repertorium bibliographicum”.</i>
HR	– Hain–Reichling
HCR	– Hain–Copinger–Reichling
Hrsg.	– Herausgaben
IBP	– Bohonos M., Szandorowska E., <i>Inkunabuły w Bibliotekach Polskich. Centralny katalog.</i>
IGI	– <i>Indice generale degli incunaboli delle biblioteche d'Italia.</i>
inw.	– numer inwentarza

ISTC	– <i>Incunabula Short Title Catalog. The international database of 15th-century European printing</i> [https://data.cerl.org/istc/_search?query].
j. łac.	– język łaciński
j. pol.	– język polski
k.	– karta / kart
lok.	– lokalizacja (sygnatura)
nlb.	– nieliczbowane
OC	– Oates J.C.T., <i>A Catalogue of the fifteenth-century printed books in the University Library Cambridge</i> .
opr.	– oprawa
pocz.	– początkowa, początek
poł.	– połowa
poz.	– pozycja
praeced.	– praecedat
proven.	– proveniencja
R	– Reichling D., <i>Appendices ad Hainii–Copingeri „Repertorium bibliographicum”. Additiones et emendationes</i> .
rękop.	– rękopis, rękopiśmienny
s.	– strona, strony
św.	– święty
tłm.	– tłumaczył
Tr	– translator
tyt.	– tytułowa
w.	– wiek
współopr.	– współoprawne

Wstęp

W zakonach kierowanych regułą św. Augustyna, do których zalicza się również zakon paulinów, biblioteka była ważnym elementem kultury duchowej i formacji kulturowej. Działała wyłącznie w obrębie i na potrzeby danego klasztoru. Każda biblioteka klasztorna wykształciła jednak własną formę udostępniania swoich zasobów. W wyjątkowych sytuacjach bibliotekarz za zgodą przełożonego mógł udostępniać księgozbiór osobom spoza społeczności klasztornej, ale pod karą chłosty nie wolno mu było pozostawić takiego czytelnika w bibliotece samego. W przypadku wypożyczenia książki na zewnątrz miał on obowiązek zapisać ten fakt szczegółowo w rejestrze, zawierającym datę, imię i nazwisko wypożyczającego oraz okres jej udostępnienia¹.

Najstarsze konstytucje paulińskie z lat 1309–1444 nie narzucały sposobu organizacji oraz pracy biblioteki klasztornej². *Directorium* [...] z XVI wieku nakazywało jedynie dbałość o książkę i jej ochronę przed zabrudzeniem lub zniszczeniem. Nakazywano obowiązek gromadzenia komentarzy biblijnych, literatury monastycznej, historycznej, hagiograficznej i słowników³. Właściwą podstawę prawną biblioteka paulińska uzyskała w zapisach konstytucyjnych uchwalonych w połowie XVII wieku. We wcześniejszych regulacjach biblioteka jako jednostka organizacyjna w obrębie klasztoru nie występowała. W 1725 roku uzyskała umocowanie prawne i w konstytucji poświęcony został jej cały rozdział⁴.

---

1 Quod si cui externo aliquos libros ad usum concesserit de consensus Superioris, statim scribat in registro diem, personam, et tempus, quo libro sit reddentus. *Constitutiones religionis S[ancti] Pauli Primi Eremitae a Sant[issim]o D[omino] N[ostro] Papa Urbano VIII Aprobatae et confirmatae*, Typis S[anctae] Congreg[ationis] de Propaganda Fide, Romae 1725, s. 143.

2 Ibidem, s. 143.

3 Ideo debent operam dare ut in domo habeantur libri uarii ad hoc necessarii uidelicet Vocabularia et expositions Bibliae Vita patrum ac libri historiales. G. Gyöngyösy, *Directorium singulorum[m] fratrum officialium Ordinis Sa[n]cti Pauli primi heremite sub regula b[e]ati Augustini ep[iscop]i militantium*, [Antonius de Bladis, Romae ca. 1520], k. f₂ r–v; idem, *Przewodnik dla braci paulinów urzędników. Directorius singulorum fratrum officialium Ordinis S[ancti] Pauli Primi Eremitae B. M. i R.*, tłumaczyli z łaciny K.S. Szafraniec ZP, B. Degórski ZP, wstępem poprzedził i komentarzem opatrzył J. Z[budniewek], „Studia Claromontana” 1998, T. 18, s. 479.

4 *Constitutiones religionis...*, 1725, s. 143–144. S. Świdziński, *Constitutio Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae iuxta textum ante annum 1643 conscriptum: historia-textus-sententia*. „Archivum

Konstytucje paulińskie przewidywały kary dla tych, którzy nie dochowywali staranności w opiece nad biblioteką oraz tolerowali niedozwolone formy wypożyczania i sprzedaży książek. Były nią: kara chłosty, a nawet do czasu zwrotu książki odmowa udzielenia rozgrzeszenia. Wszystko to świadczyło o wielkim znaczeniu biblioteki w życiu zakonnym paulinów oraz szacunku do książki⁵.

Wielkość wydatków na zakup książek ustalał prowincjał, najczęściej przy okazji wizytacji klasztoru⁶. Konstytucje zakonne nie regulowały kwestii budżetu biblioteki ani też jego wysokości. Bibliotekarzowi pozostawało tylko przypominanie przełożonym o potrzebie pomnażania zasobów bibliotecznych oraz obowiązek współpracy z kaznodziejami, sprawującymi merytoryczną opiekę nad placówką. Przełożeni pod groźbą kary zostali wyraźnie zobowiązani do corocznego powiększania zbiorów⁷.

Zakupu książek dokonywano według wykazu dyscyplin naukowych, który był skrupulatnie przestrzegany i został zapisany w konstytucji zakonnej z 1644 roku w rozdziale XXIV *De officio bibliothecarii*. Nakazywał on, aby księgozbiór biblioteczny był usystematyzowany rzeczowo, w obrębie literatury kościelnej i świeckiej. W ramach każdej z obydwu grup należało utworzyć odpowiednie działy⁸. Do literatury kościelnej zaliczono teologię scholastyczną, spekulatywną, ascetyczną, moralną – zwaną wówczas kazuistyką – oraz kaznodziejstwo. Piśmiennictwo świeckie reprezentowała przede wszystkim filozofia, historia i retoryka. Bibliotekarz czuwał nad odpowiednim oznakowaniem ksiąg zakazanych, które powinny być umieszczone w miejscu trudno dostępnym i pod kluczem⁹.

Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae. Fontes 1^a, Augustae Trevirorum 1973; K. Elm, *Quellen zur Geschichte des Paulinerordens aus Kloster Grünwald im Hohschwarzwald in der Stiftsbibliothek von St. Paul im Lavantal*, „Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins“ 1972, Bd. 120, s. 91–124.

⁵ Nemini extra Conventum sub privatione vocis activae, et passivae ad duos annos ullum librum ex bibliotheca concedat sine licentia expressa Praelati, cui rigorose praecipitur sub poena proprietariorum, ne audeat sine consensu sui Conventus quosvis libros Bibliothecae donae, vendere, alienare, vel oppignorare. [...] Autores talium alienationum, libros sine licentia Superioris alienatos a Possessoribus male fide recuperabunt, alias non absolvendi a Confessariis. *Constitutiones religionis...*, 1725, s. 143.

⁶ Generalis, vel Provincialis in sua persona visitaverit [...] Bibliothecam, in illo actu visitationis ordinet taxam certam pro libris quotannis comparandis. *Constitutiones religionis...*, 1725, s. 153.

⁷ Superior loci quotannis in memoriam revocet augmentum Bibliothecae, caetera quae ad libros spectant, agat cum consilio Supprioris. *Constitutiones religionis...*, 1725, s. 144.

⁸ *Constitutiones religionis S[ancti]. Pauli Primi Eremitae a Sant[issimo] D[omino] N[ostro] Papa Urbano VIII Aprobatae et confirmatae*, Typis Francisci Monetae, Romae 1644, s. 131–132.

⁹ L. Grzebień, *Organizacja bibliotek jezuickich od XVI do XVIII wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1975, T. 30, s. 223–282.

Księgozbiór gromadzony był z myślą o potrzebach całego konwentu i jego obowiązku prowadzenia działalności duszpasterskiej. Potrzeby osób studiujących nie były uwzględniane, stąd dzieła naukowe o charakterze podręczników akademickich w paulińskich kolekcjach bibliotecznych pochodzą zazwyczaj z darowizn. Wynikało to z faktu, iż książki potrzebne były do codziennego czytania tekstów liturgicznych, Pisma Świętego, jego wykładni, homilii oraz tekstów przypisanych określonym świętom. Zbiory były tematycznie gromadzone pod kątem potrzeb kaznodziejów, na których ciążył obowiązek nieustannych starań u przełożonych o odpowiednie wyposażenie biblioteki¹⁰.

Wysokość przeznaczonych na ten cel środków była ustalana przez prowincjała, względnie generała. Obok zakupów ważną formą powiększania zbiorów były dary paulinów, dary dobrodziejów klasztorów – zarówno osób świeckich, jak i duchownych – oraz zapisy testamentalne proboszczów parafii klasztornych lub sąsiednich. Wartość tych darowizn oraz ich częstotliwość zależała od miejsca, jakie w hierarchii zakonu i klasztoru zajmował darczyńca. Pozyskiwane w ten sposób książki nie mogły w wymaganym zakresie zaspakajać potrzeb duszpasterskich i naukowych. Uzupełniały jedynie już ukształtowaną kolekcję. Aktualną literaturę pozyskiwano wyłącznie drogą zakupów, a od 1693 roku także dzięki egzemplarzowi obowiązkowemu dostarczanemu przez oficynę paulińską z Jasnej Góry¹¹.

W tym miejscu chciałbym podziękować wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie tej publikacji. W sposób szczególny pragnę podziękować Panu Profesorowi Leonardowi Ogiermanowi oraz Pani dr Agacie Sowińskiej i Panu mgr. Tadeuszowi Maciągowi.

---

10 [...] legatur [...] ex Scriptura Sacra cum expositione authorum probatorum, [...] aliquid ex spiritualibus aliisque aedificationis libris approbatis, [...] aliquid de festo occurenti, [...] ex homiliis vel sermonibus Sanctorum Patrum [...]. *Constitutiones religionis...*, 1725, s. 131.

11 Zarządzenie obowiązujące drukarnię jasnogórską z 1719 roku: *Quinque libri in typographia hac Claromontana, sive domesticorum, sive extraneorum impressi fuerint, Praefectus Typographiae obligatus erit duo exemplaria singulis Conventibus mittere. Sub pretio per Admodum Reverendum patrem provincialem taxando quod Superiores locales obligati erunt Praefecto Typographiae deponere. AJG 537: Actorum Provinciae Polonae tomus septimus, s. 9, articulus 8.*

Monastyczne początki

Zakon Paulinów zaczął tworzyć się na Węgrzech w pierwszej połowie XIII wieku w oparciu o powstałe niezależnie od siebie wspólnoty, w których gromadzili się miejscowi pustelnicy. Pierwszą z nich zorganizował w 1225 r. Bartłomiej, biskup Pécs, a drugą bł. Euzebiusz, kanonik kapituły katedralnej w Ostrzyhomiu (Esztergom)¹².

Bartłomiej nadał nowemu zgromadzeniu swoją regułę, która składała się z trzech postanowień. Najważniejszym zadaniem braci było zatem dbanie o swoją świętość oraz wspomaganie innych w dochodzeniu do niej. Bracia mieli żyć wspólnie i czerpać dochody z pracy własnych rąk, przy zachowaniu skromności i ubóstwa. Drugi punkt nakłaniał do życia pobożnego i moralnego, a trzeci wskazywał braciom zakonnym sposoby dążenia do świętości poprzez kontemplację, modlitwy, czuwania, posty, pracę oraz poszerzanie wiedzy. Na takiej podstawie działać miało pierwsze zgromadzenie pustelników znajdujące się na terenie Węgier¹³.

W roku 1250 z inicjatywy bł. Euzebiusza powstała druga wspólnota pustelnicza, ukrywająca się przed najazdem tatarskim w gęstych lasach pokrywających okolice miasta Esztergom (Ostrzyhom). Monaster wybudowano na wzgórzu zwanym *Świątym Krzyżem* (Szent Kereszt). Zgromadzeni tam pustelnicy zaczęli odwoływać się do tradycji Pawła Eremity, pierwszego uznanego przez Kościół świętego pustelnika.

Nowa wspólnota obrała za swojego patrona św. Pawła z Teb, prowadzącego życie na pustyni w Egipcie na przełomie III i IV wieku¹⁴. W oparciu o te dwie

---

¹² I. Horváth, *A klastrompusztai rom eredete. (Adatoka pálos rend történetéhez)*, w: *Esztergom évlapjai. Annales Strigonienses* 1981, s. 61–63; M. Chmielewski, *Duchowość paulinów w świetle najstarszych traktatów ascetycznych*, „*Studia Claromontana*” 2009, T. 27, s. 75; J.S. Płatek, *Początki Zakonu św. Pawła Pierwszego Pustelnika*, Paulinianum Wydawnictwo Zakonu Paulinów, Częstochowa 1989, s. 5.

¹³ F. Pasternak, *Powstanie zakonu Paulinów i jego najstarsze reguły*, „*Prawo Kanoniczne*” 1967, T. 10, z. 1–2, s. 213, <https://doi.org/10.21697/pk.1967.10.1-2.07>.

¹⁴ B. Degórski, *Św. Paweł Pierwszy Pustelnik w świetle tekstów patrystycznych*, „*Studia Claromontana*” 1985, T. 6, s. 110–144.

wspólnoty powstał nowy zakon, który w 1263 roku występuje już pod nazwą *Braci Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika*.

Po śmierci Euzebiusza 20 stycznia 1270 roku, władzę w zakonie przejął bł. Benedykt. Na okres jego rządów przypadał stopniowy rozwój zgromadzenia. Paulini szybko zyskali przychyłność władców węgierskich, którym nieraz służyli duchowym wsparciem i wiedzą. W 1308 roku kardynał Gentilis, legat papieża Klemensa V, nadał zakonowi regułę św. Augustyna i oficjalnie zatwierdził go jako Zakon Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika. Nadanie reguły św. Augustyna oznaczało ostateczne zatwierdzenie istnienia wspólnoty paulinów, którą od tego momentu mogło nazywać się zakonem¹⁵. Konsekwencją tego wydarzenia było nadanie przeorowi w 1319 roku godności generała zakonu. Tak więc w XIII wieku na terytorium Królestwa Węgierskiego zaczął się kształtować nowy zakon. Korzystając z tradycji pustelniczej, łącząc ją z życiem wspólnotowym, paulini nadali monastycyzmowi zupełnie nowy wymiar¹⁶.

Węgieŕscy paulini ogromną wagę przywiązywali do postaci św. Pawła z Teb, który urodził się około roku 228. Według *Żywota św. Pawła Tebańskiego* autorstwa św. Hieronima Paweł był dziedzicem wielkiej fortuny, którą dzielił wraz z zamężną już siostrą. Opisywany został jako osoba wykształcona, biegle władająca greką i dysponująca wiedzą humanistyczną. Hieronim podkreślał także jego ogromną pobożność oraz afirmację Boga.

Około 250 roku cesarz Decjusz rozpoczął na terenie Imperium Rzymskiego wielkie prześladowania chrześcijan, które nie ominęły Teb. Chcąc zagarnąć część majątku szwagra, mąż siostry (poganin) zamierzał wydać Pawła prześladowcom. Ten, dowiedziawszy się o planowanej denuncjacji, porzucił wszystko, co posiadał, i odszedł na pustkowie, chroniąc się przed prześladowaniami w niewielkiej jaskini. Po ustaniu prześladowań pozostał w tym ustronnym miejscu, prowadząc przez następne lata życie pustelnicze. Mieszkał w jaskini, żywił się tylko daktylami i połówką chleba, którą codziennie przynosił mu kruk posłany przez Boga. Ubranie wykonał sobie z palmowych liści. Na pustyni spędził 98 lat. Gdy Paweł miał sto trzynaście lat, odwiedził go św. Antoni. Zmarłego Pustelnika Antoni pogrzebał na pustyni w grobie wykopanym przez dwa lwy.

Tak skrótowo życie św. Pawła opisuje św. Hieronim. Tekst jest stosunkowo krótki i ubarwiony odpowiadającymi średniowiecznym opowieściom o świętych elementami mitycznymi. Można jednak wysnuć wniosek, że Paweł miał być przykładem człowieka, który porzucił wszystko dla służby Bogu. Przy-

¹⁵ F. Pasternak, *Historia kodyfikacji konstytucji Zakonu Paulinów od 1308 do 1930 r.*, „*Nasza Przyszłość*” 1969, T. 31, s. 12–17.

¹⁶ B. Stypułkowska, *Pustelnicy jako przedstawiciele indywidualnej formy życia konsekrowanego*, „*Analecta Cracoviensia*” 2018, T. 50, s. 134–136.

czyną ucieczki była chytrność jego szwagra. Świętość Pawła polegała na tym, iż zrezygnował on ze swego majątku i żył w ubóstwie i samotności przepięknej modlitwą. Owo postępowanie miało być zachętą i wzorem etycznym życia doskonałego dla ludzi bogatych oraz drogowskazem dla osób poszukujących „sam na sam” z Bogiem¹⁷.

Z kultem św. Pawła powiązano również kult Najświętszej Marii Panny. Łączenie postaci św. Pawła z kultem Matki Bożej jest efektem modelu religijności, w jakim wyrastali ówczesni Węgrzy. Królestwo Węgier znajdowało się pod mocnym wpływem kultury bizantyjskiej, gdzie postać Matki Bożej odgrywała istotną rolę. Prawdopodobnie św. Pawła nie łączyła szczególna więź z Matką Bożą – jest to raczej swoista symbioza kultu tych postaci, czyli połączenia życia pustelniczego i ruchu dewocyjnego.

Paulini jednakowoż, nawiązując do tradycji o św. Pawle, opowiadali o niezwyklej łączności Pawła z Matką Bożą. Szczególną rolę odgrywała tu symbolika palmy, z której wypływała woda życia. W XV wieku zakony kanonickie oparte na regule św. Augustyna skupiły się bardzo mocno na promocji nowej formy duszpasterstwa, w propagowaniu której niebagatelną rolę odegrali paulini. Do ich działalności należało grupowanie ludzi wokół miejsc kultu i organizacja pielgrzymek, te bowiem najlepiej realizowały program nowej formy życia religijnego.

---

¹⁷ Św. Hieronim ze Strydonu, *Żywoty mnichów, Pawła, Hilariona, Malchusa*, przekład, wstęp i opracowanie B. Degórski OSPPE, „Źródła Monastyczne”, T. 10, Wydawnictwo Benedyktynów, Tyniec 1995, s. 9–20.

Paulini w Polsce

W sprowadzeniu paulinów do Polski istotną rolę odegrał klasztor w Márianosztra. Jego fundatorem był król węgierski i polski Ludwik Węgierski, ojciec królowej Jadwigi. Ustanowił w nim sanktuarium maryjne ku czci Matki Bożej Wielkiej Pani Węgrów. Przez całe średniowiecze był to największy klasztor pauliński, stając się jednym z głównych centrów monastycznych Węgier.

W XIV wieku zacieśniły się kontakty Królestwa Polskiego z Królestwem Węgier. Królewskie mariaże, wojskowe sojusze oraz przekazanie praw do sukcesji tronu polskiego dynastii andegaweńskiej skutecznie to umożliwiały. Jednym z efektów było założenie pierwszego klasztoru paulińskiego w Polsce. Informację o tym fakcie znajdujemy w *Rocznikach* Jana Długosza¹⁸.

Z konwentu w Márianosztra w 1382 roku, na prośbę palatyna Ludwika Wielkiego, księcia opolskiego Władysława, wyruszyło na Jasną Górę szesnastu paulinów, którzy dali początek ich pierwszej fundacji w Polsce. W klasztorze wkrótce umieścili przywieziony z Bełzca na Rusi Czerwonej Cudowny Obraz Najświętszej Maryi Panny¹⁹. Ikona typu hodogetrycznego przedstawiała ciemną postać Bogarodzicy z Dzieciątkiem na rękach. Skąd obraz pochodzi, do końca nie wiadomo²⁰.

Udokumentowanym faktem jest przejęcie kościoła parafialnego w Starej Częstochowie przez grupę białych zakonników oraz wydany przez księcia Opolczyka dokument fundacyjny z 9 sierpnia 1382 roku, który do dziś znajduje się w jasnogórskim archiwum²¹.

---

18 J. Długosz, *Dziejów Polskich ksiąg dwanaście*, T. III, ks. IX, X, tłm. K. Mecherzyński, Drukarnia „Czasu” W. Kirchmayera, Kraków 1868, s. 392–393.

19 S. Bylina, *Nowa dewocja, postawy wiernych i kult maryjny w Europie Środkowej późnego Średniowiecza*, „*Studia Claromontana*” 1984, T. 5, s. 110; K. Szafraniec, *Z dziejów Jasnej Góry. Próba wyjaśnienia genezy klasztoru i sanktuarium w świetle analizy źródeł historycznych*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1980, s. 49; idem, *Konwent Paulinów Jasnogórskich 1382–1864*, Instytut Studiów Kościelnych, Rzym 1966, s. 3.

20 W. Kurpik, *Częstochowska Hodegetria*, Wydawnictwo Paulinianum, Częstochowa 2020, s. 304.

21 AJG dypl. 5; J. Fijałek, *Zbiór dokumentów Zakonu OO. Paulinów w Polsce. Zeszyt I. 1328–1464*, Nakładem OO. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1938, s. 23–29.

Nowe posiadłości klasztoru znajdować się miały na ziemiach lennych nadanych Władysławowi Opolczykowi przez Ludwika Węgierskiego. Rzeczywistym fundatorem klasztoru mógł być król Polski i Węgier, Władysław Opolczyk natomiast jedynie wykonawcą jego woli. Jest to prawdopodobne, gdyż Ludwik Węgierski był gorącym rzecznikiem paulinów, kontynuował na ich rzecz liczne fundacje oraz sprowadził relikwie św. Pawła Pustelnika z Wenecji.

Nazwa *Jasna Góra* związana jest z dawnym zwyczajem nakazującym nowo powstającym klasztorom nadawanie terminów przywołujących pozytywne skojarzenia. W ten sposób starano się upowszechnić pośród wiernych przekonanie o radości płynącej z życia zakonnego. W tym przypadku została ona zapożyczona z macierzystego klasztoru paulinów w Budzie, który również nazywano Jasną Górą. Pewien wpływ na tę decyzję mogła mieć też budowa geologiczna wzgórza wypiętrzonego na wapiennych białych skałach.

Sprowadzony z Rusi Obraz Matki Bożej uchodził za dzieło świętego Łukasza Ewangelisty, a tym samym uważany był za cudowny. Obraz ten sprawił, że radykalnej zmianie uległ charakter posługi jasnogórskich zakonników. W stosunkowo krótkim czasie klasztor jasnogórski stał się jednym z największych sanktuariów paulińskich²².

Władysław Opolczyk nie ograniczył swojej aktywności na tym polu do Jasnej Góry. W ciągu kilku kolejnych lat ufundował klasztory w Głogówku na Śląsku (1388) i Wieluniu (przed 1391) – następnie refundowane przez Władysława Jagiełłę²³. Prawdopodobnie już w 1395 roku doszło do utworzenia prowincji polskiej z główną siedzibą w Częstochowie, w 1401 roku natomiast powiązany z Władysławem Opolczykiem ród Wieruszów ufundował klasztor w Wieruszowie²⁴.

Szybki rozwój Zakonu Paulinów na ziemiach polskich wynikał z poparcia dworu królewskiego Jagiellonów, a od drugiej ćwierci XV wieku kręgu osób skupionych wokół biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego. W 1421 roku paulini przejęli parafię w Beszowej. Klasztor ten został ufundowany przez biskupa krakowskiego Wojciecha Jastrzębca w 1421 roku. Zakonnicy przybyli z klasztoru na Jasnej Górze, i co było precedensem w dziejach zakonu, natychmiast podjęli pracę duszpasterską w parafii. Umożliwił to wydany przez papieża

22 A. Niedźwiedź, *Obraz i postać. Znaczenia wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005, s. 37–41.

23 J. Zbudniewek, *Paulini na przełomie XIV i XV wieku*, w: *Książę Władysław Opolczyk, fundator klasztoru paulinów na Jasnej Górze*, red. M. Antoniewicz, J. Zbudniewek, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007, s. 130–131.

24 J. Zbudniewek, *Kopiarz dokumentów konwentu Paulinów w Wieruszowie*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1973, T. 26, s. 208–217, <https://doi.org/10.31743/abmk.6996>.

Bonifacego IX w 1401 roku i ponowiony w Konstancji w 1418 roku przywilej na prowadzenie działalności kaznodziejskiej. Prawo patronatu nad klasztorem do 1478 roku sprawował ród Jastrzębców²⁵.

Kolejne konwenty paulińskie to Brdów (ok. 1436), Pińczów (1436), Oporów (1453), Wielgomłyny (1463), Kraków na Skałce (1471), Uchanie (1484) oraz Sienno (przed 1500). Były to małe, kilkusobowe wspólnoty prowadzące parafie. Funkcje takiej wspólnoty zostały scharakteryzowane w dokumencie arcybiskupa Władysława Oporowskiego wydanym w 1453 roku na potrzeby klasztoru w Oporowie²⁶.

Kościół parafialny w Brdowie został przekazany paulinom z Jasnej Góry w 1437 roku z fundacji kasztelana sądeckiego Krystyna z Kozichgłów (właściciela Brdowa)²⁷. Wśród nowych klasztorów szczególne miejsce miał klasztor na Skałce, fundowany przez samego Jana Długosza²⁸. Działo się to we wspomnienie liturgiczne Tysiąca Rycerzy Męczenników, to jest w poniedziałek dnia 24 czerwca. Darczyńca obdarzył klasztor licznymi beneficjami, a wśród nich dochodami z funduszu Św. Krzyża oraz częścią dochodów z żup wielkich. Przekazanie paulinom miejsca męczeństwa św. Stanisława było nieprzypadkowe i stało się gwarantem zachowania jego świętości.

Pierwszy dokument, który mówi o pielgrzymowaniu na Jasną Górę, pochodzi z roku 1429. Jest nim list Władysława Jagiełły do papieża Marcina V dotyczący przyznania klasztorowi częstochowskiemu prawa do odpustów. Papież 27 listopada 1429 roku obdarzył klasztor odpustami w 15 dni w ciągu roku i liczba ta w ciągu stu najbliższych lat wzrosła do 55²⁹.

W 1430 roku klasztor stał się ofiarą napadu o charakterze rabunkowym, w którym ucierpiał również sam cudowny obraz. Został obdarty z klejnotów i zniszczony³⁰. Król Władysław Jagiełło polecił przywieźć ikonę do Krakowa, gdzie poddano ją renowacji, równocześnie pokrywając jej koszty.

Jan Długosz (1415–1480) w swojej *Kronice* obok opisu przebiegu tego rabunku podaje również informację, która z punktu widzenia historii zakonu jest niezwykle istotna. Wspomina, że na Jasnej Górze zachowywano „obraz cudowny i przedziwnej roboty”, do którego „zbiegał się pobożny lud, a to dla zadziwiających

25 J. Wiesiołowski, *Fundacje paulińskie XIV i XV wieku nas tle ruchu fundacyjnego klasztorów w Polsce*, „Studia Claromontana” 1985, T. 6, s. 151; M. Gorzelak, *Kościół i klasztor popauliński w Beszowej*, „Studia Claromontana” 1989, T. 10, s. 468–469.

26 J. Wiesiołowski, *Fundacje paulińskie...*, s. 153–154.

27 J. Mozga, *Dzieje Konwentu Paulinów w Brdowie*, „Studia Claromontana” 1984, T. 5, s. 396.

28 M. Rożek, *Kościelne fundacje Jana Długosza*, „Analecta Cracoviensia” 1980, T. 12, s. 322.

29 J. Fijałek, *Zbiór dokumentów zakonu oo. Paulinów w Polsce...*, s. 175–176.

30 J. Sperka, *Nieznane fakty dotyczące napadu na klasztor Paulinów w Częstochowie w 1430 roku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne” 2009, T. 1, s. 153–154.

cudów, jakich tu chorzy, za przyczyną Najświętszej Panny i Orędowniczki naszej uzdrawiani, doznawali”³¹. Informacja ta jest o tyle ciekawa, że pokazuje, w jak szybkim tempie kult jasnogórski rozwinął się na terenie nie tylko Korony, ale także za granicą.

Po incydencie z napadem rabunkowym podjęto decyzję o budowie wokół klasztoru niezbędnych umocnień zabezpieczających go przed napaścią z zewnątrz. Na początku XVI wieku wzniesiono mury obronne i wzmocniono je ziemnymi nasypami oraz fosą.

Z upływem czasu taki system jednak nie gwarantował już odpowiedniego bezpieczeństwa i dlatego biskup Stanisław Karnkowski (1520–1603), a później kardynał Jerzy Radziwiłł (1556–1600) wystąpili z postulatem budowy nowoczesnych fortyfikacji. Zgodę na tę inwestycję wydał dopiero król Zygmunt III Waza w 1620 roku, przeznaczając odpowiednie środki na jej realizację, która trwała nieprzerwanie przez 28 lat³².

Równocześnie z budową murów obronnych rozbudowywano obiekty sakralne. Kościół klasztorny wzbogacony został o wieżę, a ze względu na stale rosnącą liczbę wiernych dokonano gruntownej przebudowy kaplicy. Wzniesiono także kolejne kaplice, zakrytą, skarbiec oraz dzwonnice.

Równoległe z klasztorem następował też szybki rozwój pobliskiego miasta Częstochowy i wzrost dochodów jego mieszkańców. W czasach Kazimierza Jagiellończyka kilkakrotnie doszło do sporów pomiędzy klasztorem a mieszkańcami miasta o prawa do dochodów związanych z pielgrzymkami. Dopiero specjalne przywileje królewskie konflikty te załagodziły, aczkolwiek wybuchwały one z czasem znowu i wymuszały na kolejnych władcach nadanie nowych przywilejów. Między rokiem 1356 a 1377 Częstochowa otrzymała prawa miejskie, a następnie rozrosła się do takiego stopnia, że w 1502 roku nastąpiła lokacja, a właściwie jej odnowienie według prawa magdeburskiego³³. W międzyczasie Zygmunt Stary przekazał w 1523 roku kardynałowi protektorowi paulinów wiadomość, że Jasna Góra należy do najważniejszych ośrodków religijnych w kraju. Tych kilka faktów, zaledwie z pierwszych lat pobytu obrazu na Jasnej Górze, pokazuje, w jak szybkim tempie Częstochowa stała się jednym z najważniejszych miejsc na religijnej mapie Polski i Europy Środkowo-Wschodniej³⁴.

31 J. Długosz, *Dziejów Polskich ksiąg dwanaście*, T. IV, ks. XI, XII, tłm. K. Mecherzyński, Drukarnia „Czasu” W. Kirchmayera, Kraków 1869, s. 369.

32 R.H. Bochenek, *Twierdza Jasna Góra*, Bellona, Warszawa 1997, s. 31–38.

33 K. Nabiałek, *Kto założył miasto Częstochowę? Przyczynek do urbanizacji Małopolski w XIV wieku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne” 2019, T. 11, s. 86–90, <https://doi.org/10.31261/SPIP.2019.15.05>.

34 A. Witkowska, *Kult jasnogórski w formach pątniczych do połowy XVII wieku*, „Studia Claramontana” 1984, T. 5, s. 159.

Projekt inkastelacji doczekał się realizacji za panowania króla Władysława IV Wazy w latach 1621–1638. Król, po wzniesieniu fortyfikacji wokół sanktuarium, w 1639 roku nadał nowej paulińskiej twierdzy nazwę *Fortalitium Marianum*³⁵. Prace według projektu włoskiego inżyniera Andrzeja dell’Aqua były realizowane według idei zalecanych w najnowocześniejszym wówczas systemie holenderskim. Urządzenie twierdzy ukończono w 1652 roku, na krótko przed dramatycznymi wydarzeniami, które miały się utrwalić w pamięci jako cudowne ocalenie klasztoru przed Szwedami w 1655 roku³⁶.

Agresja szwedzka na ziemi Rzeczypospolitej wywołała *potop*, który był okresem największego zamętu i zniszczenia w dotychczasowych dziejach Polski. Udziałem wojsk szwedzkich było pasmo zwycięstw militarnych. Poddała się Wielkopolska i Litwa, a król Jan Kazimierz zbiegł na cesarski Śląsk.

Oddziały szwedzkie stanęły w Częstochowie w dniu 8 listopada 1655 roku z żądaniem poddania klasztoru. Odmowa paulinów pod komendą przeora Augustyna Kordeckiego wpłynęła na chwilowe odstąpienie od próby zajęcia Jasnej Góry i wycofanie się do Wielunia. W połowie listopada Szwedzi powrócili w sile 2500 żołnierzy, w tym kilkusetosobowym garnizonem polskim oraz artylerią oblężniczą, rozpoczynając trwające 48 dni oblężenie. Przeor Augustyn Kordecki miał do dyspozycji zaledwie 160 żołnierzy, 20 puszkarzy i 70 zakonników, co stanowiło siłę nieporównywalnie mniejszą wobec oddziałów wroga. Liczba ta dodatkowo wzmocniona została na początku grudnia artylerią oblężniczą, obsługiwaną przez dwie kompanie zaciężnej piechoty niemieckiej.

Wszystkie ataki nie zmusiły o. Kordeckiego i paulinów do kapitulacji, wobec czego Szwedzi zaoferowali odstąpienie od oblężenia w zamian za kontrybucję. Odmowa i zdecydowana postawa obrońców, a także siła artylerii fortecznej i moc fortyfikacji spowodowały, że oblężenie zostało zwinęte. Straty nieprzyjaciela to około 200 poległych żołnierzy szwedzkich. Wśród obrońców było 10 ofiar³⁷.

³⁵ R.H. Bochenek, *Twierdza Jasna Góra...*, s. 9.

³⁶ Ibidem, s. 33.

³⁷ Z. Wójcik, *Tło historyczne obrony klasztoru jasnogórskiego w roku 1655, w: Częstochowa. Dzieje miasta i klasztoru jasnogórskiego*, T. 1, *Okres staropolski*, red. F. Kiryk, Urząd Miasta Częstochowy, Częstochowa 2002, s. 303.

Kultura książki w życiu duchowym i intelektualnym polskich paulinów

Istota i znaczenie biblioteki oraz książki w życiu zakonnym paulinów począwszy od wieków średnich są trudne do ustalenia. Na obszarze ich obecności w Europie nie znajduje się żaden klasztor, w którym możliwe byłoby zrekonstruowanie jego średniowiecznej biblioteki. Zachowane źródła pozwalają jedynie na ogólną charakterystykę kultury książki i jej wpływu na format duchowy paulinów. Jej początków należy szukać w klasztorach węgierskich, ściślej w oficjalnym piśmiennictwie klasztornym. Podstawą do jej wykształcenia były księgi liturgiczne, przede wszystkim lekcje *Officium divinum*. Szczególną uwagę zwracano na święta zakonne, przypadające na 10 stycznia – św. Pawła Pierwszego Pustelnika Patriarchy Zakonu i 14 listopada – Translacji Relikwii św. Pawła Pierwszego Pustelnika. Lekcje nabożeństw odprawianych w tych dniach umożliwiały zakonnikom wgląd w świat teologii i hagiografii.

O kulturze książki mówi również sam proces jej powstawania. Źródłem pozyskiwania książki w pierwszym rzędzie były własne skrytoria, a dopiero potem zakup. Nadzór nad skrytorium pełnił *socius* – sekretarz wikariusza generalnego. Do jego obowiązków należała kontrola nad zużyciem papieru i innych materiałów pisarskich. W skrytoriach kopiowano książki, względnie przygotowywano teksty oryginalne. Wspomniany *socius* dysponował wiedzą na temat reguł obowiązujących redagowanie oficjalnego dokumentu.

Paulini prowadzili także korespondencję prywatną. W archiwach klasztornych, obok świadectw o posiadłościach ziemskich i procesach, przechowywane są listy o takim właśnie charakterze. Wykorzystywanie prywatnej formy porozumiewania się do uzyskania korzyści zakonnych traktowano jednak jako nadużycie zaufania i było karane, przykładowo zakazem ubiegania się o godność prałata przez trzy najbliższe lata³⁸.

Biblioteki paulińskie nie posiadały osobnych pomieszczeń i przeważnie mieściły się w zakrystii lub skarbcu. Przykładowo akta wizytacji przeprowadzonej

---

³⁸ G. Sarbak, *Das Buch und Bibliothekwesen der Pauliner im Mittelalter*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm et al., „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humboldt, Berlin 2000, s. 44.

na polecenie kard. Jerzego Radziwiłła w klasztorze na Skałce w podkrakowskim Kazimierzu w 1596 roku mówią o istnieniu dwóch zakrystii, z których jedna pełniła rolę sobie przypisaną, druga – skarbcza. W zakrystii przechowywano aktualne księgi liturgiczne, dostępne dla sprawujących liturgię, a pozostała część obejmująca starsze i nieużywane księgi liturgiczne, i prawdopodobnie także dzieła filozoficzne czy prawnicze, przechowywana była w skarbcu³⁹.

Odmienne rozwiązanie funkcjonowało w klasztorze w Beszowej, którego budowę rozpoczęto już w XV wieku. Tamtejsza biblioteka mieściła się w parterowej północnej części klasztoru, przylegającej od wschodu do pierwotnego budynku kościelnego. Stanowiła ją niewielka, prostokątna sala, nakryta dwuprzęsłowym sklepieniem krzyżowym, o ceglanych żebrach. Do biblioteki prowadziła z kościoła niska sień⁴⁰. Klasztor w Beszowej posiadał bardzo cenny i bogaty księgozbiór, co również mogło być powodem do szczególnego usytuowania biblioteki w obrębie murów klasztornych.

Nowe pomieszczenia, przystosowane do gromadzenia, przechowywania i udostępniania zbiorów bibliotecznych, w klasztorach paulińskich zaczęły powstawać dopiero w XVII wieku. Wcześniej książki przechowywane były najczęściej w obrębie klasztoru w pomieszczeniach mniej lub bardziej przypadkowych. Jedynie lokalizacja księgozbioru jasnogórskiego była przemyślana i świadoma.

---

³⁹ P. Skalski, *Biblioteka klasztoru paulinów w Krakowie na Skałce do połowy XIX wieku*, „Studia Claromontana” 2005, T. 23, s. 331.

⁴⁰ M. Gorzelak, *Kościół i klasztor pauliński w Beszowej*, „Studia Claromontana” 1989, T. 10, s. 473.

Biblioteka jasnogórska

Pauliński klasztor na Jasnej Górze posiada unikalną kolekcję biblioteczną. Jej obecność w tym miejscu wynika z obowiązków duszpasterskich i kaznodziej-
skich, które nakazywały paulinom stały kontakt z książką i wiedzą pisaną. Zasoby tej kolekcji, a przede wszystkim ich wielkość i tematyka, częstokroć
wykraczały poza duszpasterskie obowiązki zakonników. Wielowiekowa troska
o kształt biblioteki oraz jej zasób sprawiły, że klasztor na Jasnej Górze to nie
tylko najważniejsze narodowe sanktuarium, ale dzięki bibliotece także ośrodek
do badań nad książką dawną, dostępny także dla środowiska spoza zakonu.

W piśmiennictwie na temat bibliotek kościelnych księżnica jasnogórska
ukazana została w trzech profesjonalnych opracowaniach autorstwa paulinów:
o. Leandra Pietrasa⁴¹ i o. Jarosława Łuniewskiego⁴².

Ponadto ukazało się kilkanaście opracowań przyczynkarskich, w których
zwracano uwagę na barokowy wystrój biblioteki, jej znaczenie w życiu religijnym
i kulturalnym narodu czy wreszcie na problemy ochrony cennego księgozbioru.

Informacje o bibliotece towarzyszyły również prezentacji klejnotów i skar-
bów jasnogórskich. Ponadto odnotować należy opracowania obejmujące biblio-
graficzny opis zgromadzonych w tej bibliotece kolekcji starodruków medycy-
nych⁴³.

Stabilność warunków gromadzenia i przechowywania zasobów tej biblio-
teki oraz ograniczony dostęp czytelnicy sprawiły, że biblioteka jasnogórska
jest interesującym obiektem do badań z zakresu ochrony książki dawnej. Na jej
przykładzie można prześledzić naturalne procesy starzenia się całego materia-
łu bibliotecznego, stymulowane przez zagrożenia fizyczne i mikrobiologiczne.

---

⁴¹ L. Pietras, *Biblioteka jasnogórska w XVII–XVIII wieku*, „*Studia Claromontana*” 1985, T. 6, s. 384–339; idem, *Biblioteka jasnogórska*, „*Jasna Góra*” 1985, z. 7, s. 55–63.

⁴² J. Łuniewski, *Zabytkowy księgozbiór Biblioteki Jasnogórskiej: analiza bibliologiczna i konserwatorska*, Uniwersytet Śląski, Katowice 2003 [rozprawa doktorska].

⁴³ M. Czeley-Wybieralska, *Starodruki medyczne Biblioteki Jasnogórskiej w Częstochowie*, „*Archiwum Historii Medycyny*” 1976, T. 39 [dodatek samoistny], s. 1–12; M. Kamińska-Axer, M. Sosińska-Trawińska, *Starodruki medyczne Biblioteki Jasnogórskiej w Częstochowie*, „*Archiwum Historii Medycyny*” 1977, T. 40, z. 1, s. 115–124.

Fot. 1. Zespół klasztorny ojców paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie
(fot. Jarosław Łuniewski)

Zakon Paulinów nie ustanawiał funkcji bibliotekarza, którego jedynym zadaniem byłaby opieka nad powierzoną mu biblioteką. Na podstawie *Directorium* Zakon Paulinów powierzał wypełnianie obowiązków bibliotekarskich najczęściej kaznodziei, uważając, że jest to osoba dobrze wykształcona i doświadczona w pracy duszpasterskiej. Jednocześnie zbiory gromadzone były tematycznie pod kątem potrzeb faworyzowanych kaznodziejów⁴⁴.

Możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych ograniczała się do braci tego samego zakonu⁴⁵. Pozostałych ewentualnych użytkowników obowiązywały rygory czasowe wypożyczeń. Te ograniczenia wynikały z faktu, że książki potrzebne były do codziennego czytania tekstów liturgicznych, Pisma Świętego, wykładni ksiąg biblijnych, homilii, tekstów przypisanych określonym świętom⁴⁶.

Jako jedyna biblioteka klasztorna w Polsce doświadczyła w sposób całkowity estetycznych i funkcjonalnych zmian charakteryzujących sztukę baroku.

⁴⁴ G. Gyöngyösy, *Directorium...*, k. f₂ r-v.

⁴⁵ Extranei ad Bibliothecam non admittantur sine licentia Praelati. *Constitutiones religionis...*, 1725, s. 144.

⁴⁶ [...] legatur [...] ex Scriptura Sacra cum expositione authorum probatorum, [...] aliquid ex spiritualibus aliisque aedificationis libris approbatis, [...] aliquid de festo occurenti, [...] ex homiliis vel sermonibus Sanctorum Patrum [...]. *Constitutiones religionis ...*, 1725, s. 131.

Klasztor Ojców Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie szczyli się więc w pełni barokową biblioteką o unikalnym wystroju⁴⁷.

Pierwsza wzmianka o bibliotece pochodzi z 1585 roku i jest nią dokument wizytacyjny księdza Stanisława Reszki (1543–1603), znakomitego uczonego i polityka. Z notatki sporządzonej przez wizytującego wynika, że w bibliotece klasztornej zgromadzonych zostało około 200 woluminów⁴⁸. Pod koniec XVI wieku biblioteka dzięki powołaniu Studium Generale stała się placówką dydaktyczną. W 1609 roku wizytujący klasztor biskup krakowski Piotr Tylicki w sporządzonym dokumencie wspomniał o powołaniu tego Studium. Z 1614 roku pochodzi inwentarz książek, z którego wynika, że biblioteka liczyła 1445 dzieł w 1610 woluminach, stanowiących jednostki inwentarzowe⁴⁹.

W 1639 roku podczas obradującej na Jasnej Górze Kapituły Prowincjonalnej podniesiono postulat domagający się zapewnienia bibliotece stałego wsparcia finansowego. Miała nim być kwota pochodząca z 10% rocznych dochodów klasztoru. Decyzja w tej sprawie pozwalała na systematyczne powiększanie zbioru⁵⁰. Fakt ten ujawniają księgi rachunkowe, w których występują zapisy dotyczące zakupu książek dla biblioteki⁵¹.

W 1663 roku pod obrady Kapituły Prowincjalnej wpłynął kolejny postulat dotyczący biblioteki jasnogórskiej o wyrażenie zgody na zatrzymanie na jej potrzeby 300 florenów rocznych dochodów, pochodzących z tzw. zakrystii. Zostało to przyręczone, jednakże w latach 1674–1714 przełożeni klasztoru zmuszeni byli przypominać władzom prowincji o tym zobowiązaniu⁵².

Wielki pożar, który wybuchł w klasztorze 10 lipca 1690 roku, nie naruszył zasobu biblioteki, który prawdopodobnie przechowywano w murowanej wieży, do której ogień nie dotarł. Kolejny pożar z 1710 roku miał miejsce w niebezpiecznie bliskim sąsiedztwie pomieszczenia bibliotecznego, co przyspieszyło decyzję o budowie nowej siedziby biblioteki⁵³. Decyzja o budowie nowych

---

47 AJG 4578: K. Zawadzka, *Dokumentacja konserwatorska. Prace konserwatorskie w Bibliotece OO. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, Częstochowa 1996–1999*, s. 16.

48 AJG 2404: *Visitaciones et ordinationes 1577–1743*, s. 14.

49 AJG 767: *Catalogus librorum Conventus Clari Montis Anno Domini 1614*.

50 *Decima pars proventuum annalium pro libris emendis quovis Anno in quibus Conventibus detur P. Predicatori, quis ille comparebit Superiori sui Conventus praesentabit, ac demum Annum, diem, et nomen suum et ilius Conventus inscribet.* AJG 741: *Actorum provinciae tomus primus*, s. 580–581.

51 AJG 34: *Regestrum expensarum Conventus Clari Montis [...] ab 1641*, s. 75, 84, poz. 2.

52 *Pro iuxta possibilitatem Conventuum augeant Bibliothecas R. P. Priorem.* AJG 741: *Actorum provinciae tomus primus*, s. 581.

53 K. Szafraniec, *Z dziejów Jasnej Góry...*, s. 33.

pomieszczeń bibliotecznych została podjęta przez generała zakonu o. Chryzostoma Koźbiałowicza w 1736 roku, natomiast prace budowlane nabrały tempa po objęciu urzędu prowincjała przez o. Anastazego Kiedrzyńskiego w styczniu 1939 roku⁵⁴. Ich zakończenie oraz przenosiny zbioru miały miejsce na przełomie 1739 i 1740 roku.

Dla potrzeb biblioteki powstała sala na rzucie prostokąta, którą pomniejszono, przedzielając ją od południa ceglana ścianą. W ten sposób wyeksponowano pomieszczenie o długości 17,36 m i szerokości 10,83 m, ze sklepieniem nieckowo-beczulkowym, oświetlone od strony zachodniej czterema oknami. Sala ta ulokowana została nad refektarzem, kuchnią i korytarzem oddzielającym ją od wirydarza klasztornego.

W celu przyozdobienia nowej biblioteki sprowadzono do klasztoru włoskiego malarza, który był także wykonawcą prac konserwatorskich na sklepieniu klasztornego refektarza. Kronikarz jednak nie podał jego nazwiska⁵⁵.

Sklepienie sali bibliotecznej wypełniają cztery elementy: malowidło centralne, malowidła narożnikowo-boczne, napisy wstęgowy z objaśnieniami poszczególnych fragmentów kompozycji oraz sztukaterie.

Temat malarski inspirowany tekstem biblijnym przedstawiony został w formie świątyni i zatytułowany *Mądrość zbudowała sobie dom*. Gospodyni tego domu – *Mądrość* – ukazana została w formie alegorycznej postaci kobiety z hełmem na głowie, odzianej w chiton i togę. Postać z plafonu wspiera swą lewą rękę na tarczy, w której zwierciadle widoczny jest symbol Ducha Świętego – Gołębica. W bliskiej odległości od niej widoczny jest Baranek spoczywający na Księżdzie spiętej siedmioma pieczęciami, będący symbolem Jezusa Chrystusa.

Na pierwszym planie otaczającym alegorię *Mądrości* umieścił artysta czterech Ewangelistów jako przekazicieli Prawdy Bożej oraz św. Hieronima – tłumacza Biblii. W ich otoczeniu zaś, ale nieco samotnie, odziana w habit franciszkanów konwentalnych, znajduje się intrygująca postać Jana Dunsza Szkota, średniowiecznego teologa, którego doktrynę o Niepokalanym Poczęciu przyjmowali paulini, odchodząc w tym zakresie od sformułowań tomizmu.

Również po obu stronach Domu *Mądrości* umieścił artysta dwie grupy najśłynniejszych teologów Kościoła. Z lewej: św. Ambrożego z Mediolanu,

⁵⁴ AJG 534: M. Streska, *Annalium Eremiticorum Ordinis Fratrum Eremitarum S. Pauli Primi Eremitae volumen tertium* [...], s. 124–125.

⁵⁵ AJG 745, s. 249: [...] *pictorem natione italum, conductum principaliter ad pingendum Novam Bibliothecam*. Prawdopodobnie był to Giuseppe Carlo Pedretti albo Giuseppe Visconti. M. Karpowicz, *Nowe spojrzenie na fresk biblioteki jasnogórskiej i jego autora Giuseppe Viscontiego*, „Studia Claromontana” 2007, T. 25, s. 667–682.

św. Augustyna, biskupa Hippony, i papieża Grzegorza Wielkiego – reprezentujących epokę starożytności. Po przeciwnej stronie scholastyków: św. Anzelma z Canterbury, św. Bonawenturę w purpurze kardynalskiej oraz św. Tomasza z Akwinu w habicie dominikańskim. Najdalej w kierunku ściany południowej malarz przedstawił św. Izydora z Sewilli – będącego łącznikiem świata starożytnego i średniowiecza.

Najwięcej uwagi poświęcił artysta św. Tomaszowi z Akwinu. Nawiązując do powszechnego w XVIII wieku poglądu, że teologia i filozofia to jedyne prawdziwe nauki, artysta ukazuje wielorakie przymioty tej prawdziwej wiedzy. Dzieło swoje zaczyna od prezentacji trzech części *Sumy teologicznej*. Pierwszy fragment umieścił na ścianie wschodniej, na lewo od wejścia do biblioteki. Dominuje w nim napis łaciński: *Ex hac Summa percipe omnis*, zaś pod symbolicznym pierścieniem dopowiedzenie *Deest optimum*. Bogactwa, które miał symbolizować pierścień, nie można porównywać z nauką i wiedzą zebraną w dziele św. Tomasza, z której powinien korzystać każdy zainteresowany poznaniem prawdy.

W zgodzie z obowiązującym jeszcze w XVIII wieku poglądem o dominującej roli teologii i filozofii przeciwstawiano im sztukę i zdolności artystyczne. Do tych kanonów nawiązał malarz, prezentując muzykę i podkreślając konieczność wielkiego wysiłku w uzyskaniu maestrii. Wysiłek ów jest jednakże mniejszy od tego, jakiego wymaga studium teologii, co podkreśla napis: *Sunt faciles musae, ast hic habitant in montibus altis*, umieszczony pod malowidłem, usytuowanym w narożniku ścian wschodniej i południowej.

Kompozycja malarska ukazująca pancierz rycerski, trofea bojowe i umieszczoną nad nimi książkę oraz napis: *Valentior est armis* wyraża powszechną prawdę, że nauka i wiedza są mocniejsze niż oręż. Sentencja umieszczona pod freskiem z narożnika ściany południowej i zachodniej, a przedstawiającym dwóch paulinów prowadzących dysputę teologiczną: mistrza i studenta, ubiegającego się o tytuł naukowy, głosi: *Vincenti dabitur*. Zmaganie się z wiedzą nagrodzone zostało gałązką wawrzynu i prawem do noszenia biretu doktorskiego.

Zachodnia ściana biblioteki prezentuje alegoryczne obrazy przymiotów nauki, jej nieprzemijalność i trwałość. Ich symbolem są świecąca pustymi oczodołami ludzka czaszka oraz otwarta księga – zamknięte w napisie: *Vetat mori*. Ludzie głębokiej wiedzy nigdy bowiem nie zginą w ludzkiej pamięci, choć sami podlegają prawu odchodzenia. Wiedza jest własnością ludzkości, a człowiek, który ją posiadał, czuje się zobowiązany do jej przekazywania kolejnym pokoleniom, co sugeruje napis: *Acceptum communicat*.

Dwa ostatnie malowidła, zlokalizowane na środku ściany północnej i narożniku ze ścianą wschodnią, mówią o człowieku uprawiającym naukę i predesty-

nowanym do tego, aby formułować prawdy naukowe. *Mądrość* bowiem wypowiada się ustami uczonych: *Preibit ad os sapientium*⁵⁶.

Biblioteka otrzymała barokowy wystrój, na który obok warstwy architektonicznej i malarskiej składało się drewniane wyposażenie pomieszczeń. Podstawowym wystrojem sali jest zabudowa meblarska ukończona w 1739 roku. Składają się na nią szafy i regały biblioteczne, połączone z boazerią pokrywającą nisze okienne i drzwiowe, oraz dwa stoły. Wszystkie drewniane elementy są intarsjowane różnymi gatunkami drewna i tworzą ornament wstęgowo-cęgowy. Wykonane zostały przez brata zakonnego Grzegorza Woźniakowica, co potwierdza inskrypcja umieszczona nad wejściem do biblioteki: *Fecit R[eligiosus] Fr[ater] Gr[egorius] Wo[źniakowic] Anno Domini 1739 In C[laro] M[onte] C[zenstochoviensi]*⁵⁷. Prace stolarskie zostały ukończone na rok przed śmiercią ich wykonawcy.

W chwili otwarcia nowej biblioteki długość półtek wynosiła 326 metrów bieżących. Zapewniało to możliwość magazynowania 13 tysięcy woluminów.

Na ścianach północnej i południowej mieszczą się po cztery, dołem trzydrzwiowe identyczne szafy. Na osi ściany wschodniej znajdują się drzwi, do których prowadzi w dół kilka drewnianych stopni. Nad drzwiami umiejscowiona jest sklepiona półkolistą niszą przykryta drewnianymi intarsjowanymi płycinami. Ponad niszą umiejscowiono regał z pięcioma półkami. Po obu stronach drzwi ulokowane zostały po trzy szafy, identyczne jak na ścianach bocznych. Odwrocie szaf stanowi jednolity zaplecek, zmontowany z połączonych równolegle desek z drewna sosnowego o szerokości około 20 cm i przytwierdzony od góry hakami bezpośrednio do muru ścian. Szafy na całej szerokości ścian połączone są pulpitem z uskokowym gzymsem o zaokrąglonym profilu. Od pulpitu wyprowadzone są pilastry z kompozytowymi i złożonymi kapitelami wspierającymi gzyms wieńczący. Pilastry dodatkowo maskują sztorce bocznych ścianek poszczególnych szaf.

Zachodnią ścianę dekorują cztery zamknięte półkolistą nisze okienne przykryte boazerią. Całość zabudowy łączy okalający wszystkie ściany bogato rozbudowany gzyms wieńczący, składający się z kilku elementów łamanych ponad kapitelami. Na gzymsie, dokładnie nad każdą z szaf, umieszczone zostały tarcze kartuszone z rozwiniętą, bogato złożoną i srebrzoną dekoracją roślinną, którą tworzą liście akantu. Okalają one tablice inskrypcyjne określające tematykę księgozbioru zgromadzonego w danej szafie. Kartusze oddzielają na przemian płomieniste i kwietne wazony, znajdujące się na osi pilastrów.

⁵⁶ L. Pietras, *Biblioteka jasnogórska...*, s. 392–394.

⁵⁷ *Ibidem*, s. 359.

Szafy biblioteczne zostały wykonane z drewna dębowego i sosnowego. Elementy nośne szaf, narażone na duże obciążenia, wykonano z dębu. Sosna jest zazwyczaj materiałem uzupełniającym i wykorzystana została do deskowania zaplecka i gzymśów. W pracach snycerskich użyte zostało drewno lipowe. Lico szaf oraz płytciny boazerii pokrywają bogate intarsje o grubości od 3 do 4 mm. Wykonane zostały z drewna orzecha włoskiego w połączeniu z gruszą, jesionem, czereśnią, czarnym dębem i brzozą syberyjską, w różnych przekrojach. Konstrukcyjnie szafy tworzą całość poprzez jednolity zaplecek, gzymś wieńczący pulpit, które to elementy biegną przez całą szerokość. Grubość bocznych ścian nośnych z drewna dębowego wynosi 3,5 do 4 cm. Półki tworzą deski sosnowe o szerokości 35 cm. Wpuszczone w ściany boczne na tzw. jaskółczy ogon dodatkowo wzmocnione zostały kołkami z deskami zaplecka, umieszczonymi w odległości od siebie co 10 do 15 cm. Czoła półek o szerokości 4 cm pokrywają obłogi z drewna orzecha włoskiego.

Zamknięte dolne fragmenty szaf bibliotecznych konstrukcyjnie usztywniają dębowe deski płyty górnej i dolnej, połączone płetwowo ze ścianami bocznymi, a kołkami z zapleckiem. Drzwiczki dębowe o budowie ramowej, płytciny od odwrocia są oprofilowane. Lica drzwiczek pokryte intarsją. Pulpit konstrukcyjnie składa się z długich na blisko pięć metrów dębowych desek, których połączenie na wpust od strony lica maskuje warstwa forniru. Pulpit wspiera się na pionowych deskach.

Od 1758 roku część zabytkowego zasobu bibliotecznego przechowywana jest w drewnianych futerałach imitujących księgi. Od strony grzbietowej futerały zamyka zaokrąglony profil pokryty skórą bydłęcą z tłoczeniami i złoceniami, imitującymi zwięzy zabytkowej oprawy. Taki sposób ochrony księgozbioru zaproponował ówczesny przeor o. Albin Dworzański. Wykonawcą tych prac był częstochowski introligator Mateusz Brylski. Fakty te potwierdzają zapisy wytlócone na sztucznych zwięzych grzbietu futerału z sygnaturą XVI B 16, na których figuruje nazwisko organizatora merytorycznego biblioteki o. Zygryda Dispensatora oraz wspomnianego introligatora. Nazwisko Mateusza Brylskiego odczytać można również na grzbiecie futerału oznaczonego sygnaturą II A 9⁵⁸.

---

58 Ibidem, s. 397.

Fot. 2. Widok wnętrza biblioteki jasnogórskiej (fot. Jarosław Łuniewski)

Europejscy prekursorzy drukarstwa z jasnogórskiej biblioteki

Biblioteka Ojców Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie szczyci się posiadaniem 261 obiektów z początków drukarstwa europejskiego zwanych inkunabułami. Jest to okres obejmujący działalność wynalazcy druku Johanna Gutenberga, co miało miejsce około 1453 roku, do końca XV wieku. Taka liczba inkunabułów, pochodząca z różnych ośrodków drukarskich, upoważnia do stwierdzenia, że kolekcja najstarszych druków z tej biblioteki jest w miarę reprezentatywna dla zobrazowania rozwoju i lokalizacji europejskiego drukarstwa w okresie jego historycznych początków.

Zachęca także do prezentacji sylwetek czołowych drukarzy inkunabułów, ich dokonań zawodowych, często burzliwych doświadczeń życiowych, sukcesów i niepowodzeń. To jedna z najstarszych zorganizowanych grup zawodowych i – z uwagi na konieczność znajomości łaciny – w miarę dobrze wykształcona, często z uniwersyteckim dyplomem. Strzegła swojego powiązanego więzami rodzinnymi środowiska, nie dopuszczając doń osób postronnych.

W kolekcji biblioteki jasnogórskiej najwięcej inkunabułów pochodzi z niemieckich oficyn drukarskich oraz z Wenecji. Wynikało to z zapotrzebowania na literaturę religijną i druki liturgiczne. Drukarze niemieccy byli głównymi dostawcami *Biblii* łacińskiej, dzieł teologicznych w duchu scholastycznym, literatury kaznodziejskiej, hagiograficznej i innej użytkowej. Takie potrzeby odbiorcy w dość szerokim zakresie zaspakajali także drukarze z Wenecji, a w zakresie dzieł naukowych – z Bazylei.

Topograficzna analiza kolekcji jasnogórskiej potwierdza fakt, że w okresie poinkunabułowym drukarze z już protestanckich miast niemieckich definitywnie utracili polski rynek książki na rzecz Wenecji, katolickiej Kolonii oraz rodzimych mistrzów z Krakowa. W prezentacji najstarszych ośrodków drukarskich z tej kolekcji najliczniej reprezentowany jest Strasburg (79), dalej Wenecja (45) oraz Bazylea (35).

Alzacja to typowa kraina pogranicza językowego i kulturowego. Stolica Alzacji – Strasburg – do dziś zachowała swój kosmopolityczny charakter i strategiczne znaczenie dla dziejów Europy. W tej najbardziej na wschód wysuniętej prowincji Francji wyraźnie widoczne są niemieckie wpływy kulturowe, zwłaszcza

w budownictwie, kuchni i dialekcie językowym. Dzisiejszy francuski Strasburg, praktycznie od traktatu w Verdun zawartego w IX wieku aż do lat osiemdziesiątych XVII wieku, należał nieprzerwanie do Cesarstwa Niemieckiego. Kiedy w 1681 roku król Ludwik XIV przyłączył Strasburg do Francji, zagarnął ośrodek o niebagatelny wkładzie w dzieje historii i kultury niemieckiej.

Niewiele brakowało, aby to Strasburg, a nie Moguncja, nazywany byłby kolebką drukarstwa. W 1434 roku do miasta przybył Johann Gutenberg i tam właśnie rozpoczął prace nad wynalazkiem ruchomej czcionki⁵⁹. Gdyby nie nagła śmierć jego współnika i sponsora Andreasa DritzHEMA, a w konsekwencji proces sądowy o prawa do wynalazku toczony z rodziną zmarłego, to prawdopodobnie w Strasburgu Gutenberg uruchomiłby pierwszą na świecie oficynę z kompletem ruchomych metalowych czcionek i prasą drukarską własnej koncepcji.

Drukarnictwo w Strasburgu zorganizowało się bardzo wcześnie. Do końca XV wieku dwadzieścia działających w tym mieście warsztatów drukarskich uczyniło zeń najpoważniejszy obok Kolonii ośrodek drukarstwa w Niemczech. Strasburg był więc drugim po Moguncji miastem niemieckim, w którym ukazała się książka drukowana, ale pierwszym, w którym drukarnictwo rozwinęło się niezwykle prężnie, a niektóre oficyny założone w tym okresie przetrwały nawet do XVII wieku⁶⁰.

Sygnet drukarski Johanna Grünigera – Brant Sebastian, *Varia carmina*, Argentine, Johannes Grüniger, 1-08-1498

Podwaliny dla drukarstwa w Strasburgu stworzył Johann Mentelin, który w 1458 roku założył własną oficynę drukarską, zatrudniając w niej zbiegłych z Moguncji czeladników. Znaczącym osiągnięciem tego drukarza był druk

⁵⁹ C. Clair, *A History of European Printing*, Academic Press, London 1976, s. 6–7.

⁶⁰ H. Szwejkowska, *Książka drukowana w XV–XVIII wieku. Zarys historyczny*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa–Wrocław 1980, s. 34.

pierwszej *Biblii* w języku niemieckim, wydanej w 1466 roku. W 1464 roku współwłaścicielem drukarni Mentelina został jego zięć Adolf Rusch (1467–1489), który po śmierci Johanna stał się jej jedynym właścicielem. Adolf Rusch często nazywany jest „drukarszem dziwnego R”, a to ze względu na nadanie swoistego kształtu literze R, przez co druki z tej oficyny są łatwo identyfikowalne⁶¹. Do śmierci Adolfa Ruscha w 1489 roku jego oficyna była najprężniej działającym warsztatem w Strasburgu.

W oficynie Mentelina terminował od 1460 roku Heinrich Eggestein, gdzie samodzielnie pod swoim nazwiskiem wytłoczył *Biblię*. Własną oficynę uruchomił w 1471 roku. Od 1473 roku w Strasburgu w środowisku drukarzy obecne było nazwisko Georga Husnera, którego oficyna w latach 1473–1479 i 1498–1505 wykazywała znaczną aktywność wydawniczą. Te dwa okresy działania oficyny sugerują, że Husnerów było dwóch: ojciec i syn, noszących te same imiona. Georg Husner senior zmarł około roku 1479, a jego warsztat był prowadzony przez faktora aż do osiągnięcia pełnoletności syna. Dlatego w latach 1479–1493 pojawiały się druki z adresem *Typographia Jordanus*, a wytłoczone przez faktora Johanna von Quedlinburga. Wykazują one typowe dla oficyny Husnera cechy typograficzne⁶².

W ostatnich dwudziestu latach XV wieku zaznaczyła swoją obecność nowa generacja drukarzy, którą reprezentowali: Johann Prüss (1480–1510) i Johann Reihard Grüninger (1482–1531). Obydwaj wprowadzili do druku ozdobne ilustracje w stylu ludowym. Wykształcili specyficzny strasburski styl ilustracji drzeworytowych, które charakteryzował wyraźny czarno-biały kontrast, głęboka linia rzeźby w drewnie oraz duże cieniowane kreską powierzchnie. Johann Prüss tłoczył zarówno księgi liturgiczne, jak i dzieła autorów klasycznych oraz współczesne mu teksty humanistyczne.

Najpłodniejszym wydawcą ilustrowanych inkunabułów był w Strasburgu wspomniany już Johann Grüninger. Repertuar wydawniczy jego oficyny stanowiły w dużej mierze dzieła teologiczne oraz literatura ludowa. W swoim warsztacie wytłoczył w 1494 roku brewiarz dla diecezji wrocławskiej. W latach 1487–1500 w Strasburgu prowadził działalność drukarską Martin Flach (1487–1500). W repertuarze wydawniczym tej oficyny dominowały druki teologiczne⁶³.

---

⁶¹ G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst*, Bd. 1, *Der Frühdruck*, Demeter-Verlag, Hallerau bei Dresden 1930, s. 280–283.

⁶² G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 284.

⁶³ A. Schramm, *Der Bilderschmuck der Frühdrucke*, Bd. 20, *Die Straßburger Drucker*, Teil 2, *Johannes Grüninger, Johann Prüss, Martin Flach, Peter Attendorf, Thomas Anshelm, Bartholomäus Kistler, Friedrich Ruch von Dumbach, Mathis Hupfuff, Wilhelm Schaffener, Johann Schott, Matthias Brant*, Verlag von Karl W. Hiersemann, Leipzig 1937, s. 3–9, 15.

Folium 1

In nomine dñi. Incipit Speciale missarum De officiis dominicalibus panni circuli. De summis festiuitatibus Deq; patronis. De principalioribus sanctis. De singulisq; officiis aduentus vnacum cõe sctõrum sũ cõe q; ritũ omnium ecclesiarũ et diocesiũ collecte et emendate ex diuersis missalibus. Et primo de Dominica p̃ia s̃c̃i aduentus dñi Innoentius.

Ad te leuauit animam meam deus meus in te confido non erubescam neq; irideant me inimici mei etenim vñuersi qui te expectant non confundentur. **ps̃.** Uias tuas domine demonstra mihi et semitas tuas edoce me. Gloria in excelsis deo non dicitur pertinet aduentum. **Collecta:**

Quæritur domine quoniam potentiam tuam et uenit ut ab imminetibus peccatorum nostrorum piculis te mereamur protegente eripere te liberante saluari. **Qui uiuis et regnas. Lectio epi. ad Romanos.**

Ratres: nos **xiii.** Sciens quia hora est iam nos de somno surgere. nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus. Non precessit dies autem appropinquabit. Abijcimus ergo opera tenebrarum: et induamur arma lucis: sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus et ebrietatibus. Non in cubilibus et in pudicijs. Non in contentione et emulatione. sed induimini dominus ihesus christus. **Grad.** Uniuersi qui te expectant non confundentur omnes. **U.** Uias tuas domine notas fac mihi et semitas tuas edoce me. **Alia U.** Ostende nobis domine misericordiam tuam

Największym powodzeniem wśród drukarzy strasburskich, jak i nabywców cieszyły się wydawnictwa ilustrowane. Książki ilustrowane cieszyły się dużą popularnością wśród niższych warstw społecznych. Ilustracje drzeworytowe były tradycją typografii strasburskiej od samego początku drukarstwa w tym mieście.

Już Johann Mentelin zatrudnił w swoim warsztacie Heinricha Knoblochtzera⁶⁴, który w latach 1476–1484 wydał przeszło trzydzieści druków z drzeworytowymi ilustracjami. Także Johann Prüss prezentował w swych wydawnictwach drzeworytowe ilustracje, nie dorównywały one jednak poziomem drzeworytom z oficyny Mentelina.

Na szeroką skalę drzeworytowe ilustracje wprowadził Johann Grüninger. Ilustracje w drukach Grüningera, ze względu na technikę wykonania, mogą uchodzić za fazę przejściową między drzeworytem a miedziorytem. Hans Baldung Grien, artysta-snycerz wywodzący się ze szkoły Albrechta Dürera, wykonując dla Grüningera drzeworyty, korzystał także z techniki miedziorytniczej.

Miedzioryt nie był jednak w stanie zastąpić ilustracji drzeworytowej w książkach – i to z prostej, ekonomicznej przyczyny. Choć wykonane z wielką precyzją, miedzioryt dawał bardzo subtelny i wierny w szczegółach obraz, jego wykonanie było jednak bardzo kosztowne. Jako druk wklęsły nie mógł być wprowadzony na stronę drukowaną i musiał być tłoczony oddzielnie jako ilustracja całostronicowa. Jego powszechne użycie w drukarstwie ponownie podniosłoby ceny książki nie tak dawno obniżone dzięki wynalazkowi metalowej ruchomej czcionki. Używając drzeworytów, można było osiągnąć podobne efekty przy zdecydowanie niższych nakładach finansowych. Z techniką metalorytu eksperymentował także Martin Schott (1481–1500), siostrzeniec Johanna Mentelina, u którego edukował się jako drukarz.

Inkunabuły ze Strasburga w kolekcji biblioteki jasnogórskiej są wyróżniającą się ilościowo pozycją. Reprezentują praktycznie wszystkich znaczących w tym mieście drukarzy i ujawniają bogatą paletę ilustrowanych druków religijnych z tego okresu. Dominują dzieła Antoniego Florentyńczyka, św. Bonawentury, św. Tomasza z Akwinu i Wilhelma Duranta. W zasobach biblioteki jasnogórskiej jest także kilka ilustrowanych edycji *Złotej legendy* biskupa Jakuba de Voragine. W naszej bibliotece szczególnie cenną wartość posiada *Mszał gnieźnieńsko-krakowski* wyłoczony w 1490 roku przez Johanna Prüssa na zlecenie Petera Dracha ze Spiry.

Kolejny czołowy ośrodek drukarski reprezentowany w jasnogórskiej kolekcji to Wenecja. Jej uwarunkowania polityczne i ekonomiczne w XV wieku oraz

---

⁶⁴ A. Schramm, *Der Bilderschmuck der Frühdrucke*, Bd. 19. *Die Straßburger Drucker*, Teil 1, *Johann Mentelin, Heinrich Eggstein, Georg Husner, Heinrich Knoblochtzer (in Straßburg und Heidelberg), Martin Schott, Jakob Eber*, Verlag von Karl W. Hiersemann, Leipzig 1936, s. 4–10.

położenie geograficzne sprawiły, że stała się ona w sposób oczywisty centrum typograficznym nie tylko w południowej Europie. Podbój rynku książki nastąpił przede wszystkim poprzez masową produkcję ksiąg liturgicznych i modlitewników. Mszały i brewiarze oraz modlitewniki dla świeckich stanowiły bazę produkcji każdej liczącej się oficyny weneckiej. Stosunkowo wysokie koszty produkcji były rekompensowane przez wysokie nakłady, częstotliwość druku i pewny zbył.

Pierwsi impresorzy w Wenecji byli niemieckiej proveniencji. Potrzeby druku dzieł klasyków antyku zaspokoił Johann ze Spiry, który już w 1469 roku wytłoczył *Epistolae ad Familiares* Cyncerona oraz *Historia naturalis* Pliniusza Starszego. Współpracownikami jego brata Wendelina byli: przybyły z Kolonii Johann de Colonia (1471–1482) oraz Johann Manthem (1474–1480). Obydwaj uważani są za twórców humanistycznej antyki, którą wykorzystywali do druku książek popularnych i użytkowych, uprzednio drukowanych gotykiem. Wywarli wpływ na wprowadzenie do druku abrewiatury i ligatury w stylu antykwka.

Po śmierci Johanna de Colonia wdowa wyszła kolejny raz za mąż za Reinalda Nijmegenę (1477–1496), znanego pod zlatynizowanym nazwiskiem Reinaldus de Novimagio. Wykorzystując kapitał małżonki, razem z operatywnym księgarzem Theodorem de Reynsburgiem utworzył grupę nakładczą i księgarską, która na pewien czas opanowała drukarstwo weneckie. Reinaldus de Novimagio posiadał także udziały w innej spółce, założonej w 1470 roku przez Nicolo Jensonę (1470–1480): *Nicolaus Jenson sociique*⁶⁵.

Uchodzący za Niemca Jenson w rzeczywistości był Francuzem. Ten wybitny drukarz w ciągu dziesięciu lat wytłoczył około 160 książek, w tym *Sonety* Petrarki, w których po raz pierwszy umieścił datę druku i adres oficyny, wyeksponował kartę tytułową, na której podkreślił własne zasługi w powstaniu tej księgi, umieszczając napis: *LIBER Nicolaus Jenson Gallicus PRIMUS*. Był także przedsiębiorczym kupcem⁶⁶. Nicolo Jenson zmarł w 1480 roku w Rzymie, gdzie przebywał na zaproszenie papieża Sykstusa IV. Likwidacja spółki *Nicolaus Jenson sociique* wywołała przegrupowania kapitałowe i organizacyjne w całym drukarstwie weneckim⁶⁷. Materiał typograficzny po śmierci spadkobiercy przejął Andrea Torresano (1479–1529), który do numerowania stron zastosował cyfry arabskie i jako jeden z pierwszych wprowadził numerowaną sygnaturę, komentarze i dopiski.

65 G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 415–417.

66 H. Barge, *Geschichte des Buchdruckerkunst von ihren Anfängen bis zur Gegenwart*, Verlag Philipp Reclam, Leipzig 1940, s. 98–99.

67 H.F. Brown, *The Venetian Printing Press 1469–1800. An Historical Study Based Upon Documents for the Most Part Hitherto Unpublished*, John C. Nimmo, London 1891, s. 10–16.

Missale Gnesnense et Cracoviense,
[Argentinae, Joannes Prüss pro Petro Drach, ca. 1490] – 194

In nomine domini Incipit
ordo missalis. Per circulum
anni. *Prima prima in adventu.*

De te lenadi
animā me-
az deus me-
in te cōfido
nō erubescā
neq; ierde-

ant me inimici mei et em vniuersi q̄
te expectant non cōfundentur. *ps*

Uias tuas dñe demonstra mihi ⁊
semitas tuas edoce me. *Collecta*

Critica q̄s dñe potētiā tu-
am et veni: vt ab immi-
nentibus peccatorum nostro-
rum periculis te meremur
ptegente eripi. te liberante sal-
uari. *Ps. Ad romanos xij*

*Quia
vniuersi*

Fratres. Sciētes quia ho-
ra est iam nos de somno
surgere. Nunc em̄ ppior est no-
stra salus quam cum credidi-
mus. Nox p̄cessit: dies autem
appropinquauit. Abijciamus
ergo opera tenebrarū et indua-
mur arma lucis: sic vt in die
honeste ambulemus. Non in
cōmellatōibus ⁊ ebrietatibus
non in cubilibus et impudici-
rijs. non in contentōne ⁊ emu-
latōne: sed induimini dñm te
vniuersi qui. *Gras.* tum xpm

I

te expectant non cōfundentur do-
mie. *b.* Uias tuas dñe notas fac
mihi ⁊ seitas tuas edoce me. *Ala*
b. Ostende nobis dñe misericor-
diam tuā et salutare tuum da no-
bis. *Sōm mathew xxi.*

E illo tempore. Cum ap-
propinquasset iesus iherosoli-
mis ⁊ venisset bethfage ad mō-
tem oliueti. tūc misit duos di-
scipulos dicens illis. Ite in
castellum qd̄ contra vos est.
⁊ statim inuenietis asinam al-
ligatā: et pullū cū ea: soluite
et adducite mihi. Et si q̄s vobis
aliquid dixerit. dicite quia do-
minus hijs opus habet: ⁊ con-
festim dimittet eos. Hoc autē
totū sc̄m̄ est vt adimpleret qd̄
dictū est p̄ prophetā dicentem
Dicite filie syon: ecce rex tuus
venit tibi mansuetus sedens
super asinā. et pullū filiū sub-
iugalis. Euntēs autē discipuli
fecerūt sicut p̄cepit illis iesus.
Et adduxerūt asinā et pullū:
et imposuerūt super eos vesti-
menta sua: ⁊ eū desuper sedere
fecerunt. Plurima autē turba
strauerunt vestimenta sua in
via. Alij autē cedebant ramos
de arborib; et sternebāt in via
Turbe autē q̄ p̄cedebāt et q̄ seq̄
bant clamabāt dicētes. *Blan*

Na początku 1478 roku z powodu panującej w mieście zarazy większość drukarzy opuściła Wenecję. Z liczby 22 czynnych oficyn 11 na stałe lub czasowo zawiesiło swoją działalność. Jednym z nielicznych aktywnych, który pozostał, był pochodzący z Frankfurtu Nicolo de Francofortia (1473–1516), ceniony drukarz wenecki. W 1481 roku sytuacja w mieście uległa normalizacji, a drukarstwo przeszło z rąk cudzoziemców, zwłaszcza Niemców, w ręce Włochów. Ci, którzy pozostali, asymilowali się ze środowiskiem, o czym świadczy zlatynizowana pisownia ich nazwisk.

Wielkiego formatu impresorem był przybyły z Augsburga Erhard Ratdolt (1474–1485). Wspólnie z Berhardem Mahlerem i Peterem Lösleinem założył oficynę, w której wzięła swój początek wenecka ilustracja książkowa. Erhard Ratdolt był wybitnym reformatorem drukarstwa. Posiadał estetyczne poczucie piękna i prostoty, co wykształciło nową stylistykę druku. W 1474 roku drukarz zaprezentował ozdobną kartę tytułową, zamieszczając na niej nazwę i adres oficyny oraz rok wydania, wykonany cyframi arabskimi⁶⁸. Wprowadził druk inicjałów wyciętych z drewna, wypełniających wyznaczone puste miejsca w tekście. Tradycyjnie miejsce to wypełniał iluminator.

Drzeworytowe inicjały Ratdolta zwane *litterae florentes* charakteryzował biały ornament roślinny na czarnym tle. Najcenniejszym weneckim drukiem tego drukarza jest wytłoczona przez niego *Geometria* Euklidesa z 1482 roku, która zawiera 420 drzeworytów oraz blisko sto diagramów, wytłoczonych za pomocą metalowych stempli. Ratdolt eksperymentował drukiem barwnym i złożonym. Wartością wykraczającą poza drukarstwo weneckie było drzeworytowe zdobnictwo jego druków, szczególnie floraturowe bordiury łączące drukowane gotykiem foliały z lekkością i pięknem włoskiego renesansu⁶⁹.

W okresie od 1469 do 1500 roku obecnych było w Wenecji około 150 warsztatów drukarskich, w tym pewna liczba trudnych do identyfikacji firm jednoosobowych. Łączyły się one w spółki, nierzadko rozdzielały i ponownie łączyły w innej konfiguracji nazwisk. Specyfiką organizacyjną ruchu wydawniczego w Wenecji był obyczaj zlecania druku dzieł wielotomowych w kilku drobnych oficynach tak, aby mogły się one ukazać we wszystkich tomach jednocześnie⁷⁰.

---

68 G.L. Redgrave, *Erhard Ratdolt and his work at Venice*, Chiswick Press, London 1899, s. 6.

69 H. Barge, *Geschichte des Buchdruckerkunst...*, s. 99–100.

70 G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 424–436.

Euclides, *Elementa geometriae*, Venetiis,
Erhardus Ratdolt, 25-05-1482 – 81

Genesis.

habent. vt est illud: Et egypto vocani filii rēpū
 2 qm̄ nazareus vocabit. 7 videbūt in que ppūre
 runt: 7 flumina de ventre ei⁹ fluent aq̄ viuē. et q̄
 nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor ho
 minis ascendit q̄ ppauit deus diligēt. 7 us se. 7
 multa alia q̄ ppūū syntagma desiderauit. Inter
 rogemus q̄ eos vbi hec sc̄pta sunt: 7 cū dicere nō
 potuerint de libris hebraicis p̄ferant. Prīmū
 testimonium ē in osee: secundū in esaiā. tertū in
 zacharia. q̄rtū in puerbijs. q̄ntū eq̄ in esaiā
 qd̄ multi igrantes apocrypho deliramēta sc̄ptā
 sur: 7 biberas nenas libris autenticis p̄ferunt.
 Causas erroris non ē meū exponere. Iudei pu
 denti factū dicunt esse p̄silio: ne ptolomeus vni⁹
 dei cultor: etiā apud hebreos duplicē diuinitatem
 deprehenderet. Ad maxime idcirco faciebant: qz
 in platonis dogma cadere videbat. Veniqz vbi
 cunqz sacratū aliquid scriptura testat ē: p̄re 7 filio
 7 spū sancto. aut aliter interpretati sunt. aut omīo
 tacuerunt vt regi satisfacerēt: 7 arcanū fidei non
 vulgaret. Et nescio qd̄ p̄mus auro: septuaginta
 cellulas alexandrie magnadacio suo extruxerit: qb⁹
 diuisi: eadē scriptarunt. cū aristeus eiusdē ptolo
 mei hyperaspites 7 nō multo post tpe iosephus
 nihil tale retulerit: sed i vna basilica p̄gregatos
 pululite scribat: nō p̄phasse. Aliud ē. n. esse vates
 aliud est esse ipter p̄e. Ibi spū ventura p̄dicat:
 h eruditio 7 vbor copia ea q̄ intelligit transfert.
 Nisi forte putādas ē tullius economicū xenofō
 tis. 7 platonis pythagoria. 7 demosthenis p̄ ethe
 sifonte: afflat⁹ rhetorico spū translulisse. Aut ali
 ter de eisdem libris p̄ septuaginta ipterēs: ali
 ter p̄ aplos spū sanctus testimonio texuit. vt qd̄
 illi tacuerūt. hi scriptū esse mentiti sint. Quid igitur
 tur: 7 anamus veteres: Ad inime: sed post p̄p
 studia in domo dñi qd̄ possumus laboram⁹. Illi
 interpretati sunt an aduentū xp̄i. 7 qd̄ nesciebant:
 dubijs p̄ulere sentēijs: nos post passionē 7 re
 surrectionē eius nō tā p̄phetiam q̄ hystoria scri
 bimus. Alter. n. audita: aliter vīa narrant. Ad
 melius intelligimus melius p̄ferimus. Audi igitur
 emule obrectator: ausculta. Ad damno. Ad
 resp̄bendo septuaginta: sed p̄sidenter cunctis illis
 aplos p̄figo. P̄ter istos os mibi christus sonat:
 quos an p̄phetias inter spūalia charismata post
 tos lego: in qbus vltimū pene gradū ipterēs
 tenent. Quid liuoz tot q̄ris? Quid impitoy anq̄
 mos p̄tra me p̄tatas? Sicubi in translatione tibi
 video: errare: interroga hebreos: diuersay vt bi
 um mgros p̄sile. Ad illi hnt de xpo: tu codices
 nō hnt. Aliud ē si p̄tra se postea ab aplo vsurpa
 ta testimonia p̄bauerūt: 7 emēdatiora sunt exem
 plaria latina q̄ greca: greca q̄ hebraica: Uerū
 h p̄tra inuidos. Nūc te de p̄cor: desiderī charissi
 me: vt q̄ me tñi opus s̄ire fecisti: 7 a genēi exo
 diū cape ofonib⁹: inues. quo possum eodē spū q̄
 scripti sunt libri. i latinū eos trāsire sermonem
 Explicit p̄fatio.

Incipit Liber Genesis: qui dicitur hebraice
 Beseith. Capitulum.

**In princi
 pio crea**

uit deus celum 7
 terrā. Terra autē
 erat inanis et va
 cua: Et tenebre
 erant sup faciem
 abyssi. 7 sp̄s dñi
 ferebat sup aq̄s.
 Dixitqz deus. si
 ar lux. Et facta ē
 lux. Et vidit de⁹
 lucem q̄ esset bo
 na: 7 diuisit lucez
 a tenebris: appel

lauitqz lucem diē. 7 tenebras noctē. Factiqz est
 vespe 7 mane dies vnus. Dixitqz quoqz deus. si
 at firmamentū in mēdio aquaz: 7 diuidat aq̄s ab
 aq̄s. Et fecit deus firmamentū: diuisitqz aq̄s q̄
 erāt s̄b firmamēto ab his q̄ erant sup firmamen
 tū. Et factū ē ita. Vocauitqz deus firmamentum
 celū: 7 factū est vespe 7 mane dies sc̄dos. Dixit dō
 deus. Cōgrent aq̄ q̄ sub celo sunt in locū vnū
 7 appeat arida. Et factū ē ita. Et vocauit de⁹ ari
 dam terrā. p̄gregatōneqz aq̄ appellauit maria
 Et vidit deus q̄ esset bonū. Et ait. B̄n̄d̄ct̄ ter
 rā herbā viuentē 7 facientē semē. 7 lignū pomitēz
 faciens fructū iux gen⁹ suū quos semē in semet
 ipso sit sup terrā. Et factum ē ita. Et pulit terra
 herbā viuentē 7 facientē semē iux genus suum.
 lignūqz faciens fructū. 7 h̄ns vnūqzqz semētes
 fm sp̄s suū. Et vidit deus q̄ esset bonū: 7 factus
 est vespe 7 mane dies tertius. Dixit autē deus: si
 ant luminaria in firmamento celi: 7 diuidat diem
 ac noctē: 7 sint in signa 7 tpa 7 dies 7 annos: vt lu
 ceant in firmamēto celi: 7 illuminent terrā. Et fa
 ctum est ita. Fecitqz deus duo luminaria magna
 luminare maius vt p̄sset diei. 7 luminare minus
 vt p̄sset nocti 7 stellis. Et posuit eas in firmamē
 to celi vt lūderent sup terrā. 7 p̄sset diei ac nocti
 7 diuiderēt lucem ac tenebras. Et vidit deus q̄
 esset bonū: 7 factum ē vespe 7 mane dies q̄rtus.
 Dixit etiā deus. P̄ducat aq̄ reptile aie viuē
 tis 7 volatile sup terrā: s̄b firmamento celi. Et fa
 uitqz deus ece grandia 7 omnē animā viuētes
 atqz motabile quam p̄dixerant aq̄ in sp̄s suas
 7 omē volatile fm genus suū. Et vidit de⁹ q̄ cēt
 bonū: b̄nd̄xitqz eis dies: 7 creuit 7 multiplicā
 mini: 7 replete aqua maris. auēsqz multiplicēt
 sup terrā. Et factū est vespe 7 mane dies quintus.
 Dixit quoqz deus. P̄ducat terra animā viuē
 tem in genere suo: iumēta 7 reptilia 7 bestias ter
 re fm species suas. Factiqz est ita. Et fecit deus

Venetis 1485

Biblia latina, Venetiis, Joannes Herbort, 31-10-1483 - 45

Druk wytworną antyką oraz odkrywcze teksty klasyczne nie zapewniały sukcesu edytorskiego i finansowego. Rynek księgarski stawiał kolejne wymagania. Zainteresowany był książkami tańszymi w małych formatach, tłoczonymi drobnym krojem pisma gotyckiego. Drukarze z Wenecji zaczęli propagować styl wydawniczy charakteryzujący się prostym gotyckim drukiem w języku narodowym. Systematycznie wzrastało zapotrzebowanie na tanią książkę popularną adresowaną do mniej wykształconego odbiorcy.

Stosunkowo późno, bo po roku 1480, drukarze weneccy na większą skalę zainteresowali się drukiem mszałów i brewiarzy. Już Nicolo de Francofortia oraz Ottaviano Scoto (1479–1499) zwrócili uwagę na atrakcyjność finansową druku ksiąg liturgicznych, dla których był pewny zbyt, ale dopiero Johann Hamann (1482–1509), Hermann Liechtenstein (1482–1494) oraz pochodzący z Florencji Lucantonio Giunta (1489–1538) wypromowali weneckie mszały i brewiarze w całej Europie⁷¹.

Na schyłek XV wieku, a dokładnie na rok 1494, przypada także debiut drukarski Aldusa Manutiusa (1449–1515). Był on łącznikiem dla drukarstwa weneckiego przełomu XV i XVI wieku. Urodził się około 1449 roku w Bassiano, studiował prawo w Rzymie, a potem grekę w Ferrarze. W 1485 roku przebywał na dworze Alberta Pio, księcia Carpi, do Wenecji przybył około 1488 roku i pracował dla swego późniejszego teścia Andreasa Torresano de Asola⁷². Własną oficynę założył w 1494 roku w celu ratowania piśmiennictwa greckiego i rozpowszechniania go poprzez druk. Drukarz postanowił popularyzować piśmiennictwo greckie poprzez wydawanie jego klasyków⁷³.

Niezwykła liczebność oficyn drukarskich w Wenecji znalazła swoje odzwierciedlenie w bibliotecznej kolekcji jasnogórskiej, w której prezentuje się aż 31 drukarzy. Z bogatej oferty weneckich inkunabułów wyróżnić należy dwie pozycje. Pierwszą jest niewątpliwie *Geometria* Euklidesa, jeden z najstarszych druków naukowych, bogato ilustrowany drzeworytami. Drugą wyróżniającą się pozycją jest *Biblia* wytłoczona przez Johanna Herborta w 1483 roku. Składa się na to warstwa typograficzna i dekoracyjna oraz fakt, że jest pierwszym drukiem biblijnym wydanym przez oficynę z włoskiego miasta.

Kolejny znaczący liczebnie udział druków inkunabułowych w kolekcji biblioteki jasnogórskiej jest udziałem Bazylei. Na fenomen niezwykłego rozwoju sztuki typograficznej w tym mieście wpłynął fakt fundacji i założenia

71 L. Ogierman, *Drukarze i nakładcy jasnogórskich inkunabułów*, Koło Naukowe Sodalitas Bibliologica Silesiana, Wydawnictwo Pracownia Ochrony Książek, Katowice 2005, s. 75.

72 C. Clair, *A History of European Printing...*, s. 143–149.

73 J. Czemiłowicz, *Książka grecka średniowieczna i renesansowa*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976, s. 196.

w 1459 roku uniwersytetu, jego geograficzne położenie oraz prosperujące wytwórstwo papieru. Pierwszy młyn papierniczy w Bazylei był własnością Hansa Halbysena i działał już od 1440 roku w dzielnicy St. Alban. Następny, powstały w rok później, był dziełem braci: Antoniusa i Michaela Galliaziano z Piemontu. Oba młyny wytwarzały papier znany ze swoich wysokich walorów jakościowych na całym kontynencie⁷⁴.

Za pierwszych drukarzy działających w Bazylei uznaje się Bertholda Ruppela (1477–1494), Michaela Wensslera (1472–1491) i Bernharda Richela. Fakt obecności w Bazylei Michaela Wensslera odnotowany został w rejestrze studentów miejscowego uniwersytetu. Jego oficyna działała w Bazylei co najmniej do około 1491 roku. Później pracował w Cluny, Maçon oraz w Lyonie, by w 1499 roku ponownie osiąść w Bazylei⁷⁵.

Sygnet drukarski Michaela Wensslera – Justinianus, *Institutiones*, Basileae,
Michael Wenssler, 31-05-1476 – 176

W latach 1492–1494 w Bazylei przebywał Albrecht Dürer, którego prace zdołał drukować mistrzów z tego miasta. Jednym z nich był siostrzeniec i dziedzic oficyny Richela – Nicolaus Kessler. Oficynę krewnego przejął w 1485 roku. Wcześniej (1477) na miejscowym uniwersytecie uzyskał stopień bakalarza, a obywatelstwo miasta nabył w 1480 roku. Czynnym zawodowo drukarzem był do 1509 roku, a od 1496 roku reprezentował we władzach miasta swoje środowisko, piastując funkcję mistrza cechu⁷⁶.

Typografem wielkiego formatu był Johann Amerbach (1477–1513). Ten z pochodzenia Frankończyk zdobył w Paryżu solidne wykształcenie uniwersyteckie oraz odbył staż korektorski w norymberskiej oficynie Antona Kobergera. W 1477 roku osiadł w Bazylei, gdzie uruchomił oficynę drukarską. W roku 1479 Amerbach podjął się druku *Biblii łacińskiej*, co zwiastowało niepo-

⁷⁴ L. Ogierman, *Drukarze i nakładcy z Bazylei w inkunabułach z Biblioteki Jasnogórskiej w Częstochowie*, w: *O etosie książki: studia z dziejów bibliotek i kultury czytelniczej*, red. T. Wilkoń, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2017, s. 176.

⁷⁵ E. Voulliéme, *Die deutschen Drucker des fünfzehnten Jahrhunderts*, Druck und Verlag der Reichsdruckerei, Berlin 1922, s. 18–20.

⁷⁶ G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 371–372.

ślednie typograficzne możliwości jego oficyny. Obracał się zresztą w kręgu profesorów bazylejskiego uniwersytetu, wydając ich prace naukowe. Aż do 1489 roku *Biblia Amerbacha* była wielokrotnie wznawiana. Z ilustrowanych inkunabułów wytoczonych w jego warsztacie dobrze znany jest *Zeitglöcklein* z 1492 roku. Zawarte w nim ilustracje obok scen rodzajowych zawierają również rozbudowaną ornamentykę roślinną, tworzącą charakterystyczną bordiurę⁷⁷.

Sygnet drukarski Nicolausa Kesslera – Hieronymus, *Epistolae*, Basileae,
Nicolaus Kessler, 1497 – 128

Interesującym inkunabułem jest popularna pod koniec XV wieku moralizatorska satyra *Navis Stultifera* Sebastiana Branta z 1494 roku. Utwór Branta był wielokrotnie wydawany także przez innych impresorów bazylejskich, a szczególnie Johanna Bergmanna z Olpe (1483–1524), który specjalizował się w propagowaniu bogato ilustrowanej drzeworytami literatury ludowej, moralizatorskiej, religijnej i politycznej⁷⁸.

Pod koniec lat siedemdziesiątych XV wieku typografowie stanowili w Bazylei silną i liczną grupę zawodową, co upoważniało do założenia własnego cechu. Bazylejski cech drukarzy *Safran* był stowarzyszeniem elitarnym i hermetycznym, w którym członkostwo nabywano poprzez dziedziczenie. W szczególnych wypadkach można je było kupić za bardzo wysoką opłatą. Ambitni adepci drukarstwa uzyskiwali ten przywilej poprzez ożenek z wdową po zmarłym pryncypale. W przypadku Bazylei ten obyczaj był powszechnie praktykowany i akceptowany przez to środowisko.

Znaczącym drukarzem w tym okresie był w Bazylei Johann Amerbach (1478–1513). Uchodził za człowieka uczciwego w interesach i niezawodnego, dlatego też współpraca z innymi drukarzami zazwyczaj układała się pomyślnie. Dzięki znajomości łaciny zajmował się odszukiwaniem i gromadzeniem rękopisów oraz ich kwalifikacją do druku. Zadaniem Johanna Petriego (1490–1511) było składanie tekstu i jego tłoczenie, natomiast Johanna Frobena (1491–1527)

⁷⁷ E. Voulliéme, *Die deutschen Drucker...*, s. 25–26.

⁷⁸ T. Wilhelmi, *Johann Bergmann von Olpe in Basel*, „Olpe in Geschichte und Gegenwart” 1994, T. 2, s. 72–87.

korekta druku. Ta profesjonalna spółka przetrwała nawet po usamodzielnieniu się obydwu wspólników i wydała cenione słowniki łacińskie, prace św. Augustyna, teksty św. Ambrożego i ponownie *Biblię* łacińską⁷⁹.

Johann Petri pochodził z Langendorf, a z wykształcenia był lekarzem. Obywatelstwo Bazylei i członkostwo w cechu *Safran* nabył w 1488 roku. W dwa lata później usamodzielniał się jako drukarz. Trzeci z wielkich typografów bazylejskich, Johann Froben⁸⁰, doświadczenie zawodowe zdobywał w Norymberdze, w oficynie Antona Kobergera, gdzie praktykował w latach 1486–1490 jako korektor. Zachęcony przez Johanna Amerbacha osiedlił się w Bazylei i już w listopadzie 1490 roku nabył prawa obywatela miasta. W dwa lata później został przyjęty do elitarnego cechu *Safran*. Po śmierci Johanna Amerbacha przejął w 1513 roku jego oficynę, kontynuując oraz wzbogacając świetne tradycje swojego poprzednika⁸¹.

Inkunabuły bazylejskie w kolekcji biblioteki jasnogórskiej są w niej licznie reprezentowane. Najstarszą pozycją w kolekcji jest *Institutiones* Justyniana z glosą Accursio Florentyńczyka, wytłoczone przez Michaela Wensslera w 1476 roku. Z tej oficyny pochodzą także dzieła autorstwa papieży: Bonifacego VIII, Grzegorza IX, Jana XXII i Klemensa V, wszystkie wydane w 1486 roku. *Liber sextus Decretalium* autorstwa Bonifacego VIII wyróżnia unikalny wielobarwny złożony inicjał wprowadzający z rozbudowaną floraturą i portretem papieża.

Z dokonań oficyny Johanna Amerbacha obecnych w tej kolekcji na uwagę zasługują druki prac św. Augustyna. Obejmują one *Epistolae* z 1493 roku i wszystkie trzy części *Explanatio Psalmorum* z 1497 roku. Od około 1494 roku nakładcą większości druków Amerbacha był Sebastian Brant. Dzieło św. Augustyna *Summa theologica* reprezentowane jest przez dwie ostatnie części, które pochodzą z 1502 roku.

Największym ośrodkiem drukarskim w szesnastowiecznych Niemczech ze swoimi 29 oficynami była Kolonia. Sztukę typograficzną wprowadził do Kolonii Ulrich Zell z Hanau. Zawodu drukarza wyuczył się, praktykując w Moguncji w oficynie Johanna Fusta i Petera Schöffera. Jak większość drukarzy opuścił to miasto w 1465 roku. W latach 1470–1482 działała w Kolonii oficyna Arnolda Therhoernena, który był wychowankiem Ulricha Zella. Po jego śmierci (1485) wdowa Gertruda wyszła ponownie za mąż za Konrada Welkera z Boppard, który prowadził oficynę z bratem Therhoernena – Peterem⁸².

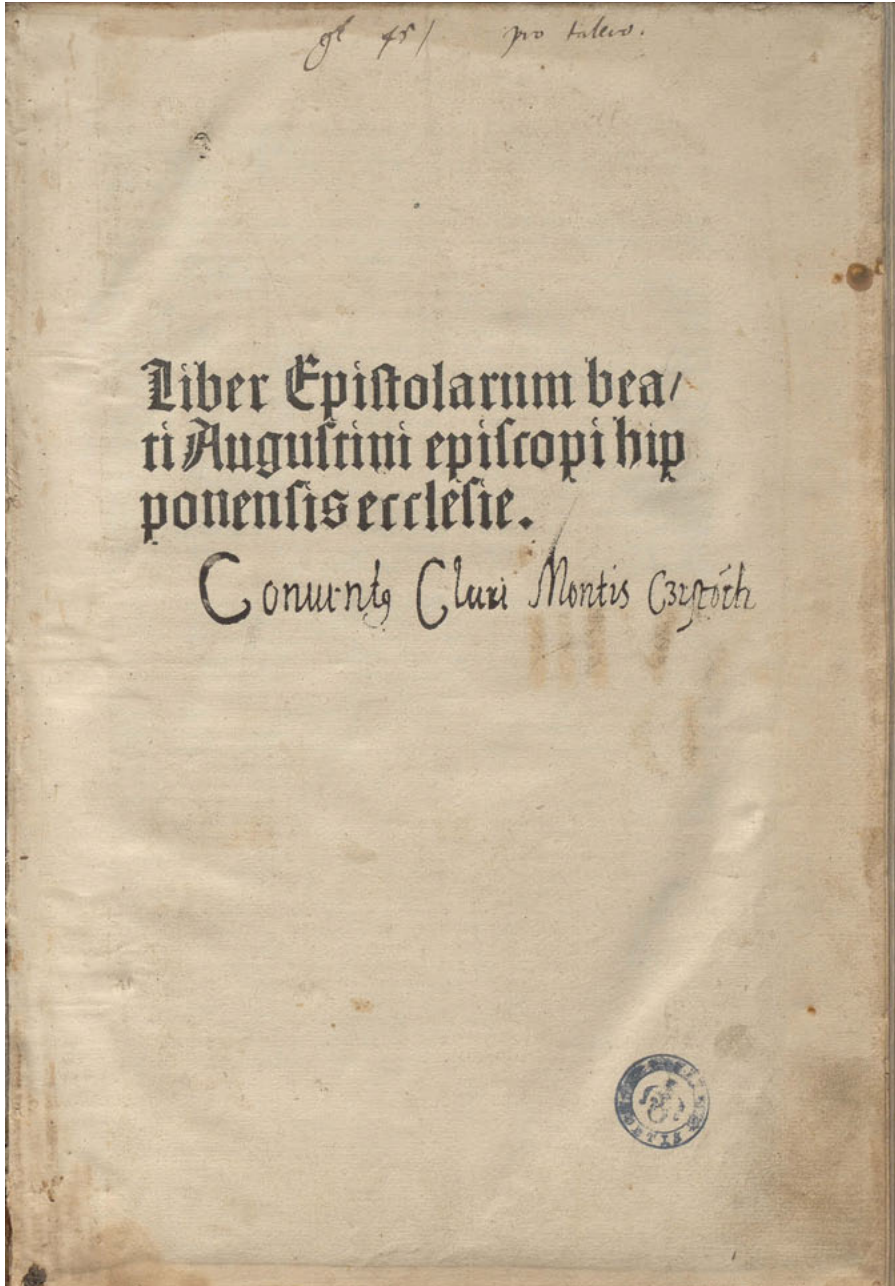
79 G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 377.

80 V. Sebastiani, *Johann Froben, printer of Basel: a biographical profile and catalogue of his editions*, Brill, Leiden–Boston 2018, s. 9–30.

81 E. Voulliéme, *Die deutschen Drucker...*, s. 33–34.

82 E. Voulliéme, *Die deutschen Drucker...*, s. 40–43.

Augustinus Aurelius, *Epistolae*, Basileae,
Joannes de Amerbach, [14]93 – 30

W 1472 roku w Kolonii osiedlił się pochodzący z Lubeki Johann Koelhoff senior, dotychczas drukujący w Wenecji w oficynie Wendelina ze Spiry. Własny warsztat prowadził do 1493 roku, wydając przede wszystkim łacińskie prace teologiczne, homiletyczne i filozoficzne. Po jego śmierci oficyną w latach 1493–1502 kierował syn Johann Koelhoff junior, który w 1499 roku wytłoczył bogato ilustrowaną i popularną *Kronikę kolońską*⁸³.

Za największego kolońskiego drukarza z okresu inkunabułów uważa się Heinricha Quentella (1478–1501). Oficyna tego mistrza zapisała się w historii typografii jako miejsce druku (1479) wspaniałej *Biblii kolońskiej*, bogato i nowatorsko dekorowanej licznymi drzeworytami, które wywarły istotny wpływ na rozwój ilustracji biblijnej. Wykorzystane zostały przez Antona Kobergera z Norymbergi do dekoracji również znanej *Biblii norymberskiej*⁸⁴.

Quentell pochodził ze Strasburga i początkowo wspólnie z teściem Johannem Helmannem zajmował się księgarstwem i działalnością nakładczą, a od około 1478 roku stał się drukarzem. Po 1480 roku jego samodzielne prace wyróżniają się oryginalnością kroju pisma oraz bogactwem ilustracji. Przypuszcza się, że drukarz sprowadził z rodzinnego Strasburga interesujący go materiał typograficzny. W latach 1490–1504 z przerwami zaznaczyła swoją obecność w Kolonii także klasztorna oficyna *Retro Minores*.

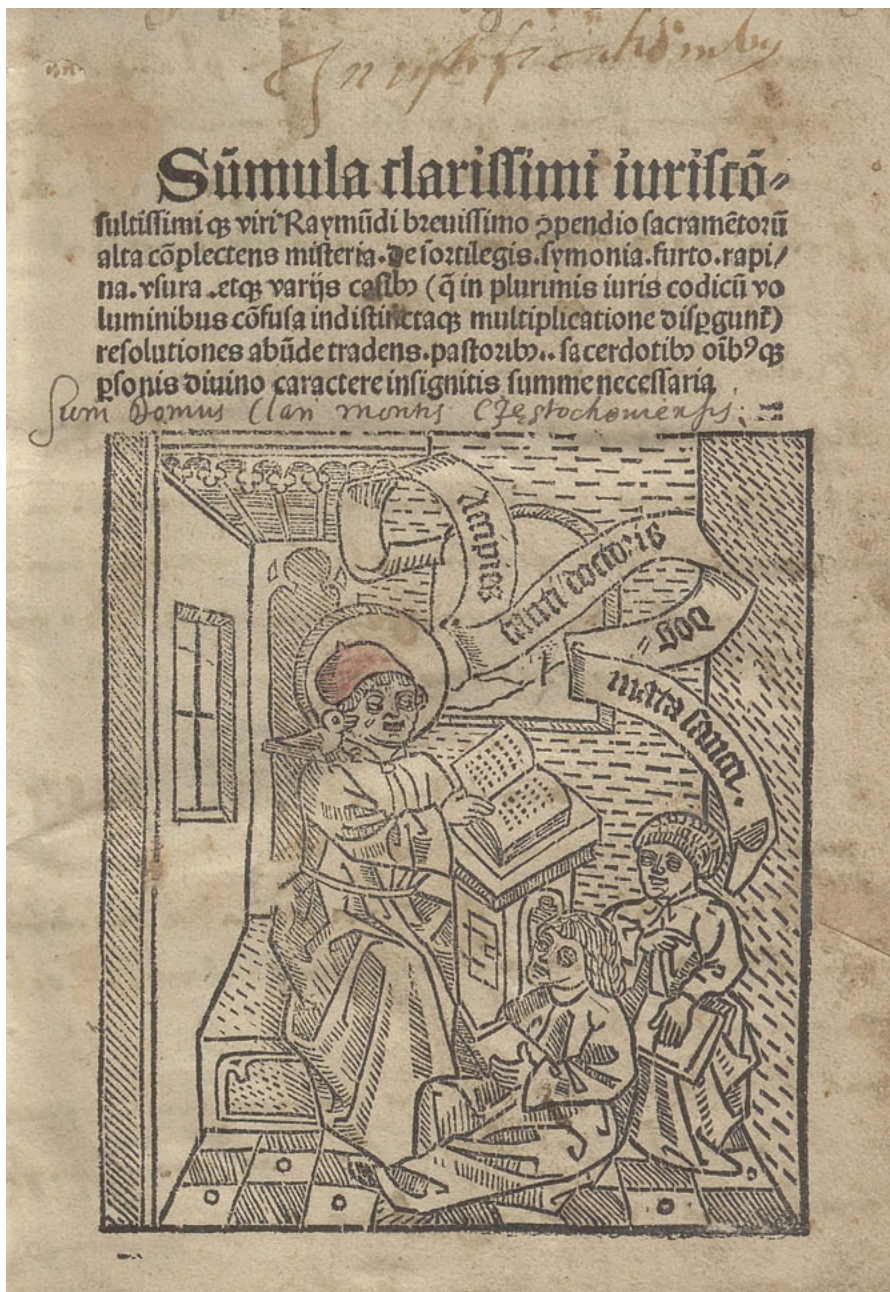
W zbiorach biblioteki jasnogórskiej najliczniej reprezentowany jest Heinrich Quentell. Inkunabułem z tej oficyny, datowanym na rok 1479, jest *Summa de virtutibus et vitiis* Paraldusa. Zwraca uwagę *Summula, cum commento et glossa interlineari* Raymundusa z 1495 roku, której kartę tytułową zdobi drzeworyt przedstawiający zakonnego nauczyciela edukującego dwóch uczniów. Najstarszym drukiem kolońskim w tej kolekcji jest *Bucolica* Petrarcki, wytłoczony w oficynie Arnolda Therhoernena w 1473 roku. Dzieło to jest współoprawne z obszernym rękopiśmiennym tekstem zatytułowanym: *Phytagorae philosophi aurea verba*. Ponadto wyróżnia je wielkiej urody wielobarwny, bogato złocony inicjał wstępny. Na wzmiankę zasługuje jeszcze Johann Koelhoff (1472–1493) senior oraz Bartholomaeus Unckel (1475–1484). Druki z obydwu oficyn w zasobach polskich bibliotek występują dość rzadko. Na szczególną uwagę zasługuje *Homiliae super Evangeliiis* Grzegorza I Wielkiego z 1475 roku z oficyny Unckela⁸⁵.

83 G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 291–292.

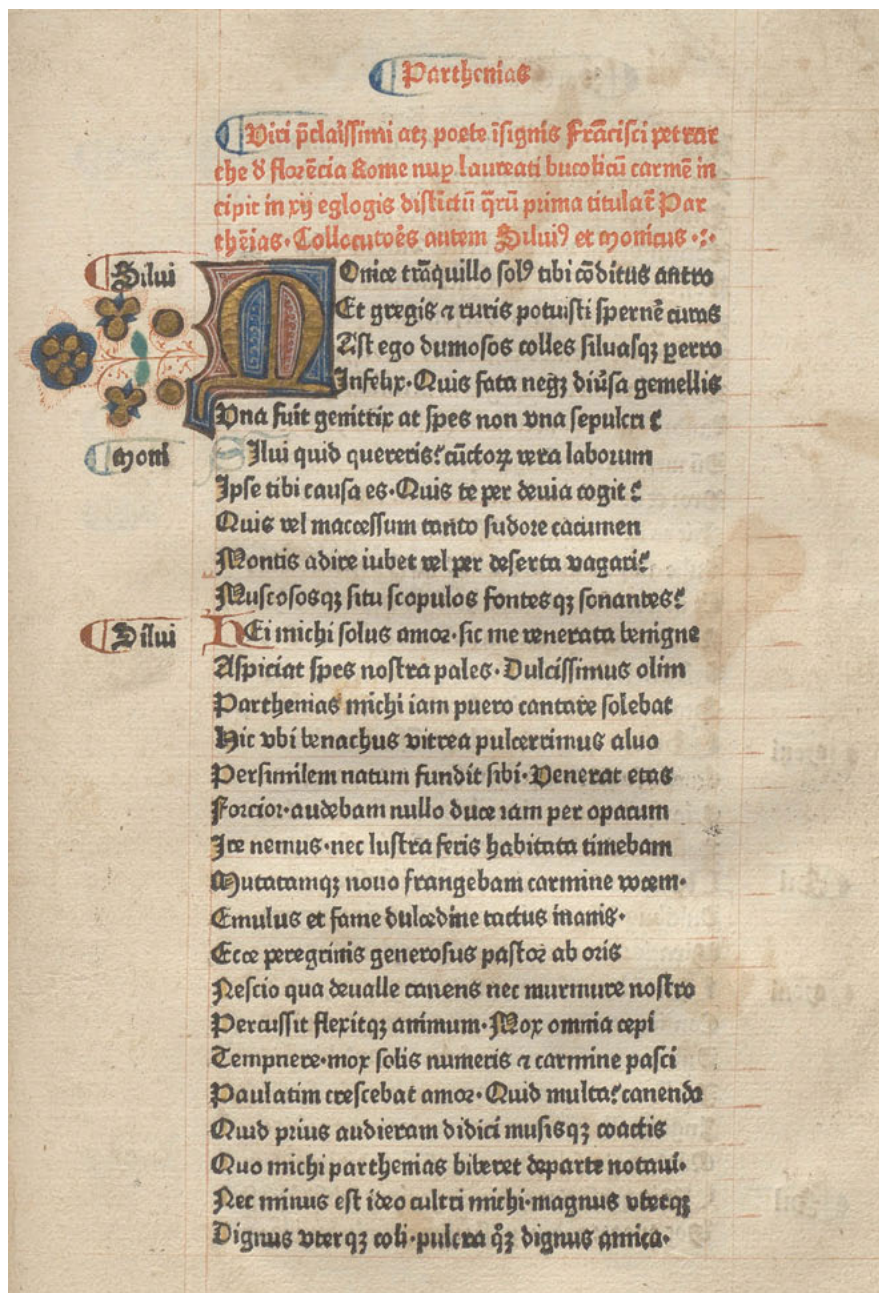
84 Ibidem, s. 293–295; O. Zaretzki, *Die Kölner Bilderbibel und die Beziehungen des Druckers Nikolaus Goetz zu Helman und Quentel*, „Zeitschrift für Bücherfreunde. Monatshefte für Bibliophilie und verwandte Interessen” 1906–1907, Bd. 10, Bielefeld, Leipzig, s. 101–111.

85 G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 293.

Adam Magister, *Summula sacramentorum...*, Coloniae,
Henricus Quentell, 25-01-1495 – 1

Petrarca Franciscus, *Bucolicum carmen*, Coloniae,
Arnoldus Therhoernen, 1473 – 214

Za sprawą oficyny Antona Kobergera⁸⁶ znaczącą pozycję w prezentacji niemieckich ośrodków typograficznych XV wieku zajmowała Norymberga. Drukarz ten był wybitną osobowością w historii typografii europejskiej. Działalność drukarską w tym mieście rozpoczął około 1471 roku i kontynuował do 1504 roku. Aż do śmierci w 1513 roku wyróżniał się jako operatywny drukarz, wydawca i księgarz. W oficynie Kobergera praktykowali niektórzy późniejsi wybitni drukarze europejscy.

Składy księgarskie Kobergera, prowadzone zazwyczaj przez miejscowych drukarzy, znajdowały się również w Krakowie i we Wrocławiu. Znanych jest około dwustu druków sygnowanych przez oficynę Antona Kobergera. W dorobku tym przeważały dzieła o tematyce religijnej i prawniczej.

Pod koniec XV wieku oficyna Kobergera była sprawnie zarządzanym przedsiębiorstwem niezwykle wielkości. Sam drukarz wprowadził do książki ilustrację drzeworytową na niespotykaną wówczas skalę. Stała się ona nie tylko elementem zdobiącym książkę. Całostronicowa ilustracja zaczęła spełniać funkcję informacyjną i uzupełniała drukowany tekst.

Szczytowym osiągnięciem tej oficyny było wytłoczenie *Liber chronicarum* Hartmanna Schedla, która ukazała się drukiem w dwóch wersjach językowych: łacińskiej 12 lipca, a niemieckiej 23 grudnia 1493 roku. Wymiar dzieła to 38 × 52 cm, wymiar dwóch całostronicowych map wynosił 31 × 44 cm. *Kronika świata* była największym przedsięwzięciem ilustratorskim książki w XV wieku⁸⁷.

Streszczenie historii świata do 1493 roku liczyło 299 stron i zawierało 1809 ilustracji, w tym 1165 drzeworytów. Niektóre z nich powtarzane były w różnych miejscach i to wielokrotnie. Całość uzupełniały dwustronicowe widoki miast i kolejne mniejszych wymiarów mapy. Dzieło było energicznie rozpowszechniane, a nakład obydwu wersji językowych liczył prawdopodobnie 1200 egzemplarzy.

Kronika świata nie tylko z uwagi na ilustracje była jednym z najbardziej zadziwiających dzieł swego czasu. Tekst był zbiorem legend, podań i tradycyjnych wyobrażeń, urozmaiconych faktami rzeczywistymi i naukowymi. Wśród wielu drzeworytowych ilustracji, które zawiera, znajdują się dwie mapy. Autorami drzeworytów byli: nauczyciel Albrechta Dürera, Michael Wohlge-muth (1434–1519), i jego pasierb Wilhelm Pleydenwurff (1460–1494).

Z wielu ilustracji na wyróżnienie zasługują wspomniane dwie mapy, dobrze charakteryzujące znaczenie starych tradycyjnych przekazów i nowych infor-

---

⁸⁶ Ibidem, s. 316–325; O. Zaretski, *Die Kölner Bilderbibel...*, s. 101–111; C. Clair, *A History of European Printing...*, s. 30–32.

⁸⁷ U. Mazurczak, *Panorama Konstantynopola w Liber chronicarum Hartmanna Schedla (1493). Miasto idealne – memoria chrześcijaństwa*, „Vox Patrum” 2018, T. 70, s. 501–502.

macji naukowych. Pierwszą jest *Mappa mundi* z ptolemeuszowskim wyobrażeniem świata, ale niezawierająca jego całego aparatu pomiarowego. To, co sprawia, że mapa ta cieszy się nadal szczególnym zainteresowaniem, to panele zawierające sceniczne przedstawienia postaci i stworzeń, które według wyobrażeń zamieszkiwały kulę ziemską. Mapa zawiera siedem paneli, umieszczonych w lewym jej fragmencie, pozostałe czternaście znajduje się na jej stronie rewersowej. Źródłem informacji do prezentacji tych mitologicznych stworzeń były prace Pliniusza Starszego, Pomponiusza Meli, Solinusa i Herodota. Inne zrodziły się w wyobraźni i opowiadaniach średniowiecznych podróżników.

W *Liber chronicarum* historia świata podzielona została na siedem wieków, zgodnie ze schematem zaproponowanym w VII wieku przez Izydora z Sewilli. Drugi wiek rozpoczynała historia z arką Noego, a kończyło zniszczenie Sodom i Gomory. W tej części znajdujemy fantastyczne opisy istnień ludzkich, których źródłem informacji były prace Pliniusza Starszego, św. Augustyna oraz wspomnianego Izydora z Sewilli.

Niektóre z fantastycznych postaci pojawiają się w ilustracjach umieszczonych na mapie świata. Dzieło to jest najlepiej poznanym i najbardziej popularnym inkunabułem. Zawiera 89 widoków dużych i mniejszych miast. Trzydzieści przedstawień można utożsamiać z widokiem rzeczywistym, pozostałe są raczej dziełem wyobraźni. Pomimo tego faktu widoki miast posiadają najwyższą wartość dokumentacyjną⁸⁸.

Biblioteka jasnogórska może poszczycić się bogatą kolekcją *kobergerianów*, wśród których znajdują się dwa egzemplarze łacińskiej wersji *Kroniki świata*. W jednym z nich brak zaledwie trzech pierwszych kart rejestru, w drugim natomiast zakończenia. Obydwa egzemplarze wyróżnia fakt, że zachowały się w nich wszystkie rozkładane i całostronicowe ilustracje oraz mapy. Jeden z egzemplarzy jest w całości ręcznie kolorowany.

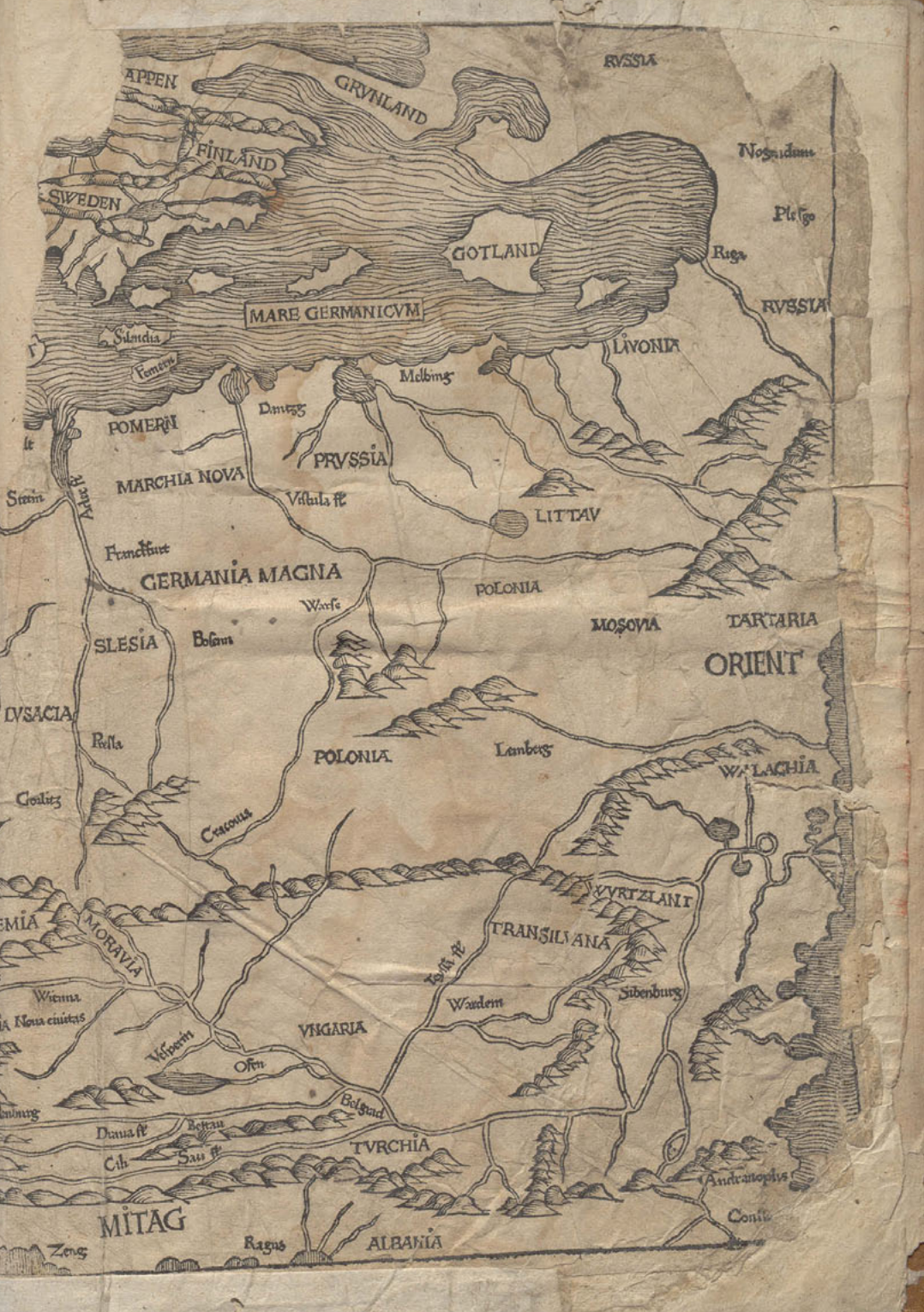
Dzięki inicjałom wstępnym uwagę czytelnika zwracają wszystkie cztery części *Summa theologica* Antoninusa Florentyńczyka, wytłoczone w latach 1477–1479. Równie bogato iluminowany jest inicjał wstępny z *Quadragesimale* franciszkanina Johanna Gritscha z 1479 roku. Wartość druków Kobergera podnosi fakt, że wszystkie wielotomowe edycje nie zostały zdekompletowane.

Przykładem jest tu monumentalne dzieło *Sententiarum libri quattuor* Piotra Lombarda, którego część pierwsza i druga wytłoczone zostały około 1491 roku, a część trzecia i czwarta w roku 1500. W *De imitatione Christi* Johanna Gersona z 1492 roku zwracają uwagę: najstarsza datowana (1525) oprawa tego dzieła oraz czerwone i niebieskie inicjały z floraturą.

⁸⁸ Ibidem, s. 499–503.

Schedel Hartmann, *Liber chronicarum*, Nurembergae,
 Antonius Koberger, 12-07-1493 – 245

Inkunabuły z innych ośrodków drukarskich w Niemczech także bywają intrygujące i warte podkreślenia. Zachowując pewien alfabetyczny porządek – prekursorem czarnej sztuki w Augsburgu był Günther Zainer. Do Augsburga przybył w 1467 roku ze Strasburga, gdzie wyuczył się zawodu drukarza u Johanna Mentelina. W rok później uruchomił oficynę, z której już pierwsze druki wyróżniała obecność ilustracji drzeworytowej. Dzięki Zainerowi Augsburg stał się głównym ośrodkiem popularyzacji drzeworytu w ilustracji książkowej⁸⁹.

Z Augsburga wywodził się również wielki mistrz typografii z okresu inkunabułów Erhard Ratdolt. Jako wędrowny drukarz osiadł w 1476 roku w Wenecji, ale na prośbę biskupa augsburskiego Friedricha von Hohenzollerna powrócił w 1486 roku do rodzinnego miasta, gdzie założył kolejną oficynę, tłocząc księgi liturgiczne, dzieła matematyczne i astronomiczne. Dla diecezji w Augsburgu, Pasawie i Salzburgu oraz dla opactwa benedyktynów z Melk wydał szereg brewiarzy i mszałów. W drukach augsburskich tego mistrza w inicjałach i bordiurach występują znane z okresu weneckiego motywy dekoracyjne. Wprowadził także nowe propozycje, najczęściej autorstwa mistrza drzeworytu Hansa Burgmaira. Oficyną kierował do 1522 roku⁹⁰.

Sygnet drukarski Erharda Ratdolta – *Breviarium Augustanum*,
Venetijs, Erhard Ratdolt, 01-1493

W kolekcji biblioteki jasnogórskiej znajdują się dwa inkunabuły z Augsburga. Wcześniejszy pochodzi z oficyny Antona Sorga i jest nim *Exposito in Evangelium sancti Lucae* św. Ambrożego⁹¹. Szczególnie wartościową pozycją jest

⁸⁹ F. Geldner, *Die deutschen Inkunabeldrucker: ein Handbuch der deutschen Buchdrucker des XV. Jahrhunderts nach Druckorten*, Bd. 1, *Das deutsche Sprachgebiet*, Anton Hiersemann, Stuttgart 1968, s. 132–137.

⁹⁰ E. Voulliéme, *Die deutschen Drucker...*, s. 1–2.

⁹¹ G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 310.

jednak ilustrowana drzeworytami przez Hansa Burgmaira *Kronika węgierska* Johanna Thuroczy, wytłoczona przez Erharda Ratdolta w 1488 roku, w dwa lata po jego powrocie z Wenecji i pierwodruku tego dzieła przez Konrada Stahela i Matthiasa Preinleina z Brna⁹².

Z kolei udokumentowanym pionierem drukarstwa w Lipsku był Marcus Brandis, który jako typograf debiutował w 1479 roku. Oficyna Brandisa działała w Lipsku z przerwami do około 1487 roku⁹³. Od około 1470 roku swoją zawodową pozycję jako drukarz umocnił Konrad Kachelofen, który w 1495 roku na zlecenie biskupa Miśni Johanna Salhusena wytłoczył *Missale Misnense*⁹⁴.

Kolejnym uznanym mistrzem typografii z Lipska był Martin Landsberg, który do tego miasta przybył w 1486 roku z Würzburga. Był drukarzem o uniwersyteckim wykształceniu, a jego oficyna była obecna w mieście do 1523 roku. Parał się również handlem książką. Uniwersyteckim wykształceniem legitymizował się także pochodzący z Monachium Wolfgang Stöckel, a właściwie Müller, który na uniwersytecie w Erfurcie uzyskał stopień co najmniej bakalarsza⁹⁵. Z drukarzem pertraktował krakowski handlarz win i księgarz Jan Haller⁹⁶, z zamiarem sprowadzenia mistrza do Krakowa. Jako nakładca wydał w jego oficynie dwie prace krakowskiego kanonika Jana Głogowczyka⁹⁷. Jan Haller nie przekonał jednak mistrza do założenia drukarni w Krakowie. Najstarszy lipski inkunabuł [1489–1490] w kolekcji biblioteki jasnogórskiej pochodzi z oficyny Konrada Kachelofena.

Postać Johanna z rodu Gensfleisch, zwanego potem Gutenbergiem, zwiędca dzieje piętnastowiecznej Moguncji. Był najznamienitszym obywatelem tego miasta, któremu trudno odmówić dziejowego wkładu w rozwój sztuki drukarskiej. W Moguncji Johann Gutenberg przebywał do około 1411 roku. Na skutek konfliktu pomiędzy patrycjuszami miasta a cechami rzemieślniczymi rodzina opuściła miasto. W 1434 roku Gutenberg przeniósł się do Strasburga, gdzie zajmował się nauką kunsztu obróbki kamieni szlachetnych u zamożnego kupca Andreasa DritzHEMA. W tym mieście rozpoczęła się też przygoda Gutenberga

92 Ibidem, s. 428–429.

93 Ibidem, s. 351.

94 H. Lülling, *Leipziger Frühdrucker*, Otto Harrassowitz, Leipzig 1959, s. 18; A. Kirchhoff, *Die Entwicklung des Buchhandels in Leipzig. Bis in das zweite Jahrzehnt nach Einführung der Reformation*, Hansebooks GmbH, Norderstedt 2017, s. 8 [przedruk wydania z 1885 roku].

95 E. Voulliéme, *Die deutschen Drucker...*, s. 86–90.

96 J. Seruga, *Jan Haller: wydawca i drukarz krakowski (1467–1525)*, Towarzystwo Miłośników Historji i Zabytków Krakowa, Kraków 1933, s. 13–34.

97 *Declaratio Donati minoris de octo partibus orationis cu[m] pulcerrimis questionib[us] admodum studiosis Scholaribus proficua: Exercitium novae logicae. Exercitium super o[mn]nes tractatus paruorum logicaliu[m] Petri Hispani.*

Joannes de Thurocz, *Chronica Hungarorum*, Augustae Vindelicorum,
Erhardus Ratdolt pro Theobaldo Feger, 03-06-1488 – 167

z ruchomymi czcionkami, czyli drukiem. Andreas Dritzhem zainteresował się próbami swojego pracownika, wsparł je finansowo i przystąpił do spółki.

Sygnet drukarski Konrada Kachelofena – Lochmaier Michael, *Parochiale curatorum*, Lipsiae, Conradus Kachelofen, 1497 – 180

Po śmierci Dritzhema z powodu zarazy dwaj jego bracia zażądali przyjęcia do spółki, ale Gutenberg nie wyraził na to zgody. Doszło do procesu sądowego, którego werdykt był pomyślny dla drukarza. W 1448 roku pozbawiony środków finansowych Johann Gutenberg powrócił do rodzinnej Moguncji. W 1449 roku Gutenberg zawarł kolejny kontrakt finansowy, tym razem z kupcem Johannem Fustem, który z wykształcenia był prawnikiem, a jego brat Jacob cenionym złotnikiem. W dwa lata później uzyskał od Fusta kolejną pożyczkę na doskonalenie wynalazku. Pieniądze te oraz wyposażenie oficyny miały być wykorzystane do wydania *Biblii*. Niedługo potem do Gutenberga i jego sponsora dołączył mistrz kaligrafii Peter Schöffer.

Powodzenie przedsięwzięcia doprowadziło wspólników do konfliktu. Johann Fust zażądał wcześniejszego zwrotu długu. Wyrok sądu w tej sprawie, wydany w 1456 roku, nie był pomyślny dla Gutenberga. Wierzyciel na mocy tegoż wyroku wszedł w posiadanie wspaniale przygotowanej do druku oficyny, a także całego niedokończonego nakładu *Biblii*. Przejęty od Gutenberga nakład *Biblii* został przez Fusta typograficznie dokończony i wprowadzony do sprzedaży po bardzo wysokiej cenie.

Johann Gutenberg nie pojawił się już w dziejach Moguncji z taką wyrazistością, jednak wkład w druk *Biblii 42-wierszowej* zapewnił mu tytuł ojca sztuki drukarskiej. Czcionka odlana przez mistrza, wzorowana na kaligrafii rękopiśmiennych ksiąg religijnych, do dziś uznawana jest za najpiękniejszą w dziejach druku. Zmarł w 1468 roku, a jego szczątki spoczywają w krypcie kościoła św. Franciszka w Moguncji. Wspólnym osiągnięciem Johanna Fusta

i Petera Schöffera było *Rationale divinatorum officiorum* Wilhelma Duranda oraz kolejne wydanie *Biblii* z 1462 roku. Księga ta wytłoczona została nowym kompletem czcionek o niezwykle pięknym kroju pisma i znana jest pod nazwą *Biblii mogunckiej*⁹⁸.

Spór pomiędzy elektorem mogunckim Dietherem von Isenburgiem a Adolfem II von Nassau w 1462 roku o obsadę arcybiskupstwa Moguncji doprowadził do wojny i zniszczenia miasta. Oficyna Fusta i Schöffera została spalona. Drukarze moguncy opuścili miasto. Ten tragiczny dla miasta epizod przyczynił się do rozpowszechnienia wynalazku Gutenberga i powstania nowych ośrodków typograficznych. Günther Zainer udał się do Augsburga, Johann Mentelin i Heinrich Eggstein do Strasburga, Ulrich Zell do Kolonii, Ulrich Hahn do Rzymu, Johann de Spira do Wenecji, a Sixtus Riessinger do Neapolu. Moguncja nie tylko z tytułu działalności Gutenberga uznana została kolebką europejskiego drukarstwa⁹⁹.

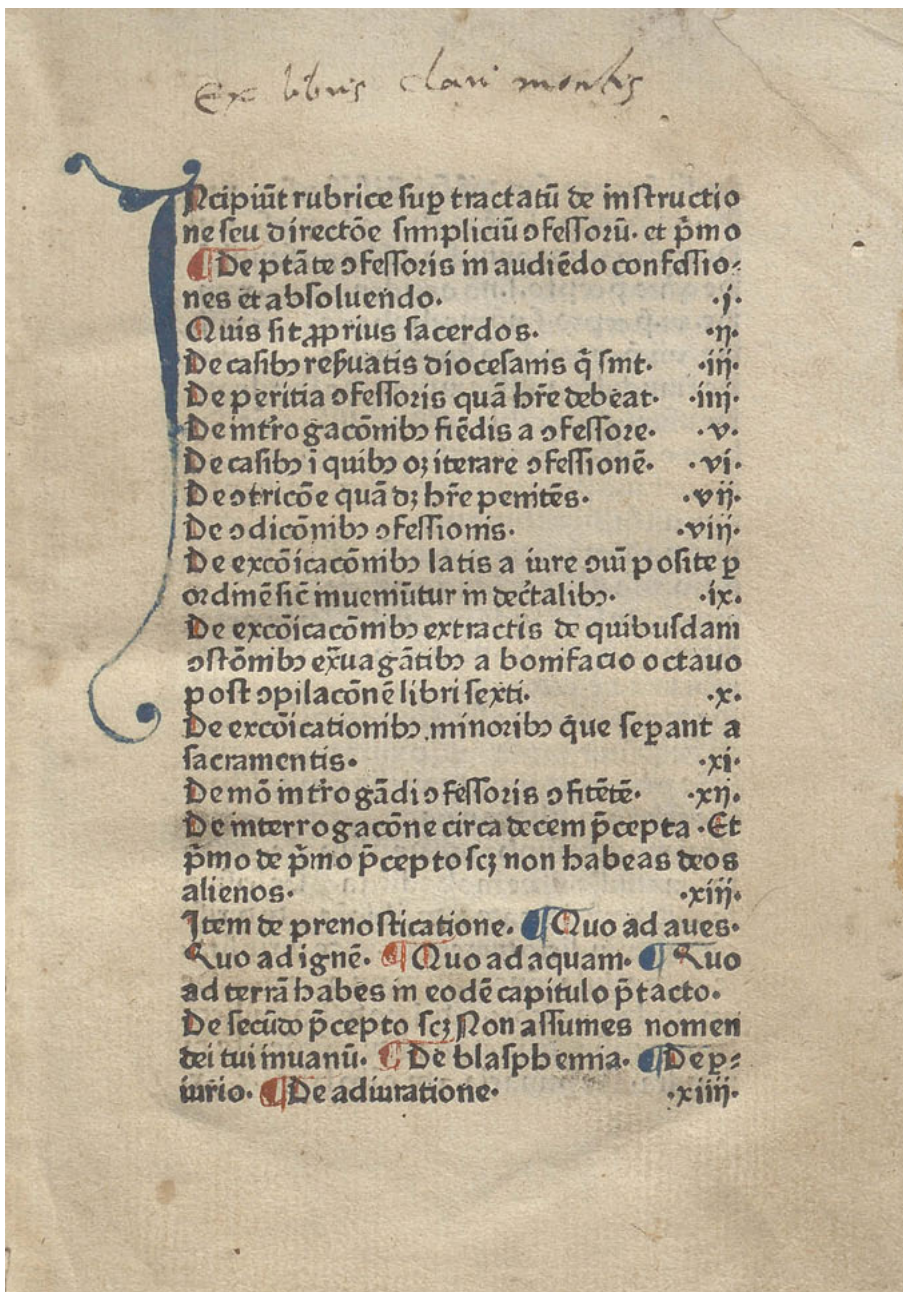
W zasobie biblioteki jasnogórskiej znajdują się dwa inkunabuły wytłoczone przez Petera Schöffera. Najstarszym drukiem (1475) jest traktat *Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio* [...] Antoninusa Florentyńczyka. W obiekcie tym zwraca uwagę znakomicie zachowana oryginalna oprawa z pocz. XVI wieku, ze ślepyimi tłoczeniami bordiury z ornamentyką roślinną, złożonym super-ekslibrisem i mosiężnymi kutymi katenami.

Obok omówionych ośrodków najstarszego drukarstwa europejskiego w bibliotecznej kolekcji jasnogórskiej występują również pojedyncze inkunabuły pochodzące z innych oficyn, niekoniecznie niemieckiej proweniencji. Większość obiektów z tych ośrodków datowana jest jednak na połowę XVI wieku, co było skutkiem utraty przez protestanckich już drukarzy niemieckich polskiego rynku zbytu na książkę religijną oraz księgi liturgiczne. Pojawiły się książki z takich ośrodków typograficznych jak Paryż, Lyon, Rzym, Mediolan, Lowanium czy rodzimy Kraków.

---

⁹⁸ A. Kapr, *Johannes Gutenberg. Persönlichkeit und Leistung*, Urania-Verlag, Leipzig 1986, s. 97; J. Pirożyński, *Johannes Gutenberg i początki ery druku*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2003, s. 84–96.

⁹⁹ K. Haebler, *Handbuch der Inkunabelkunde*, Verlag Hiersemann, Leipzig 1925, s. 31–32; S. Wagner, *Bekannter Unbekannter – Johannes Gutenberg*, w: *Gutenberg. Aventur und Kunst. Vom Geheimunternehmen zur Medienrevolution Gebundene Ausgabe*, Verlag Hermann Schmidt, Mainz 2000, s. 138.

Antoninus Flotentinus, *Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio*,
[Moguntiae, Petrus Schöffler, 1475] – 16

Biblioteka paulińska na Skałce w Krakowie

W zachowanych materiałach źródłowych brak jest informacji o istnieniu biblioteki parafialnej przy kościele św. Michała i św. Stanisława na Skałce przed jego przejęciem przez Zakon Paulinów. Znaczenie tego kościoła, wynikające z odbywanych procesji przedkoronacyjnych, a także niesłabnący ruch pielgrzymkowy pozwalają sądzić, że istnienie biblioteki na Skałce było prawdopodobne¹⁰⁰.

Fot. 3. Widok klasztoru na Skałce w Krakowie (fot. Jarosław Łuniewski)

Początki biblioteki należy kojarzyć z budową gotyckiego kościoła, zakończoną przed 1441 rokiem. Akta wizytacji przeprowadzonej na Skałce w 1599 roku na polecenie kard. Jerzego Radziwiłła ujawniają fakt istnienia dwóch zakrystii.

---

¹⁰⁰ M. Jągosz, *Przedrozbiorowe procesje wawelskie ku czci św. Stanisława biskupa i męczennika*, „Studia Claromontana” 1997, T. 17 s. 39.

Jedna z nich pełniła rolę zakrystii właściwej, druga skarbcza. W zakrystii przechowywano aktualny księgozbiór liturgiczny, pozostała część księgozbioru (w tym nieużywane księgi liturgiczne i inne) umieszczona była prawdopodobnie w niewielkim skarbcu¹⁰¹.

Kanonik krakowski Jan Długosz w trosce o podupadające wówczas sanktuarium św. Stanisława postanowił przekazać je w ręce paulińskich zakonników. Przekazanie Zakonowi Paulinów skałecznego kościoła pod wezwaniem św. Michała Archanioła wraz z parafią oraz licznymi uposażeniami, opisanymi w akcie fundacyjnym, nastąpiło 22 czerwca 1472 roku¹⁰². Paulini przejęli opiekę nad sanktuarium i jego księgozbiorem. Na przełomie XVI i XVII wieku liczył on bez ksiąg liturgicznych około 200 woluminów¹⁰³.

W początkach XVII wieku pomieszczenie biblioteczne wtłoczone było pomiędzy zakrystią a budynkiem klasztornym. O budowie nowego pomieszczenia dla księgozbioru zdecydowały względy praktyczne. Od 1622 roku, w którym powołane zostało Studium Generale, biblioteka skałeczna stała się placówką naukową i dydaktyczną. Podczas prac związanych z rozbudową konwentu Studium zostało w 1651 roku przeniesione do Pińczowa. W dwa lata później klasztor na Skałce został oficjalnie wyznaczony do prowadzenia studiów teologicznych dla całej polskiej prowincji. Rozwój Studium oraz prace budowlane przy rozbudowie konwentu przerwał najazd wojsk szwedzkich i zajęcie Skałki w 1655 roku. Sanktuarium zostało ograbione. Znaczne szkody wyrządziły klasztorowi w 1657 roku także wojska marszałka wielkiego koronnego Jerzego Lubomirskiego. W tej sytuacji król Jan Kazimierz odrębnym przywilejem, wydanym 11 marca 1658 roku, zwolnił posiadłości paulińskie od podatków na rzecz skarbu państwa na okres czterech lat.

Około 1686 roku zainicjowano budowę nowego pomieszczenia bibliotecznego, którą ukończono wiosną 1688 roku. W tym okresie przeorem klasztoru skałecznego był o. Mikołaj Szotarewicz. Była to niezbyt duża sala z dwoma oknami nakryta sklepieniem krzyżowym lub krzyżowo-kolebkowym¹⁰⁴.

Po kilkudziesięciu latach klasztor skałeczny ponownie stanął przed problemem pomieszczenia bibliotecznego oraz poprawy warunków przechowywania i udostępniania książek. Na skutek szczupłości pomieszczenia wstrzymany

101 H.E. Wyczawski, *Biblioteki parafialne w diecezji krakowskiej u schyłku XVI wieku*, „Polonia Sacra” 1953, T. 6, s. 116, 127–129.

102 M. Rożek, *Kościelne fundacje Jana Długosza...*, s. 322; K.S. Szafraniec, *Fundacja Paulinów na Skałce*, „Studia Claromontana” 1997, T. 17, s. 319–322.

103 ASK 169: *Regestrum argenti, vexillorum, librorum, candelaborum*, s. 93–98.

104 ASK 9: *Liber rerum variarum scitu dignorum et memorabilium Conventus Rupellani ad Cracoviam fratrum ordinis s. Pauli Primi Eremitae. Anno Domini 1658*, s. 61.

został nawet zakup książek. Zachowane rachunki z okresu 1733–1758 dotyczą wyłącznie wydatków na budowę i wyposażenie kościoła¹⁰⁵. Wybrany w 1747 roku na prowincjał o. Bruno Chojnacki, wcześniej wieloletni wykładowca teologii, nakazał wyznaczyć miejsce na nową bibliotekę i w rok później, przejmując godność przeora, zobowiązany był realizować własne polecenia.

Urząd sprawował aż do śmierci w 1753 roku i niewykluczone, że to właśnie jemu należy przypisać podjęcie decyzji o lokalizacji nowej biblioteki. Wybrane miejsce przewidywało umieszczenie zbiorów bibliotecznych w oddzielnej sali, znajdującej się po lewej stronie prezbiterium kościoła, nad skarbcem, naprzeciw oratorium. Budowę rozpoczęto w 1748 roku, ale dopiero w 1758 roku prace budowlane przybrały na sile. Nowe pomieszczenie biblioteczne ukończono w 1763 roku¹⁰⁶. Stanowiła je prostokątna sala na piętrze, ze sklepieniem o łuku odcinkowym. W sali umieszczono pięć okien: od północy dwa prostokątne wychodzące na prezbiterium, od zachodu jedno zamknięte półkolistie oraz dwa owalne od południa. Do wnętrza prowadziły zachowane do dzisiaj wąskie schody.

Prace przy wyposażeniu wnętrza biblioteki rozpoczęto około 1758 roku, a do końca 1763 roku ukończono regały biblioteczne, które ozdobiono płycinami i połączono boazerią. W 1785 roku stolarz krakowski Andrzej Woykowski zrealizował w bibliotece szereg bieżących prac naprawczych, w rok później kolejny snycerz krakowski Marcin Wróblewski wykonał kapitelki do pilastrów zdobiących regały oraz umieszczone nad regałami klasycystyczne wazy, a także pięć kartuszy rokokowych z charakterystyczną dekoracją *rocaille*, ulokowanych nad ciągiem szaf, z wypisaną dyscypliną, do której umieszczone w szafie książki zostały przypisane. Autorem projektu opisanych kartuszy mógł być sam przeor klasztoru o. Wawrzyniec Schultz, który amatorsko zajmował się malowaniem szlacheckich drzew genealogicznych oraz zdobieniem kart tytułowych *percept* i *expens* klasztoru z tego okresu. Malowanie i złożenie wyposażenia bibliotecznego wykonał w 1787 roku malarz krakowski Wojciech Gutowski. W tym samym roku ponownie Andrzej Woykowski wykonał dla biblioteki 681 drewnianych futerałów na książki oraz intarsjowany stół z godłem Zakonu Paulinów¹⁰⁷.

Z przedstawionych informacji wynika, że prace nad budową i wyposażeniem pomieszczenia bibliotecznego trwały blisko czterdzieści lat (1750–1787). Około sto lat później, na skutek zmian w organizacji księgozbioru, część wypo-

105 ASK 200: *Liber perceptarum et expensarum Conventus Rupellani*, s. 326.

106 ASK 9: *Liber rerum variarum scitu dignorum et memorabilium...*, s. 326.

107 P. Skalski, *Biblioteka klasztoru Paulinów w Krakowie...*, s. 337–338.

sażenia bibliotecznego została usunięta. Takiego zachowania doświadczyły między innymi drewniane futerały, przeniesione na strych, gdzie część z nich została zniszczona. W latach 1956–1958 część futerałów oraz innych drewnianych elementów z wystroju biblioteki została zrekonstruowana. Ponownie przywrócony został wygląd starej klasztornej biblioteki¹⁰⁸.

Najstarszy zachowany inwentarz biblioteki skałecznej to *Catalogus librorum domus rupel[lanae]*¹⁰⁹ sporządzony około 1600 roku przez o. Andrzeja Rząsno. Zawierał on opisy 88 dzieł w 99 woluminach. Były to w większości dzieła religijne z zakresu biblistyki, kaznodziejstwa, teologii, prawa kościelnego, patrologii i historii Kościoła, ale również filozoficzne, historyczne, prawnicze oraz słowniki. Analiza późniejszych wykazów pozwala wnioskować, że inwentarz ten nie był kompletny. Nie uwzględniał wszystkich dzieł świeckich oraz rękopisów, które były przechowywane w innym miejscu. Księgi świeckie zostały spisane przez o. Mikołaja Królika pomiędzy 1611 a 1622 rokiem. Zredagowany przez niego inwentarz, określany mianem *Libri prophani*, wyszczególnia 63 dzieła w 80 woluminach. Były to głównie druki filozoficzne pisarzy starożytnych, utwory poetów rzymskich i czołowych humanistów oraz wszelkiego rodzaju podręczniki. W mniejszej ilości występują książki o tematyce historycznej, geograficznej oraz prawniczej¹¹⁰.

W 1658 roku kapituła prowincjonalna zaleciła przeprowadzenie inwentaryzacji biblioteki celem oszacowania strat *post abscessum Sueconicum*. Spisu dokonał sam przeor konwentu o. Feliks Marcin Mierczyński, sporządzając *Catalogus Librorum in Bibliotheca Conventus Rupellani*. Zainicjował również zestawienie dzieł, które zaginęły w czasie wojen: *Libri desiderantur, qui tempore Suetico perierunt*. Praca ta objęła jednak tylko kilka opisów sporządzonych dość chaotycznie. Na podstawie porównania tych inwentarzy z wcześniejszymi dokumentami można stwierdzić, że w czasie najazdu szwedzkiego, wojsk Rakoczego i Lubomirskiego, zagrabiono dzieła Ojców Kościoła, pisarzy antycznych oraz traktaty wielkich humanistów, a także książki z kręgu literatury religijnej, charakteryzujące się piękną oprawą lub bogactwem ilustracji. Przeor Feliks Mierczyński walenie przyczynił się do przywrócenia bibliotece świetności oraz stopniowego jej przystosowywania do roli naukowego warsztatu pracy dla istniejącego przy klasztorze Studium Generale. Przez cały czas

108 S. Świdziński, *Sprawozdanie z prac porządkowych w Archiwum Klasztoru OO. Paulinów na Skałce w Krakowie (1957-1959)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1961, T. 2, nr 1–2, s. 289–293, <https://doi.org/10.31743/abmk.6211>.

109 ASK 169: *Regestrum argenti, vexillorum, librorum, candelaborum*, s. 98–100.

110 Ibidem, s. 93, 95, 96.

pełnienia swojej funkcji kupował nowe książki i dokładał wszelkich starań, żeby odzyskać utracone.

Kolejny spis księgozbioru rozpoczęto w marcu 1675 roku. Opracowany wówczas inwentarz uaktualniono następnie w 1679 roku przed mającą się odbyć wizytą prowincjała Konstantego Jaroszowskiego. Inwentarz wyszczególnia 242 dzieła w 307 woluminach. Niewykluczone, że odzwierciedleniem dokonanych w drugiej połowie XVII stulecia prac inwentaryzacyjnych oraz przeprowadzonej wówczas reorganizacji biblioteki była zmiana sposobu identyfikacji przechowywanych dzieł. W okresie tym zaczęto ustawiać książki grzbietami na zewnątrz. Stąd też tam właśnie umieszczano sygnaturę danej książki. Wypisywano ją bezpośrednio na grzbiecie w przypadku opraw pergaminowych albo na kartkach przyklejanych do grzbietu w książkach oprawionych w skórę lub półskórek. Taki system sygnowania księgozbioru przetrwał w bibliotece do 1762 roku.

Inwentaryzacja księgozbioru przeprowadzona w 1702 roku wyszczególniała 371 pozycji w 505 woluminach, spisanych według kryterium działowego. Spis inwentarzowy z 1706 roku wskazywał na nieznaczny ubytek księgozbioru. Ogółem spisano wówczas jedynie 360 dzieł w 514 woluminach. Inwentarz sporządzony w 1728 roku wyszczególniał 405 dzieł w 531 woluminach¹¹¹.

Przeniesienia księgozbioru klasztornego do nowego pomieszczenia dokonał o. Zygfryd Dispensator, który w 1762 roku objął stanowisko bibliotekarza. Przy okazji zreorganizował bibliotekę, na wzór uporządkowanej przez siebie biblioteki jasnogórskiej, wprowadzając wypracowany nowoczesny sposób magazynowania książek w futerałach, stosując układ księgozbioru wskazany przez Olivera Legiponta¹¹².

Opisy dzieł, jak i układ katalogu sporządzone zostały zgodnie z zasadą przyjętą w bibliotece jasnogórskiej. W momencie ukończenia prac katalog liczył 1233 dzieła w 1401 woluminach. Wykorzystując pozostawione przez o. Zygfryda Dispensatora wolne miejsca, jego następcy uzupełniali katalog aż do 1850 roku. Ogółem sporządzili oni opisy katalogowe dla 344 dzieł w 442 woluminach. Znaczenie prowadzonych przez o. Zygfryda Dispensatora prac było ogromne. Nadał on bibliotece nowoczesny charakter, usystematyzował kolekcję według najlepszych ówczesnych wzorców, starając się maksy-

111 P. Skalski, *Biblioteka klasztoru Paulinów w Krakowie...*, s. 348–355.

112 O. Legipont, *Dissertationes philologico-bibliographicae, in quibus de adornanda et ornanda Bibliotheca, nec non de manuscriptis, librisque rarioribus et praestantioribus ac etiam de archivo in ordinem redigendo [...] deque rei nummariae, ac musices studio [...] disseritur*, Impensis Pauli Lochneri & Mayeri, Norimbergae 1747; P. Skalski, *Biblioteka klasztoru Paulinów w Krakowie...*, s. 355–357.

malnie ułatwić pracę zarówno swoim następcom, jak i korzystającym z zasobu bibliotecznego czytelnikom¹¹³. Wypracowana przez niego organizacja biblioteki skałecznej przetrwała z nieznacznymi korektami do około roku 1850.

Podczas wizytacji kanonicznej w sierpniu 1864 roku prowincjał o. Łukasz Grządzielski stwierdził ogólnie panujący w bibliotece nieporządek. Zalecił uporządkowanie biblioteki i sporządzenie katalogu według porządku szaf i rozkładu futerałów. Dopiero około 1875 roku nieznanymi z nazwiska bibliotekarz dokonał reorganizacji księgozbioru bibliotecznego, wprowadzając własny podział, a zarazem całkowicie usuwając drewniane futerały zabezpieczające książki. Nie zachował się jakikolwiek inwentarz z tej reorganizacji. Na podstawie inwentarza z około 1930 roku można jedynie stwierdzić, iż księgozbiór ustawiony był bezpośrednio na półkach według sygnatur stanowiących kolejne liczby od 1 do 6000. Sygnatury umieszczano na metkach przyklejanych na grzbiecie i przedniej okładzinie oprawy. Ponadto w czasie przed sporządzeniem tego inwentarza miało miejsce przemieszanie ksiąg bibliecznych z zasobem archiwalnym¹¹⁴.

Aktualnie biblioteka skałeczna dysponuje opracowanym katalogiem rękopisów paulińskich. Niektóre z nich posiadają średniowieczną proveniencję, świadczą o najwcześniejszym okresie istnienia tej biblioteki. Kolekcja starodruków nadal oczekuje na skatalogowanie¹¹⁵.

---

¹¹³ ASk 191: *Index universalis Bibliothecae Conventuys Rupellano-Cracoviensis Sancti Pauli Anachoreseos Principis alphabetica series factus...*, s. 1–250.

¹¹⁴ P. Skalski, *Biblioteka klasztoru Paulinów w Krakowie...*, s. 362.

¹¹⁵ Z. Kowalska-Urbankowa, J. Zbudniewek, *Katalog rękopisów Biblioteki Paulinów w Krakowie na Skałce*, „*Studia Claromontana*” 1988, T. 8, s. 269–500. J. Zbudniewek, *Katalog Archiwum Klasztoru Paulinów w Krakowie na Skałce*, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 1995, T. 64, s. 1–363.

Fot. 4. Widok wnętrza biblioteki skałecznej (fot. Jarosław Łuniewski)

Europejscy prototypografowie z biblioteki skałecznej

W zbiorach biblioteki zgromadzono 22 inkunabuły wydane w latach 1470–1499. Najstarszy z nich pochodzący z 1470 roku to *Rationale divinorum officiorum* autorstwa biskupa Guillelma Duranda. Kolejnym pod względem chronologicznym inkunabułem z tej biblioteki jest zbiór *Opuscula* autorstwa św. Augustyna z Hippony.

W bibliotece skałecznej najliczniej reprezentowane są ośrodki drukarskie z Bazylei, Kolonii, Norymbergi i Strasburga. W każdym z nich wydrukowano po 4 inkunabuły. Wydane w Strasburgu inkunabuły są dziełem 4 prototypografów, z Bazylei i Kolonii 2 impresorów, natomiast z Norymbergi 1 drukarza. Z wyjątkiem Krakowa i Mediolanu pozostałe ośrodki i impresorzy pokrywają się z inkunabułami znajdującymi się w bibliotece jasnogórskiej. W znacznie liczniejszym księgozbiórze jasnogórskim brak jest inkunabułów wytłoczonych przez Matheusa Capcasa z Wenecji, Leonardusa Pachela z Mediolanu, Nicolausa Götza z Kolonii i Caspara Straubego z Krakowa.

Mediolan obok Wenecji, Rzymu i Florencji był w okresie inkunabułów głównym ośrodkiem typograficznym we Włoszech. Pod koniec XV wieku było tam czynnych 30 oficyn. Za pierwszego typografa w Mediolanie uważa się Antonio Zarotto (1470–1499) z Parmy, a także Christophoro Valdarfera, który oficynę drukarską w tym mieście prowadził w latach 1473–1478. Pochodził z Regensburga i w tym początkowym okresie był jedynym impresorem w Mediolanie niemieckiego pochodzenia.

Równolegle z Valdarferem pracowały oficyny Giovanniego Bono (1475–1478), pracującego wcześniej w Cremonie (1473) i Como (1474), Dionigiego da Paravicino (1476–1481), dalej Dominika (Dominicus) de Vespolate i Jakuba (Jacobus) de Marliano (1476–1478) oraz pochodzącego z Pizy Bono Accorsiego (1478–1481). W 1477 roku wspólną działalność drukarską w Mediolanie rozpoczęli: pochodzący z Ingolstadt Leonard Pachel i Ulrich Scinzenzeller¹¹⁶.

---

¹¹⁶ L. Ogierman, *Drukarze i nakładcy jasnogórskich inkunabułów*, Sodalitas Bibliologica Silesiana, Katowice 2005, s. 93–94.

Pierwszy z nich urodził się w 1451 roku w Ingolstadt w Bawarii jako syn Piotra. Wraz z rodakiem Ulrichem Scinzenzellerem utworzył w Mediolanie w 1472 roku drukarnię, która w tamtych latach należała do najprężniej działających w mieście. We wrześniu 1476 roku obaj objęli warsztat Filippa Cavagniego de Lavagna. Współpraca Pachela i Scinzenzellera ujawniła się po raz pierwszy przy edycji dzieł Wergiliusza z 30 listopada 1477 roku i trwała około 13 lat. Z datą 4 lutego 1478 roku wspólnie wydali *Philocolo* Giovanniego Boccaccia, jedno z pierwszych wydań, które wyszły z typografii. Nakładcą tego dzieła był Filippo de Lavagna. Wydrukowali tzw. *Elegantiolae* autorstwa Agostino Dati (1478), dzieło, które odniosło pewien sukces rynkowy. Był to najbardziej rozpowszechniony podręcznik szkolny w drugiej połowie XV wieku. Obaj impresorzy drukowali również oddzielnie: Ulrich Scinzenzeller od 1484 roku, a Leonard Pachel od 1488 roku. Wiadomo, że przez wiele lat ukrywali się pod innymi nazwiskami. Wytłoczyli co najmniej 473 dzieła, reprezentujące każdą dziedzinę wiedzy, z przewagą prac prawniczych i klasyki¹¹⁷.

Sygnet drukarski Leonarda Pachela – Bustis Bernardinus de, *Mariale*,
Mediolani, Leonardus Pachel, 21-05-1493

W Polsce drukarstwo pojawia się w 1473 roku, ale jest słabo reprezentowane zarówno pod względem liczby działających drukarni, jak też wydawanych druków. Drukarnie powstałe w Polsce w XV wieku są krótkotrwałe¹¹⁸. Za pierwszego impresora na ziemiach polskich uważany jest wędrowny drukarz Kasper Straube, który przybył do Krakowa z Augsburga¹¹⁹. Pochodził jednak z Bawarii,

¹¹⁷ G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 479–487; T. Rogledi Manni, *La Tipographia a Milano nel XV secolo*, Firenze 1980, s. 4–48.

¹¹⁸ K. Piekarski, *Książka w Polsce w XV i XVI wieku*, Kraków 1931, s. 7–8; *Drukarze dawnej Polski*, T. I, cz. I, *Wiek XV–XVI*, red. A. Kawecka-Gryczowa, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1983, s. 108.

¹¹⁹ C. Colin, *A History of European Printing*, Academic Press, London–New York–San Francisco 1976, s. 246.

a założona oficyna działała w latach 1473–1477. Wytloczył w Krakowie, prawdopodobnie na zamówienie krakowskich bernardynów, cztery dzieła: popularny kalendarz astronomiczny *Almanach Cracoviense* na rok 1474, *Opus restitutionum* Franciszka de Platea, *Explanatio in Psalterium* Jana Turrecrematy i *Opuscula* św. Augustyna. Straube był też jednym z pierwszych impresorów wykorzystujących sygnet drukarski. Swój znak umieścił w kolofonie druku *Opus restitutionum*. Po wydaniu *Explanatio in Psalterium* opuścił Kraków. Prawdopodobnie nie był obywatelem miasta.

Sygnet drukarski Kaspra Straube – Platea Franciscus de,
Opus restitutionum, Cracoviae, Kaspar Straube, 1475

Był nim natomiast kolejny impresor krakowski Szwajpolt Fiol, który godność obywatela uzyskał w 1479 roku dzięki ożenkowi z córką krakowskiego mieszczanina Mikołaja Lubczyca – Małgorzatą. Około 1483 roku przy finansowym wsparciu biskupa Jana Turzona założył w Krakowie oficynę, w której wytłoczone zostały pierwsze cyryliczne druki liturgiczne¹²⁰.

Kolejną oficynę założył w 1503 roku przybyły z Metz Kasper Hochfeder. Dwa lata później została ona przejęta przez Jana Hallera, bogatego kupca krakowskiego¹²¹. Oficyna Hochfedera i Hallera pracowała na rzecz Akademii Krakowskiej, wydając podręczniki, ponadto posiadała przywilej królewski na tłoczenie druków liturgicznych. Z tej oficyny wyszedł w 1506 roku tzw. *Statut Łaskiego*, w którym zamieszczony został tekst *Bogurodzicy*. Był to pierwszy druk tekstu w języku polskim na ziemiach Rzeczypospolitej i drugi w historii. Wraz z tajemniczym opuszczeniem Krakowa przez Hochfedera zamyka się okres inkunabułowego drukarstwa w tym mieście¹²².

120 M. Błońska, *Próby nowego spojrzenia na dzieje krakowskiej oficyny drukarskiej Szwajpolta Fiola*, „Roczniki Biblioteki Narodowej” 1981, R. 4, s. 61; *Drukarze dawnej Polski*, T. I, cz. 1, *Wiek XV–XVI*, red. A. Kawecka-Gryczowa, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1983, s. 25–35.

121 W. Frantz, *W gnieździe drukarstwa polskiego*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1974, s. 43–44.

122 *Drukarze dawnej Polski*, T. I, cz. I, *Wiek XV–XVI*, red. A. Kawecka-Gryczowa, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1983, s. 62–67; J. Pirożyński, *Drukarstwo krakowskie XV–XVI wieku*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975, s. 33.

Z ośrodkiem drukarskim Kolonii związany był Nicolaus Götz. Pochodził z Schlettstadt w Alzacji i prawdopodobnie był wyszkolonym złotnikiem. Figurował jako złotnik w rejestrze kupców hanzeatyckich Kolonii, a w 1480 roku został wymieniony wśród złotników w Moguncji. W 1470 roku zapisał się na wydział prawa uniwersytetu w Kolonii. Działał jako drukarz od 1474 do 1478 roku. W ciągu tych lat wydrukował wiele prac, w większości niedatowanych. Jego pierwszy datowany druk to dzieło Ludolfa Kartusza z Saksonii z 1474 roku *Vita Christi*, a ostatni *Fasciculus temporum* autorstwa Wenera Rolevincka z 1478 roku, który był jednym z pierwszych druków posiadających numery stron. Nicolaus Götz jest wykonawcą *Biblii* datowanej na lata 1478/1480. Świadczyć ma o tym zastosowanie do drukowania czcionek charakterystycznych dla drukarza. Jest to pierwsza *Biblia* dolnoniemiecka, która została wydrukowana w Kolonii. Druk zasługuje na uwagę ze względu na szatę graficzną, pięknie malowane inicjały, liczne drzeworyty i szerokie marginesy¹²³. Egzemplarz tej *Biblii* znajdujemy w zbiorze skałecznym.

Drukaczem pochodzącym z ośrodka weneckiego był Mathaeus Capcasa. Był aktywny jako drukarz książek i typograf w Wenecji od 1485 roku, kiedy to wydrukował *Vocabularium iuris utriusque*. Jego warsztat znajdował się w San Paterniano, gdzie pracował ze swoim bratem Giovannim. Z rokiem 1489 rozpoczęła się współpraca Capcasa z florenckim wydawcą – a później także drukarzem – Lucantonio Giunta. Po wydrukowaniu trzech wydań powierzonych przez Giuntę kooperacja z nim została zawieszona, a drukarz podjął współpracę z Bernardino Benaliusem. Ten ostatni wybrał go na współpracownika przy publikacji jego pięknie ilustrowanych książek. Podpisany przez Bernardino Benali i Matteo Capcasa 3 marca 1491 roku druk *Divina Commedia* Dantego Alighieri jest niewątpliwie jednym z arcydzieł typografii weneckiej XV wieku¹²⁴. W księgozbiore skałecznym odnajdujemy tegoż impresora komentowane *Tragoediae* Seneki z 18 lipca 1493 roku.

---

¹²³ G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 291–293; O. Zaretzki, *Die Kölner Bilderbibel...*, s. 101–111.

¹²⁴ G.A.E. Bogeng, *Geschichte der Buchdruckerkunst...*, s. 430–431.

Słowo końcowe

W XVIII wieku w Europie dokonał się ogromny rozwój bibliotek magnackich, diecezjalnych, zakonnych, wobec tego i paulińskich. Obfitość zasobu i różnorodność reprezentowanych gałęzi wiedzy w bibliotekach paulińskich świadczy, iż zakon ten przodował w tym okresie na polu kultury. *Catalogi librorum* bibliotek poszczególnych domów paulińskich są dowodem na wysoki poziom życia intelektualnego zakonników. Katalogi te stanowią świadectwa poważnego życia zakonnego i głębokiej kultury duchowej. Wyrażają obecność w księgozbiorach wielu dzieł naukowych z dziedziny teologii, filozofii, historii, prawa, językoznawstwa, matematyki, fizyki, astronomii i medycyny¹²⁵.

Stosunkowo najbogatszą wiedzą na temat paulińskich zasobów bibliotecznych dysponujemy w przypadku klasztorów prowincji węgierskiej. Największa biblioteka paulińska znajdowała się w Peszcie. Jej zasób obejmował wszystkie wybitniejsze dzieła naukowe do XVIII wieku. Prace około 2000 autorów w 3700 egzemplarzach i 6100 woluminach pozostawały do dyspozycji zakonników¹²⁶.

Inicjując w 1781 roku kasatę zgromadzeń zakonnych, cesarz Józef II podzielił je na dwie grupy. Spośród zakonów niepełniących posług publicznych, czyli *publice non servientes*, przez siedem lat co roku kasowany był jeden zakon. Do 26 stycznia 1782 roku skasowane zostały zakony kontemplacyjne oraz inne zakony żeńskie niezajmujące się nauczaniem i leczeniem¹²⁷. Do całkowitej kasaty zakonu paulinów w Cesarstwie Austro-Węgierskim doszło na mocy dekretu cesarskiego, wydanego w Wiedniu 7 lutego 1786 roku¹²⁸.

Kasata klasztorów paulińskich pociągała za sobą rozproszenie zawartości ich bibliotek, które w najlepszym przypadku bywały przekazywane do instytucji

---

125 J. Kózi-Horváth, *A pesti pálosok könyvtára*, „Katolikus Szemle” 1929, T. 43, s. 604; G. Adriányi: *Das Kloster der Pauliner in Pest 1686–1786*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humbolt, Berlin 2000, s. 206; E. Kiszban, *A Magyar Pálosrend története*, Pálos kolostor kiadása, Budapest 1940, T. 2, s. 161.

126 G. Sarbak, *Das Buch und Bibliothekswesen der Pauliner...*, 32, s. 42–62.

127 E. Kiszban, *A Magyar Palosrend története...*, s. 407.

128 *Ibidem*, s. 418.

świeckich, najczęściej do bibliotek uniwersyteckich. Tak było w przypadku kasaty klasztoru w Langnau, którego księgozbiór uzupełnił zasoby biblioteki uniwersyteckiej we Freiburgu oraz w Peszcie, z którego księgozbiór przekazany został do miejscowego uniwersytetu¹²⁹.

Pierwsze kasaty klasztorów paulińskich na ziemiach polskich zrealizowane przez zaborców z pobudek ideologiczno-oświeceniowych oraz ekonomiczno-politycznych miały miejsce w latach 1773–1820. Doprowadziły one do likwidacji prowincji, zniesienia egzempcji i poddania zakonników jurysdykcji diecezjalnej i państwowej¹³⁰.

W zaborze austriackim supresji uległy wszystkie trzy domy paulińskie: we Lwowie (1784), Niżnowie (1786) i Starej Wsi (1786)¹³¹. Brak jest jakichkolwiek informacji na temat losów bibliotek z tych konwentów.

Na Śląsku i Pomorzu, na podstawie edyktu z 1810 roku, władze zlikwidowały dwa konwenty paulińskie, przejmując ich mienie: w Mochowie koło Głogówka (1813) w diecezji wrocławskiej oraz w Topolnie (1818) w diecezji chełmińskiej¹³².

W 1819 roku w Królestwie Polskim na podstawie decyzji Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego kierowanej przez Stanisława Kostkę Potockiego uległo likwidacji 29 męskich i sześć żeńskich domów zakonnych. Spomiędzy wszystkich zakonów dotkniętych tymi restrykcjami paulini ponieśli największe straty. Bilans szkód poniesionych przez skasowane klasztory jest trudny do obliczenia, zwłaszcza w wymiarze materialnym i kulturalnym. Supresji uległo siedem konwentów, co stanowiło połowę stanu posiadania zakonu¹³³.

Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wykazywała szczególnie daleko idące zainteresowanie bibliotekami klasztorowymi i ich bogatymi zbiorami. Organ ten wydelegował Samuela Bogumiła Lindego,

---

129 M. Fischer, *Bibliotheken in südwestdeutsche Paulinerklöster des 17. und 18. Jahrhunderts. Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humboldt, Berlin 2000, Bd. 32, s. 63–92.

130 P.P. Gach, *Paulini na ziemiach polskich w latach 1773–1914*, „Studia Claromontana” 1987, T. 7, s. 290–291.

131 J.H. Zbudniewek, *Katalog domów i rezydencji polskiej prowincji paulinów*. „Nasza Przyszłość” 1969, T. 31, s. 210, 212–213, 218.

132 P.P. Gach, *Kasata zakonów na Śląsku Pruskim*, „Roczniki Humanistyczne” 1978, T. 26, s. 233–247.

133 J. Łuniewski, *Biblioteki paulińskie polskiej prowincji w okresie kasaty zakonów*, w: *Wspólnota pamięci: studia z dziejów kultury ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. J. Gwóźdź, J. Malicki, Biblioteka Śląska, Katowice 2006, s. 333.

pełniącego wówczas funkcję dyrektora głównego Biblioteki Publicznej w Warszawie, do obejrzenia księgozbiorów likwidowanych wówczas klasztorów i przekazania najciekawszych i najcenniejszych woluminów, które uzna za potrzebne, do zasilenia zbioru nowo utworzonej Biblioteki Warszawskiej¹³⁴. Nie wszystkie przejęte przez Lindego książki trafiły do Biblioteki Publicznej. Dublety przekazane zostały do biblioteki Seminarium Głównego i innych bibliotek, a także oddane do dyspozycji biskupów, aby wzbogacili nimi zbiory seminaryjne¹³⁵.

Z dokumentów i korespondencji prowadzonej przez Lindego z Komisją czerpiemy wiedzę na temat zasobów bibliotek paulińskich na ziemiach polskich. W 1819 roku do Biblioteki Publicznej w Warszawie obok innych trafiły także księgozbiory z klasztorów paulińskich. Z biblioteki konwentu w Beszowej Samuel Bogumił Linde zabrał 540 woluminów. Z klasztoru w Brdowie pozyskał 411 woluminów, w Łęczeszycach 160, w Oporowie 418, w Pińczowie 340, w cenionej i doskonale prowadzonej bibliotece w Wielgomłynach 661 oraz w Warszawie 1160 woluminów. Razem z siedmiu konwentów paulińskich do Biblioteki Publicznej w Warszawie przekazano 3700 woluminów. W tej liczbie znajdowało się również 10 książek, zabranych przez Lindego z biblioteki jasnogórskiej.

Jasna Góra była klasztorem wyłączonym z działań supresyjnych. Zabranie dziesięciu książek z tej biblioteki przez Lindego było więc bezprawne. Klasztor traktowany był nie tylko jako sanktuarium maryjne, ale wręcz narodowe, któremu towarzyszył niezwykle ruch pielgrzymkowy. Był doskonale zorganizowany i sprawnie zarządzany. W tej sytuacji nie mogły być wysuwane argumenty o ubóstwie i braku perspektyw dalszej egzystencji.

Za wyborem biblioteki jasnogórskiej jako przedmiotu zainteresowania naukowego przemawia fakt, że jej księgozbiór zachował się w miejscu, w którym był przez wieki tworzony. Jako jedyna biblioteka klasztorna w Polsce doświadczyła w sposób całkowity estetycznych i funkcjonalnych zmian charakteryzujących sztukę baroku. Istotnym czynnikiem uzasadniającym to zainteresowanie jest jej znaczenie nie tylko dla wspólnoty klasztornej, ale także dla kształtowania kultury umysłowej i duchowości całego Zakonu Paulinów i jego otoczenia. Wspólnie z biblioteką na Skałce w Krakowie jest obrazem formacji intelektualnej i kulturalnej polskich paulinów.

¹³⁴ O. Błażejewicz, *Samuel Bogumił Linde twórcą biblioteki narodowej*, „Roczniki Biblioteczne” 1974, R. 18, s. 659–669.

¹³⁵ P.P. Gach, *Mienie polskich zakonów i jego losy w XIX wieku*, Czesław Bielecki Multigrafia Brunetto, Rzym 1979. L. Łętowski, *Wiadomość krótka o bibliotekach i zbiorach książek polskich za naszego wieku: jak i gdzie, u kogo?*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1963, T. 6, s. 350–351.

Biblioteka jasnogórska i biblioteka skałeczna, dzięki posiadaniu bogatej kolekcji inkunabułów autorstwa znacznej liczby prototypografów, są interesującymi obiektami do badań historycznych z zakresu narodzin druku, jego rozwoju technologicznego i przemian estetycznych. Ich autorami byli ówcześni drukarze, bardzo dobrze wykształcona i zorganizowana grupa zawodowa, która wcale nie incydentalnie wielokroć kształtowała i propagowała nowoczesne prądy humanistyczne, nowe myślenie. Biblioteki te prezentujące wiarygodnie najstarsze wszak środowisko impresorów stały się przyczyną jego bliższej prezentacji polskiemu czytelnikowi.

Closing remarks

In the eighteenth century in Europe there was a huge development of mag-nate, diocesan, monastic and therefore also Pauline libraries. The number of resources and the variety of represented branches of knowledge in Pauline libraries show that this order was a leader in the field of culture at that time.

The *Catalogi librorum* of the libraries of individual Pauline houses are proof of the high level of intellectual life of the monks. These catalogs present a deep religious life and spiritual culture. They express the presence in book collec-tions of many works in the field of theology, philosophy, history, law, linguis-tics, mathematics, physics, astronomy and medicine¹³⁶.

We have relatively the richest knowledge about the Pauline library resour-ces in the case of monasteries in the Hungarian province. The largest Pauline library was located in Pest. Its resources included all the most outstanding scientific works until the 18th century. The works of about 2,000 authors in 3,700 copies and 6,100 volumes belonged to the monks¹³⁷.

Initiating the closing of religious congregations in 1781, Emperor Joseph II divided them into two groups. Among the orders not performing public servic-es, i.e. *publice non servientes*, one order was canceled every year for seven years. By January 26, 1782, contemplative orders and other female ones not involved in teaching and healing were abolished¹³⁸. The complete dissolution of the Pauline Order in the Austro-Hungarian Empire took place under the imperial decree issued in Vienna on February 7, 1786¹³⁹.

The result of these activities was the dispersion of the contents of their libraries, which at best were transferred to secular institutions, most often to

---

136 (= 125) J. Kózi-Horváth, *A pesti pálosok könyvtára*, „Katolikus Szemle” 1929, T. 43, s. 604; G. Adriányi: *Das Kloster der Pauliner in Pest 1686–1786*, w: *Beiträge zur Geschichte des Pauline-rordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humbolt, Berlin 2000, s. 206; E. Kiszban, *A Magyar Pálosrend történte*, Pálos kolostor kiadása, Budapest 1940, T. 2, s. 161.

137 (= 126) G. Sarbak, *Das Buch und Bibliothekwesen der Pauliner...*, 32, s. 42–62.

138 (= 127) E. Kiszban, *A Magyar Palosrend törtente...*, s. 407.

139 (= 128) *Ibidem*, s. 418.

university libraries. This was the case with the dissolution of the monastery in Langnau, whose book collection supplemented the resources of the university library in Freiburg and in Pest, from which the book collection was donated to the local university¹⁴⁰.

The first dissolutions of Pauline monasteries in Poland, carried out by the invaders for ideological-enlightenment and economic-political reasons, took place in the years 1773–1820. They led to the abolition of the provinces, the abolition of exemptions, and the submission of the monks to diocesan and state jurisdiction¹⁴¹.

In the Austrian partition, all three Pauline houses were suppressed: in Lviv (1784), Niżnów (1786) and Stara Wieś (1786)¹⁴². There is no information about the libraries from these conventions.

In Silesia and Pomerania, on the basis of an edict from 1810, the authorities liquidated two Pauline convents, taking over their property: in Mochów near Głogówek (1813) in the diocese of Wrocław and in Topolno (1818) in the diocese of Chełmno¹⁴³.

In 1819, in the Kingdom of Poland, on the basis of the decision of the Government Commission for Religious Denominations and Public Enlightenment led by Stanisław Kostka Potocki, 29 male and six female religious houses were liquidated. Of all the orders touched by these restrictions, the Pauline monks suffered the greatest losses. The balance of damages suffered by dissolved monasteries is hard to calculate, especially in the material and cultural value. Half of the order's possessions, seven convents, were suppressed¹⁴⁴.

The Governmental Commission for Religious Denominations and Public Enlightenment showed a particularly interest in monastic libraries and their rich collections. This authority delegated Samuel Bogumił Linde, who was then the chief director of the Public Library in Warsaw, to inspect the book

---

140 (= 129) M. Fischer, *Bibliotheken in südwestdeutsche Paulinerklöster des 17. und 18. Jahrhunderts. Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humboldt, Berlin 2000, Bd. 32, s. 63–92.

141 (= 130) P.P. Gach, *Paulini na ziemiach polskich w latach 1773–1914*, „Studia Claromontana” 1987, T. 7, s. 290–291.

142 (= 131) J.H. Zbudniewek, *Katalog domów i rezydencji polskiej prowincji paulinów*. „Nasza Przeszłość” 1969, T. 31, s. 210, 212–213, 218.

143 (= 132) P.P. Gach, *Kasata zakonów na Śląsku Pruskim*, „Roczniki Humanistyczne” 1978, T. 26, s. 233–247.

144 (= 133) J. Łuniewski, *Biblioteki paulińskie polskiej prowincji w okresie kasaty zakonów*, w: *Wspólnota pamięci: studia z dziejów kultury ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. J. Gwioździk, J. Malicki, Biblioteka Śląska, Katowice 2006, s. 333.

collections of the liquidated monasteries at that time and to hand over the most interesting and valuable volumes, which he considered necessary, to supplement the collection of the newly created Warsaw Library¹⁴⁵. Not all books taken over by Linde ended up in the Public Library. The doublets were donated to the library of the Main Seminary and other libraries, and were also given to the bishops to enrich the seminary collections¹⁴⁶.

Thanks to documents and correspondence exchanged by Linde with the Commission, we know about the resources of Pauline libraries in Poland. In 1819, the Public Library in Warsaw, among others, also received book collections from Pauline monasteries. Samuel Bogumił Linde took 540 volumes from the library of the convent in Beszowa. He acquired 411 volumes from the monastery in Brdów, 160 volumes in Łęczeszycze, 418 volumes in Oporów, 340 volumes in Pińczów, 661 volumes in the valued and well-run library in Wielgomłyny, and 1,160 volumes in Warsaw. Together, 3,700 volumes were donated to the Public Library in Warsaw from seven Pauline convents. This number also included 10 books taken by Linde from the Jasna Góra library.

Jasna Góra was a monastery excluded from suppression activities. The taking of ten books from this library by Linde was therefore illegal. The monastery was treated not only as a Marian sanctuary, but also as a national sanctuary, accompanied by an unusual pilgrimage movement. It was perfectly organized and efficiently managed. In this situation, arguments about poverty and lack of prospects for further existence could not be taken into consideration.

The fact that its book collection has been preserved in the place where it was created for centuries speaks for the choice of the Jasna Góra library as a subject of scientific interest. As the only monastic library in Poland, it fully experienced the aesthetic and functional changes characterizing baroque art. An important factor justifying this interest is its importance not only for the monastic community, but also for creating the mental culture and spirituality of the entire Pauline Order and its surroundings. Together with the library on Skałka in Krakow, it presents the intellectual and cultural formation of the Polish Pauline monks.

The library of Jasna Góra and the library in Skałka, thanks to having a rich collection of incunabula by a large number of prototypes, are inte-

---

145 (= 134) O. Błażejewicz, *Samuel Bogumił Linde twórcą biblioteki narodowej*, „Roczniki Biblioteczne” 1974, R. 18, s. 659–669

146 (= 135) P.P. Gach, *Mienie polskich zakonów i jego losy w XIX wieku*, Czesław Bielecki Multi-grafia Brunetto, Rzym 1979. L. Łętowski, *Wiadomość krótka o bibliotekach i zbiorach książek polskich za naszego wieku: jak i gdzie, u kogo?*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1963, T. 6, s. 350–351.

Closing remarks

resting objects for historical research in the field of the beginning of printing, its technological development and aesthetic changes. Their authors were printers of the time, a very well-educated and organized professional group, which often created and popularized modern humanistic trends and new thinking. These libraries, which reliably present the oldest group of impressors, became the reason for its closer presentation to the Polish reader.

INDEX INCUNABULORUM BIBLIOTHECAE CLARI MONTIS¹⁴⁷

1. ADAM MAGISTER, dominikanin, sanctus

Su[m]mula clarissimi iurisco[n]sultissimi q[ue] viri Raymu[n]di breuissimi [com]-
pendio sacrame[n]toru[m] alta co[m]plectans misteria. [Summula sacramento-
rum Raymundi de Pennaforte metricata (With commentary and interlinear
glosses)].

Coloniae, Henricus Quentell¹⁴⁸, 25-01-1495; 4°

k. 156, a-s₆ t-v₄ x-z₆ aa-cc₆ dd₄.

GW 213, HC 13707, BMC I 283, IGI 47, IBP 19, BSB-Ink A-21, ISTC ia00046000.

Prow.: 1. Ex libris F[ratris] Joannis Cracovien[sis] O[r]dinis S[ancti] P[auli]
P[rimi] E[remitae].

2. Sum Domus Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu
roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negaty-
wowy plakietki z *Barankiem Paschalnym*, złożony [II poł. XVI w.].

Uwagi: na k. tyt. drzeworyt przedstawiający mistrza Adama w otoczeniu dwóch
uczniów.

Inw. 720 adl. 1

Lok. III G 1/2

2. AEGIDIUS (COLUMNA) ROMANUS, augustianin

De regimine principum. *Ed.*: Oliverius Servius.

Venetiis, Simon Bevilaqua¹⁴⁹, 09-07-1498; 2°

k. 132, [4] a-y₆.

GW 7219, H 109*, BMC V 523, IGI 3095, BAV A-43, IBP 47, BSB-Ink A-42,
ISTC ia00089000.

---

¹⁴⁷ W katalogu podano autentyczne tytuły zgodnie z pisownią oryginalną („z natury”). Obok
w nawiasie kwadratowym tytuł według ISTC. W przypisach podano zgodnie z pisownią oryginal-
ną umieszczoną w kolofonie miejsce i adres oficyny oraz impresora.

¹⁴⁸ Impresa Coloniae p[er] Henricu[m] Quentell.

¹⁴⁹ Venetiis per magistrum Simonem Bevilaquam Papie[n]sem.

Prow.: 1. Ex libris Donati Dolinski Artium et Medicine Doctoris.
2. Convent[us] Crepicen[sis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i medalionów z portretami świętych w formie bordiury [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 6522

Lok. XV B 11

3. ALBERTUS MAGNUS, dominikanin, sanctus

Sermones notabiles et formales Magistri Alberti ordinis Predicator[um]
De tempore et de sanctis per toti[us] anni circulum. [Sermones de tempore et de sanctis].

[Spirae, Petrus Drach, 1475]; 2°

k. 240, [10] a-q₈ r₆ A-M₈.

GW 772, HC 469*, BMC II 488, IBP 121, BSB-Ink A-213, ISTC ia00328000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, puste miejsca na inicjały, rubryki żółte.

Defekt: brak k. po składce [M₈].

Inw. 994 adl. 1

Lok. IV D 6

4. ALBERTUS MAGNUS (PSEUDO)

De abundantia exemplo[rum] magistri Alberti magni Ratispa[nensis] episcopi
ad omnem materiam. [De abundantia exemplorum ad omnem materiam in sermonibus].

[Ulmiae, Joannes Zainer, non post 20-05-1481]; 2°

k. 66, [a-g₈ h₁₀].

GW 581, H 484*, BMC II 528, IGI 157, BAV A-98, IBP 130, BSB-Ink A-167, ISTC ia00217000

Prow.: 1. [...] nieczytelne [...] 1512 roku.
2. Sum Conventu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, na tylnym w centralnym położeniu zachowany mosiężny guz, ślady po zamknięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 603 adl. 3, współopr. z inw. 601

Lok. III D 13/2b

5. ALBERTUS MAGNUS (PSEUDO)

De secretis mulierum et virorum. Cum commento Henrici de Saxonia. [Secreta mulierum et virorum (cum commento)].

[Lipsiae, Conradus Kachelofen, ca. 1490]; 4°

k. 52, a-e, f-g.

GW 730, C 199, IBP 167, BSB-Ink A-199, ISTC ia00309100.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: w oprawie pomyłona kolejność składek – jest: [a, d, e, f, c, b, g].

Inw. 691 adl. 4, współopr. z inw. 688

Lok. III F 9/2c

6. ALBERTUS MAGNUS (PSEUDO)

De secretis mulierum et virorum. Cum commento Henrici de Saxonia. [Secreta mulierum et virorum (cum commento)].

[Lipsiae, Conradus Kachelofen, ca. 1490]; 4°

k. 52, a-e, f-g.

GW 730, C 199, IBP 167, BSB-Ink A-199, ISTC ia00309100.

Prow.: 1. Sum ex cathalogo Alberti Alexandri Kozycki.

2. Clari Montis Czest[ochoviensis].

Opr.: wtórna, tektura, pergamin koloru naturalnego, destrukta [II poł. XVI w.].

Uwagi: stan bloku książki wymaga interwencji konserwatorskiej, poszczególne karty ze składek wykazują objawy przebytej infekcji mikrobiologicznej.

Inw. 3416 adl. 5, współopr. z inw. 3412

Lok. IX D 4/3d

7. ALBERTUS MAGNUS (PSEUDO)

Compendium theologiae veritatis. [Compendium theologiae veritatis. With shortened ending].

Venetiis, Petrus de Quarengiis¹⁵⁰, 30-07-1500; 4°

k. 88, a-l.

---

¹⁵⁰ Impressum Venetijs, p[er] magistrum Petru[m] de quare[n]gis Bergome[n]se[m].

GW 611, HC 445*, IGI 176, IBP 145, BSB-Ink H-408, ISTC ia00242000.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczynski.
2. Conventus Clari Montis.
3. Sum Domus Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki, złożony, zachowane fragmenty zamknięć [II poł. XVI w.].
Uwagi: puste miejsca na inicjały, na tylnej wyklejce glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.], grzbiet wzmocniony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac. [I poł. XVI w.].

Inw. 337 adl. 4, współopr. z inw. 334

Lok. II G 7/1c

8. ALBERTUS MAGNUS (PSEUDO)

Opus insigne de laudibus beate marie virginis alias Mariale appellatu[m].
[De laudibus Mariae].

Argentinae, Martinus Flach¹⁵¹, 1493; 2°

k. 300, 1₆ i₈ a-d₈ e-z₆ A-Y₆ Z₈.

GW 61610, H 10767* = H 10768*, BMC I 152.IB, IGI 6183, IBP 147, BSB-Ink R-174, ISTC ia00248000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego, ślady po zapięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 961

Lok. IV C 9

9. ALEXANDER DE VILLA DEI, franciszkanin

Dicta Iohan[n]is synthen super prima parte alex[andri]. [Doctrinale (Pars I) (Comm.: Johannes Synthen)].

Argentinae, Joannes Prüss¹⁵², 14-03-1499; 8°

k. 168, A-X₈.

GW 1149, H 14763.1, BMC I 125, IBP 5773, BSB-Ink A-281.1, ISTC ia00452600.

---

151 Argentine, per Martinu[m] Simu[m] librariu[m] [...] Argentine.

152 Impressa p[er] Industriu[m] Johan[n]e[m] Prüss cive[m] argentinen[is].

Prow.: 1. Ex cathalogo librorum Stanislai Sulmierski A[*nno*] D[*omini*] 1627.
 Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, uszkodzona mechanicznie i wytarta ze śladami ślepych wycisków [I poł. XVI w.].
 Uwagi: inicjały drukowane, s. tyt. zawiera krótki tekst rękop. w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].
 Inw. 4087 adl. 1
 Lok. XI E 3/3

10. ALEXANDER DE VILLA DEI, franciszkanin

Dicta Iohan[n]is synthen super s[e]c[un]da parte alex[andri]. [Doctrinale (Pars II) (Comm.: Johannes Synthen)].
 Argentinae, Joannes Prüss¹⁵³, 14-03-1499; 8°
 k. 136, a-r₈.
 GW 1164, H 14763.2, BMC I 125, IBP 5774, BSB-Ink A-281,2, ISTC ia00452600.

Prow.: 1. Ex cathalogo librorum Stanislai Sulmierski A[*nno*] D[*omini*] 1627.
 Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, uszkodzona mechanicznie i wytarta ze śladami ślepych wycisków [I poł. XVI w.].
 Uwagi: inicjały drukowane, s. tyt. frontyśpisowa.
 Defekt: k. [r₆₋₇] uszkodzone.
 Inw. 4087 adl. 2
 Lok. XI E 3/3

11. AMBROSIUS MEDIOLANENSIS, bp, sanctus

Expositio seu explanatio sancti Ambrosij episcopii in corpus euangelij sancti Luce evangeliste. [Expositio in evangelium S. Lucae].
 Augustae Vindelicorum, Antonius Sorg¹⁵⁴, 1476; 2°
 k. 159, [a-b₁₀ c₁₂ d₁₀ e₈ f₁₀ g₈ h₁₀ i₈ k₁₀ l₈ m₁₀ n₈ o-p₁₀ q₇ r₁₀].
 GW 1602, H 900*, BMC II 344, IGI 426, IBP 265, BSB-Ink A-474, ISTC ia00554000.

Prow.: 1. Sum Clari Montis Czestochovien[sis] [I poł. XVIII w.].
 Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].
 Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone.
 Inw. 7839
 Lok. XVIII E 1/2

¹⁵³ Impressa Argentine p[er] industriu[m] Johan[n]e[m] Prüss.

¹⁵⁴ Per Antonium Sorg. Incolam oppidi Augustiensis.

12. ANGELUS DE CLAVASIO, franciszkanin

Summa angelica de casib[us] conscientie. Cum additione Hieronymi Tornieli. [Summa angelica de casibus conscientiae. Add.: Hieronymus Tornieli].

Argentinae, Martinus Flach¹⁵⁵, 01-12-1491; 8°

k. 370, s 1₈ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f-k₆ l₈ m-o₆ p₈ q-s₆ t₈ v₈ x₆ y-z₆ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F₈
G₆ H₈ I-L₆ M₈ N-Q₆ R₈ S-U₆ X₈ Y₆ Z₈ AA₈ BB-DD₆ EE₈ FF₆ GG₈.

GW 1932, H 5391*, BMC I 151, IBP 356, BSB-Ink A-530, ISTC ia00721000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, skóra zielona, na przednim licu wycisk ślepy floratury [1969].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. tyt. i zakończenia [GG₆₋₈].

Inw. 8017

Lok. XVIII D 8/2

13. ANGELUS DE CLAVASIO, franciszkanin

Summa angelica. Cum additione Hieronymi Tornieli. [Summa angelica de casibus conscientiae. With additions by Hieronymus Tornieli].

Venetiis, Georgius Arrivabene¹⁵⁶, 2-05-1495; 8°

k. 540, [8] a₈ b-z₈ A-U₁₂ X₈ [Y₁₂].

GW 1939, H 5398*, IGI 568, BAV A-290, IBP 360, BSB-Ink A-534, ISTC ia00726000.

Prow.: 1. Fr[ater] Petrus Rosprza comparavit A[nno] D[omini] 1569.

2. Ex libris Clari Montis.

3. Sum Conventus Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, zachowane guzy i mosiężne zamknięcia, częściowo uszkodzona entomologicznie [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, za kolofonem sygnet impresora.

Inw. 737

Lok. III G 5

14. ANGELUS DE CLAVASIO, franciszkanin

Summa Angelica de casibus coscientie cu[m] additionibus nouiter additis. Cum additione Hieronymi Tornieli. [Summa angelica de casibus conscientiae. Add.: Hieronymus Tornieli].

¹⁵⁵ Argentine, per Martinum Flach.

¹⁵⁶ Venetijs impressa p[er] Georgiu[m] de ar[r]iuabenis mantuanu[m].

Argentinae, Martinus Flach¹⁵⁷, 15-03-1498; 8°

k. 358, 1₈ 1₈ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f-g₆ h₈ i-p₆ q₈ r-z₆ A-Z₆ AA-HH₆ II₈.

GW 1943, HC 5399*, IGI 569, IBP 361, BSB-Ink A-535, ISTC ia00727000.

Prow.: 1. Ex libris propriis Rever[endi] Martini Mliczynski.

2. Sum Clari Montis 1620.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 7894

Lok. XVIII E 11

15. ANSELMUS CANTAURIENSIS, benedyktyn, sanctus

Opera et tractatus beati Anselmi archiepiscopi cantuarien[sis] ordinis Sancti Benedicti. Cum additionibus Petri Danhauser et Joannis Löffelholz. [Opera. Ed.: Petrus Danhauser].

Nurembergae, Casparus Hochfeder¹⁵⁸, 27-03-1491; 2°

k. 182, [4] a-d₈ e₆ f-s₈ t-z₆ τ₆.

GW 2032, HC 1134*, BMC II 473, IGI 594, IBP 379, BSB-Ink A-554, ISTC ia00759000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ornamentu roślinnego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, datowana [1514].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, w całym bloku książki obszerne glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [XVI i XVII w.].

Inw. 7400 adl. 2, współopr. z inw. 7399

Lok. XVII D 3/2a

16. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Tractatus de instructio[n]e seu directio[n]e simplici[u]m [con]fessoru[m] editu[m] a d[omi]no antonio ar[chi]ep[iscop]o flore[n]tino. „Defeceru[n]t, scruta[n]tes scrutinio”. *Acced.*: Joannes Chrysostomus: Sermo de penitentia. [Wariant B]. [Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio. Add.: Johannes Chrysostomus, Sermo de poenitentia].

[Moguntiae, Petrus Schöffler, 1475]; 4°

¹⁵⁷ Argentine impressa per Martinum flach inibi conciuem.

¹⁵⁸ Nurenberge, per Caspar hochfeder.

k. 144, [a-s₈].

GW 2094, H 1163*, BMC I 32, IGI 627, IBP 393, BSB-Ink A-571, ISTC ia00801000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk dekoracji, przedstawiającej ornament roślinny w formie bordiury, w środku zwierciadła wycisk plakietki negatywowej z napisem *IHS*, zachowane fragmenty mosiężnych zapieć i guzów [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie z elementami floratury, rubryki czerwone, wyklejka pergaminowa.

Inw. 719

Lok. III G 1

17. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Co[n]fessionale D[omi]ni Antonini Archiepiscopi Flore[n]tini „Defecerunt scrutantes scrutinio” [...]. Cum Titulo de restitutionibus. [Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio. Add.: Titulus de restitutionibus].

Argentinae, Martinus Flach¹⁵⁹, 1499; 2°

k. 148, a-r₈ s-t₆.

GW 2137, HC 1205*, BMC I 155, IGI 652, IBP 412, BSB-Ink A-590, ISTC ia00833000.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczynski.

2. Conventus Clari Montis.

3. Sum Domus Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowo plakietki z emblematem roślinnym, złożony, grzbiet wzmocniony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac. [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 335 adl. 2, współopr. z inw. 334

Lok. II G 7/1a

18. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Prima p[ar]s summe [...]. [Summa theologica (Pars I)].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁶⁰, 17-10-1478; 2°

k. 254, [a₁₀ b-o₈ p₆ q-t₈ v₆ x₁₀ y-z₈ A-H₈ I₆].

---

¹⁵⁹ Argentine imp[re]ssa p[er] Martinu[m] flach.

¹⁶⁰ Op[er]a ac impen[sis] Antonij Coburger Nürnberg impresse.

GW 2186, HC 1242*, BMC II 415, IGI 689, BAV A-366, IBP 417, BSB-Ink A-594, ISTC ia00871000.

Prow.: 1. Bibliothecae Conventus Clari Montis Częstochoviensis M. R[*evendus*] P[*ater*] Albinus Dworzanski Vicarius Provinciae et Prior Loci A[*nn*]o 1758vo de novo compingi curavit.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny z floraturą, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 463 adl. 1

Lok. III A 1

19. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Secunda p[*ar*]s su[*m*]me [...]. [Summa theologica (Pars II)].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁶¹, 10-10-1477; 2°

k. 322, [a₈ b-c₁₀ d-e₈ f-g₁₀ h₆ i₈ k₁₀ l-n₈ o-p₁₀ q-r₈ s₁₀ t₈ v₁₀ x₈ y₁₀ z₈ A₈ B₁₀ C₈ D-F₁₀ G-H₈ I₁₀ K-N₈ O₆].

GW 2186, HC 1242*, BMC II 415, IGI 689, BAV A-366, IBP 417, BSB-Ink A-594, ISTC ia00871000.

Prow.: 1. Bibliothecae Conventus Clari Montis Częstochoviensis M. R[*evendus*] P[*ater*] Albinus Dworzanski Vicarius Provinciae et Prior Loci Anno 1758vo de novo compingi curavit.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny z floraturą, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 463 adl. 2

Lok. III A 2

20. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Incipit tertia pars Summe [...]. [Summa theologica (Pars III)].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁶², 26-01-1478; 2°

k. 464, [a-c₁₀ d-f₈ g₁₀ h₈ i₁₀ k₈ l₁₀ m₈ n₁₀ o₈ p₁₀ q₈ r₁₀ s₈ t₁₀ v₈ x-y₈ z₁₀ A₈ B₁₀ C₈ D₁₀ E₈ F₁₀ G₈ H₁₀ I₈ K₁₀ L₈ M₁₀ N₈ O₁₀ P₈ Q₁₀ R₈ S₁₀ T₈ V₁₀ X₈ Y₁₀ Z₈ aa₁₀ bb₈ cc-dd₁₀ ee₈ ff₆].

¹⁶¹ Nurnberge per Antonium koburger [...] impressa.

¹⁶² Per Antoniu[m] Coberger conciu[e] Nurnberg[e]n[is]is, industria cui[us] atq[ue] impensa.

GW 2186, HC 1242*, BMC II 415, IGI 689, BAV A-366, IBP 417, BSB-Ink A-594, ISTC ia00871000.

Prow.: 1. Bibliothecae Conventus Clari Montis Częstochoviensis M. R[*evendus*] P[*ater*] Albinus Dworzanski Vicarius Provinciae et Prior Loci Anno 1758vo de novo compingi curavit.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny z floraturą, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 463 adl. 3

Lok. III A 3

21. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Incipit quarta pars Su[m]me [...]. [Summa theologica (Pars IV)].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁶³, 29-04-1479; 2°

k. 338, [a-i₈ k₆ l-o₈ p-q₆ r-z₈ A-K₈ L₁₀ M-Q₈ L₁₀ M-Q₈ R-S₆ T₈ V₁₀].

GW 2186, HC 1242*, BMC II 415, IGI 689, BAV A-366, IBP 417, BSB-Ink A-594, ISTC ia00871000.

Prow.: 1. Bibliothecae Conventus Clari Montis Częstochoviensis M. R[*evendus*] P[*ater*] Albinus Dworzanski Vicarius Provinciae et Prior Loci A[*nn*]o 1758vo de novo compingi curavit.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny z floraturą, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 463 adl. 4

Lok. III A 4

22. ANTONIUS DE RAMPEGOLLIS (PSEUDO)

Biblia aurea veteris ac noui testamenti vocitatus. *Praeced.* Tabula in repertoriu[m] Biblie aureum ordine alphabeti designata. [Aurea Biblia, sive Repertorium aureum Bibliorum].

[Argentinae], Joannes Grüninger¹⁶⁴, 6-08-1495; 4°

k. 140, [4] a-b₈ c₄ d₈ e₄ f₈ g₄ h₈ i₄ k₈ l₄ m₈ n₄ o₈ p₄ q₈ r₄ s₈ t₄ v₈ x₄ y₈.

GW M36966, HC 13685*, BMC I 109, IBP 4672, BSB-Ink B-527, ISTC ia00019000.

¹⁶³ Industria Antonij koburger incole Nurnbergen[*sis*].

¹⁶⁴ Impressaq[*ue*] per magistrum Johanne[m] Grüniger.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, pergamin koloru naturalnego, pofałdowany [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na wyklejkach tekst rękop. w j. łac. z jednej ręki.

Inw. 88, adl. 1

Lok. I G 2/2

23. APPIANUS ALEXANDRINUS

De bellis civilibus. Pars I: Proemium Appiani, Punica, Syriaca, Partica et Mithridatica. *Tradidit*: Petrus Candidus Decembrius. [Historia Romana (Pars I) (Tr: Petrus Candidus Decembrius)].

Scandiani, Pasquale Peregrino¹⁶⁵, 10-01-1495; 2°

k. 80, A-M₆ N₈.

GW 2292, H 1310*, BMC VII 1118, IGI 765, IBP 448, BSB-Ink A-653, ISTC ia00930000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarom[ontani] Częstochovien[sis].

Opr.: oryginalna, tektura, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [I poł. XVII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na k. ostatniej sygnety impresora.

Defekt: brak zakończenia, k. [N₇₋₈].

Inw. 5456 adl. 3, współopr. z inw. 5454

Lok. XIII C 7/1b

24. APPIANUS ALEXANDRINUS

De bellis civilibus. Pars I: Proemium Appiani, Punica, Syriaca, Parthica et Mithridatica. *Tradidit*: Petrus Candidus Decembrius. [Historia Romana (Pars I) (Tr: Petrus Candidus Decembrius)].

Venetis, Christoforus de Pensis¹⁶⁶, 20-11-1500; 2°

k. 180, a₈ b-z₆ E₆ G₆ R₆ A₆ B-C₈.

GW 2291, HC 1312, BMC V 473, IGI 764, BAV A-386, IBP 447, BSB-Ink A-652, ISTC ia00929000.

Prow.: 1. Sum Conventus Claromon[tani] Częstochovien[sis].

¹⁶⁵ Calchographi Peregrini Pasquali [...] Sca[ri]diani.

¹⁶⁶ Impressa Venetis per Christoforum de Pensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki z inicjałami SB, złożony, na tylnym licu ten sam wycisk i napis tłoczony: *SEVERIUS BONAR*, zachowane fragmenty zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 5385

Lok. XIII B 10

25. APPIANUS ALEXANDRINUS

De bellis civilibus. Pars II: Illyrica et Celticorum epitomen. *Tradidit*: Petrus Candidus Decembrius. [Historia Romana (Pars II) (Tr: Petrus Candidus Decembrius)].

Regii Emiliae, Franciscus de Mazalibus¹⁶⁷, 22-10-1494; 2°

k. 136, a-r₈.

GW 2294, H 1309*, BMC VII 1088, IGI 767, BAV A-389, IBP 450, BSB-Ink A-655, ISTC ia00932000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarom[ontani] Częstochovien[sis].

Opr.: oryginalna, tektura, skóra żółta, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [I poł. XVII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 5455 adl. 2, współopr. z inw. 5454

Lok. XIII C 7/1a

26. ARISTOTELES (PSEUDO)

Problemata aristotelis. Incipit: *Omnes homines*. [Problemata (Text beginning: Omnes homines)].

[Lipsiae, Conradus Kachelofen, 1489-1490]; 4°

k. 36, A-C₈ D-E₆.

GW 2457, HC 1725*, BMC III 625, IBP 528, BSB-Ink P-785, ISTC ia01033000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 690 adl. 3, współopr. z inw. 688

Lok. III F 9/2b

---

¹⁶⁷ Regii per Franciscum de Mazalibus.

27. ARMANDUS DE BELLOVISU, dominikanin

Declaratione difficilium terminorum tam Theologie q[uam] Philosophie ac Logice. [De declaratione difficilium terminorum tam theologiae quam philosophiae ac logicae].

Basileae, [Michael Wenssler]¹⁶⁸, 1-03-1491; 8°

k. 192, a-y₈ [A-B₈].

GW 2501, H 1793*, BMC III 733, IGI 856, IBP 534, BSB-Ink A-730, ISTC iao1055000.

- Prow.: 1. Blasius Actami.
 2. [...] nieczytelne [...] 1551 Andreas Zarniczki.
 3. Fr[ater] Andreas Zimicius comparavit in foro communi 6 gr[os-
 sis] [...] nieczytelne [...] Crac[oviae].
 4. Sum Conventus Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały. Zmyłki w numeracji s.: podwójna LXIII, brak C-CIX, LXVI zamiast CXVI, brak CXLIII, LCI zamiast CLI, podwójna CLXVIII, brak CLXXVII.

Inw. 2913

Lok. VII H 1/4

28. ASTESANUS DE AST, franciszkanin

Textus canon[um] penitencionalium: cunctis curam animarum habentibus multum salubris atque perutilis de verbo ad verbum pene. De summa fratris astensis ordinis minorum extractus. [Canones poenitentiales].

[Lipsiae, Martinus Landsberg, ca. 1495]; 4°

k. 6, A₆.

GW 2746, H 4341* = H 15446*, BAV A-489, IBP 583, BSB-Ink A-804, ISTC iao1157000.

- Prow.: 1. Liber Monasterii Clari Montis Czestochovien[sis] 1573.
 2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.
 3. Frater Goldman superior [...] 1623.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, zachowane mosiężne klamry [II poł. XVI w.].

Uwagi: jeden inicjał wstępny czerwony i niebieski.

Inw. 341 adl. 4, współopr. z inw. 338

Lok. II G 7/2c

---

¹⁶⁸ In insigni vrbe Basileorum.

29. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Aurelii Augustini Ippone[n]sis episcopi doctoris eximii De ciuitate Dei. Vna cu[m] [com]mento: Thomae Valois et Nicolai Triuech. [De ciuitate dei (Comm.: Thomas Waleys and Nicolaus Trivet)].

Lovanii, Joannes de Padeborn¹⁶⁹, 18-09-1488; 2°

k. 302, a-z₈ A-O₈ P₆.

GW 2886, H 2069, HC 2061 = HC 2069*, BMC IX 144, IBP 632, ISTC ia01242000.

Prow.: 1. Sum Conuentus Clarimon[tis] Czestochovien[sis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, kolofon czerwony.

Inw. 7808

Lok. XVIII C 2

30. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Liber Epistolarum beati Augustini episcopi hipponensis ecclesie. [Epistolae].

Basileae, Joannes de Amerbach¹⁷⁰, [14]93; 2°

k. 328, 1₈ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h-k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F₈ G₆ H₈ I₆ K₈ L₆ M₈ N₆ O-Q₈ R₆ S₈ a₈ b-e₆.

GW 2906, H 1969*, BMC III 755, IGI 995, BAV A-539, IBP 644, BSB-Ink A-888, ISTC ia01268000.

Prow.: 1. Conuentus Clari Montis Czestoch[oviensis].

2. Conuentus Czestochovien[sis] alias Claromontani.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7828

Lok. XVIII D 2/2

31. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Aurelij Augustini prima quinquagena. Aurelij Augustini secunda. Aurelij Augustini tertia quinquagena. *Acced.*: Principaliu[m] sequentiarum in explanatione libri psalmodu[m] diui Augustini Annotatio. [Explanatio psalmodu[m]].

¹⁶⁹ Impressum in alma vniuersitate louanie[n]si, ingenio ac i[n]dustria Joa[n]nis Westfalensis.

¹⁷⁰ Op[er]a Ioha[n]nis de Amerbach civis Basilien[sis].

Basileae, Joannes de Amerbach¹⁷¹, 1497; 2°

k. 426, a-d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i₆ k₈ l₆ m₈ n₆ o₁₀ A₈ B₆ C₈ D₆ E₈ F₆ G-H₈ I₆ K₈ L₆ M₈ N₆ O₈ P₆
Q-R₈ T₄ S-U₆ aa₈ bb₆ cc₈ dd₆ ee₈ ff₆ gg₈ hh₆ ii₈ kk₆ ll₈ mm₆ nn₈ oo₆ pp₈ qq₆ rr-tt₈
Aa₈ Bb₆ Cc-Ff₈.

GW 2911, H 1972, HC 1975*, BMC III 758, IGI 999, IBP 647, BSB-Ink A-885, ISTC ia01274000.

Prow.: 1. Ex libris Rev[erendi] Martini Mliczynski propriis.

2. Sum Clari Montis Częstochovien[sis].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały. Pars I-II i Tabula.

Defekt: brak k. [T₃₋₄] i skłádka [T] przestawiona przed [S].

Inw. 7832 adl. 1

Lok. XVIII D 5/2

32. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Aurelii Augustini Opuscula plurima. *Acced.*: Possidius Calamensis: De vita et moribus Sancti Augustini. [Opuscula].

Argentinae, Martinus Flach¹⁷², 20-03-1489; 2°

k. 274, a₆ b-c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i-k₈ l₆ m₈ n₆ o₈ p₆ q₈ r₆ s₈ t₆ v₈ x₆ y₈ z₆ A₈ B₆ C₈ D₆ E₈ F₆
G₈ H₆ I₈ K-L₆ M₈ N₆ O₈ P₆ Q₈.

GW 2865, HC 1948*, BMC I 149, IGI 1016, BAV A-510, IBP 619, BSB-Ink A-897, ISTC ia01218000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis.

2. Stanislaus Pczionwiensis comparavit.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierniadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, zachowane jedno mosiężne zapięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7833

Lok. XVIII D 6

33. AZO PORTIUS

Diuinum pene opus summe illustris Iurisconsulti Azonis in titulos Codicis. [Summa super Codice et Institutionibus].

¹⁷¹ Basile[a]e, per iohannem de Amerbach.

¹⁷² Impensis [et] op[er]a Martini flach Arge[n]tinae.

Venetiis, Georgius Arrivabene [et Bernardinus Benalius]¹⁷³, 20-12-1499; 2°
k. 296, a-z₈ τ₈ ζ₈ ς₈ A-H₈ I₆ K₈ L₁₀.
 GW 3148, H 2236, BMC V 387, IBP 5798, BSB-Ink A-975, ISTC ia01437300.

- Prow.: 1. Sum donatus Religiosi Fr[at]ri Venceslao Konopka Ordinis Fratrum
 Eremitarum A generoso D[omin]o Sebastiano Gicielski [...] nie-
 czytelne [...] pro p[ers]ona domini ac familiae illis Anno Domi-
 ni 1598 vero 25 Augusti.
 2. Fr[ater] Venceslaus Konopka donavit euntem Claromonti Anno
 D[omi]ni 1600 die 12 Julij.
 3. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.
 4. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
 mentu roślinnego i medalionów z portretami Jagiellonów w formie bordiury, na
 medalionach data [1540].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 6468

Lok. XV A 1/2

34. BALBUS JOANNES, dominikanin

Incipit summa que vocatur Catholicon edita a fratre Iohanne de ianua ord[in]is
 frat[rum] p[rae]dicato[rum]. [Catholicon].

[Argentinae, R-Typographus = Adolphus Rusch, ca. 1470]; 2°

k. 400, [a-i₁₀ k₈ l₁₀ m-n₈ o-s₁₀ t₈ v-x₁₀ y-z₈ A-H₁₀ I₈ K-L₁₀ M₁₂ N₈ O-R₁₀ S₈ T₆].

GW 3184, HC 2253, BMC I 64, IGI 1155, BAV B-7, IBP 731, BSB-Ink B-10,
 ISTC ib00022000.

- Prow.: 1. Bibliothecae Conventus Clari Montis Częstochoviensis, liber raris-
 simus a R[everendo] P[at]re Oliverio Legipontis in suis Dissertatio-
 nibus Philologico-Bibliographicis ab suis natalibus Typographicis
 appellatus. Dissert. II § 6 pag. 131. Hac nova compactura provisus
 Anno 1758vo sub prioratu M[ultum] R[everend]i P[at]ris Albini
 Dworzanski, simul Vicarii Provinciae.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie z elementami floratury, rubryki żółte.

Inw. 3891

Lok. XI A 1

¹⁷³ Impressum Venetiis impensa summo studio et diligentia a Georgio Arriubeno.

35. BALTHASAR DE PORTA

Canon sacratissime misse vna cum expositione eiusdem [...]. [Expositio Canonis Missae].

[Lipsiae, Gregorius Böttiger, ca. 1495]; 4°

k. 24, aa-dd⁶.

GW 3216, H 2345*, IBP 744, BSB-Ink B-25, ISTC ib00039000.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, wycisk ślepy ornamentu rombowego, zachowane jedno mosiężne zapięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały drukowane.

Inw. 663 adl. 4, współopr. z inw. 660

Lok. III F 1/2c

36. BALTHASAR DE PORTA

Exposito mysteriorum missae christi passione[m] deuotissime figurantiu[m] [...]. [Expositio mysteriorum missae].

Lipsiae, [Conradus Kachelofen]¹⁷⁴, 1494; 4°

k. 24, A-D⁶.

GW 3222, HC 6804*, BMC III 627, IBP 749, BSB-Ink B-29, ISTC ib00042000.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, wycisk ślepy ornamentu rombowego, zachowane jedno mosiężne zapięcie [pocz. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 662 adl. 3, współopr. z inw. 660

Lok. III F 1/2b

37. BARTHOLOMAEUS DE CHAIMIS, franciszkanin

Incipit interrogatorium siue confessionale [...] distinguitur in quattuor partes principales. [Confessionale sive Interrogatorium. Add.: Interrogationes faciende infirmo morienti].

Venetiis, Reynaldus de Novimagio¹⁷⁵, 28-09-1486; 4°

k. 56, a-g₈.

GW 6549, HC 2488*, BMC V 258, IGI 2723, BAV B-71, IBP 1511, BSB-Ink C-252, ISTC ib00162000.

¹⁷⁴ Lyptzk.

¹⁷⁵ Impressus Venetijs, per Reynaldu[m] de nouimagio teutonicu[m].

Prow.: 1. Joachim Mysskowski Mysskovicze.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 682 adl. 2, współopr. z inw. 681

Lok. III F 8/1a

38. BARTOLUS DE SAXOFERRATO

Infrascripti utiles et solaciosi tractatuli Bartoli legu[m] doctoris famosissimi hic continent. [Tractatuli. With tables of contents to Aristoteles: Politica, and Thomas Aquinas: In octo libris Politicorum].

Lipsiae, Gregorius Böttiger¹⁷⁶, 5-10-1493; 4°

k. 52, a₈ b-g₆ h₈.

GW 3664, H 2636*, IBP 863, BSB-Ink B-199, ISTC ib00254000.

Prow.: 1. Ex libris F[ratris] Joannis Cracovien[sis] O[rдинis] S[ancti] P[auli] P[rimi] E[remitae].

2. Sum Domus Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki z *Barankiem Paschalnym*, złożony [II poł. XVI w.].

Uwagi: na k. ostatniej glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Inw. 721 adl. 2 współopr. z inw. 720

Lok. III G 1/2a

39. BERCHORIUS PETRUS, benedyktyn

Repertoriu[m] morale p[er]utile predicatorib[us] Dictionarius appellatu[m]. Secunda pars dictionarij. Ed.: Joannes Beckenhaub. [Repertorium morale (pars II) (Ed.: Johannes Beckenhaub)].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁷⁷, 4-02-1489; 2°

k. 386, A₈ B-Z₆ Aa-Zz₆ Aaa-Sss₆.

GW 3866, HC 2798 = HC 2801, IGI VI 1488-A, BAV B-140, IBP 891, BSB-Ink B-294, ISTC ib00340000.

Prow.: 1. Sum Conventus Claromontani Czestochovien[sis].

¹⁷⁶ Liptzk per Gregorium boticher.

¹⁷⁷ Ex officina imp[re]ssorie Antonij Koberger ciuis Nurenbergensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa zachowana tylko na przednim licu ze ślepym wyciskiem floratury i ornamentu geometrycznego w formie bordiury, ślady po guzach i zamknięciach, [ca. 1530 roku].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 3898

Lok. XI A 8/2

40. BERNARDUS CLARAVALLENSIS, cysters, sanctus

Sermones de tempore et de sanctis, de B[eata] Virgine Maria et de diversis. [Sermones de tempore et de sanctis et de diversis].

[Spirae, Petrus Drach, post 31-08-1481]; 2°

k. 306, A-N₈ n₆ O-Z₈ Aa₈ Bb₁₀ Cc-Mm₈ Nn-Pp₆.

GW 3942, HC 2846* = H 2842, BMC II 491, IGI 1557, IBP 923, BSB-Ink B-321, ISTC ib00437000.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis Czestoch[oviensis].

2. Clari Montis Czestochov[iensis].

3. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, zachowane mosiężne zapięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 7834

Lok. XVIII D 6/2

41. BERNARDUS PARMENSIS, kanonik regularny

Casus longi bernardi super decretales. [Casus longi super quinque libros decretalium].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]¹⁷⁸, 1484; 2°

k. 228, [a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F-I₈].

GW 4095, H 2932*, IBP 946, BSB-Ink B-344, ISTC ib00457000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

¹⁷⁸ Impresi arge[n]tine.

Inw. 6999
Lok. XVI D 4

42. BERTHOLDUS, dominikanin

Horologium devotionis circa vitam Christi.

[Argentinae, Joannes Prüss ca. 1488–1493], 8°

k. 88. *Ee-Pp*₈.

GW 10688.3, H 2991(3) = H 2997(3) = H 8929(3) = H 8933(3), BMC I 126, IGI 4235, IBP 2348, BSB-Ink G-126, ISTC ig00176000.

Prow.: 1. Pro Bibliotheca Conventus S[ancti] Caroli in [...] nieczytelne.
2. Pieczęć zielona z herbem i napisem otokowym: EX BIBLIOTHECA
C[OMITIS]: O[RDINATI]: ZAMOYSKI.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa ze złożonymi tłoczeniami na grzbiecie [II poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone, podkreślenia czerwone, na ostatniej stronie obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [Ee₁].

Inw. 8050
Lok. I H 8/6

43. BIBLIA LATINA

Biblia latina cum canonibus Evangelistarumque concordantiis Menardi monachi. [Biblia latina. With additions by Menardus Monachus].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁷⁹, 6-08-1479; 2°

k. 468, [a₁₂ b-y₁₀ z₆ A₆ B-N₁₀ O-P₆ Q-S₁₀ T-V₈ X-Z₁₀ aa-bb₁₀ cc₆].

GW 4239, HC 3072*, BMC II 417, BAV B-247, IBP 1007, BSB-Ink B-435, ISTC ib00564000.

Prow.: brak.

Opr.: brak.

Uwagi: inicjały niebieskie i czerwone, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. oraz k. [i–xii, xx, lx, ccclv, cccclviii, ccclx–ccclxiii].

Inw. 1
Lok. I A 1

---

¹⁷⁹ In oppido Nurnberg[e]n[sis], per Antonium Coburger.

44. BIBLIA LATINA

Biblia latina cum canonibus Evangelistarumque concordantiis Menardi monachi. [Biblia latina. With additions by Menardus Monachus].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁸⁰, 6-08-1479; 2°

k. 468, [a₁₂ b-y₁₀ z₆ A₆ B-N₁₀ O-P₆ Q-S₁₀ T-V₈ X-Z₁₀ aa-bb₁₀ cc₆].

GW 4239, HC 3072*, BMC II 417, BAV B-247, IBP 1007, BSB-Ink B-435, ISTC ib00564000.

Prow.: 1. Re[vere]ndi Josephi Zborsky.
2. Pro Domo Novitatus S[anctae] Barbarae Ord[inis] S[ancti] Pauli Primi Eremitae.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa ze ślepym wyciskiem floratury i ornamentu geometrycznego, zachowane dwie zapinki [I poł. XVI w.].

Uwagi: pierwsza strona z wielobarwną floraturą i inicjałem wprowadzającym wielobarwnym złożonym, pozostałe inicjały czerwone i niebieskie, rozpoczynające poszczególne księgi biblijne kolorowe, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. oraz k. [cccclviii, cccclxiii–cccclxiii].

Inw. 23

Lok. I B 10

45. BIBLIA LATINA

Biblia. Cum additionibus Francisci Moneliensis et Quintii Aemiliani. [Biblia latina. With additions by Franciscus Moneliensis and Quintius Aemilianus].

Venetiis, Joannes Herbort¹⁸¹, 31-10-1483; 2°

k. 366, a₁₀ b-x₈ y₁₀ A-X₈ y₈ z₁₀.

GW 4254, HC 3090*, BMC V 303, IGI 1668, BAV B-258, IBP 1017, BSB-Ink B-450, ISTC ib00579000.

Prow.: 1. Anno D[omi]ni 1693 hic liber fuit posses[...] nieczytelne [...] R[evere]ndu[m] Patrem Conradu[m] Raciborski.
2. Hic liber sacror[um] Bibliorum spectat ad Bibliothecam Clari Montis Czesłochoviensis A[nno] D[omini] 1749.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie.

Defekt: brak k. [a_{i-iii}], [Listu św. Hieronima], oraz k. [a_{viii-x}].

¹⁸⁰ In oppido Nurnberg[e]n[sis], per Antonium Coburger.

¹⁸¹ Exactum est inclyta in urbe venetia[rum], caracteribus Magistri Ioha[n]nis dicti magni Herbort de siligenstat alemani.

Inw. 50

Lok. I D 6

46. BIBLIA LATINA

Biblia. Cum additionibus Francisci Moneliensis et Quintii Aemiliani. [Biblia latina. With additions by Franciscus Moneliensis and Quintius Aemilianus].

Venetiis, Joannes Herbort¹⁸², 31-10-1483; 2°

k. 366, a₁₀ b-x₈ y₁₀ A-X₈ y₈ z₁₀.

GW 4254, HC 3090*, BMC V 303, IGI 1668, BAV B-258, IBP 1017, BSB-Ink B-450, ISTC ib00579000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. [a_{i-iii}], [*Listu św. Hieronima*].

Inw. 7883

Lok. I D 13/3

47. BIBLIA LATINA

Biblia que[m] retinet sequit[ur] sic metricus ordo. [Biblia latina].

Venetiis, Joannes Herbort¹⁸³, 30-04-1484; 2°

k. 408, a-b₈ c₁₂ d-g₈ hi₁₂ k-t₈ v₁₂ x-y₈ z₂ A-N₈ O₆ P-Z₁₂ ZZ₁₂ aa-dd₈.

GW 4255, HC 3091*, BMC V 304, IGI 1669, BAV B-259, IBP 1018, BSB-Ink B-451, ISTC ib00580000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki ze śladami złocień, przedstawiający *Matkę Bożą z Dzieciątkiem*, zachowane guzy, okucia i zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: na przedniej okładzinie i wyklejce obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [I poł. XVI w.]. Przed s. tyt. wklejka z tekstem rękop. w j. pol., zawierająca poezję religijną i tłumaczenia *Psałmów* [XVI/XVII w.]. Na s. tyt. obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.]. Pierwsza strona iluminowana, bordiura w formie wielobarwnej dekoracji floraturowej, złożona, inicjał wprowadzający z literą F

¹⁸² Exactum est inclyta in urbe venetia[rum], caracteribus Magistri Ioha[n]nis dicti magni Herbort de siligenstat alemani.

¹⁸³ Exactum est inclyta in urbe venetia[rum], caracteribus Magistri Iohannis dicti magni Herbort de selegenstat alemani.

od *Frater Ambrosius*, za kolofonem obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki, datowana [1544].

Defekt: brak k. tyt. [a₁].

Inw. 70

Lok. I F 4/2

48. BIBLIA LATINA

Biblia, cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S[ancti] Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering. Pars II: Liber Neemie – Liber Ecclesiasticus. [Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering). Add.: Nicolaus de Lyra: Contra perfidiam Judaeorum (Pars II)].

Nurembergae, Antonius Koberger¹⁸⁴, 3-12-1487; 2°

k. 370, A₁₀ B₈ C-E₁₀ F₈ G₁₀ H₈ I-Z₁₀ Aa-Bb₁₀ Cc-Dd₈ Ee-Oo₁₀ Pp₈.

GW 4289, HC 3167*, BMC II 431, IGI 1686, BAV B-283, IBP 1045, BSB-Ink B-459, ISTC ib00614000.

Prow.: 1. Hunc librum dono Accepi a Religioso Fratre [...] nieczytelne [...], Jan[uar]is 1698 et utor eo cum bene[dictione].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie.

Defekt: brak k. [A₁-B₂].

Inw. 52

Lok. I D 7

49. BIBLIA LATINA

Biblia integra, summata distincta sup[er]eme[n]data vtriusq[ue] testame[n]ti [con]corda[n]tj[s] illustrata. [Biblia latina].

Basileae, Joannes Froben¹⁸⁵, 27-06-1491; 8°

k. 496, [a₄] a-y₈ A-Z₈ 1-10₈ 11₄ 11₈ A-E₈.

GW 4269, HC 3107*, BMC III 789, IGI 1674, BAV B-265, IBP 1030, BSB-Ink B-466, ISTC ib00592000.

Prow.: 1. Ex libris R[everendi] Pii Adam [...] nieczytelne [...] parochi in Biała.
2. Conventus Clari Montis Czestochovien[sis].

¹⁸⁴ Imp[re]ssum babes iucundissimo: impensisq[ue] Antonij kobergers p[er]fate ciuitatis incole.

¹⁸⁵ Basilee, per Joha[n]nm froben de Hammelburck.

Opr.: oryginalna, zachowana jedynie przednia okładka, deska, skóra brązowa, wycisk złożony elementu roślinnego w formie bordiury, w centrum złożony medalion z *Matką Bożą*, ślady po zapinkach, datowana [1533 r.], wymaga interwencji konserwatorskiej.

Uwagi: brak wprowadzonych inicjałów, drobne glosy na przedniej wyklejce i w tekście w j. łac. z wielu rąk [XVI w.]

Defekt: brak k. pocz. oraz [C₁] i [C₈-E₈] w zakończeniu.

Inw. 8054

Lok. I J 1/4

50. BIEL GABRIEL

Lectura super canone misse in alma vniuersitate Luwingensi ordinarie lecta. [Sacri canonis missae expositio].

Reutlingen, Joannes Otmar¹⁸⁶, 15-11-1488; 2°

k. 350, [1]₈ [6]₁₀ i₈ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F₈ G₆ H₈ I₆ K₈ L-N₆ O₈ P₆ Q₈ R₆ S₈ T₆ V₈ X₆ Y₈ Z₁₀.

GW 4332, HC 3178*, IGI 1716, BAV B-311, IBP 1062, BSB-Ink B-503, ISTC ib00659000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle zachowane guzy, ślady po zamknięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. zniszczone wyklejki, początkowe karty uszkodzone.

Inw. 607

Lok. III D 16

51. BIEL GABRIEL

Sermones Gabrielis de festiuitatibus christi. Ed.: Wendelinus Steinbach. [Sermones (Ed.: Wendelin Steinbach)].

Tibingae, Joannes Otmar pro Friderico Meynberger¹⁸⁷, 18-11-1499; 2°

k. 212, 1₈ a-i₈ k-l₆ m₈ n₄ o-z₈ 3₈ 4₈ 5₆.

GW 4340, HC 3184*, BMC III 703, IGI 1718, BAV B-312, IBP 1068, BSB-Ink B-515, ISTC ib00662000.

¹⁸⁶ Imp[re]ssum ... impensis et singulari cura Magistri Joha[n]nis otmar ciuis Rutlingen[sis].

¹⁸⁷ Expensis friderici moynberger ductuq[ue] Joha[n]nis Otmar in Tubinge[n].

- Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis 1622.
2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy prostych wzorów geometrycznych [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, pergamin wzmacniający grzbiet z tekstem rękop. w j. hebr. [II poł. XV w.].

Inw. 1027 adl. 1

Lok. IV E 10

52. BIEL GABRIEL

Sermones de sanctis magistri Gabrielis. *Ed.*: Wendelinus Steinbach. [Sermones (Ed.: Wendelin Steinbach)].

Tibingae, Joannes Otmar pro Friderico Meynberger¹⁸⁸, 18-11-1499; 2°

k. 136, *aa-qq*₈ 1₈.

GW 4340, HC 3184*, BMC III 703, IGI 1718, BAV B-312, IBP 1068, BSB-Ink B-515, ISTC ib00662000.

- Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis 1622.
2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy prostych wzorów geometrycznych [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 1027 adl. 2

Lok. IV E 10/1a

53. BIEL GABRIEL

Sermones Gabrielis d[e] festiuitatib[us] gloriose virginis marie. *Ed.*: Wendelinus Steinbach. [Sermones (Ed.: Wendelin Steinbach)].

Tibingae, Joannes Otmar pro Friderico Meynberger¹⁸⁹, 18-11-1499; 2°

k. 114, *i*₆ *A-M*₈ *N*₄ *O*₈.

GW 4340, HC 3184*, BMC III 703, IGI 1718, BAV B-312, IBP 1068, BSB-Ink B-515, ISTC ib00662000.

- Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis 1622.
2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

¹⁸⁸ Expensis friderici moynberger ductuq[ue] Joha[n]nis Otmar in Tubinge[n].

¹⁸⁹ Expensis friderici moynberger ductuq[ue] Joha[n]nis Otmar in Tubinge[n].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy prostych wzorów geometrycznych [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 1027 adl. 3

Lok. IV E 10/1b

54. BONAVENTURA, franciszkanin, sanctus

Sancti Bonaue[n]ture tractatus et libri q[uam]plurimi. *Add.*: Octavianus de Martinis: Oratio in vita[m] et merita Divi Bonaventurae. [Opuscula. Tractatus et libri: Breviloquium. Soliloquium. Itinerarium mentis in Deum. Lignum vitae. Epistola continens XXV memorialia. De Reductione artium ad theologiam. De Triplici via. Quaestiones disputatae de perfectione evangelica (Quaestio 2). De Quinque festivitibus pueri Jesu. De Regimine animae. Epistola de sandaliis apostolorum. Epistola ad omnes Ministros provinciales et Custodes ordinis Fratrum Minorum. Collationes de decem praeceptis. Apologia pauperum contra calumniatorem. *Add.*: Pseudo-Bonaventura (= Johannes Marchesinus): Centiloquium; Pseudo-Bonaventura: Pharetra. De Tribus ternariis peccatorum infamibus (cap. I–IV); Expositio orationis dominicae; Pseudo-Bonaventura (= Thomas Gallus, Vercellensis): De Septem gradibus contemplationis; David de Augusta (De Exterioris et interioris hominis compositione, lib. I,2): Viginti passus de virtutibus bonorum religiosorum ad novitios; Octavianus de Martinis: Oratio in vitam et merita S. Bonaventurae].

Argentinae, Martinus Flach¹⁹⁰, 31-10-1489; 2°

k. 288, a-c₈ d₆ e₈ f-i₆ k₈ l₆ m₈ n₆ o₈ p₆ q₈ r₆ s₈ t₆ v₈ x₆ y₈ y₆ A₈ B₆ C₈ D-E₆ F-G₈ H₆ I₈ K₆ L₈ M-N₆ O₈ P₆ Q₈ R₆ S₈.

GW 4647, HC 3465*, BMC I 150, IGI 1932, BAV B-392, IBP 1136, BSB-Ink B-671, ISTC ib00927000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na całej powierzchni przedniego lica wycisk ślepy linii tworzących kratownicę, ślady po zapięciach i łańcuchu [przełom XV i XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny kolorowany, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 963

Lok. IV C 10

¹⁹⁰ P[er] Martinu[m] flach Arge[n]tine ciue[m].

55. BONAVENTURA, franciszkanin, sanctus

Egregium opus subtilitate et deuoto exercitio precellens paruoru[m] opusculoru[m] doctoris seraphici sancti Bonauenure. Secunda pars. *Praeced.*: Octavianus de Martinis: Oratio in uitam et merita diui Bonauenturae. *Oraz*: Joannes Franciscus de Pauinis: Canonisatio beati Bonauenture. *Oraz*: Robertus Caracciolus: Sermo de Sancto Bonauentura. [Opuscula. Add.: Octavianus de Martinis: Oratio in vitam et merita S. Bonauenturae. Johannes Franciscus de Pavinis: Relatio circa canonizationem Bonauenturae. Robertus [Caracciolus?]: Sermo de laudibus Bonauenturae. Sixtus IV: Bulla canonizationis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]¹⁹¹, 18-12-1495; 2°

k. 370, A₈ B-C₆ aa-bb₈ cc₆ dd₈ ee₆ ff₈ gg₆ hh₈ ii₆ kk₈ ll₆ mm₈ nn₆ oo₈ pp₆ qq₈ rr-tt₆ vv₈ xx₆ yy₈ zz₆ AA₈ BB₆ CC₈ DD₆ EE₈ FF₆ GG₈ HH₆ II₈ KK₆ LL₈ MM₆ NN₆ OO₈ PP-SS₆ TT₈ UU₆ XX₈ YY₆ ZZ₈ Aaa-Eee₆.

GW 4648, HC 3468*, BMC I 144, IGI 1934, BAV B-393, IBP 1137, BSB-Ink B-673, ISTC ib00928000.

Prow.: 1. Conuentus Clari Montis.

2. Sum Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, wyklejki pergaminowe, ślady po zamknięciach [pocz. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na wewnętrznych stronach okładek i pergaminowych wyklejkach oraz na s. tyt. obszerne glosy rękop. w j. łac. z jednej ręki [I poł. XVI w.].

Inw. 7835

Lok. XVIII D 7

56. BONIFACIUS VIII, papa

Sextus Decretalium. Cum apparatu Joannis Andreae. *Praeced.*: Joannes Andreae: Super arboribus consanguinitatis et affinitatis. [Liber sextus Decretalium. Comm.: Johannes Andreae. Add.: Johannes Andreae: Super arboribus consanguinitatis et affinitatis].

Basileae, Michael Wenssler¹⁹², 1486; 2°

k. 146, A-R₈ S₁₀.

GW 4877, HC 3612*, BAV B-433, IBP 1192, BSB-Ink B-721, ISTC ib00999500.

¹⁹¹ Impressi Arge[n]tine.

¹⁹² Basilee impressus per michaellem wenssler.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny z portretem papieża, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Uwagi: Błędy w foliacji: Opuszczona numeracja k. V–XXXVII; jedna po XCIII; opuszczone LII, LIX; LXX zamiast LXXVI; dwukrotnie LXXII – zamiast LXXXV i LXXXVI; pominięte XCII–CVII, CXV; jedna po CXXXII; jedna po CXXXVIII.

Inw. 6948 adl. 1

Lok. XVI B 7

57. BOSSUS MATTHAEUS, kanonik regularny

De institvendo sapientia animo. Cum additione Marci Antonii Adlegati. [De instituendo sapientia animo. With additions by Marcus Antonius Adlegatus].

Bononiae, Franciscus de Benedictis¹⁹³, 6-11-1495; 4°

k. 128, [a₄] A-I₈ k₈ L-P₈ Q₄.

GW 4954, HC 3675 = HC 3677*, BMC VI 828, IGI 2020, BAV B-444, IBP 1212, BSB-Ink B-759, ISTC ib01043000.

Prow.: 1. Sum domus Clarimontis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury z herbami Krakowa i Litwy w narożnikach [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, za kolofonem sygnet impresora.

Inw. 1175 adl. 2, współopr. z inw. 1174

Lok. IV J 8/1a

58. BOSSUS MATTHAEUS, augustianin

De institvendo sapientia animo. Cum additione Marci Antonii Adlegati. [De instituendo sapientia animo. With additions by Marcus Antonius Adlegatus].

Bononiae, Franciscus de Benedictis¹⁹⁴, 6-11-1495; 4°

k.128, [a₄] A-I₈ k₈ L-P₈ Q₄.

GW 4954, HC 3675 = HC 3677*, BMC VI 828, IGI 2020, BAV B-444, IBP 1212, BSB-Ink B-759, ISTC ib01043000.

¹⁹³ Bononiae, a [Francisco] Platone de Benedictis.

¹⁹⁴ Bononiae, a [Francisco] Platone de Benedictis.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: wtórna, tektura, pergamin naturalnego koloru, destrukta, datowana [1579]. Na tylnej okładce superekslibris z herbem LIS z dodaną literą N, nad nim inicjały: I N, z dopiskiem rękop. I[OEL] N[ADONOWSKI].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, za kolofonem sygnet impresora.

Defekt: oprawa zdeformowana, uszkodzenia mikrobiologiczne okładek, materiał pokryciowy pofałdowany.

Inw. 4807 adl.1

Lok. XII D 2/2

59. BREVIARIUM PAULINORUM

Breuiarium [secundu]m co[n]suetudinem fratrum heremita[rum] Sancti pauli primi heremite Regula[m] beati Augustini ep[iscop]i. [Breviarium Fratrum Eremitarum Sancti Pauli primi eremita].

[Basileae, Nicolaus Kessler, 1486]; 8°

k. 461, [10] a-l₈ Aa-Vv₈ A-Z₈ aa-bb₈ cc₄.

CIH 819, IBP 5825, ISTC ibo1137850.

Prow.: brak.

Opr.: po konserwacji, deska, skóra brązowa bez wycisków na licach [2002].

Uwagi: dwa inicjały wstępne, wielobarwne, złożone, z elementami floratury, pozostałe czerwone i niebieskie, druk dwubarwny na pergaminie. Obiekt po gruntownej konserwacji [2002].

Defekt: k. k_{2-3, 6-7} zastąpione rękopisem dwubarwnym [XVI w.].

Inw. 8057

Lok. II H 1/4

60. CAESAR CAIUS JULIUS

Commentaria Caesaris. Ed.: Hieronymus Bononius. Add.: Raimundus Marlianus: Index commentariorum C[aii] Julii Caesaris. [Commentarii. Ed.: Hieronymus Bononius. Add.: Raimundus Marlianus: Index commentariorum C. Julii Caesaris].

Venetiis, Philippus Pincius pro Benedicto Fontana¹⁹⁵, 13-04-1499; 2°

k. 134, a-q₈ r₆.

GW 5872, H 4221*, IGI 2329, BAV C-12, IBP 1365, BSB-Ink C-31, ISTC ic00025000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarom[ontani] Czestochovien[sis].

¹⁹⁵ Venetiis, sumptibus d[omi]ni Benedicti Fontana.

Opr.: oryginalna, tektura, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [I poł. XVII w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Defekt: brak zakończenia, k. [r₅₋₆],

Inw. 5454 adl. 1

Lok. XIII C 7

61. CALDERINUS JOANNES

Concordantia, sive Ambidexterium. *Ed.*: Thomas Dorniberg.

Spirae, Petrus Drach¹⁹⁶, 1481; 2°

k. 78, a-b₈ c₁₀ d-g₈ h₄ i-k₈.

GW 5896, HC 4247*, BMC II 492, IGI 2363, BAV C-31, IBP 1372, BSB-Ink C-57, ISTC ic00045000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 8040, adl. 3, współopr. z inw. 8038

Lok. XVIII D 11/2b

62. CARACCIOLUS ROBERTUS, franciszkanin

Q[ua]dragesimale de peccatis p[er] f[rat]rem Robertu[m] caracholu[m] de licio [...]. [Sermones quadragesimales de peccatis. Sermo de S. Bonaventura. Sermo de S. Bernardino. Sermo I de annuntiatione B.V.M. Sermo de laudibus sanctorum. Add.: Epistola ad Johannem de Aragonia].

Venetiis, Andrea Torresanus¹⁹⁷, 27-09-1488; 4°

k. 192, a-z₈ 3₈.

GW 6080, HC 4439*, BMC V 309, IGI 2465, BAV C-86, IBP 1415, BSB-Ink C-123, ISTC ic00160000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego z medalionami w formie bordiury, radełka datowane [1540], w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki, złożony, na grzbiecie trzy podwójne zwięzy, wyciski ślepe [I poł. XVI w.].

Uwagi: s. tyt. druk dwubarwny, puste miejsca na inicjały.

---

196 Per Petru[m] Drach Spire[n]sem Im[pr]essore[m] imp[re]ssa.

197 Venetijs, per Andrea[m] de torresanis de Asula.

Inw. 1029 adl. 2, współopr. z inw. 1028

Lok. IV E 11/1a

63. CATANEUS JOANNES LUCIDUS

Orationes variae.

Parmae, Angelus Ugoletus¹⁹⁸, 1-08-1493; 4°

k. 40, a-e₈.

GW 6219, H 4681*, BMC VII 945, IGI 2578, BAV C-145, IBP 1463, ISTC ic00278000.

Prow.: 1. Ex libris F[ratris] Arsenii cum benedictione Superiorum.

2. Adscriptus ca[tha]logo libr[orum] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4751 adl. 3, współopr. z inw. 4749

Lok. XII C 3/4b

64. CICERO MARCUS TULLIUS

Marci Tvlii Ciceronis Epistolarvm familiarivm libri VI. Cum commento Hubertini Clerici. [Epistolae ad familiares (Comm.: Hubertinus clericus)].

Venetis, Andrea Torresanus et Bartholomaeus de Blavis¹⁹⁹, 31-01-1483; 2°

k. 266, a-k₈ l₁₀ m₈ mm₈ n-t₈ u₁₀ x-z₈ A-E₈ F-H₁₀.

GW 6838, H 5190*, BMC XII 22, IGI 2836, IBP 1526, BSB-Ink C-335, ISTC ic00524000.

Prow.: 1. Ex libris F[rat]ris Alberti Rosonskij, Clari Montis.

2. Ex cathalogo librorum Conventus Claromontani.

3. Sum Conventus Clari Montis Czestochov[iensis].

4. Conventus Clari Montis Czestochov[iensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, wyciski ślepe zatarte, destrukcja [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki żółte.

Defekt: oprawa zniszczona, blok książki oraz poszczególne karty uszkodzone mikrobiologicznie i entomologicznie.

Defekt: brak k. [H₇].

Inw. 4673

Lok. XII B 7/2

¹⁹⁸ Parme per Angelum Ugoletum.

¹⁹⁹ Impensis Andree de asula Bartholomeiq[ue] alexa[n]drini socior[um], Venetiis impressi.

65. CICERO MARCUS TULLIUS

M[arci] T[ullii] C[iceronis] Orationes. *Ed.*: Ludovicus Carbo. [Orationes (Pars I)].

Venetiis, Bartholomaeus de Zanis²⁰⁰, 13-04-1499; 2°

k. 124, a-u₆ x₄.

GW 6770, H 5128 = H 5127, BMC V 433, IGI 2934, BAV C-271, IBP 1546, BSB-Ink C-387, ISTC ic00548000.

Prow.: 1. Sum domus Clari Montis Częstochovien[*sis*].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, zachowane fragmenty zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4463 adl. 2, współopr. z inw. 4462

Lok. XII A 5/1a

66. CICERO MARCUS TULLIUS

Orationes M[arci] T[ullii] C[iceronis] Accusationum in C[aium] Verrem. *Ed.*: Ludovicus Carbo. [Orationes (Pars II)].

Venetiis, Bartholomaeus de Zanis²⁰¹, 14-05-1499; 2°

k. 50, A-G₆ H₈.

GW 6770, H 5128 = H 5127, BMC V 433, IGI 2934, BAV C-271, IBP 1546, BSB-Ink C-387, ISTC ic00548000.

Prow.: 1. Sum domus Clari Montis Częstochovien[*sis*].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, zachowane fragmenty zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Inw. 4464 adl. 3, współopr. z inw. 4462

Lok. XII A 5/1b

67. CICERO MARCUS TULLIUS (PSEUDO)

M[arci] T[ullii] C[iceronis] Rhetoricorum Libri cu[m] tribus co[m]mentis. [Rhetorica ad C. Herennium. *Comm.*: Franciscus Maturantius [Mataratius] and Antonius Mancinellus. *Add.*: De inventione (*Comm.*: C. Marius Victorinus)].

---

²⁰⁰ Venetiis per Bartholameum de Zanis de Portesio.

²⁰¹ Impressum Venetiis accuratissime per Bartholameum de Zanis de Portesio.

Venetiis, Philippus Pincius²⁰², 8-07-1496; 2°

k. 166, a-z, 6 A₆ B-C₈.

GW 6730, HC 5083* = H 5082, IGI 2972, BAV C-335, IBP 5840, BSB-Ink A-823, ISTC ic00683000.

Prow.: 1. Sum Conventu[s] Claromon[tani] Czestochovien[is].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy prostych dekoracji geometrycznych, ślady po czterech zamknięciach [XV/XVI w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane, część pominięta, grzbiet wzmocniony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac. [II poł. XV w.], najstarsza, oryginalna oprawa w tej kolekcji.

Inw. 4651 adl. 1

Lok. XII B 2/2

68. CICERO MARCUS TULLIUS (PSEUDO)

M[arci] T[ullii] C[iceronis] Rhetoricorum libri, cum tribus Co[m]mentariis. Vide licet Mario fabio uictorino, Fran[cisco] maturantio puisino, Anto[nio] Mancinello. *Acced.*: M[arcus] T[ullius] Cicero: De inventione. Cum commento Fabii Victorini. [Rhetorica ad C. Herennium. Comm.: Franciscus Maturantius [Mataratius] and Antonius Mancinellus. Add.: De inventione (Comm.: C. Marius Victorinus)]. Venetiis, Philippus Pincius²⁰³, 12-09-1500; 2°

k. 166, a-z, 6 A₆ B-C₈.

GW 6732, H 5085*, IGI 2974, BAV C-336, IBP 1612, BSB-Ink A-824, ISTC ic00685000.

Prow.: 1. Sum domus Clari Montis Czestochovien[is].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, zachowane fragmenty zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Defekt: brak k. [160] do [164].

Inw. 4462 adl. 1

Lok. XII A 5

202 Impressum Venetiis per Philippum Pincium Mantuanum.

203 Venetiis, a Philippo Pincio Mantuano.

69. CLEMENS V, papa

Constitutiones Cleme[n]tis pape qui[n]ti, vna cu[m] apparatu dom[in]i Johannis Andree. *Acced.*: Decretales XX extravagantes que emenaverunt post sextum. [Constitutiones. Comm.: Joannis Andree. Add.: Decretales Extravagantes].

Basileae, Michael Wenssler²⁰⁴, 1486; 2°

k. 78, a-f₈ g₁₂ h₁₀ i₈.

GW 7104, HC 5437, BMC III 730, BAV C-363, IBP 1639, BSB-Ink C-453, ISTC ic00732500.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone. Błędy w foliacji: podwójnie III – brak IIII; podwójnie V – brak VI; podwójnie VII; XXXVI zamiast XXXIV; XLI zamiast LXI; pominięte LXX i LXXVII.

Inw. 6949 adl. 2, współopr. z inw. 6948

Lok. XVI B 7/1a

70. CONRADUS DE BRUNDELSHEIM, cysters

Sermones de sanctis.

Daventriae, [Richardus Paffraet, ca. 1477]²⁰⁵; 2°

k. 292, A-B₈ a-r₁₀ s-z₈ aa-ff₈ gg₁₀.

GW 7411, C 5546, BMC IX 46, BAV S-247, IBP 1687, ISTC is00584000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo libror[um] Clarimontis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. [A₁].

Inw. 1002

Lok. IV D 8

71. CONTRACTUS JOANNES, franciszkanin

Sermones Contracti de Tempore et Sanctis per totu[m] annum. [Sermones de tempore et de sanctis cum communi sanctorum et cum aliis sermonibus].

Coloniae, Joannes Koelhoff²⁰⁶, [ca. 1478]; 2°

²⁰⁴ Basilee, impensa atq[ue] industria Michaelis wenssler.

²⁰⁵ Impressi daue[n]trie.

²⁰⁶ Imprssiq[ue] per me Johanne[m] koelhoff de Lubeck Colon[iensis] ciuem.

k. 170, a-v₈ x₁₀.

GW M13419, HC 5676, BMC I 222, IBP 3109, ISTC ico0871000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, podkreślenia czerwone.

Defekt: brak k. tyt. [a₁].

Inw. 1004 adl. 1

Lok. IV D 9

72. CONTRACTUS JOANNES, franciszkanin

Sermones Contracti de sanctis per totu[m] annum. [Sermones de tempore et de sanctis cum communi sanctorum et cum aliis sermonibus].

Coloniae, Joannes Koelhoff²⁰⁷, [ca. 1478]; 2°

k.120, [A-P₈].

GW M13419, HC 5676, BMC I 222, IBP 3109, ISTC ico0871000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, podkreślenia czerwone.

Inw. 1004 adl. 2

Lok. IV D 9

73. CONTRACTUS JOANNES, franciszkanin

Sermones Contracti de com[m]un[e] sanctorum utilissimo cu[m] aliquod sermonibus de beata virgine. [Sermones de tempore et de sanctis cum communi sanctorum et cum aliis sermonibus].

Coloniae, Joannes Koelhoff²⁰⁸, [ca. 1478]; 2°

k. 60, A₈ [B-F₈ G-H₆].

GW M12419, HC 5676, BMC I 222, IBP 3109, ISTC ico0871000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

²⁰⁷ Imprssiq[ue] per me Johanne[m] koelhoff de Lubeck Colon[iensis] ciuem.

²⁰⁸ Imprssiq[ue] per me Johanne[m] koelhoff de Lubeck Colon[iensis] ciuem.

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, podkreślenia czerwone.

Inw. 1004 adl. 3

Lok. IV D 9

74. CYPRIANUS THASCIUS CAECILIUS, bp, sanctus

Epistole. *Ed.*: Joannes Andreae et Christophorus de Priolis. [*Opera. Ed.*: Johannes Andreas, bishop of Aleria, and Christoforus de Priolis].

Venetiis, Lucas Dominici²⁰⁹, 4-12-1483; 2°

k. 166, 1₆ a₈ b-z₆ & A₆ B₈.

GW 7885, H 5898*, IGI 3297, BMC V 281, BAV C-493, IBP 1821, BSB-Ink C-727, ISTC ico1013000.

Prow.: 1. Petri Matthei Joannis Vitiberk Vedelskij de Obornijki, Opido maioris polonie Arcium et Medicine Doctoris.

2. Inscriptus cathalogi Clari Montis.

Opr.: wtórna, karton, pergamin koloru naturalnego, pofałdowany [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, liczne glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [XVI i XVII w.].

Inw. 1691 adl. 2, współopr. z inw. 1690

Lok. VI A 10/3a

75. DANDULO FANTINUS, abp

Incipit Compendium [...] domini fa[n]tini da[n]dulo Archiepiscopi creten[sis] pro catholice fidei instructione: breue ac vtile clericis, et maxime presbyteris pro animarum salute circa eorum subditos. [Compendium catholice fidei].

Venetiis, Reynaldus de Novimagio, 1488; 4°

k. 16, [a-b₈].

GW 7903, H 5920*, BMC V 258, IGI 3302, BAV D-3, IBP 1829, BSB-Ink D-7, ISTC id00004000.

Prow.: 1. Hunc librum iure sibi vendicat Ioachimus Mysskowski a Mysskowiecze, ex Ducatu Seueviensis Presbyter Anno a Nato Christo MDCIX.

2. Ioachim Mysskowski a Mysskowiecze.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

---

²⁰⁹ Lucas Dominici filius [...] i[mp]ressit Venetiis.

Inw. 681 adl. 1

Lok. III F 8

76. DOMINICUS DE SANCTO GEMINIANO, dominikanin

Secu[n]da pars dominici de s[an]c[t]o gemi[niano] super VI. decre[*talium*] cum apostillis nouiter editis [...]. *Ed.*: Bernardinus de Landrino. [Super sexto Decretalium (Pars II). *Ed.*: Bernardinus de Landrino].

Venetii, Baptista de Tortis²¹⁰, 1-03-1496; 2°

k. 140, *aa-qq*₈ *rr-ss*₆.

GW 8655, H 7536*, BMC V 328, IGI 3539, BAV D-142, IBP 1955, BSB-Ink D-238, ISTC id00313000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Defekt: brak k. pocz. [aa₁-ee₁] i zakończenia [qq₁₋₈, rr₁-ss₆].

Inw. 6471

Lok. XV A 3

77. DURANDUS GUILLELMUS, bp

Rationale diuinorum officiorum guilhelmi minatensis ecclesie episcopi. [Wariant B]. [Rationale diuinorum officiorum].

[Argentinae, Georgius Husner, non post 1479]; 2°

k. 388, [a₁₀ b-i₈ k₆ l₈ m₁₀ n₈ o₆ p-q₈ r₁₀ s₆ t₈ v₁₀ x₈ y₆ z₈ A₁₀ B₈ C₆ D₈ E₁₀ F₈ G₆ H₈ I₁₀ K₈ L₆ M₈ N₁₀ O-P₈ Q₁₀ R₈ S₁₀ T₈ U₁₀ X-Z₈ aa₁₀].

GW 9118, HC 6465*. BMC I 85, IGI 3627, IBP 2018, BSB-Ink D-338, ISTC id00421000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis.

2. Sum Domus Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, wyklejki uszkodzone, grzbiet wzmocniony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac. [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 599

Lok. III D 12

---

210 Venetijs, p[er] Baptista[m] de Tortis.

78. DURANDUS GUILLELMUS, bp

Rationale diuinoru[m] officiorum guilhelmi minatensis ecclesie episcopi.
[Rationale divinatorum officiorum].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²¹¹, 1484; 2°

k. 276, [a₈ b₈ c₆ d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i₆ k₈ l₆ m₈ n₆ o₈ p₆ r₈ s₆ t₈ v₆ y₈ z₆ A₈ B₆ C₈ D₆ E₈ F₆ G₈ H₆
I₈ K₆ L₈ M₆ N₈ O₆ P-Q₈].

GW 9126, H 6489*, BMC I 132, IGI 3634, BAV D-194, IBP 2023, BSB-Ink D-345,
ISTC id00428000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki żółte.

Inw. 253

Lok. II E 1

79. DURANDUS GUILLELMUS, bp

Rationale diuinoru[m]. [Rationale divinatorum officiorum].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²¹², 19-07-1493; 2°

k. 264, a₈ b₈ c₆ d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i-k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v-z₆ A-H₆ I₈ K₆ L₈ M₆ N₈
O₆ P-Q₈.

GW 9137, H 6496*, BMC I 143, IGI 3641, IBP 2029, BSB-Ink D-353, ISTC id00436000.

Prow.: 1. [...] nieczytelne [...] z 1512 roku.

2. Sum Conventu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
mentu geometrycznego, na tylnym w centralnym położeniu zachowany
mosiężny guz, ślady po zamknięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na s. tyt. glosa w j. łac.
z jednej ręki [pocz. XVI w.].

Defekt: brak k. [a₃₋₄], [f₃₋₅]. [m₁₋₆], [q₁], [A₄₋₆], [B₄], [I₂] [N₃], [N₇-O₁]. W składce [q]
pomyłona kolejność k.

Inw. 601 adl. 1

Lok. III D 13/2

---

211 Impresum argentine.

212 Impresum argentine.

80. EPHREM SYRUS, sanctus

Libri Sancti Effrem De: Compunctione cordis, Judicio dei & Resurre[ctione],
Beatitudine Anime, Penitentia, Luctamine spirituali, Die judicij. [Sermones].

[Freiburgi Breisgoviae, Kilian Fischer, non post 1491]; 2°

k. 20, A₆ B₄ C₁₀.

GW 9334, HC 6597* = H 6598, BMC III 693, IGI VI 3681-A, IBP 2074, BSB-Ink E-70,
ISTC ie00044000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis Czestochoviensis Anno D[omini] 1629.

2. Ex libris Clari Montis 1691.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 983 adl. 2, współopr. z inw. 982

Lok. IV D 2/1a

81. EUCLIDES

Preclarissimus liber elementorum Euclidis perspicacissimi: in artem Geometrie
incipit qua[m] foelicissime. *Tradidit:* Adelhardus de Bathoniensis et Gerardus
Cremonensis. *Ed.:* Joannes Antonius Campanus de Novara. [Elementa geometrie].
Tr: Adelardus Bathoniensis. *Ed.:* Johannes Campanus].

Venetiis, Erhardus Ratdolt²¹³, 25-05-1482; 2°

k. 138, a₁₀ b-r₈.

GW 9428, HC 6693*, BMC V 285, IGI 3722, BAV E-33, IBP 2090, BSB-Ink E-106,
ISTC ie00113000.

Prow.: 1. Sum domus Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Inw. 3385

Lok. IX B 12

82. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincentij fratris ordinis predicatorum de tempore. Pars hije-
malis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Nurembergae, [Antonius Koberger]²¹⁴, 1492; 2°

k. 208, a-b₈ c₆ d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i₆ k₈ l₆ m₈ n₆ o₈ p₆ q₈ r-z₆ A-F₆ G-H₈.

²¹³ Erhardus ratdolt Augustenisis impressor solertissimus, venetijs impressit.

²¹⁴ Impressi Nurenberge.

GW 9840, HC 7008, BMC II 435, IGI 10279, BAV F-21, IBP 5665, BSB-Ink F-89, ISTC if00134000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak całej składki [a₁₋₈].

Inw. 980 adl. 1

Lok. IV D 1/2

83. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincentij fratris ordinis predicatorum de tempore. Pars hiemalis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²¹⁵, 1493; 2°

k. 210, a-b₈ c₆ d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i₆ k₈ l₆ m₈ n₆ o₈ p₆ q₈ r-z₆ A-F₆ G₈ I₁₀.

GW 9841, H 7009*, BMC I 143, IGI 10291, BAV F-22, IBP 5666, BSB-Ink F-90, ISTC if00136000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

2. Inscriptus cathalogo librorum Clarimontis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. ostatniej [1₁₀].

Inw. 7924 adl. 1

Lok. XVIII E 7

84. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincentij ordinis predicatorum de tempore. Pars estivalis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²¹⁶, 10-02-1489; 2°

k. 256, i₈ aa-bb₈ cc dd₈ ee ff₈ gg hh₈ ii kk₈ ll mm₈ nn oo₈ pp qq₈ rr ss₈ tt vv₈ xx-yy₆ zz₈ AA-NN₆ OO₈.

GW 9837, HC 7005*, IGI 10287, BAV F-19, IBP 5664, BSB-Ink F-88, ISTC if00132000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna współczesna, półskórek [II poł. XX w.].

---

215 Impressi Argentine.

216 Imp[re]ssi Argentine.

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak początkowych k. [i₁₋₄] oraz [ff₁] i zakończenia [CC₆-OO₈].

Inw. 993

Lok. IV D 5/3

85. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincentij fratris ordinis predicatoru[m] de tempore pars estivalis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²¹⁷, 10-02-1489; 2°

k. 256, i₈ aa-bb₈ cc₆ dd₈ ee₆ ff₈ gg₆ hh₈ ii₆ kk₈ ll₆ mm₈ nn₆ oo₈ pp₆ qq₈ rr₆ ss₈ tt₆ vv₈ xx-yy₆ zz₈ AA-NN₆ OO₈.

GW 9837, HC 7005*, IGI 10298, BAV F-19, IBP 5664, BSB-Ink F-88, ISTC if00132000.

Prow.: 1. Adam Vielun 1594.

2. Emptus hunc liber Wielunij a D[omin]o Antonio Kominek cognominato Patriota volumeii per me Martinum Mliczynski gross[is] 15.

3. Sum Conventus Clari Montis Czestochoviens[is].

4. Clari Montis Conventus.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, ślady po zamknięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na wyklejce tekst w j. pol.: *Libera go usiadła, asz mu noga upadła. Żydostwo go ogarneło, jedno albo siedmdziesiąt.*

Defekt. brak k. tyt.

Inw. 7926

Lok. XVIII E 8

86. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincentij fratris ordinis predicatoru[m]. De sanctis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Argentine, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²¹⁸, 27-03-1489; 2°

k. 136, §₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h-t₆ v₈.

GW 9837, HC 7005*, IGI 10277, BAV F-19, IBP 5664, BSB-Ink F-88, ISTC if00132000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

217 Imp[re]ssi Argentine.

218 Impressi Argentine.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 971

Lok. IV C 12/3

87. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincenti ordinis predicatorum. De sanctis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Nurembergae, [Antonius Koberger]²¹⁹, 28-06-1492; 2°

k. 136, §₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h-t₆ v₈.

GW 9840, HC 7008, BMC II 435, IGI 10300, BAV F-21, IBP 5665, BSB-Ink F-89, ISTC if00134000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 981 adl. 2, współopr. z inw. 980

Lok. IV D 1/2a

88. FERRERIUS VINCENTIUS, dominikanin, sanctus

Sermones sancti Vincentij fratris ordinis predicatoru[m]. de sanctis. [Sermones de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²²⁰, 31-01-1494; 2°

k. 136, §₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h-t₆ v₈.

GW 9841, H 7009*, BMC I 143, IGI 10302, BAV F-22, IBP 5666. BSB-Ink F-90, ISTC if00136000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum Clarimontis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak zakończenia [v₁₋₈].

Inw. 7925 adl. 2, współopr. z inw. 7924

Lok. XVIII E 7/1a

---

219 Imp[re]ssi Nure[n]berge.

220 Imp[re]ssi Argentine.

89. FRANCISCUS DE MAYRONIS, franciszkanin

Quadragesimale doctoris illuminati Francisci de mayronis. [Sermones ab adventu cum quadragesimali].

Venetii, Bernardinus Risus²²¹, 20-01-1491; 4°

k. 196, a-z₈ z₈ τ₈ ς₄.

GW M22468, H 10530*, BMC V 403, IGI 6313, BAV M-43, IBP 3670, BSB-Ink F-249, ISTC im00092000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego z medalionami w formie bordiury, radełka datowane [1540], w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki, złożony, na grzbiecie trzy podwójne zwięzy, wyciski ślepe [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. tyt. [a₁] oraz [b₂].

Inw. 1028 adl. 1

Lok. IV E 11

90. GERSON JOANNES

De vita, egretudine et morte animae spirituali lectiones sex.

Parisiis, [Petrus Levet] pro Enguilbertum Marnef²²², 8-11-1493; 8°

k. 76, A-I₈ K₄.

GW 10834, HC 7673, BMC VIII 102, IGI 4269, BSB-Ink G-173, ISTC ig00277000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała ze ślepymi tłoczeniami ornamentu roślinnego, ślady zapinek [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały drukowane.

Defekt: brak k. tyt. [A₁] oraz k. [K₂₋₃], [K₇₋₈].

Inw. 175 adl. 2, współopr. z inw. 174

Lok. I J 9/2a

91. GERSON JOANNES

Tractat[us] de ymitat[i]o[n]e x[rist]i. Cum tractatulo de meditatione cordis. [Imitatio Christi. Add.: Johannes Gerson: De meditatione cordis].

[Nurembergae, Antonius Koberger], 1492; 8°

221 Venetijs [...] impressi per Bernardinu[m] de Nouaria.

222 Impressum Parisijs p[er] Engelbertho de marnef.

k. 192, i₈ a-z₈.

GW M46769, HC 9103*, BMC II 436, IBP 3039, BSB-Ink T-178, ISTC iio0027000.

Prow.: 1. Anno D[*omini*] 1581 Martus fr[*atr*]i h[*u*]nc codices a fr[*atr*]e Mathiae dirito [...] nieczytelne [...] et jam fr[*ater*] Mathias [...] nieczytelne.

2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, datowana [1525].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie z floraturą.

Inw. 7273 adl. 2, współopr. z inw. 7272

Lok. XVI J 8/1a

92. GLOGOVIENSIS JOANNES

Exercitium super o[m]nes tractatus paruorum logicaliu[m] Petri Hispani. Magistri Johannis Glogouiensis. [Exercitium super omnes tractatus Parvorum logicalium Petri Hispani, cum textu].

Lipsiae, Wolfgangus Stöckel, impensis Joannis Haller²²³, 1500; 4°

k. 178, a₈ b-c₆ d₄ e-g₆ h₄ i-l₆ M₆ N₄ o-p₆ q₄ r-s₆ t₄ v-y₆ z₄ τ₆ ζ₆ ῑ₄ ϳ₆ A₄ B-E₆.

GW M13953, IBP 2412, E XVII 179, ISTC ij00334500.

Prow.: 1. Ex libris Luca Prasnin.

2. Sum Domus F[*ratris*] Abrahami Sniadecki.

3. Conventus Clari Montis Często[*choviensis*].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: druk k. tyt. dwubarwny, grzbiet podklejony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac. [II poł. XVI w.].

Inw. 2680 adl. 1

Lok. VII C 15

93. GLOGOVIENSIS JOANNES

Exercitium super o[m]nes tractatus paruorum logicaliu[m] Petri Hispani. Magistri Johannis Glogouiensis. [Exercitium super omnes tractatus Parvorum logicalium Petri Hispani, cum textu].

---

²²³ Ad impensis [...] Johannis haller civis cracouie[n]sis [...], per d[*omin*]um Baccalarium wolfgangum Steckel monace[n]sem co[n]ciuem.

Lipsiae, Wolfgangus Stöckel, impensis Joannis Haller²²⁴, 1500; 4°
k. 178, a₈ b-c₆ d₄ e-g₆ h₄ i-l₆ M₆ N₄ o-p₆ q₄ r-s₆ t₄ v-y₆ z₄ τ₆ ζ₆ İ₄ Ϸ₆ A₄ B-E₆.
 GW M13953, IBP 2412, E XVII 179, ISTC ij00334500.

Prow.: 1. Valentinus Schamotuli[*ensis*] 1559.
 2. Exercitium Parvorum logicalium andavi sum M[a]g[ist]ro Sta[nisla]o
 de Grodzysko Anno Virginei partus [...] nieczytelne.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
 mentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: na k. tyt. obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki oraz liczne glosy margi-
 nalne [XVI w.].

Inw. 2748 adl. 1

Lok. VII E 4

94. GRATIANUS, kameduła

Incipit [*con*]cordia discorda[n]tium canonu[m]. Cum apparatu Bartholomaei
 Brixiensis. [Decretum (cum apparatu Bartholomaei Brixiensis)].

Venetiis, Nicolaus Jenson²²⁵, 1477; 2°

k. 411, a-r₁₀ s₁₂ t-z₁₀ τ₁₀ ζ₁₀ Ϸ₁₀ aa-bb₁₀ cc₆ dd₈ ee₁₀ ff₈ gg-kk₁₀ ll₈ LL₈ mm-pp₁₀ [1].

GW 11357, HC 7890 = H 8003*, BMC V 177, IGI 4395, IBP 2444, BSB-Ink G-258,
 ISTC ig00366000.

Prow.: 1. Clari Montis Częstochovi[*ensis*].

2. Sum Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
 mentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie.

Inw. 6933

Lok. XVI A 3

95. GRATIANUS, kameduła

Decretum. Cum apparatu Bartholomaei Brixiensis et Joannis Semecae Teutoni-
 ci. [Decretum (cum apparatu Bartholomaei Brixiensis)].

Basileae, Michael Wenssler²²⁶, 1-09-1486; 2°

²²⁴ Ad impensis [...] Johannis haller civis cracouie[n]sis [...], per d[omin]um Baccalarium wolf-
 gangum Steckel monace[n]sem co[n]ciuem.

²²⁵ Industria atq[ue] impensa Nicolai Jenson Salici Venetijs.

²²⁶ In nobili urbe Basilea [...], Michael wenssler.

k. 385, a-c₈ d₈ e₆ f-i₁₀ k₈ l-p₁₀ q-s₈ t-z₁₀ aa-bb₁₀ cc₁₂ dd-ee₁₀ ff₁₂ gg-hh₁₀ ii₁₂ kk-ll₁₀ mm₉ nn-qq₁₀.

GW 11371, HC 7903*, BMC III 729, IBP 2455, BSB-Ink G-271, ISTC ig00377000.

Prow.: 1. Sum Clari Montis.

2. Sum Clari Montis Czesłochowien[is].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 6942

Lok. XVI A 15/3

96. GRATIANUS, kameduła

Decretum Gratiani. Cum apparatu Joannis Semecae et Bartholomaei Brixien-sis. *Ed.*: Sebastianus Brant. [Decretum. *Comm.*: Bartholomaeus Brixien-sis and Johannes Teutonicus (Semeca). *Ed.*: Sebastian Brant].

Basileae, Joannes de Amerbach et Joannes Froben²²⁷, 1-07-1500; 4°

k. 530, Aa-Bb₆ a-f₈ g₆ h-z₈ τ₈ A-Z₈ AA-SS₈.

GW 11389, H 7918*, BMC III 792, IGI 4416, BAV G-137, IBP 2470, BSB-Ink G-288, ISTC ig00391000.

Prow.: 1. Tobiae Mülleri S. M. Die 11 Febr[uaril] 1657.

Opr.: po konserwacji, deska, skóra brązowa, zachowane fragmenty historycznej oprawy [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone druk dwubarwny. Książka po gruntownej konserwacji.

Inw. 7868

Lok. XVI A 13/4

97. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Expositio beati Gregorij pape super Cantica canticorum. [Commentum super Cantica canticorum].

Basileae, [Michael Furter]²²⁸, 13-03-1496; 4°

k. 22, a₈ b-c₄ d₆.

---

²²⁷ In urbe insigni Basilea, per magistrum[m] Johannem Amerbach [et] Johannem froben de Ha[m]melburg.

²²⁸ Impressa Basilee.

GW 11415, HC 7938*, BMC III 783, IGI 4433, BAV G-140, IBP 2476, BSB-Ink G-307, ISTC ig00395000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy scen biblijnych, połączonych ze sobą ornamentem geometrycznym w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 313 adl. 4, współopr. z inw. 310

Lok. II F 13/1c

98. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Liber dialogorum sancti Gregorii pape. [Dialogorum libri quattuor].

Basileae, Michael Furter²²⁹, 1496; 4°

k. 58, a-b₈ c₄ d₈ e₄ f₈ g₄ h₈ i₆.

GW 11403, HC 7966*, BMC III 784, IGI 4423, IBP 2482, BSB-Ink G-300, ISTC ig00407000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy scen biblijnych, połączonych ze sobą ornamentem geometrycznym w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. [a₁ do e₁], brak wyklejek.

Inw. 310 adl. 1

Lok. II F 13

99. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Omellie b[ea]ti gregorij pape super euangeliis. *Add.*: Homiliae Origenis super Matheum. [Homiliae super Evangeliis. *Add.*: Origenes: Homiliae].

[Coloniae, Bartholomaeus de Unckel], 9-12-1475; 2°

k. 134, [a-k₁₀ l₈ m₁₀ n-o₈].

GW 11420, HC 7947,1=C 2782, BMC I 240, IBP 5875, BSB-Ink G-309, ISTC ig00419000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: na k. ostatniej obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

²²⁹ Impressi ac diligentissime correcti Basilee per Michaele[m] Furter.

Inw. 995 adl. 2, współopr. z inw. 994

Lok. IV D 6/1a

100. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem in omelias. [Homiliae Super Ezechielem].

[Basileae, Michael Furter], 1496; 4°

k. 102, A₈ B₄ C₈ D₄ E₈ F₄ G₈ H₄ I₈ K₄ L₈ M₄ N₈ O₄ P₈ Q₄ R₆.

GW 11427, HC 7946*, BMC III 784, IGI 4435, BAV G-152, IBP 2489, BSB-Ink G-313, ISTC ig00425000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy scen biblijnych, połączonych ze sobą ornamentem geometrycznym w formie bordiury, fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 311 adl. 2, współopr. z inw. 310

Lok. II F 13/1a

101. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Moralia sancti Gregorij. [Moralia, sive Expositio in Job].

Basileae, Nicolaus Kessler²³⁰, 1496; 2°

k. 364, 1-2₆ 3₄ a-z₆ A-P₆ Q-S₈ A₆ U-Z₆ AA-GG₆ HH₈ II-KK₆ LL₄.

GW 11434, HC 7934*, BMC III 772, IGI 4444, IBP 2494, BSB-Ink G-320, ISTC ig00432000.

Prow.: 1. Pater Nicolaus Wilkowyeczko op[*f*]icio c[*o*]mparavit et ad Clarum Montem ex Rupella, dono misit. Anno D[*om*]in[*i*] 1565. Qui vult cognoscere Deum. Hoc in libro querat eum.

2. Ex libris Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i puste miejsca na ich wprowadzenie, rubryki czerwone. Za kolofonem sygnet impresora. Zmyłka w sygnowaniu składek „A” zamiast „P”.

Defekt: brak pustych k. [K₈-I₁].

Inw. 244

Lok. II D 9/2

---

²³⁰ In officina Nicolai kes[s]lers Basiliens[is].

102. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Pastorale beati Gregorii pape. [Pastorale, sive Regula pastoralis].

Basileae, [Michael Furter]²³¹, 15-02-1496; 4°

k. 42, A₈ B₄ C₈ D₄ E₈ F₄ G₆.

GW 11447, H 7988*, BMC III 783, IGI 4449, IBP 2500, BSB-Ink G-328, ISTC ig00441000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy scen biblijnych, połączonych ze sobą ornamentem geometrycznym w formie bordiury, fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 312 adl. 3, współopr. z inw. 310

Lok. II F 13/1b

103. GREGORIUS I MAGNUS, papa, sanctus

Pastorale sancti Gregorij pape. [Pastorale, sive Regula pastoralis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²³², 12-03-1496; 4°

k. 80, a-b₈ c₄ d₈ e-f₄ g₈ h₄ i₈ k₄ l₈ m₄ n₈.

GW 11448, HC 7987*, BMC I 145, IBP 2501, BSB-Ink G-329, ISTC ig00442000.

Prow.: 1. Conventus Clari Montis.

2. Sum domus Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, zachowane fragmenty mosiężnych zamknięć [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny dwubarwny, pozostałych brak, puste miejsca na ich wprowadzenie, rubryki czerwone.

Inw. 687 adl. 3, współopr. z inw. 685

Lok. III F 9/1b

104. GREGORIUS IX, papa

Compilatio decretaliu[m] Gregorij IX. Cum glossa Bernardi Parmensis Bottoni. [Decretales cum glossa. Comm.: Bernardus Parmensis].

Basileae, Michael Wenssler²³³, 1486; 2°

k. 420, a-z₈ τ₈ ζ₈ ς₈ A-Z₈ aa-bb₈ cc₁₂.

231 In urbe Basiliensi arte impressoria perfectus.

232 Impressus Argentine.

233 Imp[re]ssa Basilee impensa atq[ue] diligentia Michaelis wenssler.

GW 11472, H 8018*, BMC III 730, IBP 2519, BSB-Ink G-346, ISTC ig00460000.

Prow.: 1. Conventus Clari Montis.

2. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone. Błędy w foliacji: dwukrotnie XVII – brak XVI; trzykrotnie LIII – brak LI i LII; dwukrotnie CXIII – brak CXVIII; dwukrotnie CXXII – brak CXXI; dwukrotnie CXXXIII – brak CXXXVIII; CXXIX zamiast CXXXV; dwukrotnie CXCVIII; dwukrotnie CCXLII; CCXCIII zamiast CCLXXXVII; brak CCCXCIII.

Inw. 6947

Lok. XVI B 6

105. GREGORIUS IX, papa

Decretales: cum summarijs suis [et] textuum diuisionibus, ac etiam rubricar[um] continuationibus. Cum glossa Bernardi parmensis Bottoni et lucubrationes Hieronymi Clarii. [Decretales cum glossa].

Venetiis, Baptista de Tortis²³⁴, 10-10-1498; 2°

k. 308, [i₄] a-z₈ τ₈ ζ₈ ς₈ A-E₈ EE₈ F-L₈.

GW 11495, HR 8037, IGI 4476, IBP 2535, BSB-Ink G-364, ISTC ig00477500.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, ślady po guzach i zamknięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, za kolofonem sygnety impresora, dwubarwny.

Inw. 6931

Lok. XVI A 1

106. GRITSCH CONRADUS, franciszkanin

Quadragesimale per totu[m] t[em]p[or]is anni spatium. [Quadragesimale].

Nurembergae, Antonius Koberger²³⁵, 27-02-1479; 2°

k. 246, [a₁₀ b₈ c₁₀ d-f₈ g₆ h₈ i₆ k-m₈ n₆ o-p₈ q₆ r-t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A-B₈ C₆ D₈ E-I₆ K₁₀].

GW 11545, H 8066*, BMC II 417, IGI 4489, IBP 2548, BSB-Ink G-396, ISTC ig00494000.

²³⁴ Venetiis per Baptistam de Tortis.

²³⁵ Antonio koburger ciue[m] oppidi Nurnberg[en]sis].

Prow.: 1. Conventus Clari Montis Czestochovi[ensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego, ślady po usuniętych zapięciach i guzach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wprowadzający wstępny wielobarwny z floraturą, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 908

Lok. IV A 1

107. GRITSCH CONRADUS, franciszkanin

Quadragesimale fratris Johannis Gritch [...] per totu[m] t[em]p[or]is anni spatium desseruiens. [Quadragesimale].

[Argentinae, Typographus Vitas Patrum], 5-02-1484; 2°

k. 266, a-b₁₀ c-z₈ A-H₈ I₆ K₈.

GW 11549, HC 8070*, BMC I 98, IBP 2554, BSB-Ink G-401, ISTC ig00500000.

Prow.: 1. Liber Monasterii Clari Montis Czestochoviensis Anno 1624.

2. Ex libris Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, ślady po zamknięciach [pocz. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: wysoki stopień destrukcji papieru.

Inw. 7872

Lok. XVIII E 12

108. GRITSCH CONRADUS, franciszkanin

Quadragesimale Gritsch de tempore et de sanctis. [Quadragesimale].

[Argentinae, Typographus Jordani = Georgius Husner], 31-12-1490; 2°

k. 240, a-d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i₆ k₈ l₆ m₈ n₆ o₈ p₆ q₈ r₆ s₈ t₆ v₈ x₆ y₈ z₆ A₈ B₆ C₈ D-M₆.

GW 11556, H 8075*, BMC I 141, IGI 4497, IBP 2560, BSB-Ink G-406, ISTC ig00504000.

Prow.: 1. Wytłoczone na okładce: F[rater] Andreas Costrzinensis.

2. Ex libris Fr[atris] Andreae Zimicij.

3. Sum Domus Clari Montis.

4. Sum domus Clari Montis.

5. Pro Anno D[omi]ni 1699.

Opr.: wtórna, tektura, pergamin koloru naturalnego, pofałdowana [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na s. tyt. obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [pocz. XVI w.].

Defekt: brak k. [D₁].

Inw. 1003

Lok. IV D 8/2

109. GUIDO DE MONTE ROCHERII

Manipulus curatoru[m] officia sacerdotu[m] s[e]c[und]um ordine[m] septe[m] sacrame[n]to[rum] perbreuiter [com]plecte[n]s. [Manipulus curatorum].

Argentinae, [Martinus Flach]²³⁶ 10-05-1487; 4°

k. 122, a-0₈ p₁₀.

GW 11815, HCR 8194, BMC I 147, BAV G-217, IBP 2587, BSB-Ink G-454, ISTC ig00593000.

Prow.: 1. Liber iste Domini Gregorij Prepositi Krzepicen[sis] [...] Anno 1627 die 30 maii.

2. Monasterii Crepicens[is].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i medalionów z portretami Jagiellonów w formie bordiury, na tylnym licu wycisk ślepy dekoracji ze scenami biblijnymi, datowana [1539].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, brak rubrykowania. Ostatnia oprawa zawierająca medalion z portretem Izabelli, która w 1539 roku poślubiła Jana Zapolyę. Od 1540 roku medalion ten został zastąpiony innym przedstawieniem.

Defekt: brak k. pocz. w składce [a₁₋₂] oraz [p₁₀].

Inw. 552

Lok. III C 11/2

110. GUIDO DE MONTE ROCHERII

Manipulus curatoru[m] officia sacerdotu[m] s[e]c[und]um ordine[m] septe[m] sacrame[n]to[rum] perbreuiter [com]plecte[n]s. [Manipulus curatorum].

Argentinae, [Martinus Flach]²³⁷, 10-05-1487; 4°

k. 122, a-0₈ p₁₀.

GW 11815, HCR 8194, BMC I 147, BAV G-217, IBP 2587, BSB-Ink G-454, ISTC ig00593000.

Prow.: brak.

---

²³⁶ In famosa ciuitate Argentinensiu[m].

²³⁷ In famosa ciuitate Argentinensiu[m].

Opr.: oryginalna, deska, skóra żółta, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, częściowo zatarty [I poł. XVII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 695 adl. 2, współopr. z inw. 694

Lok. III F 10/2a

111. GUIDO DE MONTE ROCHERII

Manipulus curatoru[m] officia sacerdotu[m] s[ecundu]m ordinem septe[m] sacrame[n]toru[m] perbreuiter complectens. [Manipulus curatorum].

[Argentinae, Martinus Flach], 1493; 4°

k. 112, a-c₈ d₆ e₈ f-g₆ h-o₈ p₆.

GW 11820, H 8165, HC 8205*, BAV G-221, IBP 2593, BSB-Ink G-462, ISTC ig00603000.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska półskórek brązowy, wycisk ślepy ornamentu rombowego, zachowane jedno mosiężne zapięcie [pocz. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Inw. 661 adl. 2, współopr. z inw. 660

Lok. III F 1/2a

112. GUILLERMUS ALVERNUS, bp

Rhetorica diuina de oratione domini Guillermi Parisien[sis]. [Rhetorica divina].

[Freiburgi Breisgoviae, Kilian Fischer, non post 1493]; 2°

k. 58, 1₈ a-b₆ c₄ d-f₆ g₄ h-i₆.

GW 11866, HC 8303*, C 2873, BMC III 693, IGI 4605 IBP 2620, BSB-Ink G-476, ISTC ig00714000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis Czestochoviensis Anno D[omini] 1629.

2. Ex libris Clari Montis 1691.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 984 adl. 3, współopr. z inw. 982

Lok. IV D 2/1b

113. GUILLELMUS PARISIENSIS, bp

Postilla super epistolas et euangelia. [Postilla super epistolas et euangelia].

[Reutlingen, Michael Greyff, ca. 1478]; 2°

k. 216, [a-i₈ k₆ l-z₈ A-B₈ C₁₀ D₈].

GW 11937, H 8229*, BAV G-224, IBP 2629, BSB-Ink H-137, ISTC ig00652000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone, rubryki czerwone.

Inw. 1257

Lok. V A 16/6

114. GUILLERMUS PERALDUS, dominikanin, bp

Aesopus moralisatus cum bono co[m]mento: Grecia disciplina[rum] mater [...].

[Aesopus: Aesopus moralisatus [Latin] (Cum commento: Graecia disciplinarum...)].

[Coloniae, Henricus Quentell], 23-03-1489; 4°

k. 42, a₈ b-f₆ g₄.

GW 406, H 304*, BMC I 274, IGI 95, BSB-Ink A-80, ISTC ia00131000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, wycisk ślepy dekoracji z motywami roślinnymi [pocz. XVI w.].

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone.

Inw. 689 adl. 2, współopr. z inw. 688

Lok. III F 9/2a

115. GUILLELMUS PERALDUS, dominikanin, bp

Summa de virtutibus Wilhelmi episcopi Lugdunensis ordinis predicatorum.

[Summa de virtutibus et vitiis].

Coloniae, Henricus Quentell²³⁸, 1479; 2°

k. 432, a₈ b-k₁₀ l₈ m₆ n-v₁₀ x₈ A-E₁₀ F₈ G₆ H-O₁₀ P₁₂ Q-X₁₀ Z₈ τ₁₀ ζ₈.

GW 12050, HC 12387*, BMC I 261, IGI 7210, IBP 4228, BSB-Ink G-523, ISTC ip00084000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis Czestochoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, wycisk ślepy prostych wzorów geometrycznych, zachowane fragmenty dwóch mosiężnych klamer i zapięć [I poł. XVII w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone, w dolnej krawędzi na całej głębokości bloku książki barwny zaciek, przednia wyklejka pergaminowa.

---

²³⁸ Impressu[m] per Hinricu[m] quentell.

Defekt: urwana k. tyt.

Inw. 621

Lok. III E 2

116. GUILLELMUS SAPHONENSIS, franciszkanin

Pervtilis epistolandi modus ad co[n]fratrem no[m]i[n]e Joha[n]nes permittitq[ue] vna[m] ad illum ip[su]m epistola[m]. [Modus conficiendi epistolas].

Lipsiae, Arnoldus de Colonia²³⁹, [ca. 1493]; 4°

k.16, A₆, B₄ C₆.

GW 12067, HR 8222, H 8223,1, IGI 5705, IBP 2612, BSB-Ink G-531, ISTC it00427850.

Prow.: 1. Sum Mathiae Mixot de Curzelow [...] nieczytelne [...], 1532.

2. Domus Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, zachowane drewniane okładziny bez materiału pokryciowego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, grzbiet wzmocniony pergaminem z tekstem rękop., na s. tyt. liczne glosy w j. łac. z kilku rąk, glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [XVI i XVII w.].

Defekt: brak dwóch k. pierwszej składki.

Inw. 3991 adl. 1

Lok. XI C 15/5

117. HENRICUS DE VRIMARIA, augustianin

Preceptorium Nicolai de Lira ordinis seraphici Francisci siue expositio tripharia brevis et vtilis in decalogu[m] legis diuine. [Praeceptorium divinae legis et alii tractatus. Add.: Antonius Liber: Epigramma in laudem urbis Coloniae].

Coloniae, Joannes Landen²⁴⁰, 9-03-1496; 8°

k. 88, A₈ B-X₄.

GW 12208, HC 10405, IBP 2704, ISTC in00144000.

Prow.: 1. Applicatur bibliothecae Conventus Cl[ar]imont[is] 1797.

2. Pieczęć owalna z napisem otokowym: BIBLIOTHECA C[OMITIS]. O[RDINATI]. ZAMOYSKI.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone.

²³⁹ Inpressum Liptz per Arnoldum de Colonia.

²⁴⁰ Imp[re]ssum Colonie per me Johannem Landen.

Inw. 7875 adl. 1

Lok. I H 8/5

118. HENRICUS DE HERPF, franciszkanin

Speculum aureum 10. Decalogi Praeceptorum. [Speculum aureum decem praeceptorum Dei].

Nurembergae, Antonius Koberger²⁴¹, 12-03-1481; 2°

k. 326, [a₁₀ b-z₈ A-Q₈ R-S₆].

GW 12227, HC 8524*, BMC II 419, IGI 4661, IBP 2694, BSB-Ink H-219, ISTC ih00040000.

Prow.: 1. Ab M. R[everendo] P[atre] Sadowski Prep[osito] et Dec[ano] donatus 1626.

Opr.: oryginalna, tektura, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego [II poł. XVII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 478

Lok. III A 11/4

119. HENRICUS DE HERPF, franciszkanin

Speculum aureum 10. Decalogi Praeceptorum. [Speculum aureum decem praeceptorum Dei].

Nurembergae, Antonius Koberger²⁴², 12-03-1481; 2°

k. 326, [a₁₀ b-z₈ A-Q₈ R-S₆].

GW 12227, HC 8524*, BMC II 419, IGI 4661, IBP 2694, BSB-Ink H-219, ISTC ih00040000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na tylnej wyklejce obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Defekt: brak 74 k. pocz.

Inw. 7881

Lok. XVIII F 12/2

---

241 Per Anthonium koburger Nuremberge.

242 Per Anthonium koburger Nuremberge.

120. HEROLT JOANNES, dominikanin

Liber discipuli de erudit[i]one x[rist]ifideliu[m]. [Liber Discipuli de eruditione Christifidelium].

[Argentinae, Georgius Husner, ca. 1476]; 2°

k. 248, [a-d₁₀ e-n₈ o₆ p₈ q₆ r-z₈ A-E₈ F-G₁₀].

GW 12326, H 8517*, BMC I 85, IBP 2729, BSB-Ink H-123, ISTC ih00091000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [G₁₋₂, 9-10].

Inw. 991

Lok. IV D 5

121. HEROLT JOANNES, dominikanin

Liber Discipuli de eruditio[ne] Christifideliu[m]. [Liber Discipuli de eruditione Christifidelium].

[Basileae, Joannes de Amerbach, non ante 1485]; 2°

k. 168, i₆ 2₈ a₁₀ b-t₈.

GW 12329, HC 8519* = H 8520*, BMC III 748, BAV H-39, IBP 2732, BSB-Ink H-126, ISTC ih00094000.

Prow.: 1. Conventus Vielunensis S[ancti] Nicolai [XVI w.].

Opr.: wtórna, konserwatorska [1969].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, liczne glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [II poł. XVI w.].

Inw. 8018

Lok. XVIII D 10

122. HEROLT JOANNES, dominikanin

Liber Discipuli de eruditio[ne] Christifideliu[m]. [Liber Discipuli de eruditione Christifidelium].

[Basileae, Joannes de Amerbach, non ante 1485]; 2°

k. 168, i₈ 2₈ a₁₀ b-t₈.

GW 12329, HC 8519* = H 8520*, BMC III 748, BAV H-39, IBP 2732, BSB-Ink H-126, ISTC ih00094000.

Prow.: brak.

Opr.: brak, blok zwarty.

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Defekt: brak zakończenia k. [s₁-t₈].

Inw. 8022 adl. 2, współopr. z inw. 8021

Lok. XV A 10/1a

123. HEROLT JOANNES, dominikanin

Sermones Discipuli de tempore [et] d[e] sanctis, una cu[m] promptuario exemplorum per circulum anni. [Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis].

Argentinae, [Martinus Flach]²⁴³, 1488; 2°

k. 430, a-b₈ c₆ d-f₈ g₆ h-i₈ k-m₆ n-z₈ A-H₈ I₆ K-Z₈ aa-gg₈ hh₁₀ ii₈.

GW 12364, HC 8496*, BMC I 148, IGI 4707, IBP 2756, BSB-Ink H-203, ISTC ih00114000.

Prow.: 1. Sum Conv[entus] Vielunensis Fr[atrum] Paulinor[um].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa, [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. i k. pocz. [a₁-e₂] oraz zakończenia [ee₂-ii₈], wyklejki uszkodzone mikrobiologicznie.

Inw. 927 adl. 1

Lok. IV A 15/2

124. HEROLT JOANNES, dominikanin

Sermones discipuli de tempore [et] d[e] sa[n]ctis], una cu[m] promptuario exemplo[rum]. [Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis].

Argentinae, [Martinus Flach]²⁴⁴, 1488; 2°

k. 430, a-b₈ c₆ d-f₈ g₆ h-i₈ k-m₆ n-z₈ A-H₈ I₆ K-Z₈ aa-gg₈ hh₁₀ ii₈.

GW 12364, HC 8496*, BMC I 148, IGI 4707, IBP 2756, BSB-Ink H-203, ISTC ih00114000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. i k. pocz. [a₁-c₈] oraz zakończenia [dd₇-ii₈].

Inw. 990 adl. 1

Lok. IV D 4/2

²⁴³ Argentine.

²⁴⁴ Argentine.

125. HEROLT JOANNES, dominikanin

Sermones discipuli de tempore et de sanctis, una cum promptuario exemplorum. [Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis].

Argentinae, [Joannes Prüss]²⁴⁵, 1489; 2°

k. 430, a-b₈ c₆ d-f₈ g₆ h-i₈ k-m₆ n-z₈ A-H₈ I₆ K-L₈ M-Z₈ aa-gg₈ hh₁₀ ii₈.

GW 12368, H 8497*, IBP 2758, BSB-Ink H-205, ISTC ih00115200.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. [a_i] oraz k. [a₂₋₈, e₄₋₅, A₁, C₈, R₈, S_{1,8}, T₁₋₈, V_{1,2}, bb_{1,8}, cc_{1,8}, gg_{1-2,4-8}, hh_{1-ii₈}], na k. [d_i] wyrwany fragment z inicjałem i uzupełnione rękop.

Inw. 8019 adl. 1

Lok. XVIII E 6

126. HEROLT JOANNES, dominikanin

Sermones discipuli de sanctis p[er] circulum anni. [Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis].

[Argentinae, R-Typographus = Adolphus Rusch, post 1478]; 2°

k. 68, [a-f₈ g₆ h₈ i₆].

GW 12343, HC 8473*, BMC I 65, IBP 2743, BSB-Ink H-189, ISTC ih00101000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 8024, adl. 1

Lok. XVIII B 12/2

127. HEROLT JOANNES, dominikanin

P[ro]mptuarium exemplor[um] discipuli s[e]c[un]d[u]m ordine[m] alphabeti. Oraz: Promptuarium discipuli de miraculis beate marie virginis. [Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis].

[Argentinae, R-Typographus = Adolphus Rusch, post 1478]; 2°

k. 96, [a-c₈ d₆ e-l₈ m₁₀].

²⁴⁵ Impressum argentine.

GW 12343, HC 8473*, BMC I 65, IBP 2743, BSB-Ink H-189, ISTC ih00101000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 8024, adl. 1

Lok. XVIII B 12/2

128. HIERONYMUS SOPHRONIUS EUSEBIUS, sanctus

Liber Epistolarum sancti Hieronymi, pars prima. [Epistolae. Ed.: Theodorus Laelius].

Basileae, Nicolaus Kessler²⁴⁶, 1497; 2°

k. 152, a-y₆ z₈ a-b₆.

GW 12436, HC 8565*, BMC III 772, IGI VI 4745-A, BAV H-71, IBP 2796, BSB-Ink H-255, ISTC ih00176000.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczyński propriis.

2. Sum Clari Montis Częstochowien[sis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy dekoracji, wytarty i nieczytelny [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, grzbiet wzmocniony pergaminem z dwubarwnym tekstem rękop. w j. łac. [pocz. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [a₁] oraz [a₆].

Inw. 7829 adl. 1

Lok. XVIII D 3

129. HIERONYMUS SOPHRONIUS EUSEBIUS, sanctus

Epistolarvm sancti Hieronymi pars secvnda. [Epistolae. Ed.: Theodorus Laelius].

Basileae, Nicolaus Kessler²⁴⁷, 1497; 2°

k. 178, A-Z₆ AA-CC₆ DD₈ A₆ B₈.

GW 12436, HC 8565*, BMC III 772, IGI 4745-A, BAV H-71, IBP 2796, BSB-Ink H-255, ISTC ih00176000.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczyński propriis.

2. Sum Clari Montis Częstochowien[sis].

---

²⁴⁶ Nicolaus kesler [...] Basilea locum.

²⁴⁷ Nicolaus kesler [...] Basilea locum.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy dekoracji, wytarty i nieczytelny [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, grzbiet wzmocniony pergaminem z dwubarwnym tekstem rękop. w j. łac. [pocz. XVI w.].

Inw. 7829 adl. 2

Lok. XVIII D 3

130. HIERONYMUS SOPHRONIUS EUSEBIUS, sanctus

Epistolarvm sancti Hieronymi pars tertia. [Epistolae. Ed.: Theodorus Laelius].

Basileae, Nicolaus Kessler²⁴⁸, 1497; 2°

k. 202, aa-zz₆ Aa-Ff₆ Gg-Hh₈ aa₈ bb₄.

GW 12436, HC 8565*, BMC III 772, IGI 4745-A, BAV H-71, IBP 2796, BSB-Ink H-255, ISTC ih00176000.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczyński propriis.

2. Sum Clari Montis Częstochovien[sis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy dekoracji, wytarty i nieczytelny [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, za kolofonem sygnety impresora. Grzbiet wzmocniony pergaminem z dwubarwnym tekstem rękop. w j. łac. [pocz. XVI w.].

Inw. 7829 adl. 3

Lok. XVIII D 3

131. HIERONYMUS SOPHRONIUS EUSEBIUS (PSEUDO)

Vite patrum sanctor[um] Egiptior[um] [...] Vitas patrum appellatu[m]. [Vitae sanctorum patrum, sive Vitas patrum. Add.: De laude et effectu virtutum. Pseudo-Macarius: Epistola ad monachos].

Nurembergae, Antonius Koberger²⁴⁹, 7-05-1478; 2°

k. 246, [a₆ b₁₀ c₈ d₁₀ e₈ f₁₀ g₈ h₁₀ i₈ k-l₁₀ m-n₈ o-q₁₀ r₈ s₁₀ t₈ v₁₀ x₈ y₁₀ z₈ A₁₀ B-D₈ E₆].

GW M50876, HC 8595*, BMC II 416, IGI 4750, BAV H-79, IBP 2806, BSB-Ink V-250, ISTC ih00199000.

Prow.: 1. Fr[atris] [...] nieczytelne [...] Ord[inis] S[ancti] P[auli] P[rimi] Ere[m[ita]e].

2. Ex libris Clari Montis.

3. Sum domus Clari Montis.

²⁴⁸ Nicolaus kesler [...] Basilea locum.

²⁴⁹ In oppido Nurnbergen[sis], p[er] Antoniu[m] Coburger.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu rombowego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, pierwsze karty uszkodzone mikrobiologicznie.

Inw. 6026

Lok. XIV A 3

132. HIERONYMUS SOPHRONIUS EUSEBIUS (PSEUDO)

Vitae patr[um] sanctor[um] egiptior[um]. [Vitae sanctorum patrum, sive Vitas patrum. Add.: De laude et effectu virtutum; Pseudo-Macarius: Epistola ad monachos].

[Argentinae, Typographus Vitas Patrum], 7-03-1483; 2°

k. 258, [10 a-z₈ A-H₈.]

GW M50879, HC 8597*, BMC I 98, IGI 4754, BAV H-82, IBP 2809, BSB-Ink V-254, ISTC ih00204000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. pocz. [10].

Inw. 6110, adl. 1

Lok. XIV D 3

133. HUGO DE PRATO FLORIDO, dominikanin

Sermones hugonis de prato de tempore. [Sermones dominicales super evangelia et epistolas].

[Basileae, Michael Wenssler, ca. 1485]; 2°

k. 278, [10] a₁₀ b-z₈ 3₈ A-Q₈.

GW 13576, H 9002*= H 9004, IGI 4922, BAV H-182, IBP 2884, BSB-Ink H-418, ISTC ih00511000.

Prow.: 1. Conventus Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. i spisu treści [*₁₋₁₀].

Inw. 989

Lok. IV D 4

134. HUGO DE SANCTO VICTORE, augustianin

Hugo de sancto Victore de sacramentis. Liber I. [De sacramentis Christianae fidei].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁵⁰, 30-07-1485; 2°

k. 70, [4] a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f-k₆.

GW 13631, HC 9025*, BMC I 133, IGI 4940, BAV H-191, IBP 2896, BSB-Ink H-433, ISTC ih00535000.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Rupellae.

2. Sum Domus Clari Montis Czestochovien[*sis*].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. i pocz. [*₁₋₄].

Inw. 619 adl. 1

Lok. III E 1

135. HUGO DE SANCTO VICTORE, augustianin

Hugo de sancto Victore de sacramentis. Liber II. [De sacramentis Christianae fidei].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁵¹, 30-07-1485; 2°

k. 62, A₈ B₆ C₈ D₆ E₈ F₆ G₈ H-N₆.

GW 13631, HC 9025*, BMC I 133, IGI 4940, BAV H-191, IBP 2896, BSB-Ink H-433, ISTC ih00535000.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Rupellae.

2. Sum Domus Clari Montis Czestochovien[*sis*].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 619 adl. 2

Lok. III E 1/1a

136. HUND MAGNUS

Exposito Donati secu[n]dum via[m] doctoris sancti, perutilis Baccalaria[n]dis. Etiam quibuscu[m]q[ue] alijs scholaribus valentivus scire donatum. [Expositio Donati secundum viam doctoris sancti].

---

250 Impressi sunt isti duo libri Argentine.

251 Impressi sunt isti duo libri Argentine.

Lipsiae, Melchior Lotter et C[onradus] K[achelofen]²⁵², 1496; 4°
k. 38, A-E₆ F₈.

GW 13662, H 9036*, BMC III 649, IBP 2907, BSB-Ink H-447, ISTC ih00552000.

Prow.: 1. Verus possessor Valentinus Częstochoviensis Paulinus A[nno] D[omi-
mini] 1604.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
mentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4001 adl. 1

Lok. XI D 1

137. INSTITORIS HENRICUS, SPRENGER JACOBUS, dominikanie

Malleus maleficarum.

[Spirae, Petrus Drach, non post 14-08-1490]; 2°

k. 102, a₈ b-d₆ ef₈ g-h₆ i₈ k-r₆.

GW M12482, HC 9239*, BMC II 498, IGI 5182, IBP 3072, BSB-Ink I-226,
ISTC ii00164000.

Prow.: 1. Fui Martini Piekossonij ab Anno 1508.

2. Sum Conventus Clari Montis Czestochovien[sis].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy
ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: pomyłona kolejność składek w bloku.

Inw. 7402

Lok. XVII D 4

138. INSTITORIS HENRICUS, SPRENGER JACOBUS, dominikanie

Malleus maleficaru[m].

Nurembergae, Antonius Koberger²⁵³, 17-03-1496; 4°

k. 160, A-V₈.

GW M12473, H 9246*, BMC II 441, IGI 5185, BAV I-49, IBP 3075, BSB-Ink I-229,
ISTC ii00168000.

Prow.: 1. Frater Petrus Nigricius.

2. Sum Clari Montis Czestoch[oviensis].

---

252 Impressa Liptzik per Melchior Lotter, C[onradus] K[achelofen].

253 Per Anthonium Koberger Nure[n]bergen[sis] ciuem est impressus.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego, zachowane jedno kompletne mosiężne zamknięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7071 adl. 2, współopr. z inw. 7070

Lok. XVI F 5/1a

139. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Incipit legenda sanctorum, que lombardica nominatur historia. [Redakcja 2].

[Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

[Argentinae, Typographus *Legendae aureae* = Georgius Husner], 1482; 2°

k. 362, [*-***₈ a-v₈ x₆ y-z₈ A₈ B₆ C-F₈ G₆ H-I₈ K₆ L-V₈ X₁₀].

GW 14001, R 1109, BMC I 97, IBP 2991, BSB-Ink I-81, ISTC ij00104000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum [...] p[*atris*] Stanislai Pczionoviensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu tłoczenia ślepe i złożone w formie ornamentu roślinnego, medalion złożony przedstawiający *Matkę Bożą z Dzieciątkiem w glorii*, zachowane na okładce 4 guzy z okuciami i zapinkami [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. pocz. [*-***₈] i zakończenia [T₁-X₁₀].

Inw. 8045, adl. 1

Lok. XVIII D 9

140. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Incipit legenda sanctorum, que lombardica nominatur historia. [Redakcja 2].

[Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

[Argentinae, Typographus *Legendae aureae* = Georgius Husner], 1482; 2°

k. 362, [*-***₈ a-v₈ x₆ y-z₈ A₈ B₆ C-F₈ G₆ H-I₈ K₆ L-V₈ X₁₀].

GW 14001, R 1109, BMC I 97, IBP 2991, BSB-Ink I-81, ISTC ij00104000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. tyt. i spisu treści [*-***₈] oraz zakończenia [X₁₋₁₀].

Inw. 6112

Lok. XIV D 3/2

141. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Lombardica historia. [Redakcja B₂]. [Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁵⁴, 1483; 2°

k. 280, [a₈ b₆ c-e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F₈ G₆ H₈ I₆ K₈ L₆ M₈ N-Q₈].

GW 14008, C 6430, IGI 5017, IBP 2996, BSB-Ink I-85, ISTC ij00107000.

Prow.: 1. Ex libris Mikołajtisa (ekslibris).

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, dekoracja wytarta [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt.

Inw. 7913

Lok. XV A 12

142. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sa[n]ctorum appellatur. [Redakcja B₂]. [Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁵⁵, 4-05-1485; 2°

k. 270, i₈ 2₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F₈ G₆ H₁₀ I₆ K₈ L₆ M₈ N₈.

GW 14012, C 6443, IGI, 5023, IBP 2997, BSB-Ink I-88, ISTC ij00110000.

Prow.: 1. S[um] Conventus Vielunen[sis] S[ancti] Nicolai.

2. Curavit reperatio R[everendus] P[ater] Valerianus Warski, Prior pro Bibliotheca Vielunensi.

3. Ex libris Matthiae Grezmann in Chotow Plebani.

4. I[acobo] M[aniecko] D[raskowicis], K[rzynowicensi] O[raviensi] P[lebanano], D[ecano] R[urali] W[ielunensi], 1612.

5. Hic idem liber michi Iacobo Maniecko Draskowicis, K[rzynowicensi] O[raviensi] P[lebanano], Decano Rurali Wielunen[si] donatus est per supplementum P[atree] Tarecjum Chorovien[sem] [...] nieczytelne [...] feria sexta die festo S[ancti] Bartholomei Ap[ost]ol[i] A[nno] D[omini] 1612.

Opr.: oryginalna, tektura, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu, częściowo zatarty, wyklejki zniszczone [II poł. XVII w.].

²⁵⁴ Impresse Argentine.

²⁵⁵ Arge[n]tine.

Uwagi: inicjał wstępny kolorowy złożony, pozostałe czerwone i niebieskie z elementami floratury, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [H_{1,10}, N₇₋₈, I₁₋₆, K₁₋₈]. Pomyłona kolejność składek w oprawie.

Inw. 1706

Lok. VI A 13/4

143. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sa[n]ctorum appellatur. [Redakcja B₂]. [Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁵⁶, 19-12-1486; 2°

k. 264, i₈ 2₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ z₆ A₆ B₈ C₆ D₈ E-F₆ G₈ H₆ I₈ K-M₆ N₈.

GW 14018, C 6444, BMC I 135, IBP 2999, BSB-Ink I-90, ISTC ij00117000.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis.

2. Sum domus Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. tyt. i początku. [i₈, 2₆, a₁₋₈] oraz k. [N₈].

Inw. 6091 adl. 1

Lok. XIV C 12/2

144. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sanctorum apellatur. [Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁵⁷, 16-08-1490; 2°

k. 264, i₈ 2₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E-F₆ G₈ H₆ I₈ K-M₆ N₈.

GW 14032, CR 6454, IBP 3005, BSB-Ink I-96, ISTC ij00124000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska bez materiału pokryciowego [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki żółte.

Defekt: brak k tyt. uszkodzona oprawa, kwalifikuje się do wymiany.

Inw. 6080

Lok. XIV C 6/2

²⁵⁶ Impresse Argentine.

²⁵⁷ Impresse Arge[n]tine.

145. JACOBUS DE VORAGINE, dominikanin, abp

Sermones de Sanctis. [Radakcja C₃]. [Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia].

Venetii, Manfredus de Monteferrato²⁵⁸, 20-09-1493; 4°

k. 238, a-z₈ 3₈ 2₈ 4₈ A-C₈ D₆.

GW 14037, C 6402, CR 6460, BMC V 503, IGI 5030, BSB-Ink I-99.050, ISTC ij00131000.

- Prow.: 1. Fr[at^{er}] Adam pos[idet] p[at]ri Martino Sacriste Clari Montis in pingue amoris Anno Domini 1513.
 2. Sum Domus Clari Montis Częstochoviensis Ord[inis] S[ancti] Pauli Primi Eremitae.
 3. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis Częstochoviensis.

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowo plakietki z *Głową Chrystusa* i napisem otokowym, złożony, zachowane fragmenty zamknięć, datowana [1580].

Uwagi: inicjały jednobarwne drukowane.

Inw. 1054 adl. 1

Lok. IV F 7

146. JOANNES DE BREITENBACH

Utilis tractatus de Successionibus. [Super titulo: De successionibus ab intestato].

Lipsiae, Gregorius Böttiger²⁵⁹, 1494; 4°

k. 28, a-d₆ e₄.

GW 5089, H 15111* = H 15112* = H 3773*, BMC III 647, IGI VI 2061-A, IBP 1252, BSB-Ink B-837, ISTC ibo1108000.

- Prow.: 1. Frater Petrus Nigricius.
 2. Sum Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego, zachowane jedno kompletne mosiężne zamknięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7070 adl. 1

Lok. XVI F 5

²⁵⁸ Venetijs, impressum per Manfredu[m] de monteferato.

²⁵⁹ Impressus Lypyzk per Gregoriu[m] Bötticher.

147. JOANNES DE BROMYARD, dominikanin

Summa praedicatorum. Pars I.

[Basileae, Joannes de Amerbach, non post 1484]; 2°

k. 364, [*₈ **₁₀ ***₈ ****₁₀ a-b₁₀ c-z₈ A-O₈ P₆ Q₈ R₆ S₈.

GW M13114, HC 3993*, BMC III 747, IGI VI 5252-A, IBP 3083, BSB-Ink I-373, ISTC ij00260000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis Czestochovien[*sis*] [I poł. XVIII w.].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 942, adl. 1

Lok. IV B 13

148. JOANNES DE BROMYARD, dominikanin

Summa praedicatorum. Pars II.

[Basileae, Joannes de Amerbach, non post 1484]; 2°

k. 324, [aa₁₀ bb-cc₈ dd₁₀ ee₆ ff-gg₈ hh-pp₁₀ qq₈ rr-ss₁₀ tt-vv₈ xx₆ yy₈ zz₈ AA-LL₈ MM₆ NN₁₀ OO-PP₈].

GW M13114, HC 3993*, BMC III 747, IGI VI 5252-A, IBP 3083, BSB-Ink I-373, ISTC ij00260000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clari Montis Czestochovien[*sis*] [I poł. XVIII w.].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak zakończenia [PP₁₋₈].

Inw. 942, adl. 2

Lok. IV B 13

149. JOANNES DE GARLANDIA

Composita verboru[*m*] cum breui et notabli [*com*]me[*n*]to venerabil[*is*] Joa[*n*]nis Sintis. [Composita verborum (Comm.: Johannes Synthen)].

Coloniae, Henricus Quentell²⁶⁰, [ca. 1500]; 4°

k. 30, a-e₆.

ISTC ig00081100 (?)

Prow.: 1. Inscriptus in catalogum Valentinis Czestochovien[*sis*].

---

²⁶⁰ Colonie p[er] me Henricu[m] quentell.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4004 adl. 4, współopr. z inw. 4001

Lok. XI D 1/1c

150. JOANNES DE GARLANDIA

[V]enite filie syon audite me. [Synonyma].

Reutlingen, [Michael Greyff]²⁶¹, 1487; 4°

k. 92, a₈ b-c₆ d-e₈ f-g₆ h-i₈ k-l₆ m-n₈.

GW M13849, H 7472*, BMC II 579, IBP 3146, BSB-Ink I-419, ISTC ig00084000.

Prow.: 1. Verus possessor Valentinus Cząstochowiensis Paulinus A[nno] D[omi]ni 1604.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4006 adl. 6, współopr. z inw. 4001

Lok. XI D 1/1e

151. JOANNES DE GARLANDIA

Verba deponentialia. Cum commentario Joannis Synthen. [Verba deponentialia (Comm.: Johannes Synthen)].

[Coloniae, Henricus Quentell, ca. 1487]; 4°

k. 16, A-B₆ C₄.

GW M13873, H 7487*, IBP 3151, BSB-Ink I-428, ISTC ig00088720.

Prow.: 1. Sum possessor verus Valentinus Cząstochowiensis Anno Domini 1604. Emptus apud Joannem Polonum.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4003 adl. 3, współopr. z inw. 4001

Lok. XI D 1/1b

---

261 In Reuttl[ing]e[n] imp[re]ssa.

152. JOANNES (HEYNLIN) DE LAPIDE, kartuz

Resolutorium dubio[rum] circa celebrationem missa[rum] occurrentium [...].
[Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occurrentium].

Lipsiae, Arnoldus de Colonia²⁶², [ca. 1492]; 4°

k. 30, Aa-Ee₆.

GW MO7828, HC 9904*, BMC III 645, IGI VI 5683-A, IBP 3175, BSB-Ink I-470, ISTC ij00366500.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, wycisk ślepy dekoracji z prostymi wzorami geometrycznymi, zachowane jedno mosiężne zapięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, brak rubrykowania.

Inw. 664 adl. 5, współopr. z inw. 660

Lok. III F 1/2d

153. JOANNES (HEYNLIN) DE LAPIDE, kartuz

Resolutoriu[m] dubioru[m] circa celebrationem missarum occurrentium. [Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occurrentium].

Lipsiae, Melchior Lotter²⁶³, 10-05-1499; 4°

k. 26, A₈ B-D₆.

GW MO7837, HC 9917*, IBP 3187, BSB-Ink I-482, ISTC ij00372200.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy przedstawień scen biblijnych w formie bordiury, fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały drukowane.

Inw. 314 adl. 5, współopr. z inw. 310

Lok. II F 13/1d

154. JOANNES (HEYNLIN) DE LAPIDE, kartuz

Libri artis logice Porphyrij et Aristotelis cu[m] explanatio[n]e magistri Joha[n]nis de lapide. *Ed.*: Sebastianus Brant. [Aristoteles: Organon. Comm.: Johannes de Lapide].

Basileae, Joannes de Amerbach²⁶⁴, [non post 1495]; 2°

²⁶² Impressum Lyptzck p[er] Arnoldum de Colonia.

²⁶³ Impressum Lypczk per Melchiorem Lotter.

²⁶⁴ Per Magistru[m] Ioanne[m] de Amerbach Lapidani quondam discipulu[m] accuratissima impressione apud Basileam.

k. 272, a₈ b₆ cde₈ f₆ g₈ h₁₀ i-k₆ l₈ m₁₀ n₆ o₈ p₆ q₈ r₆ s₈ t₆ v₁₀ A₈ B₆ C₈ D₆ E-F₆ G₈ H₆ I₈ K₆ L₈ M₆ N₈ O₆ P₈ Q₆ R₈ S-T₆ V₈.

GW MO7800, HC 13300 = H 9919*, BMC III 756, IGI 845-A, BAV P-464, IBP 4563, BSB-Ink I-468, ISTC ia01014100.

Prow.: 1. Ex libris Joannis [...] nieczytelne.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i medalionów w formie bordiury, uszkodzone klamry zapięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. glosy z kilku rąk, liczne glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [II poł. XVI w.].

Inw. 2596 adl. 1

Lok. VII A 17/3

155. JOANNES (HEYNLIN) DE LAPIDE, kartuz

Tractatus eiusdem magistri Joha[n]nis de lapide de propositionib[us] exponibilibus, cu[m] tractatu de arte solue[n]di importunas sophistarum argum[en]tationes. *Ed.*: Sebastianus Brant. [Aristoteles: Organon. Comm.: Johannes de Lapide].

Basileae, Joannes de Amerbach²⁶⁵, [non post 1495]; 2°

k. 18, a₈ b₁₀.

GW MO7800, HC 13300 = H 9919*, BMC III 756, IGI VI 845-A, BAV P-464, IBP 4563, BSB-Ink I-468, ISTC ia01014100.

Prow.: 1. Ex libris Joannis [...] nieczytelne.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego i medalionów w formie bordiury, klamry w zapięciach uszkodzone [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. i za kolofonem obszerne glosy w j. łac. z kilku rąk [XVI w.].

Inw. 2596 adl. 2

Lok. VII A 17/3a

156. JOANNES DE MAGISTRIS

Questiones sup[er] totu[m] cursum logice Magistri Johannis magistri. [Quaestiones super totum cursum logicae Porphyrii et Philosophi cum explanatione textus secundum mentem Scoti].

²⁶⁵ Per Magistru[m] Ioanne[m] de Amerbach Lapidani quondam discipulu[m] accuratissima impressione apud Basileam.

Basileae, [Michael Wenssler, non post 25-05-1490]; 4°

k. 200, a-z₈ τ₈ ζ₈.

GW M19829, H 10450*, BMC III 733, IGI 5944, IBP 3506, BSB-Ink M-15, ISTC im00032000.

- Prow.: 1. Emptus per me Sylvestrum Räguczki^j grossis 65 anno 1595 die
25 mensis Septembris.
2. Melchioris Pudlowij.
3. Domus Clari Montis 1627.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na wprowadzenie inicjałów.

Inw. 2682 adl. 1

Lok. VII C 15/2

157. JOANNES DE MAGISTRIS

Questio[n]es subtiles et p[er]utiles mag[ist]ri Ioannis Mag[ist]ri doctoris parisie[n]sis sup[er] totu[m] cursu[m] logice porphyrij et ph[ilosoph]i cu[m] vtili explanatio[n]e text[us] i[n]cipiu[n]t s[ecundu]m mentem doctoris subtilis Scoti. [Quaestiones super totum cursum logicae Porphyrii et Philosophi cum explanatione textus secundum mentem Scoti].

Venetiis, Bonetus Locatellus, impensis Octaviani Scoti²⁶⁶, 1490; 4°

k. 168, A-X₈.

GW M19835, H 10455*, IGI 5945, BAV M-16, IBP 3507, BSB-Ink M-14, ISTC im00031000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra żółta uszkodzona mechanicznie i wytarta, ślady po zamknięciach [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, pozostałe opuszczone, puste miejsca na ich wprowadzenie, za kolofonem sygnet nakładcy, druk dwukolumnowy.

Inw. 2646 adl. 2, współopr. z inw. 2645

Lok. VII C 6/1a

158. JOANNES DE MAGISTRIS

Questio[n]es subtiles et p[er]utiles mag[ist]ri Ioannis Mag[ist]ri doctoris parisie[n]sis sup[er] totu[m] cursu[m] logice porphyrij et ph[ilosoph]i cu[m] vtili

²⁶⁶ Impressum Venetijs, Iussu et impe[n]sis nobilis viri Octauiani scoti.

explanatio[n]e text[us] i[n]cipiu[n]t s[ecundu]m mentem doctoris subtilis Scoti. [Quaestiones super totum cursum logicae Porphyrii et Philosophi cum explanatione textus secundum mentem Scoti].

Venetii, Bonetus Locatellus, impensis Octaviani Scoti²⁶⁷, 1490; 4°

k. 168, A-X⁸.

GW M19835, H 10455*, IGI 5945, BAV M-16, IBP 3507, BSB-Ink M-14, ISTC im00031000.

Prow.: 1. Ex libris Fratris Elia Knytynych O[r]d[inis] S[ancti] P[auli] P[rimi] E[remitae] Professi cum benedictione Superioru[m] 1624.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, ślady po zamknięciach [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, pozostałe opuszczone, puste miejsca na ich wprowadzenie, za kolofonem sygnet nakładcy, druk dwukolumnowy.

Defekt: brak k. [F₁-H₈], [L₄₋₅], [R₁-U₁]. [X₇₋₈].

Inw. 2717 adl. 2, współopr. z inw. 2716

Lok. VII D 10/1a

159. JOANNES DE MAGISTRIS

Questio[n]es perutiles sup[er] tota philosophia naturali magistri Joannis Magistris doctoris parisiensis cu[m] explanatio[n]e textus Aristotelis [secundu]m mente[m] doctoris subtilis Scoti. [Quaestiones super tota philosophia naturali].

[Basileae, Michael Wenssler, non post 25-05-1490]; 4°

k. 204, a-z₈ τ₈ ζ₆ ρ₆.

GW M19837, H 10445*, BMC III 733, IGI 5941, BAV M-13, IBP 3509, BSB-Ink M-10, ISTC im00027000.

Prow.: 1. Emptus per me Sylvestrum Räguczkiy grossis 65 anno 1595 die 25 mensis Septembris.

2. Melchioris Pudlowij.

3. Domus Clari Montis 1627.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych zamknięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na wprowadzenie inicjałów.

Inw. 2683 adl. 2, współopr. z inw. 2682

Lok. VII C 15/2a

²⁶⁷ Impressum Venetijs, Iussu et imp[er]e[n]sis nobilis viri Octauiani scoti.

160. JOANNES DE MAGISTRIS

Questiones perutiles sup[er] tota philosophia Magistri Joha[n]nis Magistri doctoris Parisiensis cu[m] explanatione textus Aristotelis secundum mentem doctoris subtilis Scoti. [Quaestiones super tota philosophia naturali].

Venetiis, Bonetus Locatellus, expensis Octaviani Scoti²⁶⁸, 25-09-1490; 4°

k. 162, a-t₈ v₁₀.

GW M19849, H 10449*, IGI 5942, BAV M-14, IBP 3510, BSB-Ink M-11, ISTC im00028000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, uszkodzona mechanicznie i wytarta, ślady po zamknięciach [II. poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, pozostałe opuszczone, liczne glosy marginalne w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Defekt: brak k. [u₁₋₂, 9-10].

Inw. 2647 adl. 3, współopr. z inw. 2645

Lok. VII C 6/1b

161. JOANNES DE MAGISTRIS

Questiones perutiles sup[er] tota philosophia Magistri Joha[n]nis Magistri doctoris Parisiensis cu[m] explanatione textus Aristotelis secundum mentem doctoris subtilis Scoti. [Quaestiones super tota philosophia naturali].

Venetiis, Bonetus Locatellus, expensis Octaviani Scoti²⁶⁹, 25-09-1490; 4°

k. 162, a-t₈ v₁₀.

GW M19849, H 10449*, IGI 5942, BAV M-14, IBP 3510, BSB-Ink M-11, ISTC im00028000.

Prow.: 1. Ex libris Fratris Elia Knytynych O[r]dinis S[an]cti P[auli] P[rimi] E[re]mitae] Professi cum benedictione Superioru[m] 1624.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, ślady po zamknięciach [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, pozostałe opuszczone.

Defekt: brak k. [u₁₋₂, 8-10].

Inw. 2718 adl. 3, współopr. z inw. 2716

Lok. VII D 10/1b

268 Impresse Venetijs ... sumptibus [et] expe[n]sis nobilis Octaviani Scoti ciuis Modoetiensis.

269 Impresse Venetijs ... sumptibus [et] expe[n]sis nobilis Octaviani Scoti ciuis Modoetiensis.

162. JOANNES DE MAGISTRIS

Summule magistri Johannis de Magistris. [Johannes XXI, Pont. Max. (Petrus Hispanus): Summulae logicales. Comm.: Johannes de Magistris].

Venetiis, [Bonetus Locatellus], impensis Otaviani Scoti²⁷⁰, 9-09-1490; 4°

k. 164, *aa-vv*₈ *xx*₄.

GW M19825, H 10457*, BMC XII 31, IGI 5224, IBP 3505, BSB-Ink M-16, ISTC ij00236840.

Prow.: nieczytelna.

Opr.: oryginalna, deska, skóra żółta uszkodzona mechanicznie i wytarta, ślady po zamknięciach [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, pozostałe opuszczone, za kolofonem sygnety nakładcy, na przedniej wyklejce liczne glosy w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Inw. 2645 adl. 1

Lok. VII C 6

163. JOANNES DE MAGISTRIS

Summule Johannis de Magistris. [Johannes XXI, Pont. Max. (Petrus Hispanus): Summulae logicales. Comm.: Johannes de Magistris].

Venetiis, Bonetus Locatellus, impensis Otaviani Scoti²⁷¹, 9-09-1490; 4°

k. 164, *aa-vv*₈ *xx*₄.

GW M19825, H 10457*, BMC XII 31, IGI 5224, IBP 3505, BSB-Ink M-16, ISTC ij00236840.

Prow.: 1. Ex libris Fratris Elia Knytynych O[r]dinis S[ancti] P[auli] P[rimi] E[remitae] Professi cum benedictione Superioru[m] 1624.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, ślady po zamknięciach [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, pozostałe opuszczone, za kolofonem sygnety nakładcy, liczne glosy marginalne w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [aa₁] i [bb₈], [cc₁₋₂] oraz [mm₂₋₇],

Inw. 2716 adl. 1

Lok. VII D 10

---

²⁷⁰ Mandato et impensa nobilis viri Octaviani scoti: cuius modoetiensis, Venetijs i[m]presse.

²⁷¹ Mandato et impensa nobilis viri Octaviani scoti: cuius modoetiensis, Venetijs i[m]presse.

164. JOANNES DE MAGISTRIS

Dicta circa sum[m]ulas magistri pe[tri] his[pani] ingeniosissimi viri m[a]g[ist]-ri Johannis m[a]g[ist]ri, introductoria in doctrina[m] doctoris subtilis. [Johannes XXI, Pont. Max. (Petrus Hispanus): Summulae logicales. Comm.: Johannes de Magistris. Add.: Paulus Scriptoris].

[Heidelbergae, Fridericus Misch, ca. 1490]; 2°

k. 172, A₈ B-F₆ A-X₆ Y₈.

GW M19817, H 10456*, IBP 3504, ISTC ij00236820.

- Prow.:   1. Ex libris Fr[at]um Eremitarum Ordinis Sancti Pauli primi Eremitae.
           2. Conventus ad S[anctum] Nicolaum.
           3. Conventus Clari Montis.
           4. Sum Clari Montis Czestochovi[ensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu ślepy wycisk dekoracji z ornamentem roślinnym i geometrycznym, zachowane fragmenty mosiężnych klamer i zapieczę [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały drukowane, jako adligaty obszerne teksty rękop. w j. łac. dwóch prac Albertusa de Saxonia: *De proportionibus* i *De caelo et mundo*. Widoczne pergaminowe wzmocnienie grzbietu z tekstem rękop. w j. łac. [I poł. XVI w.].

Inw. 2611

Lok. VII B 7/6

165. JOANNES DE NOVA DOMO

Tractatus de complexionibus Magistri Johannis de Noua domo. [Tractatus de complexionibus].

[Lipsiae, Martinus Landsberg, 1495]; 4°

k. 8, A₈.

GW M14421, H 11912, IBP 3193, BSB-Ink I-493, ISTC in00277800.

- Prow.:   1. Frater Petrus Nigricius.
           2. Sum Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, zachowane jedno kompletne mosiężne zamknięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały drukowane.

Inw. 7072 adl. 3, współopr. z inw. 7070

Lok. XVI F 5/1b

166. JOANNES DE SANCTO GEMINIANO, dominikanin

Summa de exemplis ac similitudinib[us] rerum nouiter impressa. [Liber de exemplis ac similitudinibus rerum].

Venetii, Johannes et Gregorius de Gregoriis²⁷², 12-07-1499; 4°

k. 396, AA₁₀ a-z₈ 3₈ 2₈ 2₈ A-X₈ Y₁₀.

GW M14701, HC 7547*, BMC V 351, IGI 5357, BAV J-140, IBP 3238, BSB-Ink I-519, ISTC ij00431000.

- Prow.:   1. Ex libris Martini Mliczynski.
          2. Sum Clari Montis.
          3. Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, przednia okładzina złamana, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały drukowane, także puste miejsca na ich wprowadzenie, za kolofonem sygnet impresorów.

Defekt: brak k. tyt. i spisu treści [AA₁₋₁₀].

Inw. 1186

Lok. IV J 11

167. JOANNES DE THUROCZ

Chronica Hungarorum. *Acced.*: Epistola magistri rogerij in misarabile carmen sup[er] destruction[n]e regni Hu[n]gariae per Tartaros facta. [Chronica Hungarorum. Add.: Rogerius: Carmen miserabile super destrucione regni Hungariae per Tartaros facta].

Augustae Vindelicorum, Erhardus Ratdolt pro Theobaldo Feger²⁷³, 3-06-1488; 4°

k. 174, [2] a-g₈ h₆ i₁₀ k-o₈ p₆ q-t₈ v₄ x₈ y₁₀.

GW M14775, HC 15518* = H 15516, BMC II 381, IGI 9643, BAV T-166, IBP 3244, BSB-Ink T-342, ISTC it00361000.

- Prow.:   1. Ex libris Alberti [...] nieczytelne [...] [XVI w].
          2. Ex Jacobi Stanislai [...] nieczytelne [...] libris 1588.
          3. Inscriptus cathalogo Venceslai Kotkowsky.
          4. Clari Montis Częstochoviensis A[nno] D[omini] 1680 annotatus.
          5. Clari Montis Czestoch[ovien]sis. [XVIII w.].

²⁷² Impressum aut Venetijs per Johanne[m] et Gregorium de Gregorijs.

²⁷³ Impressa erhardi ratdolt [...] Auguste. Impensis siquidem Theobaldi feger concuiis Budensis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu ślepy wycisk ornamentu geometrycznego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: ilustracje drzeworytowe ręcznie kolorowane, inicjały drukowane ręcznie kolorowane, rubryki czerwone. Na przedniej wyklejce glosa w j. łac. z jednej ręki [XVI w.], za kolofonem sygnet nakładcy Teobalda Fegera.

Defekt: brak k. [e₁, g₇].

Inw. 6123

Lok. XIV D 9/2

168. JOANNES DE TURRECREMATA, dominikanin, kard.

Expositio brevis et vtilis super toto Psalterio. [Expositio super toto psalterio].

Argentinae, [Typographus *Legendae aureae* = Georgius Husner]²⁷⁴, 23-04-1482; 2° k. 126, [a-g₈ h₁₀ i-l₈ m-n₆ o₈ p₆ q₁₀].

GW M48221, HC 15703*, BMC I 97, IGI 9874, IBP 5425, BSB-Ink T-553, ISTC it00527000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 256

Lok. II E 2

169. JOANNES DE TURRECREMATA, dominikanin, kard.

Glosa psalterij Johanis de turre cremata. [Expositio super toto psalterio].

Argentine, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁷⁵, 28-09-1485; 2° k. 98, a₈ b₆ c₈ d₆ e-n₆ o-p₈.

GW M48217, HC 15706*, BMC I 133, IBP 5427, BSB-Ink T-556, ISTC it00531000.

Prow.: 1. [...] nieczytelne [...] 1512 roku.

2. Sum Conventu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, na tylnym zachowany ozdobny guz, ślady po zamknięciach [I poł. XVI w.].

Defekt: brak k. [e₂₋₃], oraz [p₆₋₇].

Inw. 602 adl. 2, współopr. z inw. 601

Lok. III D 13/2a

²⁷⁴ Argentine impressa.

²⁷⁵ Argentine i[m]pressa.

170. JOANNES DE VERDENA, benedyktyn

Sermones Dormi secure uel Dormi sine cura. Pars I. [Sermones „Dormi secure” de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁷⁶, 24-06-1487; 2°

k. 88, a₈ b-n₆ o₈.

GW M14962, HC 15959*, IBP 3261, BSB-Ink I-552, ISTC ij00459000.

- Prow.: 1. *Dono cessit 1569 S. F. V. [...]* nieczytelne.
2. *Stanislaus Pcionowicensis me comparavit. Dono cessit 1569.*
3. *Sum Domus Clari Montis 1620.*

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu w formie bordiury, w narożach złożona, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki, złożony z napisem otokowym [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. glosa z jednej ręki w j. łac. [II poł. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [a₀].

Inw. 3933 adl. 2, współopr. z inw. 3932

Lok. XI B 13/1a

171. JOANNES DE VERDENA, benedyktyn

Sermones de sanctis dormi secure. Pars II. [Sermones „Dormi secure” de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁷⁷, 16-01-1488; 2°

k. 136, 1₆ a₁₀ b-x₆.

GW M14962, HC 15959*, IBP 3261, BSB-Ink I-552, ISTC ij00459000.

- Prow.: 1. *Dono cessit 1569 S. F. V. [...]* nieczytelne.
2. *Stanislaus Pcionowicensis me comparavit. Dono cessit 1569.*
3. *Sum Domus Clari Montis 1620.*

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu w formie bordiury, w narożach złożona, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki, złożony z napisem otokowym [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 3933 adl. 3, współopr. z inw. 3932

Lok. XI B 13/1a

---

²⁷⁶ Impressi Argentine.

²⁷⁷ Impressi sunt [...] Argentine.

172. JOANNES DE VERDENA, benedyktyn

Sermones Dormi secure vel Dormi sine cura de tempore. Pars I. [Sermones „Dormi secure” de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner et Joannes Prüss]²⁷⁸, 14-08-1489; 2°

k. 82, a₈ b-m₆ n₈.

GW M14965, HC 15960,1*, BMC I 126, IGI 5369, IBP 3263, BSB-Ink I-549, ISTC ij00462000.

Prow.: 1. Fr[ater] Thomas Bieniakiewicz O[rdinis] S[ancti] P[auli] P[rimi] Er[emita]e] Conven[tus] C[lari] M[ontis].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały wyłącznie czerwone, rubryki czerwone.

Defekt: brak zak. k. [n₇₋₈].

Inw. 1006 adl. 1

Lok. IV D 10/2

173. JOANNES DE VERDENA, benedyktyn

Sermones de sanctis per annu[m] [...] qui dormi secure vel dormi sine cura sunt nuncupati. Pars II. [Sermones „Dormi secure” de tempore et de sanctis].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner et Joannes Prüss]²⁷⁹, 30-03-1489; 2°

k. 118, [6] A₈ B-R₆ S₈.

GW M14965, HC 15960,2*, BMC I 138, IGI 5369, IBP 3263, BSB-Ink I-537, ISTC ij00462000.

Prow.: 1. Fr[ater] Thomas Bieniakiewicz O[rdinis] S[ancti] P[auli] P[rimi] Er[emita]e] Conven[tus] C[lari] M[ontis].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały wyłącznie czerwone, rubryki czerwone.

Defekt: brak ostatniej k. [S₈].

Inw. 1006 adl. 2

Lok. IV D 10/2

---

²⁷⁸ Impressi Arge[n]tine.

²⁷⁹ Impressi Argentine.

174. JODOCUS ERFORDENSIS

Vocabularius iuris utriusq[ue]. [Vocabularius juris utriusque].

Nurembergae, Antonius Koberger²⁸⁰, 4-09-1481; 2°

k. 212, [a₈ b-r₆ s₈].

GW M12646, C 6361, BMC II 420, IGI 10365, IBP 5700, BSB-Ink I-261, ISTC iv00340000.

Prow.: 1. Ex libris Joan[nis] Pariusznij Vicarij Gnesnen[sis] 1599.

2. Inscriptus cathalogo librorum Thomae Siemrzycki.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 3907 adl. 2, współopr. z inw. 3906

Lok. XI A 15/1a

175. JUSTINIANUS

Codex de Tortis. Cum glossa ordinaria Accursii Florentini, et Summariis Hieronymi Clarii. [Codex Justinianus (with the Glossa ordinaria of Accursius and the Summaria of Hieronymus Clarius)].

Venetiis, Baptista de Tortis²⁸¹, 14-01-1500; 8°

k. 318, a-z₈ τ₈ ζ₈ ζ₈ A-N₈ O₆.

GW 7746, H 9621*, BMC V 332, IGI 5448, IBP 1779, BSB-Ink C-578, ISTC ij00588000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarimon[tis] Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, wyciski radełkowe z portretami Jagiellonów, datowana [1546], w zwierciadle wycisk negatywowo plakietki z obrazem biblijnym *Przemienienia na Górze Tabor*, złożony, zachowane fragmenty zamknięć.

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone, druk dwubarwny, za kolofonem sygnet impresora czerwony. Dołączony rękop. z dwoma ręcznymi rycinami *J. V. Rebus-sus, Arboris declaratio super interesse*.

Inw. 6467

Lok. XV A 1

---

²⁸⁰ Anthonij koberger Nureinberge impensis impressus [et] co[n]summat.

²⁸¹ Venetiis per Baptistam de Tortis.

176. JUSTINIANUS

Institutiones. Cum glossa ordinaria Accursii Florentini. [Institutiones (with the Glossa ordinaria of Accursius)].

Basileae, Michael Wenssler²⁸², 31-05-1476; 2°

k. 106, [a₁₀ b-c₈ d₁₀ e₈ f₁₀ g-l₈ m-n₆].

GW 7591, H 9499*, IBP 1720, BSB-Ink C-634, ISTC ij00513000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, metalowe zamknięcia, grzbiet częściowo uszkodzony [I poł. XVI w.].

Uwagi: druk dwubarwny, grzbiet podklejony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac. [I poł. XVI w.], za kolofonem sygnet impresora, czerwony.

Inw. 6469

Lok. XV A 2

177. JUSTINIANUS

Institutiones. Cum glossa ordinaria Accursii Florentini. [Institutiones. Comm.: Franciscus Accursius].

Basileae, Michael Wenssler²⁸³, 1486; 2°

k. 104, aa-nn₈.

GW 7612, H 9517*, BMC III 730, IBP 1726, BSB-Ink C-649, ISTC ij00528000.

Prow.: 1. Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy zatarty i nieczytelny, ze śladami złocień [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny czerwony i niebieski, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: k. tyt. i ostatnia uszkodzone mikrobiologicznie, blok i oprawa wymagają interwencji konserwatorskiej.

Inw. 6508

Lok. XV B 1

178. LEGENDAE

Lege[n]de sa[n]cto[rum] Regni Hungarie in Lombardica Historia non co[n]tentae. [Legendae sanctorum regni Hungariae in Lombardica Historia non contentae].

²⁸² Basilea, hoc studiosa manus labor ingeniu[m] Michahelis Wenslers exterse impresserat.

²⁸³ Impensa atq[ue] industria Michaelis wenssler Basilee impressum.

[Argentinae, Joannes Prüss], 1484; 2°

k. 36, a₈ b₆ c₈ d₆ e₈.

GW M17600, HC 9996*, CIH 2044, BMC I 120, BAV L-71, IBP 3388, BSB-Ink L-85, ISTC il00119000.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis.

2. Sum domus Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, polonica: k. nlb. [2] do [3a] oraz [4] do [7b].

Inw. 6092 adl. 2, współopr. z inw. 6091

Lok. XIV C 12/2a

179. LEONARDUS DE UTINO, dominikanin

Sermones aurei de sanctis. [Sermones de sanctis].

Venetiis, Joannes de Colonia, et Joannes Manthen²⁸⁴, 1475; 4°

k. 314, a-l₁₀ m₁, n₈ o-z₁₀ 3I₀ 3I₀ 3I₀ aa-cc₁₀ dd-ee₁₂.

GW M17905, HC 16132*, BMC V 226, IGI 5739, BAV L-81, IBP 3411, BSB-Ink L-112, ISTC il00157000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

2. [...] nieczytelne [...] 1556.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone.

Inw. 1015

Lok. IV E 3

180. LOCHMAIER MICHAEL

Parochiale curatorum.

Lipsiae, Conradus Kachelofen²⁸⁵, 1497; 4°

k. 126, A-C₆ D₄ E-F₆ G₄ H-I₆ K₄ L-M₆ N₄ O-P₆ Q₄ R-S₆ T₄ V-X₆ Y₄ Z₈.

GW M18662, H 10168*, IBP 3438, BSB-Ink L-211, ISTC il00267500.

Prow.: 1. Conventus Clari Montis.

2. Sum domus Clari Montis.

---

²⁸⁴ Venetiis extat imp[re]ssu[m] p[er] Joh[ann]e[m] de Colonia sociu[m]q[ue] ei[us] Joh[ann]em manthen de Therreztem e[st] eiusde[m] laboratorib[us].

²⁸⁵ Impressum Lyptzik per Cunradum Kachelouen.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, zachowane fragmenty mosiężnych zamknięć [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone, za kolofonem sygnet impresora, na wyklejce obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Inw. 685 adl. 1

Lok. III F 9

181. LUDOLPHUS DE SAXONIA, kartuz

Vita Christi. Pars I.

Nurembergae, Antonius Koberger²⁸⁶, 20-12-1478; 2°

k. 188, [a-m₈ n₆ o-z₈ 3₆].

GW 19215, H 10292*, BMC II 417, IGI 5872, BAV L-170, IBP 3474, BSB-Ink L-261, ISTC il00339000.

- Prow.: 1. Sum Clari Montis Czestochoviens[is].
2. Conventus Clari Montis Czestochov[iensis].
3. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego, ślady po zamknięciach i guzach, datowana MDXCVI.

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 6025 adl. 1

Lok. XIV A 2

182. LUDOLPHUS DE SAXONIA, kartuz

Vita Christi. Pars II.

Nurembergae, Antonius Koberger²⁸⁷, 20-12-1478; 2°

k. 200, [A-Z₈ 3₈].

GW 19215, H 10292*, BMC II 417, IGI 5872, BAV L-170, IBP 3474, BSB-Ink L-261, ISTC il00339000.

- Prow.: 1. Sum Clari Montis Czestochoviens[is].
2. Conventus Clari Montis Czestochov[iensis].
3. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

---

²⁸⁶ P[er] Antonium Koberger incliti oppidi Nürnberg co[n]ciuem.

²⁸⁷ P[er] Antonium Koberger incliti oppidi Nürnberg co[n]ciuem.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego, ślady po zamknięciach i guzach, datowana MDXCVI.

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 6025 adl. 2

Lok. XIV A 2

183. LUDOVICUS DE PRUTHEN, franciszkanin

Trilogium anime non solum religiosis veru[m]etia[m] secularibus predicatoribus co[n]fessoribus contemplantibus et studentibus lume[n] intellectus et ardorem affectus amministrans. *Ed.*: Paulinus de Lemberg. [Trilogium animae. *Ed.*: Paulinus de Lemberg].

Nurembergae, Antonius Koberger²⁸⁸, 6-03-1498; 4°

k. 354, Aa-Dd₈ Ee₄ Ff₈ A-Z₈ a-p₈ q₆.

GW M29841, HC 10315* = H 10008, BMC II 444, IGI 5896, BAV L-183, IBP 3487, BSB-Ink L-276, ISTC il00379000.

- Prow.: 1. Me possidet Bartholomey [...] nieczytelne [...] Cantionator ad S[anc-tam] Cruce[m] Wratislaviem[sem] 1600.
 2. Ex libris R[everen]di dom[ini] Valentinis plebanis in [...] nieczytelne.
 3. Fr[atris] Nicolaj Wreczycki.
 4. Fr[atris] D. W. cum benedictione Sup[er]ioris.
 5. Sum Domus Clari Montis Czestochovien[sis].
 6. Sum Clari Montis Czestochoviensis.
 7. Clari Montis Czestocho[viensis].

Opr.: wtórna, tektura, pergamin koloru naturalnego, destrukc [II poł. XVI w.].

Uwagi: k. tyt. frontyspisowa, puste miejsca na inicjały, na tylnej wyklejce glosa w j. łac. autorstwa Mikołaja z Wręczycy [XVII w.].

Inw. 1746

Lok. VI B 7

184. MANUALE

Manuale parochialiu[m] sacerdotu[m]. [Manuale parochialium sacerdotum].

[Moguntiae, Petrus Schöffler; ca. 1490]; 4°

k. 16, [a-b₈].

---

²⁸⁸ In imp[er]iali ciuitate Nurmberg ad preces fratru[m] mino[rum] ibide[m] co[m]morantiu[m]: p[er] Anthoniu[m] koberger ad laude[m] dei impressum.

GW M20700, HR 10724*, IBP 3579, ISTC im00219700.

Prow.: 1. Joachim Mysskowski Mysskovicze.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 683 adl. 3, współopr. z inw. 681

Lok. III F 8/1b

185. MARCHESINUS JOANNES

Liber expository toti[us] biblie ac alio[rum] que in ecclesia recitant[ur] qui ma[m]motrectus appellat[ur]. [Mammotrectus super Bibliam].

[Argentinae, Typographus Paludani = Georgius Husner, ca. 1485]; 2°

k. 172, [1₈ 1₆] a-t₈ v₆.

GW M20807, HC 10553*, BMC III 860, IBP 3593, BSB-Ink M-162, ISTC im00246000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na przedniej wyklejce rękop. zawierający tytuły trzech adligatów.

Inw. 8038, adl. 1

Lok. XVIII D 11/2

186. MARTINUS POLONUS, dominikanin

Margarita decreti seu tabula martiniana.

[Spirae, Petrus Drach, ca. 1482]; 2°

k. 121, a, b-p₈.

GW M21419, H 10834*, BMC II 494, IGI 6237, IBP 3618, BSB-Ink M-228, ISTC im00319000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 8039 adl. 2, współopr. z inw. 8038

Lok. XVIII D 11/2a

187. MEFFRETH

Sermones Meffreth, al[ia]s [H]Ortulus regine de tempore. Pars hyemalis. [Sermones de tempore et de sanctis, sive Hortulus reginae].

Basileae, Nicolaus Kessler²⁸⁹, 20-01-1487; 2°

k. 224, a₁₂ b₁₀ c-s₈ s-v₈ w₈ x-z₈ τ₈ ζ₈ ζ₁₀.

GW M22634, HC 11005.1*, BMC III 764, IGI 6333, IBP 3684, BSB-Ink M-305, ISTC im00442000.

- Prow.: 1. Fr[ater] Johan[n]es Ruster plebanus et predicator in monasterio co[m]paravit huius libru[m].
2. Matthias Gerzmann [...] nieczytelne [...] Wasosze etiam [...] nieczytelne [...] plebanus huius librum est possessor.
3. Idem per suam manu propria Anno D[omi]ni 1600.
4. Hic liber V[e]n[erabi]li D[omi]no Jacobo Maniecio Drazkovicio Krzynovicen[si] et Oraviensi Plebano necnon Decano Rurali Wielunensi, per V[enerabilem] olim D[ominum] Matthiam Gersemanium Chorovien[sem] Pleban[um] testamentat[ur] una cum parte sua altera aestivali legatus, in Mense Augusti Anni D[omini] 1612, per facto D[omi]no Legatio, a V[e]n[erabi]li D[omi]no Gregorio Manicio, Chorovien[si] Plebano, Die 4. Mensis Februarii, in A[n]no 1616 extraditus e[st], ORETUR ITAQUE PRO LEGA[TU]M DEFU[N]CTO.
5. Conventus Vielunensis S[ancti] Nicolai.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Inw. 8026 adl. 1

Lok. XVIII D 10/2

188. MEFFRETH

Sermones Meffreth al[ia]s [H]ortulus regine. Pars estivalis. [Sermones de tempore et de sanctis, sive Hortulus reginae].

Basileae, Nicolaus Kessler²⁹⁰, 20-01-1487; 2°

k. 320, aa₁₀ bb-kk₈ kl₆ ll-zz₈ 1₈ 2₈ 3₈ 4₈ 5₈ 6₈ 7₈ AA-HH₈ II₁₂.

GW M22634, HC 11005.2*, BMC III 764, IGI 6333, IBP 3684, BSB-Ink M-305, ISTC im00442000.

²⁸⁹ Impressu[m] Basilee per Nicolaum Kesler.

²⁹⁰ Impressu[m] Basilee per Nicolaum Kesler.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum V[enerabilis] D[omini] Jacobi Manie-
cij Drask[ovicis] K[rzyworząd] Oravien[is] Paroci et Decani Ruralis
Wielunen[is] die 1. Mensis Oct[obris] A[nno] D[omini] 1610.

2. Conventus Vielunensis S[ancti] Nicolai.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone i niebieskie.

Defekt: brak k. 31.

Inw. 8028

Lok. XVIII D 11

189. MEFFRETH

Sermones Meffreth al[ia]s [H]Ortulus regine de Sanctis. [Sermones de tempore
et de sanctis, sive Hortulus reginae].

Basileae, Nicolaus Kessler²⁹¹, 20-01-1487; 2°

k. 198, A₁₀ B-N₈ NN₈ O-Y₈ Z₆ §₆.

GW M22634, HC 11005.3*, BMC III 764, IGI 6333, IBP 3684, BSB-Ink M-305,
ISTC im00442000.

Prow.: 1. Ja stema Reverendi patris Bernardi Jakubowsky pro facto nominati
plebani Hołoviensis A[n]no D[omi]ni 1610.

2. Ja stema Reverendi patris Błazowski pro facto nominati plebani
Hołoviensis A[n]no D[omi]ni 1614.

3. Inscriptus cathalogo librorum V[e]n[erabi]lis D[omi]ni Jacobi
Manieczij Draskovicij Krzyworząd Oravien[is] Plebani et Deca-
ni Ruralis Wielunen[is] die 4. Mensis Febru[arii] 1616 m[anu]
p[ro]pria].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki
czerwone.

Defekt: brak zakończenia [R₁-Z₆, §₁₋₆].

Inw. 8027 adl. 2, współopr. z inw. 8026

Lok. XVIII D 10/2a

190. MICHAEL DE HUNGARIA

Sermones Michaelis de ungaria predicabiles per totu[m] annum licet breues.
[Sermones praedicabiles].

²⁹¹ Impressu[m] Basilee per Nicolaum Kesler.

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁹², 28-09-1490; 4°
k. 128, [10], a-l₈ m-n₆ o₈ p₁₀.
 GW M23254, HC 9047*, BMC I 140, BAV M-247, IBP 3727, BSB-Ink M-369,
 ISTC im00542000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
 mentu roślinnego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowy pla-
 kietki, złożony, z wizerunkiem *Matki Boskiej z Dzieciątkiem*, ślady po zamknię-
 ciach [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 517 adl. 3, współopr. z inw. 515

Lok. III B 10/3b

191. MISSALE ROMANUM

Incipit ordo missalis secundu[m] [con]suetudine[m] romane curie. Per fratrem
 Philippum de Rotigo Mantuansi [...] bona diligentia et fideli studio purgatum [...].
 [Missale Romanum. Ed.: Philippus de Rotingo].

Venetiis, Octavianus Scoto²⁹³, 29-12-1481; 4°

k. 310, a-p₈ q₁₂ rr₆ r-z₈ 3₈ 4₈ 5₈ 6₈ A-K₈ L₁₂.

GW M24083, HC 11375*, IGI 6601, IBP 3752, ISTC im00691000.

Prow.: 1. Hoc Missale est condonatum [...] nieczytelne.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy orna-
 mentu geometrycznego w formie bordiury, komplet zapięć [II poł. XVI w.].

Uwagi: druk dwubarwny, inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone,
 wyklejki pergaminowe z tekstem w j. łac. [I poł. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [a₁] oraz k. [y₅].

Inw. 73

Lok. I F 6

192. MISSALE ROMANUM

Incipit Ordo missalis secundu[m] [con]suetudine[m] romane curie. Per fratrem
 Philippum de Rotigo Mantuansi [...] bona diligentia et fideli studio purgatum [...].
 [Missale Romanum. Ed.: Philippus de Rotingo].

²⁹² Impressum Argentine.

²⁹³ Impressum venetijs, arte et impensis Octaviani Scoti Modoetiensis.

Venetiis, Octavianus Scoto²⁹⁴, 29-12-1481; 4°

k. 310, a-p₈ q₁₂ rr₆ r-z₈ 3₈ τ₈ ∩₈ 2₈ A-K₈ L₁₂.

GW M24083, HC 11375*, IGI 6601, IBP 3752, ISTC im00691000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu roślinnego, fragmenty zapięć [II poł. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [a₁] i zakończenia [L₁₂].

Inw. 94

Lok. I G 4

193. MISSALE ROMANUM

Speciale Missarum [Wariant A]. [Missale speciale].

[Argentinae, Johannes Grüninger]²⁹⁵, 15-10-1498; 2°

k. 218, [8] A₁₀ B-L₆ [8] M₈ N-P₆ a₁₀ b-d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i-k₆ l-m₈ n-o₆ p₄.

GW M24879, HC 11252 = H 14896*, C 4076, IBP 3803, BSB-Ink M-490, ISTC im00732900.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu roślinnego, zachowane mosiężne klamry zapięć, przy grzbiecie wzmocniona fragmentami pergaminu i tekstem rękopiśmiennym, [II poł. XVI w.].

Uwagi: druk dwubarwny, inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, w tekście rękop. kolekty.

Defekt: brak k. [A_{III-III}], k. ostatnia sygnowana CXVI, brak k. kolejnych aż do zakończenia.

Inw. 46

Lok. I D 4

194. MISSALE GNESNENSE ET CRACOVIENSE

Missale Gnesnense et Cracoviense.

[Argentinae, Joannes Prüss pro Petro Drach, ca. 1490]; 2°

²⁹⁴ Impressum venetijs, arte et impensis Octaviani Scoti Modoetiensis.

²⁹⁵ Hain przypisuje go: Joannes Petri – Passau, Mead and Polain: Pruss – Strasbourg, Weale-Bohatta: Gruniger – Strasbourg.

k. 296, [x₆, xx₄] a-l₈ [i₈] m-s₈ t₆ v-z₈ A-B₈ C-D₆ F-I₈ K₁₀ L₈ M₁₀.
GW M2439710, CIH 2297, IBP 3774, ISTC im00661500.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, wytłoczony złożony tytuł: MISSALE CRACOVIE[N]SE, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki, złożony, przedstawiający scenę *Ukrzyżowania* oraz zawierający napis: O CRUX AVE SPES UNICA, [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, druk dwubarwny. Inicjał otwierający *Canon* wielobarwny ze sceną *Ukrzyżowania*. Kanon, 8 k. bez numeracji, wstawiony po k. LXXXVIII. Błędy w numeracji k.: jest I-LXIV, LXVI-LXVIII, LIX, LXIX-LXXXV, LXXXV, LXXXVII-LXXXVIII, [kanon], LXXXIX-CX, CXII, CXII-CXXIII, [CXXV], CXXVI-CL, CXLIX-CLXII, [CLXIX], CLX-CLXVI, CLVII, CLXVIII-CCLII, CCIII, CCLIIII-CCLVII, LIX, CCXL, CCLXI-CCLXVI, CCLXVI, CCLXVIII, CCLXVIII, CCLXX-CCLXXI, CCLXXIII-CCLXXVIII.

Defekt: brak k. tyt.

Inw. 31

Lok. I C 6

195. MISSALE PAULINORUM

Missale Fratrum Heremitarium Ordinis divi Pauli primi heremitaе. [Missale Ordinis Eremitarum S. Pauli].

[Brunae, Conradus Stahel, et Matthias Preinlein, ca. 1495]²⁹⁶; 2°

k. 253, [2] a₆ b-n₈ o₁₀ p-z₈ A-H₈ J₁₀ K₈ i₄ [11].

GW M23909, C 4129 = H 11299, CIH 2295, IBP 3802, ISTC im00641500.

Prow.: brak.

Opr.: po konserwacji, deska, skóra brązowa, [2003].

Uwagi: inicjał wprowadzający wielobarwny ze złoceniem, na wklejonych 2 k. na początku i na 11 końcu teksty rękop. w j. łac. z notacjami muzycznymi z jednej ręki [II poł. XVI w.]. Obiekt po gruntownej konserwacji [2003].

Defekt: brak k. [o₆] i [p₁].

Inw. 39

Lok. I C 12

²⁹⁶ Hain przypisuje go: Basileae, Joannes Amerbach, ca. 1490.

196. NICOLAUS DE AUSMO, franciszkanin

Incipit liber q[ue] dicit[ur] supleme[n]tu[m]. *Oraz.* Incipiu[n]t ca[n]ones p[e]-ni[tenti]ales [...] su[m]ma fr[at]is Astensis [...], et Alexandri de Neuo [...] contra iudeos fenerantes. [Supplementum Summae Pisanellae. Add.: Alexander de Nevo: Consilia contra Judaeos foenerantes; Astesanus de Ast: Canones poenitentiales]. Venetiis, Paganinus de Paganinis et Georgius Arrivabene²⁹⁷, 28-03-1485; 8°
k. 500, a-z₈ 3₈ 2₈ A-Y₈ 1-10₈ 11₄ 12-15₈.
GW M26244, HC 2166*, BMC V 383, IGI 6881, BAV N-30, IBP 3921, BSB-Ink N-82, ISTC in00076000.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

Opr.: współczesna, konserwatorska, tektura, skóra zielona [1969].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [a_{1,8}] oraz [15₁₋₈].

Inw. 776

Lok. III H 3/1

197. NICOLAUS DE BLONY

Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] diuinis officijs et eoru[m] administrationibus. [De sacramentis].
Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]²⁹⁸, 18-06-1487; 4°
k. 140, a-p₈ q-r₆ s₈.
GW M26299, HC 3251*, BMC I 136, IGI 6799, IBP 3926, BSB-Ink N-86, ISTC in00082000, Estr. XIII 171.

Prow.: 1. Hunc librum dono accepit Fr[at]er Joannes Janaszkowicz a Alberto Melszkij et accipi super hoc libros benedictionem a [...] nieczytelne [...] Stanislao Priori Claro Monte. Anno D[o]m[ini] 1581.

2. Ex libris Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra żółta, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, częściowo zatarty [I poł. XVII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, grzbiet wzmocniony pergaminem z tekstem rękop. w j. łac.

Defekt: brak k. tyt. [a₁].

Inw. 694 adl. 1

Lok. III F 10/2

²⁹⁷ Per Paganinum de Paganinis Brixiensem et Gregorium de Riuabenis Mantuanum.

²⁹⁸ Impressus Arge[n]tine.

198. NICOLAUS DE BLONY

Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] diuinis officiis et eoru[m] administrationibus. [De sacramentis].

Argentinae, Martinus Flach²⁹⁹, 29-05-1490; 4°

k. 126, a-0₈ p₆ q₈.

GW M26302, HC 3254*, BMC I 150, BAV N-32, IBP 3928, BSB-Ink N-88, ISTC in00084000, Estr. XIII 172.

Prow.: 1. Ex libris Vener[abilis] Frat[er]i[s] Martini [...] nieczytelne.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt.[a,],

Inw. 684

Lok. III F 8/2

199. NICOLAUS DE BLONY

Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] diuinis officiis et eoru[m] administrat[i]onibus. [De sacramentis].

Argentinae, Martinus Flach³⁰⁰, 1492; 4°

k. 126, a-0₈ p₆ q₈.

GW M26303, HC 3255*, BMC I 152, IGI 6800, IBP 3929, BSB-Ink N-89, ISTC in00085000, Estr. XIII 172.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, wycisk ślepy dekoracji z motywami roślinnymi [pocz. XVI w.].

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone.

Inw. 688 adl. 1

Lok. III F 9/2

200. NICOLAUS DE BLONY

Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] di[u]inis officiis, et eoru[m] administrationibus. [De sacramentis].

Argentinae, Martinus Flach³⁰¹, 1493; 4°

---

299 Imp[re]ssus Arge[n]tine p[er] Martinu[m] flach.

300 Imp[re]ssus Arge[n]tine p[er] Martinu[m] flach.

301 Imp[re]ssus Arge[n]tine p[er] Martinu[m] flach.

k. 126, a-0₈ p₆ q₈.

GW M26304, HC 3256*, IGI 6801, IBP 3930, BSB-Ink N-90, ISTC in00086000, Estr. XIII 172.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska półskórek brązowy, wycisk ślepy ornamentu rombowego, zachowane jedno mosiężne zapięcie [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 660 adl. 1

Lok. III F 1/2

201. NICOLAUS DE BLONY

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris, capellani episcopi Posnoniensis, ualde deseruientes populo s[ed] et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti predica[n]ti, aut audienti, de tempore, et de s[an]ctis. Pars I. [Sermones de tempore et de sanctis, sive Viridarius].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]³⁰², 23-08-1498; 2°

k. 384, Aa₈ Bb-Cc₆ a-d₈ e-f₆ g₈ h-i₆ k₈ l-m₆ n₈ o-p₆ q₈ r-s₆ t₈ v-x₆ y₈ z₆ A₆ B₈ C-E₆ F₈ G-H₆ I₈ K-L₆ M₈ N-O₆ P₈ Q-Y₆ Z₈ Aa₆ Bb₈ Cc-Dd₆ Ee₈ Ff-Gg₆ Hh₈.

GW M26316, HC 3263*, BMC I 146, IGI 6797, IBP 3934, BSB-Ink N-94, ISTC in00092000, Estr. XIII 170.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczinski.

2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. tyt. i spisu treści [Aa₁-Cc₆].

Inw. 1001 adl. 1

Lok. IV D 7/2

202. NICOLAUS DE BLONY

Sermones Nicolai de Blony, de sanctis. Pars II. [Sermones de tempore et de sanctis, sive Viridarius].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]³⁰³, 23-08-1498; 2°

k. 94, 1₄ a₈ b-c₆ d₈ e-f₆ g-n₆ o₈.

³⁰² Imp[re]ssi Arge[n]tine.

³⁰³ Impressi Arge[n]tine.

GW M26316, HC 3263*, BMC I 146, IGI 6797, IBP 3934, BSB-Ink N-94, ISTC in00092000, Estr. XIII 170.

Prow.: 1. Ex libris Martini Mliczinski.
2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak zakończenia [o₇₋₈].

Inw. 1001 adl. 2

Lok. IV D 7/2

203. NIDER JOANNES, dominikanin

Incipit prologus in expositione[m] decalogi s[*ecundu*]m fratrem Johannem Nider [...]. [Praeceptorium divinae legis, sive Expositio decalogi].

[Reutlingen, Michael Greyff, non post 1479]; 2°

k. 262, [*-***₈ a-z₈ A-C₈ D-E₆ F₈ G₁₀].

GW M26937, HC 11783*, BMC II 576, IBP 3988, BSB-Ink N-166, ISTC in00204000.

Prow.: 1. Conventus Clari Montis Częstochov[*iensis*].

Opr.: oryginalna, deska, zachowane fragmenty skóry białej z wyciskiem ślepym prostego ornamentu, uszkodzona [I poł. XVII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: cały blok książki z uszkodzeniami pochodzenia mikrobiologicznego i entomologicznego, brak k. tyt.

Inw. 606

Lok. III D 15

204. NIDER JOANNES, dominikanin

Preceptoriu[m] diuine legis [...]. [Praeceptorium divinae legis, sive Expositio decalogi].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]³⁰⁴, 1483; 2°

k. 194, [a₁₀ b-i₈ k₆ l-p₈ q₆ r-s₈ t₆ v-x₈ y₆ z₈ A-B₈].

GW M26943, H 11795*, BMC I 131, IBP 3993, BSB-Ink N-169, ISTC in00212000.

Prow.: brak.

Opr.: brak.

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

---

³⁰⁴ Imp[re]ssum Argentine.

Defekt: brak k. pocz. [a₁-c₈].

Inw. 8021 adl. 1

Lok. XV A 10

205. NIDER JOANNES, dominikanin

Sermones aurei de tempore. [Sermones de tempore et de sanctis cum quadragesimali].

[Argentinae, Typographus Jordani = Georgius Husner, non post 1483]; 2°

k. 142, [a-b₈ c₆ d₈ e₆ f-l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r-t₈].

GW M26967, H 11797*, BMC I 131, IBP 3999, BSB-Ink N-176, ISTC in00221000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. pocz. [a₁-b₈].

Inw. 6111, adl. 2, współopr. z inw. 6110

Lok. XIV D 3/1a

206. NOCTURNALE ROMANUM

Ordo psalterij [*secundu*]m more[m] et co[n]suetudine[m] romane curie. [Nocturnale Romanum].

Nurembergae, Gregorius Stuchs³⁰⁵, 28-09-1491; 8°

k. 540, a-z₈ τ₈ ζ₆ aa-cc₈ dd₁₂ A-I₈ A-Y₈ aa-dd₈ ee₁₂.

GW M27182, H 11892, C 4435, BMC II 469, IBP 4017, ISTC in00260600.

Prow.: 1. Egzemplarz przypadkowo odnaleziony wśród książek zdefektowanych, ale należących do naszego klasztoru na Jasnej Górze. Miało to miejsce około 20 września roku 1984. Oprawę wykonał Brat Mateusz Kryś w październiku 1984. o. L[eander] Pietras Z[akon] P[aulinów]. Częstochowa, dnia 31.10.1984.

Opr.: współczesna, konserwatorska [1984].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [z₂₋₆, A₁-B₁, F₅₋₆, M₄-N₁, T₅₋₈].

Inw. 8015

Lok. I H 1/3

---

³⁰⁵ Actore industriosio viro Georgio stuchs de sultzbach in inclito Nürnbergensiu[m] oppido elaboratum.

207. ODONIS GERALDUS, franciszkanin

Incipit scriptum super libru[m] ethicoru[m] editum a fratre Geraldo odonis. *Ed.: Gratius Brixianus. [Expositio in Aristotelis Ethicam. Ed.: Gratius Brixianus]. Brixie, Boninus de Boninis, expensis Bonifacii de Manerva*³⁰⁶, 30-04-1482; 2° k. 348, a₈ b₁₀ a₁₀ b-g₈ h-q₁₀ r-s₈ t-x₁₀ y-z₈ τ₁₀ A-N₈ O₆.
GW MO2762, HC 11968*, BMC VII 966, IGI 6960, BAV O-13, IBP 2335, BSB-Ink, G-131, ISTC i000028000.

Prow.: brak.

Opr.: brak przedniej okładziny, tylna uszkodzona mechanicznie.

Uwagi: inicjał wprowadzający wielobarwny z floraturą, pozostałych brak, puste miejsca na inicjały, glosy marginalne w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Inw. 7927

Lok. XV A 11

208. PARATUS

Sermones Parati de tempore et de sanctis. Pars I: De tempore. [Sermones „Parati” de tempore et de sanctis].

[Argentinae, Typographus Paludani = Georgius Husner, non post 1485]; 2°

k. 232, a-p₈ r₆ s-z₈ A-F₈.

GW M29393, H 12406*, IBP 4151, BSB-Ink S-312, ISTC ip00094000.

Prow.: 1. Conventus Vielunensis S[ancti] Nicolai.

2. Fr[atrum] Paulinor[um].

3. Reparatus cura Dom[ini] Damasi Rev[erendi] Bartniewski Prioris
Conventus A[nno] D[omini] 1728, 01 Martii.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, liczne glosy marginalne z kilku rąk [XVI/XVII w.].

Defekt: brak k. pocz. [a₁-f₁] oraz zakończenia [F₃₋₈].

Inw. 928 adl. 1

Lok. IV A 15/3

209. PARATUS

Sermones Parati de tempore et de sanctis. [Sermones „Parati” de tempore et de sanctis].

[Argentinae, Martinus Flach, ca. 1487]; 4°

³⁰⁶ Impressa Brixie ad expensas Sp[ectabilis] d[omi]ni Bonifacij de manerua.

k. 274, a₄ b-h₈ i-z₆ A₆ B-C₈ D₆ E-K₈ L-O₆ P-R₈.

GW M29388, HC 12403*, BMC I 157, IBP 4153, BSB-Ink S-321, ISTC ip00099000.

Prow.: 1. Sum Fratris Hiacintus Żeromski.

2. Sum Domus Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, pergamin barwiony na niebiesko [I poł. XVII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. glosa w j. łac. z kilku rąk [II poł. XVI w.].

Defekt: brak składki [i], zastąpiona 6 k. z rękopisem [XVI w.], z tego 3 wycięte.

Inw. 1082

Lok. IV G 3/2

210. PARATUS

Sermones parati de tempore et de sanctis. [Sermones „Parati” de tempore et de sanctis].

[Argentinae, Martinus Flach, ca. 1487]; 4°

k. 274, a₄ b-h₈ i-z₆ A₆ B-C₈ D₆ E-K₈ L-O₆ P-R₈.

GW M29388, HC 12403*, BMC I 157, IBP 4153, BSB-Ink S-321, ISTC ip00099000.

Prow.: brak.

Opr.: brak.

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. pocz. [a₁-d₁] i zakończenia [P₈-R₈].

Inw. 8025

Lok. XVIII E 7/2

211. PAULUS DIACONUS, benedyktyn

Carmen saphicum et adonicum de sancto Johanne Baptista. *Acced.*: Lactantius Firmianus: Elegiacum carmen de situ Paradisi ortu obituque fenicis. [Carmen de S. Ioanne Baptista. *Add.*: Elpis de Sicilia: De SS. Petro et Paulo hymnus. Frigidianus Pighinucius: Carmen pro peste ad S. Sebastianum. Lucius Firmianus Lactantius: Elegiacum carmen de situ paradisi ortu obituque phoenicis. Carmen de dolo et astutia cuiusdam mulieris].

[Lipsiae, Wolfgangus Stöckel, ca. 1495–1500]; 4°

k. 8, A-B₄.

GW M30117, H 4515*, CIH 2523, IBP 4181, ISTC ip00177300.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: wtórna, tektura, pergamin naturalnego koloru, destrukcyjna, datowana [1579].

Uwagi: inicjały drukowane.

Inw. 4811 adl. 5, współopr. z 4807

Lok. XII D 2/2d

212. PEROTTUS NICOLAUS

Cornucopiae seu commentario[*lus*] linguae Latinae. *Ed.*: Pyrrhus Perottus. Revisit Ludovicus Odaxus. *Add.*: Commentariolus in prooemium Historiae naturalis C[*aii*] Plinii. [Cornucopiae linguae latinae (Ed.: Pyrrhus Perottus. Rev: Ludovicus Odaxius). *Add.*: Commentariolus in prohemium Historiae naturalis Plinii]. Venetiis, Bernardinus de Choris³⁰⁷, 25-05-1492; 2°

k. 326, *a*₈ *b*₁₀ *c*-*z*₈ *A*-*Q*₈ *R*-*S*₆.

GW M31087, HCR 12700*, BMC V 466, IGI 7422, IBP 5924, BSB-Ink P-218, ISTC ip00291000.

Prow.: 1. Iste liber est emptus p[*er*] Fr[*atr*]em Stanislau[*m*] Toplar [?] Anno D[*omi*]ni 1541.

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i scen biblijnych w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowo plakietki, złożony, przedstawiający sygnet oficyny drukarskiej Andreasa Cratandra z Bazylei, datowana [1540].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. [a₁] oraz [R₁].

Inw. 3921

Lok. XI B 8

213. PETRARCA FRANCISCUS

Ars puncta[*n*]di. [Ars punctandi. *Add.*: Johannes de Lapide: Dialogus de arte punctandi; Generales punctorum formae; Artis huius regulae aliquae].

[Lipsiae, Arnoldus de Colonia], 18-07-1493; 4°

k. 6, *Aa*₆.

GW M31529, H 12830* = H8223, IGI 7565, IBP 4277, BSB-Ink P-288, ISTC ip00366000.

Prow.: 1. Sum Mathiae Mixot de Curzelow [...] nieczytelne [...], 1532.

2. Domus Clari Montis Czestoch[*oviensis*].

Opr.: oryginalna, zachowane oryginalne drewniane okładziny bez materiału pokryciowego [I poł. XVI w.].

---

³⁰⁷ Impressum Venetiis, p[*er*] Bernardinu[*m*] de Coris de Cremona.

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na k. ostatniej obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [XVI w.].

Inw. 3991 adl. 2

Lok. XI C 15/5

214. PETRARCA FRANCISCUS

Bucolicum carmen.

Coloniae, Arnoldus Therhoernen³⁰⁸, 1473; 2°

k. 30, [a-c₁₀].

GW M31536, HC 12825*, BMC I 23, IBP 5925, ISTC ip00367000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarimon[tis] Czestochovien[sis].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, niezwyklej urody, dalsze czerwone i niebieskie, w kolofonie czerwony sygnet impresora.

Inw. 6097 adl. 2, współopr. z inw. 6096

Lok. XIV C 14/1a

215. PETRUS HISPANUS (JOANNES XXI, papa)

De syncategorematis. [De syncategorematis secundum doctrinam Thomae Aquinatis].

Lipsiae, Wolfgangus Stöckel³⁰⁹, 1500; 4°

k. 42, [aa-cc₆ dd₄ ee-ff₆ gg₈].

GW M32418, IBP 3218, ISTC ij00239500.

Prow.: 1. Ex libris Lucae Prasnin.

2. Sum Domus F[ratris] Abrahami Sniadecki.

3. Conventus Clari Montis Często[choviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych zamknięć [II poł. XVI w.].

Inw. 2680 adl. 2

Lok. VII C 15

³⁰⁸ Imp[re]ssu[m] colonie p[er] me Arnoldu[m] ter horne[m].

³⁰⁹ Impressum est hoc opus in insigni et ducali ciuitate lipsiensi per Baccalariu[m] Wolfgangum monacensem.

216. PETRUS HISPANUS (JOANNES XXI, papa)

De syncategorematis. [De syncategorematis secundum doctrinam Thomae Aquinatis].

Lipsiae, Wolfgangus Stöckel³¹⁰, 1500; 4°

k. 42, [aa-cc, dd, ee-ff, gg].

GW M32418, IBP 3218, ISTC ij00239500.

Prow.: 1. Valentinus Schamotuli[ensis] 1559.

2. Exercitium Parvorum logicalium andavi sum M[a]g[ist]ro Sta[nis]lao de Grodzysko Anno Virginei partus [...] nieczytelne.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Inw. 2748 adl. 2

Lok. VII E 4

217. PETRUS LOMBARDUS

Textus Sententiarum. [Sententiarum libri IV].

Basileae, Nicolaus Kessler³¹¹, 28-02-1486; 2°

k. 232, a, b, c, d, e, f, g, h, i-k, l, m, n, o, p-r, s, t, v, x-z, A, B, C, D, E, F-G, H-I, K₁₀.

GW M32461, HC 10190*, BMC III 763, IGI 7637, IBP 4336, BSB-Ink P-382, ISTC ip00844000.

Prow.: 1. Domini Joa[n]nis Ludouitj.

2. Ex libris Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy floratury i ornamentu geometrycznego w formie bordiury [II poł. XVI w.].

Uwagi: liczne glosy marginalne w j. łac. [XVI i XVII w.], za kolofonem sygnet impresora.

Inw. 7385

Lok. XVII C 12/3

218. PETRUS LOMBARDUS

Textus Sententiarum cum conclusionibus [Henrici Gorichem] ac titulis questionum[m] sancti Thome Articulis q[ue] Parisien[sis] et in quibus m[a]g[ist]r

³¹⁰ Impressum est hoc opus in insigni et ducali ciuitate lipsiensi per Baccalariu[m] Wolfgangum monacensem.

³¹¹ In egregia vrbe Basileen[sis]. Nicola[us] Kesler.

co[mmun]iter non tenet[ur]. [Sententiarum libri IV. Comm.: Henricus de Gori-
chen. Add.: Tituli quaestionum sancti Thomae super quattuor libros Sententia-
rum; Articuli in Anglia et Parisiis condemnati].

Basileae, Nicolaus Kessler³¹², 29-11-1489; 2°

*k. 280, a₁₀ b₈ c₆ d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i-k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q-s₆ t₈ A₈ B₆ C₈ D₆ E₈ F₆ G₈ H₆ I₈ K₆
L₈ M₆ N₈ O₆ P₈ Q₆ Qr₆ R₆ S₈ T₆ V₈.*

GW M32586, H 10196*, BMC III 768, IGI 7640, IBP 4343, BSB-Ink P-385,
ISTC ip00492000.

Prow.: 1. Pro cella predicatoris in loco posnaniensi.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy prostych
wzorów geometrycznych, mosiężne zamknięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, rubryki czerwone, na s. tyt. glosy. w j. łac. z kilku rąk
[XVI i XVII w.], w kolofonie sygnet impresora.

Inw. 7317 adl. 1

Lok. XVII A 4

219. PETRUS LOMBARDUS

Celebratissimi patris domini Bonaue[n]ture ordinis Mino[rum] [...] prologus in
primu[m] libru[m] Sententia[rum]. Commento Joannis Beckenhab. [Sententia-
rum libri IV (Comm.: Bonaventura). Add.: Johannes Beckenhab: Tabula. Arti-
culi in Anglia et Parisiis condemnati].

Nurembergae, Antonius Koberger³¹³, [post 2-03-1491]; 2°

k. 204, a₈ b-z₆ τ₆ ζ₆ ē₆ aa-ee₆ ff₁₀ gg₆.

GW M32527, HC 3540*, BMC II 433, IGI 7643, BAV P-211, IBP 4338, BSB-Ink P-387,
ISTC ip00486000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII wieku].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7836 adl. 1

Lok. XVIII D 7/2

220. PETRUS LOMBARDUS

Celebratissimi patris domini Bonaurenture [...] p[er]lustratio in archana tercij
libri S[e]n[tent]ia[rum]. Commento Joannis Beckenhab. [Sententiarum libri IV

312 Impe[n]sis atq[ue] singulari opera Nicolai Keslers ciuis Basiliien[sis].

313 Antonius Koberger Nurnberge.

(Comm.: Bonaventura). Add.: Johannes Beckenhaub: Tabula. Articuli in Anglia et Parisiis condemnati].

Nurembergae, Antonius Koberger³¹⁴, [post 2-03-1491]; 2°

k. 218, A₈ B-Z₆ Aa-Ll₆ Mm₈ Nn₄.

GW M32527, HC 3540*, BMC II 433, IGI 7643, BAV P-211, IBP 4338, BSB-Ink P-387, ISTC ip00486000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII wieku].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7836 adl. 2

Lok. XVIII D 7/2

221. PETRUS LOMBARDUS

Tercia pars huius op[er]is videlicet Terci[um] sententiarum cu[m] disputatis sancti Bonaventurae. Cum commento Joannis Beckenhaub. [Sententiarum libri IV. Comm.: S. Bonaventura. Add.: Johannes Beckenhaub: Tabula. Articuli in Anglia et Parisiis condemnati].

Nurembergae, Antonius Koberger³¹⁵, 1500; 2°

k. 166, Aa-Vv₈ Xx₆.

GW M32561, HC 3543*, IGI 7648, BAV P-212, IBP 4340, BSB-Ink P-392, ISTC ip00488000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarom[ontani] Czes[ochoviensis].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7837 adl. 1

Lok. XVIII D 8

222. PETRUS LOMBARDUS

Quarta pars huius operis sc[ilicet] quarti Sententiarum cum disputatis s[an]cti Bonaventurae. Cum commento Joannis Beckenhaub. [Sententiarum libri IV. Comm.: S. Bonaventura. Add.: Johannes Beckenhaub: Tabula. Articuli in Anglia et Parisiis condemnati].

---

³¹⁴ Antonius Koberger Nurnberge.

³¹⁵ Per Anthoniu[m] koberger Nurnberge impressus.

Nurembergae, Antonius Koberger³¹⁶, 1500; 2°

k. 192, aa-zz₈ ττ₈.

GW M32561, HC 3543*, IGI 7648, BAV P-212, IBP 4340, BSB-Ink P-392, ISTC ip00488000.

Prow.: 1. Sum Conventus Clarom[ontani] Czest[ochoviensis].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7837 adl. 2

Lok. XVIII D 8

223. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones thesauri novi de tempore.

Argentinae, Martinus Flach³¹⁷, 1489; 2°

k. 322, a₈ b₆ c-g₈ h₆ i₈ k-m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ z₆ y₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F-G₈ H₆ I-M₈
N₆ O₈ P₆ Q-R₈ S-T₆ V₈ X₆ Y₈.

GW M41778, IGI 7170, IBP 4362, BSB-Ink S-343, ISTC ip00523000.

Prow.: 1. Per sumptus XVI grossis per me Stanislaum [...] nieczytelne.

2. Simonu[m] Maczuszka A[nno] D[omini] 1581.

3. Stanislaus Pcionoviensis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [a₁₋₂].

Inw. 996 adl. 1

Lok. IV D 6/2

224. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones thesauri noui de tempore.

Argentinae, Martinus Flach³¹⁸, 1493; 2°

k. 316, a₈ b₆ c-g₈ h₆ i₈ k-m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r-s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C₆ D₈ E₆ F₈ G-H₆ I-M₈
N₆ O₈ P₆ Q-R₈ S-T₆ V₈ X-Y₆.

GW M41784, CR 5418, IGI 7171, IBP 4374, BSB-Ink S-346, ISTC ip00525000.

316 Per Anthoniu[m] koberger Nurnberge impressus.

317 Impressum argentine per Martinum flach.

318 Impressum Argentine per Martinum flach.

Prow.: 1. Ex libris Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone do [e₂]. Pierwsze trzy składki ze śladami zalania.

Defekt: brak k. tyt. i k. [a₁-e₂, e₈, Q₁, Q₆-Y₆].

Inw. 8052

Lok. XVIII E 6/2

225. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones thesauri noui de tempore.

Nurembergae, Antonius Koberger³¹⁹, 1496; 2°

k. 242, 1₁₀ a-z₈ aa-ff₈.

GW M41771, C 5419, IGI 7172, IBP 4365, BSB-Ink S-347, ISTC ip00526000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: pierwszy wielobarwny, złożony, dalsze czerwone, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. pocz. 1₁₋₁₀.

Inw. 7923

Lok. XVIII D 9/2

226. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones quadragesimales thesauri noui.

Argentinae, [Typographus Paludani = Georgius Husner]³²⁰, 1485; 2°

k. 168, a-h₈ i₆ k-s₈ t₆ v₈ x-y₆.

GW M41835, C 5431, BMC I 99, IBP 4351, BSB-Ink S-350, ISTC ip00503000.

Prow.: 1. Nomen possessoris si cognoscis [...] nieczytelne [...] Kurtizij natus Simon Nominatus Raczowskij cognoviat[...] nieczytelne [...] me possessori Anno D[omi]ni 1514.

2. Sum libelu[m] dono dedit Fr[at]ri Bartholomeo Cacumino paulini pie et pignus amoris [...] nieczytelne [...] 5 um Martii Anno 1518.

3. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

---

³¹⁹ Impressum Nurmberge, p[er] Anthoniu[m] Koberger.

³²⁰ Arge[n]tine impressum.

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, bez złoceń, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na s. tyt. krótki tekst rękop. w j. łac. z jednej ręki [XV/XVI w].

Inw. 964

Lok. IV C 10/2

227. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermo[n]es quadragesimales thesauri noui.

Argentinae, [Martinus Flach]³²¹, 1487; 2°

k. 142, a-d_s e₆f_s g₆ h_s i₆ k_s l₆ m_s n₆ o_s p₆ q_s r₆ s_s t-v₆.

GW M41836, C 5432, BMC I 148, IGI 7155, BAV P-218, IBP 4352, BSB-Ink S-351, ISTC ip00503500.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na k. tyt. glosa w j. łac. z jednej ręki [XVI w.].

Inw. 1000 adl. 2, współopr. z inw. 999

Lok. IV D 7/1a

228. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones quadragesimales Thesauri noui.

Nurembergae, Antonius Koberger³²², 1496; 2°

k. 102, Aa-Mm_s Nn₆.

GW M41827, C 5437, IGI 7158, IBP 4355, BSB-Ink S-355, ISTC ip00507000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. ostatniej [Nn₆].

Inw. 7874 adl. 2, współopr. z inw. 7873

Lok. XVIII F 12/1a

---

321 Argentine impressum.

322 Nuremberge, p[er] Anthonium Koburger.

229. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones Thesauri noui de Sanctis.

Argentinae, [Typographus Paludani = Georgius Husner]³²³, 1484; 2°

k. 310, a-o₈ p₆ q-z₈ A-Q₈.

GW M41817, C 5421, IBP 4367, BSB-Ink S-328, ISTC ip00509000.

- Prow.: 1. Conventus Vielun[ensis] S[ancti] Nicolai F[ratrum] Paulinor[um].
2. Cura R[everendi] P[atris] Damasi Prioris Conventus renovatus 1728, d[ie] 1 Martij.

Opr.: wtórna, deska, skóra brązowa [pocz. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, brak rubryk.

Defekt: brak k. tyt. i pocz. [a₁₋₈] oraz zakończenia [P₈-Q₈].

Inw. 8053

Lok. XVIII E 9

230. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones thesauri noui de sanctis.

Argentinae, [Typographus Paludani = Georgius Husner]³²⁴, 1486; 2°

k. 300, a₈ b₄ c-o₈ p-r₆ s-v₈ x₆ y-z₈ A₆ B-L₈ M₆ N₈ O-P₆ Q₈.

GW M41820, C 5424, IGI 7161, IBP 4370, BSB-Ink S-331, ISTC ip00512000.

- Prow.: 1. Ks. Aleksander Antoni Witczak Kasałódzki, Nr 1958 (ekslibris).

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy prostych linii [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. tyt. [a₁] oraz [b₃₋₆], [q₁₋₃], [A₂₋₅] i zakończenia [Q₅₋₈].

Inw. 926

Lok. IV A 15

231. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones thesauri noui de sanctis.

Argentinae, Martinus Flach³²⁵, 1488; 2°

k. 264, a-b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l₈ m₆ n₈ o₆ p₈ q₆ r-t₆ v₈ x-z₆ A₈ B₆ C₈ D₆ E₈ F₆ G₈ H₆ I₈ K₆ L₈ M₆ N₈ O-Q₆.

323 Impressum Argentine.

324 Impressu[m] Argentine.

325 Impressu[m] Argentine p[er] Martinu[m] flach.

GW M41806, CR 5425, BMC I 149, IGI 7162, IBP 4371, BSB-Ink S-332, ISTC ip00513000.

Prow.: 1. Stanislaus Pcionowiensis.
2. Sum domus Clari Montis Czestochoviensis. Sigismundus.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, na s. tyt. obszerna nota rękop. w j. łac. z kilku rąk [XVI w.].

Inw. 999 adl. 1

Lok. IV D 7

232. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones Thesauri noui de sanctis.

Argentinae, Martinus Flach³²⁶, 1491; 4°

k. 254, a-b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h-m₆ n₈ o₆ p₈ q-t₆ v₈ x-z₆ A₈ B₆ C₈ D₆ E-F₆ G₈ H₆ I₈ K₆ L₈ M₆ N-P₈.

GW M41813, CR 5427, BMC I 151, IGI 7164, IBP 4373, BSB-Ink S-334, ISTC ip00515000.

Prow.: 1. Sum Domu[s] Rupellae.
2. Sum Domus Clari Montis Czestochovien[is].

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. pocz. [a₁-c₂] i zakończenia [O₈-P₈].

Inw. 620 adl. 3, współopr. z inw. 619

Lok. III E 1/1b

233. PETRUS DE PALUDE (PSEUDO)

Sermones thesauri noui de sanctis.

Nurembergae, Antonius Koberger³²⁷, 1496; 2°

k. 202, i₈ A-Y₈ Z₁₀.

GW M41805, C 5429, IGI 7166, IBP 4375, BSB-Ink S-336, ISTC ip00517000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

³²⁶ Argentine, per Martinu[m] flach.

³²⁷ Nuremberge, p[er] Anthonium Koburger.

Defekt: brak k. tyt. [i₁].

Inw. 7873 adl. 1

Lok. XVIII F 12

234. PHILIPPI JACOBUS

Praecordiale deuotorum. [Praecordiale devotorum (Praecordiale sacerdotum)].

Argentinae, [Joannes Prüss]³²⁸, 1489; 8°

k. 164, [A₈] B-T₈ V₁₂.

GW M33154, H 13318*, BMC I 123, IGI 8037, IBP 4427, BSB-Ink P-461, ISTC ip00952000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, pergamin z tekstem rękop. [II poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, nieliczne glosy marginalne w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [A₁] i ostatniej [V₁₂].

Inw. 2378

Lok. VI H 10/2

235. PIUS II, papa

Epistolae familiares.

Nurembergae, Antonius Koberger³²⁹, 16-09-1481; 2°

k. 246, [6 a₈ b-z₆ A-P₆ Q₁₀₁].

GW M33692, HC 151* = H 147, BMC II 421, IGI 7775, BAV P-332, IBP 4454, BSB-Ink P-520, ISTC ip00717000.

Prow.: 1. Ex libris Joan[nis] Pariusznij Vicarij Gnesnen[sis] 1599.

2. Inscriptus cathalogo librorum Thomae Siemrzycki.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego w formie bordiury [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 3906 adl. 1

Lok. XI A 15

---

³²⁸ Impresum Arg[e]n[tine].

³²⁹ Impensis Antonij koburger Nure[n]berge imp[re]sse.

236. PLUTARCHUS

De viris clarissimis: e greco sermone in Latinum Diuersis Plurimoru[m] interpretationibus viro[rum] illustrium translatus. Pars I. Ed.: Joannes Antonius Campanus. [Vitae illustrium virorum [Latin]. Ed.: J.A. Campanus. Add.: Sextus Rufus: De historia Romana].

[Argentinae, R-Typographus = Adolphus Rusch, post 1470]; 2°

k.276, [a₁₂ b₁₀ c₈ d-n₁₀ o₈ p-z₁₀ A-C₁₀ D₈ E₁₀].

GW M34477, HC 13124*, BMC I 62, IGI 7921, IBP 4500, BSB-Ink P-625, ISTC ip00831000.

Prow.: 1. Es speciali gratia et vinculo amoris generosi D[omi]ni Andrea de Viejsce Viejski in primus [?] amicitia donavit Christophoro Chytowski et [?] sum Judici Wielicen[si] Anno 1638 vero 20 Septembr[is].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, ślady po zamknięciach [pocz. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie z elementami floratury, rubryki żółte.

Inw. 8023, adl. 1

Lok. IX A 3

237. PLUTARCHUS

De viris clarissimis: e greco sermone in Latinum Diuersis Plurimoru[m] interpretationibus viro[rum] illustrium translatus. Pars II. Ed.: Joannes Antonius Campanus. [Vitae illustrium virorum [Latin]. Ed.: J.A. Campanus. Add.: Sextus Rufus: De historia Romana].

[Argentinae, R-Typographus = Adolphus Rusch, post 1470]; 2°

k. 238, [aa₁₀ bb₁₂ cc-mm₁₀ nn₆ oo-zz₁₀ AA₁₀].

GW M34477, HC 13124*, BMC I 62, IGI 7921, IBP 4500, BSB-Ink P-625, ISTC ip00831000.

Prow.: 1. Es speciali gratia et vinculo amoris generosi D[omi]ni Andrea de Viejsce Viejski in primus [?] amicitia donavit Christophoro Chytowski et [?] sum Judici Wielicen[si] Anno 1638 vero 20 Septembr[is].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, ślady po zamknięciach [pocz. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie z elementami floratury, rubryki żółte.

Inw. 8023, adl. 2

Lok. IX A 3

238. POLITIANUS ANGELUS, kanonik regularny

Omnia opera Angeli Politiani, et alia quaedam lectu digna, quorum nomina in sequenti indice uidere licet. *Ed.*: Alexander Sartius. [Opera. *Ed.*: Alexander Sartius. *Add.*: Herodianus: Historia de Imperio post Marcum; Epictetus: Enchiridion; Alexander Aphrodisaeus: Problemata; Plutarchus: Narrationes amatoriae; Athanasius: Stilus et character psalmodiarum. All trad.: Angelus Politianus].

Venetiis, Aldus Manutius³³⁰, 07-1498; 2°

k. 452, *a-p*₈ *q-r*₁₀ *s-t*₈ *A-I*₈ *K*₄ *L-P*₈ *Q-R*₁₀ *S*₈ *T*₁₀ *V*₆ *X-Y*₁₀ *Z*₈ *Œ*₁₀ *aa*₁₀ *taa*₈ *tbb*₈
*bb-hh*₈ *ii*₆ *kk*₁₀.

GW M34727, HC 13218*, BMC V 559, IGI 7952, BAV P-429, IBP 4530, BSB-Ink P-663, ISTC ip00886000.

Prow.: 1. Sum Conventus Claromon[tani] Czestochovien[sis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, ślady zamknięć [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 3922

Lok. XI B 9

239. REMIGIUS AUTISSIDORENSIS (PSEUDO)

Dominus que pars, cum viginti quatuor regulis co[n]griutatum. [Regula: Dominus quae pars. *Add.*: Regulae congruitatum. Regulae puerorum].

[Coloniae, Henricus Quentell, ca. 1495–1500]³³¹; 4°

k. 20, *a-b*₆ *c*₈.

GW 11171, H 6374, BSB-Ink R-96, ISTC iro0142400.

Prow.: 1. Verus possessor Valentinus Czestochoviensis Paulinus A[nno] D[omi]ni 1604.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: na k. tyt. drzeworyt przedstawiający mistrza Adama w otoczeniu dwóch uczniów.

Inw. 4002 adl. 2, współpr. z inw. 4001

Lok. XI D 1/1a

³³⁰ Venetiis in aedibus Aldi Romani.

³³¹ Za WorldCat: Adaptacja Aelius Donatus, *Ars minor* połączona z fragmentami Remigius Autissidorensis *Regula Dominus quae pars*. Być może przedruk GW 11171, z zamianą drzeworytu A na B.

240. REUCHLIN JOANNES

Vocabulari[us] breuiloqu[us] cu[m] arte diphthongandi, punctandi et accentuandi. [Vocabularius breuiloquus. Add.: Guarinus: Ars diphthongandi. Johannes de Lapide: De arte punctandi; De accentu].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]³³², 26-07-1491; 2°

k. 322, Aa₆ a-d₈ e₆f-g₈ h₆ i-k₈ l₆ m-n₈ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x₈ y₆ z₈ A₆ B₈ C-H₆ I₈ K-L₆ M₈ N₆ O₈ P₆ Q₈ R₆ S₆ T₈ V₆ X₈ Y₆.

GW M37939, C 6295, IBP 4745, BSB-Ink R-154, ISTC iro0167500.

- Prow.: 1. Dono cessit 1569 S. F. V. [...] nieczytelne.
2. Stanislaus Pcionowicensis me comparavit. Dono cessit 1569.
3. Sum Domus Clari Montis 1620.

Opr.: oryginalna, cymelium, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu w formie bordiury, w narożach złożona, w zwierciadle wycisk negatywowo plakietki przedstawiającej *Ukrzyżowanie*, złożony z napisem otokowym [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na s. tyt. glosa z jednej ręki w j. łac. [II poł. XVI w.].

Inw. 3932 adl. 1

Lok. XI B 13

241. RHASIS MOHAMMED

Almansoris liber Nonus cum expositione Sillani [*de Negris*]. *Acced.*: Petrus de Tussignano: Receptae super nono Almansoris. [Liber nonus ad Almansorem. Comm.: Silanus de Nigris. Add.: Petrus de Tussignano: Receptae super nonum ad Almansorem].

Venetiis, Otinus de Luna³³³, 21-07-1497; 2°

k. 90, a-p₆.

GW M38028, HC 13897*, BMC V 569, IGI 8349, IBP 4756, BSB-Ink R-164, ISTC iro0184000.

- Prow.: 1. Clari Montis Czest[ochoviensis].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, ślady zamknięć [I poł. XVI w.].

³³² Impressus Argentine.

³³³ Venetiis impressa per Otinum Papiensem de Luna.

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone, częściowo pominięte, na przedniej i tylnej wyklejce obszerna glosa w j. łac. z jednej ręki [II poł. XVI w.].

Inw. 3088 adl. 1

Lok. VIII B 5

242. ROLEWINCK WERNER, kartuz

Fasciculus tempo[rum].

Argentinae, Joannes Prüss³³⁴, 1487; 2°

k. 98, [6] A₈ B-P₆.

GW M38721, HC 6936*, BMC I 120, IGI 8422, IBP 4797, BSB-Ink R-248, ISTC iro0273000.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis.

2. Sum domus Clari Montis.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjały czerwone a także puste miejsca na ich wprowadzenie, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [P₁].

Inw. 6093 adl. 3, współopr. z inw. 6091

Lok. XIV C 12/2b

243. SAMUEL MAROCHITANUS, rabbi

Epistola Rabbi Samuelis Israhelite missa ad Rabbi Ysaac magistru[m] synagoge in subiulmeta ciuitate regis Morochorum. Qua iudeus ille catecuminus aridam iudeoru[m] d[e] Messia spem stimulans, ipsos necnon eoru[m] posteros, sua spe super testimonijs legis et prophetaru[m] de venturo Messia esse frustratos, iam mirando tande[m] timendo et expauesce[n]do: apertissime demonstrat. Annexa est etiam in fine Pontij pilati d[e] indubitata hiesu resurrectione epistola ad Tiberium imperatorem. *Tradidit*: Alphonsus Boni Hominis. [Epistola contra Judaeorum errores. Tr: Alphonsus Boni Hominis. Add.: Prophetiae de venturo Christo Patriarcharum, Sibyllae, Prophetarum; Pseudo-Pontius Pilatus: Epistola ad Tiberium].

Nurembergae, Casparus Hochfeder³³⁵, 19-03-1498; 4°

k. 22, a-c, d₄.

GW M39824, HC 14270*, BMC II 478, IGI 8684, BAV S-49, IBP 4879, BSB-Ink A-446, ISTC is00113000.

---

³³⁴ Impressum Argentine p[er] Johannem pryss.

³³⁵ Impressa [...] p[er] famati Casparis hochfeders nürenbengensis.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, wycisk ślepy dekoracji z motywami roślinnymi [pocz. XVI w.].

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone.

Inw. 692 adl. 5, współopr. z inw. 688

Lok. III F 9/2d

244. SAMUEL (KAROCH) DE MONTE RUTILO

Sinonoma partium Indeclinabiliu[m].

[Spirae, Joannes et Conradus Hist, non post 1490]; 4°

k. 36, a-f₆.

GW M16214, H 11598*, BMC II 503, BSB-Ink K-21, ISTC is00118800.

Prow.: 1. Verus possessor Valentinus Częstochoviensis Paulinus A[nno] D[omini] 1604.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 4005 adl. 5, współopr. z inw. 4001

Lok. XI D 1/1d

245. SCHEDEL HARTMANN

Liber cronicarum, cu[m] figuris et ijmagi[ni]bus ab inicio m[u]ndi. [Liber cronicarum].

Nurembergae, Antonius Koberger³³⁶, 12-07-1493; 2°

k. 366, [*-*₆ ***₈ a₆ b-d₄ e-h₆ i₂ k₄ l-n₆ o₂ p-q₆ r-y₄ z₆ aa-cc₆ dd₂ ee₆ ff₄ gg-ii₆ kk₂ ll₄ mm-zz₆ A-L₆ <6> M-Q₆ <2>].

GW M40784, HC 14508*, BMC II 437, IGI 8828, BAV S-133, IBP 4941, BSB-Ink S-195, ISTC is00307000.

Prow.: 1. Ex libris Magnifici Domini Valentini Zrijinski.

2. Liber hic applicatus est Bibliothecae C[lari] M[ontis] C[zestochoviensis] sub M. R[everendi] P[atris] Prioratu Mathei Łękawski, Definitoris Pro[vinci]ae 1779.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego, komplet mosiężnych zapięć [I poł. XVI w.].

---

³³⁶ Anthonius koberger Nuremberge impressit.

Uwagi: brak inicjału wstępnego, ilustracje drzeworytowe ręcznie kolorowane, mapy jednobarwne; k. numerowane I–CCXCVIII [1]. Po k. CCLXVI wstawione 6 k. nieliczbowanych: *De Sarmacia regione Europe*. Błędy w foliacji: CCXXXI zamiast CCXXIX.

Defekt: brak k. tyt. i początku spisu treści [*₁₋₃] oraz k. CI, CCLIX–CCLXI (niezadrukowanych), k. CCXIII–CCXVII wszyte przed CLXXI.

Inw. 5371

Lok. XIII A 14

246. SCHEDEL HARTMANN

Liber cronicarum, cu[m] figuris et iymagi[ni]bus ab inicio m[u]ndi. [Liber cronicarum].

Nurembergae, Antonius Koberger³³⁷, 12-07-1493; 2°

k. 366, [*-*₆ ***₈ a₆ b-d₄ e-h₆ i₂ k₄ l-n₆ o₂ p-q₆ r-y₄ z₆ aa-cc₆ dd₂ ee₆ ff₄ gg-ii₆ kk₂ ll₄ mm-zz₆ A-L₆ <6> M-Q₆ <2>].

GW M40784, HC 14508*, BMC II 437, IGI 8828, BAV S-133, IBP 4941, BSB-Ink S-195, ISTC iso0307000.

Prow.: 1. Ex libris perilustris [...] nieczytelne [...] Domini Joanne in Zaphensi Sionberg [...] nieczytelne [...] camenecensis custodis [...] nieczytelne.
2. Sum Domus Clari Montis Czestochovien[*sis*].

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu w formie bordiury, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki z obrazem *Ukrzyżowania*, złożony, ślady po zamknięciach [I poł. XVII w.].

Uwagi: egzemplarz bez ręcznie kolorowanych drzeworytów; k. numerowane I–CCXCVIII [1]. Po k. CCLXVI wstawione 6 k. nieliczbowanych: *De Sarmacia regione Europe*. Błędy w foliacji: CCXXXI zamiast CCXXIX.

Defekt: brak k. CCLIX–CCLXI (niezadrukowanych), CCXCI oraz zakończenia k. CCXCVI–CCXCVIII i mapy.

Inw. 6024

Lok. XIV A 1

247. SENECA LUCIUS ANNAEUS

Seneca moralis. *Acced.*: Epistolae Pauli ad Senecam et Senecae ad Paulum. [Opera philosophica. Epistolae].

Venetiis, Bernardinus de Choris et Simon de Luere³³⁸, 5-10-1490; 2°

³³⁷ Anthonius koberger Nuremberge impressit.

³³⁸ Impressum Venetiis per Bernardinum de Cremona & Simonem de Luero.

k. 216, ~~X~~₂ a-r₈ s-t₆ A-G₈ H₁₀.

GW M41242, HC 14593*, BMC V 464, IGI 8869, BAV S-157, IBP 4968, BSB-Ink S-267, ISTC is00370000.

Prow.: brak.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [I poł. XVIII w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, liczne glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [II poł. XVI w.].

Inw. 2604 adl. 1

Lok. VII B 2/3

248. SENECA LUCIUS ANNAEUS

Liber de mu[n]di gubernatio[n]e diuina prouidencia. Et qualiter m[u]lta mala bonis uiris accidu[n]t. [De mundi gubernatione].

Lipsiae, Conradus Kachelofen³³⁹, [14]98; 4°

k. 8, A-B₄.

GW M41305, HC 14612*, BMC III 629, IGI 8879, IBP 5957, BSB-Ink S-251, ISTC is00390000.

Prow.: 1. Sum Domus Clari Montis Czestoch[oviensis].

Opr.: wtórna, tektura, pergamin naturalnego koloru, destrukcyjna, datowana [1579].

Uwagi: inicjały drukowane.

Inw. 4810 adl. 4, współopr. z inw. 4807

Lok. XII D 2/2c

249. SILVATICUS MATTHAEUS

Opus pandectarum Matthei siluatici cum Simone ianuense et cu[m] quotationib[us] auctoritatu[m] Plinij galieni et aliorum auctoru[m] in locis suis. Ed.: Georgius de Ferrariis. [Liber pandectarum medicinae. Ed.: Georgius de Ferrariis. Add.: Simon Genuensis: Synonyma medicinae. Quotationes auctoritatum Plinii, Galeni at aliorum doctorum].

Venetiis, Bonetus Locatellus, pro Octaviano Scoto³⁴⁰, 11-03-1498; 2°

k.182, a-y₈ z₆.

GW M42136, H 15202*, BMC V 449, IGI 8986, IBP 5038 BSB-Ink S-395, ISTC is00517000.

³³⁹ Impressum Lyptzick per Conradu[m] kacheloffen.

³⁴⁰ Impressum Venetijs ma[n]dato et expe[n]sis Nobilis Viri D[omi]ni Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis, per Bonetum Locatellum Bergomensem.

Prow.: 1. Clari Montis Czes[t*ochoviensis*].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego, ślady zamknięć [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjał wstępny drukowany, za kolofonem sygnet nakładcy i indeks rękop.

Inw. 3089 adl. 2, współopr. z inw. 3088

Lok. VIII B 5/1a

250. STELLA CLERICORUM

Stella Clericorum cuilibet clerico summe necessaria. [Stella clericorum].

[Lipsiae, Conradus Kachelofen, ca. 1492]; 4°

k. 14, A₈ B₆.

GW M43908, H 15066*, IBP 5110, BSB-Ink S-580, ISTC is00775000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy scen biblijnych, połączonych ze sobą ornamentem geometrycznym w formie bordiury, zachowane fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na tylnej wyklejce glosa w j. łac. z jednej ręki [XVI w.].

Inw. 316 adl. 7, współopr. z inw. 310

Lok. II F 13/1f

251. TERENCEIUS AFER PUBLIUS

Terentius cum Donato. [Comoediae. Comm.: Aelius Donatus and Johannes Calphurnius. Prelim: Donatus: Vita Terentii].

Venetiis, Philippus Pincius³⁴¹, 6-07-1493; 2°

k. 120, a-v₆.

GW M45557, HC 15403*, IGI 9460, IBP 5194, BSB-Ink T-99, ISTC it00090500.

Prow.: 1. Sum Conventu[s] Claromon[tani] Czestochovien[sis].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy prostych dekoracji geometrycznych, ślady po czterech zamknięciach [przełom XV/XVI w.].

Uwagi: inicjały jednobarwne, drukowane.

Defekt: brak zakończenia k. [u₃₋₆].

Inw. 4652 adl. 2, współopr. z inw. 4651

Lok. XII B 2/2a

---

³⁴¹ Venetiis per Philippum pinzium Mantuanu[m].

252. THOMAS DE AQUINO, dominikanin, sanctus

Incipiu[n]t preclarissima opuscula diui Thome aquinatis sacri ordinis p[rae]dicato[r]um in quibus o[mn]is ph[ilosofi]e [et] diuina[r]um scriptura[r]um theoremata est co[m]plexus. *Ed.*: Antonius Pizamanus. [Opuscula (71). *Ed.*: Antonius Pizamanus, with a life of St. Thomas].

Venetiis, Hermanus Liechtenstein³⁴², 7-09-1490; 2°

k. 436, aa₁₂ a-v₈ x₁₂ A-Z₈ AA-GG₈ HH₁₂.

GW M46029, HC 1541*, BMC V 358, IGI 9552, BAV T-125, IBP 5232, BSB-Ink T-236, ISTC it00258000.

- Prow.:
1. Hunc librum donavit generoso ac magnifico D[omi]no Gregorio de Grabion [...] nieczytelne [...] Grabiszynski Benefattori clementissimi d[ie] 27 Junii Anno 1650.
  2. Ex libris Fratr[is] Bartholomaei Domachazy Zbierzyński ordinis B[eatae] M[ariae] V[irginis] de Monte Carmelo Antiquae professionis Reg[ulae] observantiae.
  3. Ex libris Fratris Bartholomaei Damachasi Zbierzynski Carmelitae.
  4. Fr[ater] Joannes Baptista Bentkowsky.
  5. Fr[ater] Ambrosius Nieszporkowitz Ordinis S[ancti] P[auli] P[rimi] Erem[itae] Sanctae Theologiae Doctor utitur cum bened[ictione] Sup[erioris].

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i scen biblijnych tworzących bordiurę, w zwierciadle wycisk negatywowy plakietki z *Głową Chrystusa*, złożony [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, dołączony rękop.: *Sanctus Methodius, De consumptione saeculi*, oraz dwa inne.

Defekt: brak k. [aa₁₋₅, 8-10, 12].

Inw. 7412

Lok. XVII D 8/3

253. THOMAS DE AQUINO, dominikanin, sanctus

Questiones de quodlibet Sancti Thome de Aq[ui]no. [Quaestiones de duodecim quodlibet].

Venetiis, Joannes de Colonia, et Joannes Manthen³⁴³, 1476; 2°

k. 152, a₆ b-s₈ t₁₀.

³⁴² Impressa Venetijs ingenio ac impe[n]sa Hermanni lichtenstein Coloniensis.

³⁴³ Venetiis imp[re]ssus impensis Joha[n]nis de Colonia sociiq[ue] eius Joha[n]nis Manthen d[e] Therretzem.

GW M46340, HC 1404*, BMC V 226, IGI 9565, BAV T-72, IBP 5272, BSB-Ink T-252, ISTC it00186000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego i geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały czerwone, niebieskie i zielone, rubryki czerwone.

Defekt: brak k. [f₁, s] – zastąpione rękopisem.

Inw. 7422

Lok. XVII D 13

254. THOMAS DE AQUINO, dominikanin, sanctus

Incipit prima pars summe theologie edita a sancto Thoma de aquino. [Summa theologiae: Pars prima].

Venetis, Antonius de Strata³⁴⁴, 4-12-1484; 2°

k. 216, A₁₀ B₈ a₁₀ b-f₈ g₆ h₈ i-n₆ o-u₈ x-z₆ τ₆ ζ₆ ς₈ aa₆ bb₄.

GW M46461, HC 1444*, BMC V 293, IGI 9575, BAV T-83, IBP 5302, BSB-Ink T-275, ISTC it00200000.

Prow.: 1. Conventus Clari Montis.
2. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu geometrycznego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, fragmenty zapięć [I poł. XVI w.].

Uwagi: inicjały i rubryki czerwone.

Inw. 7403

Lok. XVII D 4/2

255. THOMAS DE AQUINO (PSEUDO)

Sancti Thome de Aquino scripta ad Hanibaldum[m] episcopum[m] super quattuor libros sententiarum. [Scripta ad Hanibaldum episcopum super quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi].

Basileae, Nicolaus Kessler³⁴⁵, 1492; 2°

k. 154, a₈ b-f₆ ff₆ g-p₆ q₈ r₆ A-G₆.

---

³⁴⁴ Venetijs impressa per Antonium de strata de Cremona.

³⁴⁵ In officina Nicolai kessler cuius Basiliensis impressa.

GW M46359, C 579, BMC III 770, IGI VI 4645-A, IBP 5341, BSB-Ink H-5, ISTC it00329000.

Prow.: 1. Pro cella predicatoris in loco posnaniensi.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy prostych wzorów geometrycznych, mosiężne zapięcia [I poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, za kolofonem sygnety impresora, na tylnej wyklejce glosy w j. łac. z kilku rąk [XVI i XVII w.].

Inw. 7318 adl. 2, współopr. z inw. 7317

Lok. XVII A 4/1a

256. THOMAS DE AQUINO (PSEUDO)

Tractatulus sollennis de arte et vero modo predicandi ex diuersis sacrorum doctorum scripturis, et principaliter sacratissimi cristiane ecclesie doctoris Thome de Aquino, ex paruo suo quoda[m] tractatulo recollectus, vbi s[e]c[un]d[u]m modu[m] et formam materie presentis procedit. [De arte praedicandi].

[Nurembergae, Friedrich Creussner, 1477]; 2°

k. 10, [a₁₀].

GW M46075, HC 1358* = H 1359, IGI 9524, BSB-Ink T-300, ISTC it00263000.

Prow.: 1. Inscriptus cathalogo Clari Montis.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ornamentu roślinnego w formie bordiury, w zwierciadle wycisk ślepy ornamentu rombowego, datowana [1514].

Inw. 7401 adl. 3, współopr. z inw. 7399

Lok. XVII D 3/2b

257. THOMAS DE ARGENTINA, augustianin

Acutissimi Thome de Argentina scripta super quattuor libros sententiarum. Terciu[m] scriptu[m] libri sententia[rum] [...]. Ed.: Pallas Spangel. Liber III. [Scripta super quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi. Ed.: Pallas Spangel].

Argentinae, Martinus Flach³⁴⁶, 1490; 2°

k. 74, aa₁₀ bb-dd₆ ee₈ ff₆ gg₈ hh-ll₆.

GW M46615, C 603, BMC I 151, IGI 9631, BAV T-157, IBP 5351, BSB-Ink T-332, ISTC it00343000.

---

³⁴⁶ Per Martinu[m] flach Argentine.

Prow.: 1. P[at]ris Andreae Gołdonowsky [...] nieczytelne [...] S[anctae] Theologiae possessor est Collegij [...] nieczytelne [...].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [pocz. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. pocz. [aa₁₋₇] oraz [cc₆].

Inw. 7404 adl. 1

Lok. XVII D 5

258. THOMAS DE ARGENTINA, augustianin

Acutissimi Thome de Argentina scripta super quattuor libros sententiarum. Quartu[m] scriptu[m] libri sententia[rum] [...]. Ed.: Pallas Spangel. Liber IV. [Scripta super quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi. Ed.: Pallas Spangel].

Argentinae, Martinus Flach³⁴⁷, 1490; 2°

k. 212, AA₈ BB-CC₆ DD₈ EE-FF₆ GG₈ HH-KK₆ LL₈ MM-NN₆ OO₈ PP-QQ₆ RR₈ SS-TT₆ VV₈ XX-YY₆ ZZ₈ AAA-BBB₆ CCC₈ DDD-EEE₆ FFF₈ GGG-III₆.

GW M46615, C 603, BMC I 151, IGI 9631, BAV T-157, IBP 5351, BSB-Ink T-332, ISTC it00343000.

Prow.: 1. Pa[tris] Andreae Gołdonowsky [...] nieczytelne [...] S[anctae] Theologiae possessor est Collegij [...] nieczytelne [...].

Opr.: oryginalna, deska, półskórek brązowy, na przednim licu wycisk ślepy ornamentu roślinnego [pocz. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Defekt: brak k. [LL₁, ZZ₁].

Inw. 7404 adl. 2

Lok. XVII D 5

259. TRITHEMIUS JOANNES, benedyktyn

De laudibus sanctissime matris Anne tractat[us] perquam utilis domi[ni] Joha[n]nis tritemij abatis spanheme[n]sis ordinis diui patris benedicti. [De laudibus sanctissimae Annae].

Lipsiae, Melchior Lotter³⁴⁸, [ca. 1497]; 4°

k. 24, A-D₆.

GW M47544, CIH 3349, BMC I 652, IGI 9714, IBP 5403, BSB-Ink T-451, ISTC it00446000.

³⁴⁷ Per Martinu[m] flach Argentine.

³⁴⁸ Impressum Liptzk per Melchiar Lotter.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa, na przednim licu wycisk ślepy scen biblijnych w formie bordiury, fragmenty mosiężnych klamer [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 315 adl. 6, współopr. z inw. 310

Lok. II F 13/1e

260. VERSORIS JOANNES

Questiones venerabilis m[a]g[ist]ri Joha[n]nis versoris super octo libros Phisicorum Arestotelis cu[m] textu eiusde[m]. [Quaestiones super VIII libros Physicorum Aristotelis (cum textu)].

Coloniae, Henricus Quentell³⁴⁹, 1489; 2°

k. 130, a-d₈ e-f₆ g₈ h-m₆ n₈ o-r₆ s₁₀.

GW M50273, HC 16042*, IGI VI 839-B, IBP 5602, BSB-Ink V-179, ISTC iv00259500.

Prow.: 1. Melchioris Pudlowij.

2. Domus Clari Montis A[nn]o 1627.

Opr.: wtórna, tektura, pergamin koloru naturalnego, destrukc [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, liczne glosy marginalne w j. łac. z kilku rąk [XVI i XVII w.].

Inw. 2612

Lok. VII B 7/7

261. WANN PAULUS

Sermones magistro Pauli Wann de tempore. [Sermones de tempore].

Haguenau, Henricus Gran, pro Joannem Rynman³⁵⁰, 1497; 2°

k. 266, 1₆ 11₆ a-e₈ f₆ g-o₈ p₆ q-r₈ A-B₈ C₆ D-H₈ I₆ K-N₈ O₆ P-Q₈.

GW M51410, HC 16145*, BMC III 685, IGI 10378, IBP 5525, BSB-Ink W-7, ISTC iw00006000.

Prow.: 1. Sum suae supellex conventus sancti Nicolai Wielun[ensis].

2. Conventus Vielunensis S[ancti] Nicolai.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała, wycisk ślepy dekoracji z ornamentem roślinnym i geometrycznym, zachowane fragmenty mosiężnych klamer i zapięć [I poł. XVI w.].

³⁴⁹ Impresse per me Henricum quentel[um] incolam ciuitatis inclite Coloniensis.

³⁵⁰ Expensis prouidi viri Joha[n]nis ry[nman]em [...] impressi in imp[er]iali oppido Hgenaw p[er] Henricum gron.

INDEX INCUNABULORUM BIBLIOTHECAE CLARI MONTIS

Uwagi: inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone, w tekście drobne glosy w j. łac. z wielu rąk [XVI w.].

Defekt: brak rejestru, brak k. pocz. [1₁₋₆, 11₁₋₆, a₁₋₈] i [c₁-d₈] oraz zakończenia [P₈-Q₈].

Inw. 8051

Lok. XVIII E 10

INDEX INCUNABULORUM BIBLIOTHECAE RUPELLAE

262. ANDREAE JOANNES

Super arboribus consanguinitatis affinitatis et cognationis spiritualis.
[Argentinae, Henricus Knoblochzer, ca. 1483]; 2°.

k. 8, [a₈].

GW 1696, C 433 = C 434 = C 436, BMC I 90, IBP 300, ISTC ia00613000.

- Prow.: 1. Sum Domus Rupellae.
2. Sum Domus Rupellae.
3. Sum domus Rupellae.

Opr.: oryginalna, deska, skóra mocno wytarta [I poł. XVII w.].

Uwagi: Inicjały drukowane

Inw. 6

Lok. XIX C 5, adl. 1

263. ANTONINUS FLORENTINUS, dominikanin, abp

Summe Antonini pars secunda. [Summa theologica (Pars II)].

[Basileae, Michael Wenssler], 4-01-1485; 2°.

k. 322, a-d₁₀ e-z₈ τ₈ ζ₈ 7₈ A-L₈ M₁₀ N₈.

GW 2188, HC 1245*, BMC III 728, IGI 692, IBP 420, BSB-Ink A-597,
ISTC ia00874000.

- Prow.: 1. Impressu[m] op[us] A[nn]o 1485. Per annu[m] D[omin]i 1657 fuerit
annos 172.
A[nn]o D[omini] 1485 ad an[n]u[m] 1657 facit an[n]os 172.
2. 1657 Petrus Mucharski[?] ... et Med[ic]ine doctor professor Acad[emie]
Crac[oviensis] [...] nieczytelne [...] Rupelle donat 1658 3 7bris. m[anu]
p[ro]pria
3. Iste liber est fr[at]rum Heremitarum s[an]cti Pauli primi Eremitae
ordinis sub regl[ul]a s[an]cti Augustini ep[iscop]i et doctor[is] eximij
pertinens ad monasterium in Rupella Casimirie Civita[tis] sedem
sa[n]cti Stanislai.

4. Frater Albertus pijnczow[*i*]ens[*is*] ordinis indignus Eremita A[*n*]no
1560. Fr[*ater*] A[*lbertus*].

5. Sum domus Rupellae.

Opr.: po konserwacji, deska, skóra brązowa, kompletne okucia i zapinki [2005].

Uwagi: inicjał wstępny wielobarwny z floraturą, złożony, pozostałe czerwone i niebieskie. Konserwacja pełna [2005].

Inw. 2635

Lok. VIII B 2

264. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Aurelij Augustini Prima Quinquagena. Aurelij Augustini secunda quinquagena.

Aurelij Augustini tertia quinquagena. [Explanatio psalorum].

Basileae, Joannes de Amerbach³⁵¹, 1489; 2°.

k. 566, *a-b*₈ *c*₆ *d*₈ *e*₆ *f*₈ *g*₆ *h*₈ *i*₆ *k*₈ *l*₆ *m*₈ *n*₆ *o*₈ *p*₆ *q*₈ *r*₆ *s*₈ *t-v*₆ *x*₈ *A*₈ *B*₆ *C*₈ *D*₆ *E*₈ *F*₆
*G*₈ *H*₆ *I*₈ *K*₆ *L-M*₈ *N*₆ *O*₈ *P*₆ *Q-R*₈ *S-V*₆ *X*₈ *Y*₆ *Z*₈ *AA-DD*₆ *EE*₈ *1*₈ *2*₆ *3*₈ *4*₆ *5*₈
*6*₆ *7*₈ *8*₆ *9*₈ *10*₆ *11*₈ *12*₆ *13*₈ *14*₆ *15*₈ *16*₆ *17*₈ *18-19*₆ *20*₈ *21-23*₆ *24*₈ *25-27*₆ *28*₈ *a*₈ *b*₈.

GW 2909, HC 1971, BMC III 751, IGI 997, BAV A-540, IBP 645, BSB-Ink A-883, ISTC ia01272000.

Prow.: 1. [...] nieczytelne [...] 1562.

2. Sum domus Rupellae.

3. Sum Domus Rupellae.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa z tłoczeniami w dużej części zniszczona, brak pokrycia grzbietu, zachowane 6 okuć narożników i resztki zapinek [XV w.].

Defekt: brak *k.* [P_{2,5}, 28₇] i zak. [b₈].

Uwagi: inicjały niebieskie i czerwone.

Inw. 16

Lok. I B 3

265. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Opuscula: De doctrina christiana. De natura boni contra Manichaeos. De vera et falsa poenitentia. Speculum. De fide ad Petrum diaconum. Soliloquia Lib. I. 2.

De fuga mulierum. De contemptu mundi. De correptione et gratia. De dogmatibus ecclesiasticis. De disciplina christiana. De cura pro mortuis gerenda.

De conflictu vitiorum et virtutum. De praedestinatione sanctorum. [Opuscula].

[Cracoviae, Casparus Straube, ca. 1475]; 2°.

k. 172, [*a-q*₁₀ *r*₁₂].

351 Consumatu[*m*] Basilee per magistrum Joannem de Amerbach.

GW 2862, C 739, BMC III-806, IBP 616, ISTC ia00121500.

- Prow.: 1. Sum Domus Rupellae.
2. Sum Domus Rupellae.
3. Sum domus Rupellae.

Opr.: oryginalna, deska, skóra mocno wytarta [II poł. XVI w.].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 7

Lok. XIX C 5, adl. 2

266. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Sermones sancti Augustini de tempore. *Acced.*: Annotatio notabiliu[m] sententiaru[m]. [Sermones. With additions by Sebastian Brant. VI) Sermones de tempore].

Basileae, Joannes de Amerbach³⁵², 1495; 2°.

k. 256, A₆ a₈ b₆ c₈ d₆ e₈ f₆ g₈ h₆ i₈ k₆ l-m₈ n₆ o₈ p₆ q₈ r₆ s₈ t₆ v₈ x₆ y₁₂ A₈ B-K₆ A₈ B-C₆ D₈.
GW 2920, H 2008*, BMC III-756, IGI 1030, BAV A-548, IBP 653, BSB-Ink A-892, ISTC ia01308000.

- Prow.: 1. Petrus Orarzewskij.
2. Sum Joannis Hieronymi Sadowskij Art[ium] M[a]g[ist]ri Theol[ogiae] Doctoris Conf[essoris] Ordinarij Bochnensis.
3. Fr[ater] Vincentius Sleszkowski Ord[inis] S[ancti] Pauli Pri[mi] Erem[itae] S[anctae] T[heologie] D[oc]tor Prior Conventui Rupellae Casimirie ad Craco[viam].

Opr.: oryginalna, deska, skóra z tłoczeniami elementów roślinnych i geometrycznych, wytarta, ślady okuć, resztką jednej zapinki [XV w.].

Defekt: brak k. [K]₆ i [A]₁ w *Acced.* (niezadrukowane).

Inw. 1581

Lok. XVIII C 3, adl. 1

267. AUGUSTINUS AURELIUS, sanctus

Sermones sancti Augustini de Sanctis. *Acced.*: Annotatio notabiliu[m] sententiaru[m]. [Sermones. With additions by Sebastian Brant. VII) Sermones de sanctis].

Basileae, Joannes de Amerbach³⁵³, 1495; 2°.

³⁵² Basile[a]e, [p]e[r] magistr[u] Joanne[m] de Amerbach.

³⁵³ Basile[a]e, [p]e[r] magistr[u] Joanne[m] de Amerbach.

k. 44, a₈ b₆ c-d₈ e₆ f₈.

GW 2920, H 2008*, BMC III-756, IGI 1030, BAW A-548, IBP 653, BSB-Ink A-892, ISTC ia01308000.

- Prow.: 1. Petrus Orarzewskij.
 2. Sum Joannis Hieronymi Sadowskij Art[ium] M[a]g[ist]ri Theol[ogiae] Doctoris Conf[essoris] Ordinarij Bochnensis.
 3. Fr[ater] Vincentius Sleszkowski Ord[inis] S[ancti] Pauli Pri[mi] Erem[itae] S[anctae] T[heologie] D[ector] Prior Conventui Rupellae Casimirie ad Craco[viam].

Opr.: oryginalna, deska, skóra z tłoczeniami elementów roślinnych i geometrycznych, wytarta, ślady okuć, resztką jednej zapinki [XV w.].

Defekt: brak k. [f₁].

Inw. 1581

Lok. XVIII C 3, adl. 2

268. BERNARDINUS DE BUSTIS, franciszkanin

Mariale eximi viri Bernardini de busti [...] de singulis festiuitatib[us] beatae v[ir]ginis p[er] modu[m] sermon[um] tracta[n]s, om[n]i theologia copiosum, deniq[ue] vtriusq[ue] iur[is] auctoritatib[us] applicatis: [et] arte humanitatis refertu[m], in omnibus allegatio[n]ibus promptissim[us]. [Mariale. Officium et missa Immaculatae Conceptionis BMV. Ed.: Bernardinus de Busti. Add.: Domenico Ponzoni].

Argentinae, Martinus Flach³⁵⁴, 15-08-1498; 2°.

k. 378, A₈ B₆ a-d₈ e₆ f₈ g₆ h₈ i-l₆ m₈ n-p₆ q₈ r₆ s₈ t₆ v₈ x₆ y₈ z₆ aa₈ bb₆ cc₈ dd₆ ee₈ ff₆ gg₈ hh₆ ii₈ kk₆ ll₈ mm₆ nn₈ oo₆ pp₈ qq-rr₆ ss₈ tt₆ vv₈ xx₆ yy₈ zz₆ AA-FF₆ GG₈.

GW 5806, HC 4162*, BMC I 155, IGI 2284, BAV B-572, IBP 1346, BSB-Ink B-1017, ISTC ib01335000.

- Prow.: 1. Sum domus Rupellae eid a F[ratre] Martino Mleczyinis datus.

Opr.: zachowana przednia okładka, deska, skóra z tłoczeniami, resztki zapinek [I poł. XVI w.].

Defekt: brak zak. k. [CC_{1-2,5-6}-GG₈] i tylnej okładki.

Inw. 1288

Lok. XII B 5

³⁵⁴ Impressum Argentine p[er] Martinum flach inibi conciuem.

269. BIBLIA LATINA

Biblia. Cum additione Menardi monachi. [Biblia latina. With additions by Menardus Monachus].

Nurembergae, Antonius Koberger³⁵⁵, 14-04-1478; 2°.

k. 468, [a₁₂ b-y₁₀ z₆ A₆ B-N₁₀ O-P₆ Q-S₁₀ T-V₈ X-Z₁₀ aa-bb₁₀ cc₆].

GW 4232, HC 3068*, BMC II 415, IGI 1655, BAV B-241, IBP 1004, BSB-Ink B-429, ISTC ib00557000.

Prow.: 1. Haec Sacra Biblia ab suam venerandam Antiquitatem recommendantur sinulariter custodiensa, quia sunt impressa ante Lutherii Apostasiam annis triginta novem videlicet 1478 ut patet sub Finem Apocalipsis. Sunt autem Bibliothecae Conventus Rupellani Casimiriariae ad Cracoviam siti.

Opr.: oryginalna, zachowana tylna okładka, deska, skóra brązowa z tłoczeniami elementów geometrycznych, zniszczona, resztki zapinek i ślady okuć [XV w.].

Uwagi: inicjały wstępne do poszczególnych ksiąg biblijnych dwubarwne niebieskie i czerwone z floraturą, pozostałe czerwone i niebieskie.

Defekt: brak przedniej okładki, brak (wycięte) 129 k. pocz. [a₁-m₇] oraz k. [aa₆, cc₆].

Inw. 1

Lok. I A 1

270. BIBLIA LATINA

Biblia. Cum additione Menardi monachi. [Biblia latina. With additions by Menardus Monachus].

Nurembergae, Antonius Koberger³⁵⁶, 10-11-1478; 2°.

k. 468, [a₁₂ b-y₁₀ z₆ A₆ B-N₁₀ O-P₆ Q-S₁₀ T-V₈ X-Z₁₀ aa-bb₁₀ cc₆].

GW 4234, HC 3069*, BMC II 416, IGI 1656, BAV B-243, IBP 1005, BSB-Ink B-431, ISTC ib00559000.

Prow.: 1. Conventus Rupellani.

Opr.: oryginalna, pergamin z tłoczeniami, zniszczony [XVI w.].

Defekt: brak k. tyt. [a₁] oraz k. [a₃-a₈, a₁₀-c₁, h₅-k₉, B₈₋₉, C_{2, 9}, cc₂₋₆].

Uwagi: inicjały wstępne do poszczególnych ksiąg trójbarwne niebieskie, czerwone i zielone z floraturą, pozostałe czerwone i niebieskie.

Inw. 2

Lok. I A 2

³⁵⁵ In oppido Nurnbergen[sis] per Antoniu[m] Coburger.

³⁵⁶ In oppido Nurnbergen[sis] per Antoniu[m] Coburger.

271. BIBLIA LATINA

Biblia. [Biblia latina].

[Coloniae, Nicolaus Götz, ca. 1478-1480]; 2°.

k.658, [a-m₁₀ n-o₈ p-v₁₀ x₈ y-z₁₀ A-D₁₀ E₈ F₁₀ G₈ H₆ I₈ K-L₁₀ M-N₆ O-R₁₀ S₆ T-Z₁₀ aa₁₀ bb₈ cc₁₀ dd₈ ee-ff₁₀ gg₈ hh-rr₁₀ ss₈ tt-xx₁₀ yy-zz₈ AA₈].

GW 4235 HC 3042*, BMC I 239, BAV B-239, BSB-Ink B-432, ISTC ib00560000.

Prow.: brak.

Opr.: brak.

Defekt: brak okładek, brak k. nlb. [a¹-O³, ee¹⁻¹⁰, gg^{1-i¹⁰}, yy^{2-zz⁶}, AA⁵⁻⁸].

Uwagi: puste miejsca na inicjały.

Inw. 32

Lok. I C 4

272. BONAVENTURA (PSEUDO), sanctus

Sermones de tempore et de sanctis ac in co[m]mune sanctoru[m] reuerendis-
simi cardinalis Bonauentura nuncupati. [Sermones de tempore et de sanctis].

[Ulmiae], Joannes Zainer³⁵⁷, 1481; 2°.

k. 428, [a-z₈ A-N₈ a-p₈ q-r₁₀].

GW 4812, H 3513*, BMC II 527, IGI 1940, IBP 1165, BSB-Ink S-361, ISTC ib00949000.

Prow.: 1. Sum Domus Rupellae.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa z tłoczeniami, mocno zniszczona, resztki zapinek, naklejka na grzbiecie z napisem: *Sermones de tempore S. Bonauenturae* [I poł. XVI w.].

Defekt: dół pierwszej k. rejestru odcięty poniżej tekstu.

Uwagi: inicjały niebieskie i czerwone

Inw. 1258

Lok. XI B 5

273. DURANDUS GUILLELMUS, bp

Rationale diuinoru[m] officiorum.

[Argentinae, R-Typographus = Adolphus Rusch, ca. 1470]; 2°.

k. 227, [a-c₁₀ d₈ e-g₁₀ h₈ i-l₁₀ m₈ n-p₁₀ q₉ r-t₁₀ v₈ x-y₁₀ z₈ τ₈].

GW 9102, H 6461*, BMC I 60, IGI 3615, BAV D-182, IBP 2011, BSB-Ink D-327, ISTC id00405000.

---

³⁵⁷ Impressum per Johannem Zainer.

Prow.: 1. Laurentij Toporskj [...] nieczytelne [...] Loco sacro [...] nieczytelne
[...] gr[ossis] 80.

2. Sum domus Rupellae.

Opr.: po konserwacji, deska, skóra brązowa z tłoczeniami, zapinki [2005].

Uwagi: inicjały wstępne do poszczególnych części dwubarwne niebieskie i czerwone z floraturą, pozostałe czerwone i niebieskie. Konserwacja pełna [2005].

Inw. 2645

Lok. VIII B 1

274. DURANDUS GUILLELMUS, bp

Rationale diuinor[um] officiorum guilhelmi minatensis ecclesie episcopi. [Rationale divinorum officiorum].

Argentinae, [Typographus Jordani = Georgius Husner]³⁵⁸, 1-09-1488; 2°.

k. 264, [a-b₈ c₆ d₈ e₆f₈ g₆ h₈ i-k₆ l₈ m₆ n⁸ o₆ p₈ q₆ r₈ s₆ t₈ v₆ x-z₆ A-H₆ I₈ K₆ L₈ M₆ N₈ O₆ P-Q₈].

GW 9135, H 6494, BMC I 138, IBP 2028, BSB-Ink D-352, ISTC idoo434000.

Prow.: brak.

Opr.: po konserwacji, deska, skóra brązowa z tłoczeniami elementów geometrycznych [2005].

Defekt: brak k. [a₁] oraz k. [d₁₋₅] = [CLXXIII–CLXXVII].

Uwagi: k. 173–177 wstawione niezadrukowane, inicjały niebieskie i czerwone.

Na przedniej wyklejce obszerna glosa w jęz. łac. z jednej ręki [I poł. XVI w.]. Pełna konserwacja [2005].

Inw. 1324

Lok. XIII C 8

275. GRATIANUS, kameduła

Decreta pat[rum] siue co[n]cordia discordantiu[m] canonum Gratiani auctoris siue co[m]pilatoris: cu[m] apparatibus Johannis ac additionib[us] Bartholomei brixienensis. [Decretum. Comm.: Bartholomaeus Brixienensis and Johannes Teutonicus (Semeca)].

Nurembergae, Antonius Koberger³⁵⁹, 30-11-1493; 2°.

k. 410, a-r₁₀ s₁₂ t-z₁₀ τ₁₀ A-D₁₀ E₆ F₈ G₁₀ H₈ I-M₁₀ N₈ O₁₀ P₈ Q-S₁₀.

GW 11379, HC 7913*, BMC II 437, IGI 4412, IBP 2464, BSB-Ink G-281, ISTC igoo386000.

³⁵⁸ Impressum Arge[n]tine.

³⁵⁹ Impe[n]sis Antonii Koberger Nure[n]berge feliciter est [c]o[n]su[m]atus.

- Prow.: 1. Anno Domini 1612 die ultima Martij. Liber hic m[*ih*]i D[*omin*]o Jacobo Maniecki Draskowic Krzyworzecen[*si*] Orauouiens[*i*] Parocho et Decano Rurali Wielun[*si*] per V[*enerabilem*] D[*ominum*] Joannem Łochynski, salarij loco, quod V[*enerabilem*] olim D[*omin*]am Lucia parente Krzyworzecij, sepeliuerim, in funere p[*er*]ducauerim, ac datus est.
2. Inscriptus Cathalogo librorum V[*ene*]rabilis D[*omini*] Jacobi Maniecki Drascovic Krzyworzecensi, Orauiens[*is*] Parochi, et Decani Ruralis Wielun[*ensi*] et ultime Die Martij A[*nn*]o 1612 m[*anu*] p[*ropria*].
3. QVAERIS CVR CRESCANT NVMEROSA VOLUMINA LEGUM EST RATIO CRESCIT MAGNUS IN ORBE DOL[*US*] MDCXII AETAT AN[*N*]O XXXI PRESBYTERATUS VII. M[*aniecki*] I[*acobus*] D[*rascowic*] K[*rzyworzeczensis*] O[*rauiensis*] P[*lebanus*] 1612.
4. Conventus Wielunensis S[*ancti*] Nicolai.

Opr.: wtórna, tektura, skóra brązowa [II poł. XVIII w.].

Uwagi: inicjał wprowadzający wielobarwny ze złoceniami, druk dwubarwny czarno-czerwony.

Inw. 1408

Lok. XIV A 8

276. LUCANUS MARCUS ANNAEUS

Pharsalia. Lucanus cum Duobus Commentis. Ioannis Sulpitii Verulani et Omniboni Vincentini. [Pharsalia. Comm.: Omnibonus Leonicensus and Johannes Sulpitius Verulanus. Rev: Johannes Taberius].

Mediolani, Leonardus Pachel³⁶⁰, 4-05-1499; 2°.

k. 218, aa₄ a-z₈ 8₈ 8₈ R₈ A₆.

GW M18842, H 10243, IGI 5824, BAV L-146, ISTC il00308000.

Prow.: 1. A. Skroszewski.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa tłoczona, ze złoceniami, wytarta, wytłoczone tytuł i autor, do oprawy wykorzystany zapisany pergamin, resztki zapinek [I poł. XVII w.].

Inw. 1104, współopr. z inw. 1102

Lok. IX B 3, adl. 2

---

³⁶⁰ Impressum Mediolani, per magistrum Leonardu[m] pachel.

277. PARATUS

Sermones Parati de tempore et de sanctis. [Sermones „Parati” de tempore et de sanctis].

Nurembergae, Antonius Koberger³⁶¹, 23-12-1493; 4°.

k. 186, a₄ b-d₈ e₆ f-z₈ τ₈.

GW M29374, H 12412*, IGI 7222, IBP 4157, BSB-Ink S-319, ISTC ip00103000.

Prow.: brak.

Opr.: brak.

Defekt: brak k. [a₁-b₈] i zakończenia k. x₂₋₇, y₂₋₈.

Inw. 1199

Lok. XV C 8

278. PELBARTUS DE THEMESVAR, franciszkanin

Sermones pomerii fratris Pelbarti de Themesuar diui ordinis sancti Fra[n]cisci de tempore. Pars aestiualis. [Sermones Pomerii de tempore].

Haguenau, Henricus Gran pro Joannem Rynman³⁶², 27-07-1498; 4°.

k. 166, i₆ a-v₈.

GW M30552, HC 12551*, BMC III 686, IBP 4220, BSB-Ink P-130, ISTC ip00254000.

Prow.: 1. Conventus Rupellani aedes D[ivi] Stanislai.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała z tłoczeniami elementów geometrycznych, zachowane 6 z 10 guzów, ślad zapinki [I poł. XVI w.].

Defekt: brak k. [a₁-a₈].

Uwagi: puste miejsca na inicjały, na tylnej wyklejce rękop. rysunek sfer niebieskich.

Inw. 444

Lok. IV D 5, adl. 1

279. PELBARTUS DE THEMESVAR, franciszkanin

Pars estiuialis sermonu[m] Pomerii de s[an]ctis. [Sermones Pomerii de sanctis].

Haguenau, Henricus Gran pro Johannem Rynman³⁶³, 20-02-1499; 4°.

k. 280, [1] i₇ A-C₈ D₆ E-Z₈ AA-GG₈ HH₁₀ II-LL₈.

³⁶¹ p[er] Antoniu[m] koberger Nurnberge.

³⁶² Impressi [...] p[er] industriu[m] Henricu[m] Gran in imp[er]iali oppido Hagenuw, expe[n]-sis ac sumptibus p[ro]uidi Johannis ryman.

³⁶³ Impressi [...] p[er] industrium Henricu[m] Gran in imperiali oppido Hagenaw, expensis ac sumptibus p[ro]uidi Joha[n]nis rymman.

GW M30532, HC 12555*, BMC III 686, IGI 7389, IBP 4422, BSB-Ink P-127, ISTC ip00250000.

Prow.: 1. Conventus Rupellani aedes D[ivi] Stanislai.

Opr.: oryginalna, deska, skóra biała z tłoczeniami elementów geometrycznych, zachowane 6 z 10 guzów, ślad zapinki [I poł. XVI w.].

Defekt: brak zak. k. [LL₁₋₈].

Uwagi: na tylnej wyklejce odręczny rysunek sfer niebieskich.

Inw. 445, współopr. z inw. 444

Lok. IV D 5, adl. 2

280. SENECA LUCIUS ANNAEUS

Tragoediae. Cum commentis Gelli Bernardini Marmitae et Danielis Caietani. [Tragoediae. Comm.: Gellius Bernardinus Marmita and Daniel Caietanus. Prelim: D. Caietanus: Apologia ad Leonardum Mocenigum. Polydorus Cabaliatus: Carmen in defensionem Danielis Caietani. G.B. Marmita: Epistolae Guillelmo de Rupeforti].

Venetiis, Matheus Capcasa³⁶⁴, 18-07-1493; 2°.

k. 150, A₄ a-b₈ c₆ d-z₆ E₄.

GW M41444, HC 14668, BMC V 484, IGI 8909, BAV S-168, IBP 4993, BSB-Ink S-273, ISTC is00437000.

Prow.: 1. A. Skroszewski.

Opr.: oryginalna, deska, skóra brązowa tłoczona, ze złoceniami, wytarta, wytłoczone tytuł i autor, do oprawy wykorzystany zapisany pergamin, resztki zapinek [II poł. XVI w.].

Uwagi: rękop. z jednej ręki glosy na marginesach i tłumaczenia interlinearne.

Inw. 1102

Lok. IX B 3, adl. 1

281. VERSORIS JOANNES

Questiones subtilissime in via sancti Thome magistri Joha[n]nis v[er]soris sup[er] libros de celo et mundo Aristotelis cum textu eiusde[m] circa singulas questiones sollerter inserto. Pars I. [Quaestiones super libros Aristotelis].

[Coloniae, Henricus Quentell, ca.1493]; 2°.

k. 42, [1] a₅ b-g₆.

GW M50230, H 16048(1), BAV V-109, IBP 5588(1), BSB-Ink V-163(1), ISTC iv00254000.

---

³⁶⁴ Venetiis, per Matheu[m] Capcasam parmensem.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, zachowana tylna okładka, deska, skóra z tłoczeniami, zachowana jedna zapinka [I poł. XVI w.].

Defekt: brak k. pocz. [a₁-a₆].

Uwagi: Na marginesie glosy rękop.

Inw. 1500

Lok. XV C 8/2, adl. 1

282. VERSORIS JOANNES

Questio[n]es magistri Joh[n]nis versoris super libros de generatione [et] corruptione cu[m] textu Aristotelis. *Acced.*: Metheorum libri quattuor. Pars III. [Quaestiones super libros Aristotelis].

[Coloniae, Henricus Quentell], 6-08-1493; 2°.

k. 66, [1] Aa₅ Bb-Ll₆

GW M50236, H 16048(3), IBP 5588(3), BAV V-109, BSB-Ink V-163(3), ISTC iv00254000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, zachowana tylna okładka, deska, skóra z tłoczeniami, zachowana jedna zapinka [I poł. XVI w.].

Uwagi: Na marginesie glosy rękop.

Inw. 1501, współopr. z inw. 1500

Lok. XV C 8/2, adl. 2

283. VERSORIS JOANNES

Questiones versoris super parua naturalia cum textu Aristotelis. *Acced.*: Tractatus p[er]pendiosus sancti Thome de ente et essentia seu de quidditatib[us] rer[um] intitulatus recolligens vberiores flores metaphisice a philosophis hinc inde spartim plantatos. Pars II. [Quaestiones super libros Aristotelis].

[Coloniae, Henricus Quentell, ca.1493]; 2°.

k. 72, [1] A₅ B-D₆ E₄ F-L₆ M₄.

GW M50262, H 16048(2), IBP 5588(2), BAV V-109, BSB-Ink V-163(2), ISTC iv00254000.

Prow.: brak.

Opr.: oryginalna, zachowana tylna okładka, deska, skóra z tłoczeniami, zachowana jedna zapinka [I poł. XVI w.].

Inw. 1502, współopr. z inw. 1500

Lok. XV C 8/2, adl. 3

INDEKS TOPO-TYPOGRAFICZNY INKUNABUŁÓW

* – gwiazdką oznaczone zostały pozycje niesygnowane nazwiskiem impresora

AUGSBURG

Erhardus Ratdolt

3-06-1488 Joannes de Thurocz: Chronica Hungarorum. 4° 167

Antonius Sorg

1476 Ambrosius Mediolanensis: Expositio seu explanatio in corpus euangelij sancti Luce evangeliste. 2° 11

BAZYLEA

Joannes de Amerbach

[non post 1484] * Joannes de Bromyard: Summa praedicatorum. Pars I. 2° 147

[non post 1484] * Joannes de Bromyard: Summa praedicatorum. Pars II. 2° 148

[non ante 1485] * Herolt Joannes: Liber Discipuli de eruditio[ne] Christi-fidelium. 2° 121, 122

1489 Augustinus Aurelius: Prima Quinquagena. Secunda quinquagena. Tertia quinquagena. 2° 264

[14]93 Augustinus Aurelius: Liber Epistolarum. 2° 30

[non post 1495] Joannes (Heynlin) De Lapide: Libri artis logice Porphyrij et Aristotelis cum explanatio 2 154, 155

1495 Augustinus Aurelius: Sermones de tempore. 2° 266

1495 Augustinus Aurelius: Sermones de Sanctis. 2° 267

1497 Augustinus Aurelius: Prima quinquagena. Secunda. Tertia quinquagena. 2 31

Joannes Froben

27-06-1491 Biblia integra, summata distincta super[er]eme[n]data vtriusque testame[n]ti [con]corda[n]tibus illustrata. 8° 49

Joannes de Amerbach i Joannes Froben

1-07-1500 Gratianus: Decretum Gratiani. Cum apparatu Joannis Semecae et Bartholomaei Brixiensis. 4° 96

Michael Furter

15-02-1496	* Gregorius I Magnus: Pastoralē. 4°	102
13-03-1496	* Gregorius I Magnus: Expositio super Cantica canticorum. 4°	97
1496	* Gregorius I Magnus: Expositio super Ezechielem in omelias. 4°	100
1496	Gregorius I Magnus: Liber dialogorum. 4°	98

Nicolaus Kessler

28-02-1486	Petrus Lombardus: Textus Sententia[rum]. 2°	217
[1486]	* Breuiarium [secundu]m co[n]suetudinē fratrum heremita[rum] Sancti pauli primi heremite Regula[m] beati Augustini ep[iscop]i. 8°	59
20-01-1487	Sermones Meffreth, al[ia]s [H]ortulus regine de tempore. Pars hyemalis. 2°	187
20-01-1487	Sermones Meffreth al[ia]s [H]ortulus regine. Pars estiuālis. 2°	188
20-01-1487	Sermones Meffreth al[ia]s [H]ortulus regine de Sanctis. 2°	189
29-11-1489	Petrus Lombardus: Textus Sententiarum cum conclusionibus [Henrici Gorichem] ac titulis questionu[m] sancti Thome Articulis q[ue] Parisien[sis] et in quibus m[a]g[iste]r co[m]mun[ite]r non tenet[ur]. 2°	218
1492	Thomas de Aquino (Pseudo): Scripta ad Hanibaldum episcopu[m] super quattuor libros sententiarum. 2°	255
1496	Gregorius I Magnus: Moralia in Job]. Moralia sancti Gregorij. 2°	101
1497	Hieronimus Sophronius Eusebius: Liber Epistolarum sancti Hieronymi, pars prima. 2°	128
1497	Hieronimus Sophronius Eusebius: Epistolarum sancti Hieronymi pars secunda. 2°	129
1497	Hieronimus Sophronius Eusebius: Epistolarum sancti Hieronymi pars tertia. 2°	130

Michael Wenssler

31-05-1476	Justinianus: Institutiones. 2°	176
4-01-1485	Antoninus Florentinus: Summe Antonini pars secunda. 2°	263
[ca. 1485]	* Hugo De Prato Florido: Sermones de tempore. 2°	133
1-09-1486	Gratianus: Decretum. 2°	95
1486	Bonifacius VIII: Sextus Decretalium. 2°	56
1486	Clemens V: Constitutiones. 2°	69
1486	Gregorius IX: Compilatio decretalium. 2°	104
1486	Justinianus: Institutiones. 2°	177
[non post 25-05-1490]	* Joannes de Magistris: Questiones sup[er] totu[m] cursu[m] logice. 4°	156

[non post 25-05-1490]	* Joannes de Magistris: Questio[n]es perutiles sup[er] tota phi- losophia naturali [...] cu[m] explanatio[n]e textus Aristotelis [secundu]m mente[m] doctoris subtilis Scoti. 4°	159
1-03-1491	* Armandus de Bellovisu: Declaratione difficiliu[m] termino- ru[m] tam Theologie q[uam] Philosophie ac Logice. 8°	27

BOLONIA
Franciscus de Benedictis

6-11-1495	Bossus Matthaesus: De institvendo sapientia animo. Cum addi- tione Marcii Antonii Adlegati. 4°	57, 58

BRESCIA
Boninus de Boninis

30-04-1482	Odonis Geraldus Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.: [Expo- sitió in Aristotelis Ethicam]. Incipit scriptum super libru[m] ethicoru[m] editum a fratre Geraldo odonis. 2°	207

BRNO
Matthias Preinlein i Conradus Stahel

[ca. 1495]	* Missale Fratrum Heremitarium Ordinis divi Pauli primi here- mitae. 2°	195

DEVENTER
Richardus Paffraet

[ca. 1477]	* Conradus de Brundelsheim: Sermones de sanctis. 2°	70

FRYBURG BRYZGOWIJSKI
Kilian Fischer

[non post 1491]	* Ephrem Syrus: Libri De: Compunctione cordis, Judicio dei & Resurre[cti]one, Beatitudine Anime, Penitentia, Luctamine spirituali, Die judicij. 2°	80
[non post 1493]	* Guillermus Alvernus: Rhetorica diuina de oratione. 2°	112

HAGUENAU
Henricus Gran

1497	Wann Paulus: Sermones magistro Pauli Wann de tempore. 2°	261
27-07-1498	Pelbartus de Themesvar: Sermones de tempore. Pars aestiu- lis. 4°	278

20-02-1499 Pelbartus de Themesvar: Pars estialis sermonu[m] Pomerii de s[an]ctis. 4° 279

HEIDELBERG

Fridericus Misch

[ca. 1490] * Joannes de Magistris: Dicta circa sum[m]ulas magistri pe[tri] his[pani], introductoria in doctrina[m] doctoris subtilis. 2° 164

KOLONIA

Nicolaus Götz

[ca. 1478–1480] * Biblia. 2° 271

Joannes Koelhoff – senior

[ca. 1478] Contractus Joannes: Sermones de Tempore et Sanctis per totu[m] annum. 2° 71

[ca. 1478] Contractus Joannes: Sermones de sanctis per totu[m] annum. 2° 72

[ca. 1478] Contractus Joannes: Sermones de com[m]un[e] sanctorum utilissimo cu[m] aliquod sermonibus de beata virgine. 2° 73

Joannes Landen

9-03-1496 Henricus de Vrimaria: Preceptorium Nicolai de Lira ordinis seraphici Francisci siue expositio tripharia brevis et vtilis in decalogu[m] legis diuine. 8° 117

Henricus Quentell

1479 Guillelmus Peraldus: Summa de virtutibus. 2° 115

[ca. 1487] * Joannes de Garlandia: Verba deponentialia. 4° 151

23-03-1489 * Guillelmus Peraldus: Aesopus moralisatus cum bono co[m]mento: Grecia disciplina[rum] mater. 4° 114

1489 Versoris Joannes: Questiones super octo libros Phisicorum Arestotelis cu[m] textu eiusde[m]. 2° 260

6-08-1493 * Versoris Joannes: Questio[n]es super libros de generatione [et] corruptione cu[m] textu Aristotelis. 2° 282

[ca. 1493] * Versoris Joannes: Questiones subtilissime in via sancti Thome sup[er] libros de celo et mundo Aristotelis cum textu eiusde[m] circa singulas questions sollerter inserto. 2° 281

[ca. 1493] * Versoris Joannes: Questiones super parua naturalia cum textu Aristotelis. 2° 283

25-01-1495 Adam Magister: Su[m]mula clarissimi iurisco[n]sultissimi q[ue] viri Raymu[n]di breuissimi [com]pendio sacrame[n]toru[m] alta co[m]plectans misteria. 4° 1

[ca. 1500]	Joannes de Garlandia: Composita verboru[m]. 4°	149
[ca. 1495–1500]	* Remigius Autissidorensis (Pseudo): Dominus que pars, cum vigintiquatuor regulis co[n]griutatum. 4°	239
Arnoldus Therhoernen		
1473	Petrarca Franciscus: Bucolicum carmen. 2°	214
Bartholomaeus de Unckel		
9-12-1475	* Gregorius I Magnus: Omelie super euangeliis. 2°	99

KRAKÓW

Casparus Straube

[ca. 1475]	* Augustinus Aurelius: Opuscula: De doctrina christiana. De natura boni contra Manichaeos. De vera et falsa poenitentia. Speculum. De fide ad Petrum diaconum. Soliloquia Lib. I. 2. De fuga mulierum. De contemptu mundi. De correptione et gratia. De dogmatibus ecclesiasticis. De disciplina christiana. De cura pro mortuis gerenda. De conflictu vitiorum et virtutum. De praedestinatione sanctorum. 2°	265
------------	--	-----

LIPSK

Gregorius Böttiger

5-10-1493	Bartolus de Saxoferrato: Infrascripti utiles et solaciosi tractatuli [...] hic continent. 4°	38
1494	Joannes de Breitenbach: Utilis tractatus de Successionibus. 4°	146
[ca. 1495]	* Balthasar de Porta: Canon sacratissime misse vna cum expositione eiusdem. 4°	35

Arnoldus de Colonia

[ca. 1492]	Joannes (Heynlin) de Lapide: Resolutorium dubio[rum] circa celebrationem missa[rum] occurrentium. 4°	152
18-07-1493	Petrarca Franciscus: Ars puncta[n]di. 4°	213
[ca. 1493]	Guillelmus Saphonensis: Pervtilis epistolandi modus ad co[n]fratrem no[m]i[n]e Joha[n]nes permittit[ue] vin[um] ad illumip[su]m epistola[m]. 4°	116

Conradus Kachelofen

[1489–1490]	* Aristoteles (Pseudo): Problemata. Incipit: <i>Omnes homines</i> . 4°	26
[ca. 1490]	* Albertus Magnus (Pseudo): De secretis mulierum et virorum. 4°	5, 6
[ca. 1492]	* Stella Clericorum cuilibet clerico summe necessaria. 4°	250
1494	* Balthasar de Porta: Exposito mysteriorum missae christi passione[m] deuotissime figurantiu[m]. 4°	36
1497	Lochmaier Michael: Parochiale curatorum. 4°	180

[14]98	Seneca Lucius Annaeus: Liber de mu[n]di gubernatio[n]e diuina prouidencia. Et qualiter m[u]lta mala bonis viris accidu[n]t. 4°	248
Martinus Landsberg		
[1495]	* Joannes de Nova Domo: Tractatus de complexionibus. 4°	165
[ca. 1495]	* Astesanus de Ast: Textus canon[um] penitencionalium: cunctis curam animaru[m] habentib[us] multum salubris atq[ue] perutilis de verbo ad verbum pene. 4°	28
Melchior Lotter – senior		
[ca. 1497]	Trithemius Joannes: De laudibus sanctissime matris Anne tractat[us] perquam utilis domi[ni]. 4°	259
10-05-1499	Joannes (Heynlin) de Lapide: Resolutoriu[m] dubioru[m] circa celebrationem missarum occurrentium. 4°	153
Melchior Lotter i Conradus Kachelofen		
1496	Hund Magnus: Exposito Donati secu[n]dum via[m] doctoris sancti, perutilis Baccalaria[n]dis. Etiam quibuscu[m]q[ue] alijs scholaribus valentivus scire donatum. 4°	136
Wolfgangus Stöckel		
[ca. 1495–1500]	* Paulus Diaconus: Carmen saphicum et adonicum de sancto Johanne Baptista. 4°	211
1500	Glogoviensis Joannes: Exercitium super o[mn]es tractatus paruorum logicaliu[m] Petri Hispani. 4°	92, 93
1500	Petrus Hispanus (Joannes XXI): De syncategorematis. 4°	215, 216
LOWANIUM		
Joannes de Padeborn		
18-09-1488	Augustinus Aurelius: De ciuitate Dei. 2°	29
MEDIOLAN		
Leonardus Pachel		
4-05-1499	Lucanus Marcus Annaeus: Pharsalia. 2°	276
MOGUNCJA		
Petrus Schöffner		
[1475]	* Antoninus Florentinus: Tractatus de instructio[n]e seu directio[n]e simplici[u]m [con]fessoru[m]. „Defeceru[n]t scruta[n]tes scrutinio”. 4°	16
[ca. 1490]	* Manuale parochialiu[m] sacerdotu[m]. 4°	184

NORYMBERGA

Friedrich Creussner

- [1477] * Thomas de Aquino (Pseudo): Tractatulus sollennis de arte et vero modo predicandi ex diuersis sacrorum doctorum scripturis, et principaliter sacratissimi cristiane ecclesie doctoris Thome de Aquino, ex paruo suo quoda[m] tractatulo recollectus, vbi s[e]c[un]d[u]m modu[m] et formam materie presentis procedit. 2° 256

Casparus Hochfeder

- 27-03-1491 Anselmus Cantauriensis: Opera et tractatus. 2° 15
19-03-1498 Samuel Marochitanus: [Epistola contra Iudaeorum errores]. Epistola Rabbi Samuelis Israhelite missa ad Rabbi Ysaac magistr[u]m synagoge in subiulmeta ciuitate regis Morocho- rum. 4° 243

Antonius Koberger – senior

- 10-10-1477 Antoninus Florentinus: Secunda p[ar]s su[m]me [...] incipit. 2° 19
26-01-1478 Antoninus Florentinus: Incipit tertia pars Summe. 2° 20
14-04-1478 Biblia. 2°. 269
7-05-1478 Hieronymus Sophronius Eusebius (Pseudo): Vite patrum sanctorum [...] Vitas patrum appellatu[m]. 2° 131
17-10-1478 Antoninus Florentinus: Prima p[ar]s summe. 2° 18
10-11-1478 Biblia. 2° 270
20-12-1478 Ludolphus de Saxonia: Vita Christi. Pars I. 2° 181
20-12-1478 Ludolphus de Saxonia: Vita Christi. Pars II. 2° 182
27-02-1479 Gritsch Conradus: Quadragesimale per totu[m] t[em]p[or]is anni spatium. 2° 106
29-04-1479 Antoninus Florentinus: Incipit quarta pars Su[m]me [...]. 2° 21
6-08-1479 Biblia latina cum canonibus Evangelistarumque concordantiis Menardi monachi. 2° 43, 44
12-03-1481 Henricus de Herpf, Speculum aureum 10. Decalogi Praeceptorum. 2° 118, 119
4-09-1481 Jodocus Erfordensis: Vocabularius iuris utriusq[ue]. 2° 174
16-09-1481 Pius II: Epistolae familiares. 2° 235
3-12-1487 Biblia, cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S[ancti] Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering. Pars II: Liber Neemie – Liber Ecclesiasticus. 2° 48
4-02-1489 Berchorius Petrus: Repertoriu[m] morale p[er]utile predicatoribus[us] Dictionarius appellatu[m]. Secunda pars dictionarij. 2° 39

[post 2-03-1491]	Petrus Lombardus: Celebratissimi patris domini Bonaue[n]- ture ordinis Mino[rum] [...] prologus in primu[m] libru[m] Sententia[rum]. 2°	219
[post 2-03-1491]	Petrus Lombardus: Celebratissimi patris domini Bonauentu- re [...] p[er]lustratio in archana tercij libri S[e]n[tent]ia[rum]. 2°	220
28-06-1492	* Ferrerius Vincentius: Sermones [...] De sanctis. 2°	87
1492	* Ferrerius Vincentius: Sermones [...] de tempore. Pars hijema- lis. 2°	82
1492	* Gerson Joannes: Tractat[us] de ymitat[i]o[n]e x[rist]i. Cum tractatulo de meditatione cordis. 8°	91
12-07-1493	Schedel Hartmann: Liber cronicarum, cu[m] figuris et ijma- gi[ni]bus ab inicio m[un]di. 2°	245, 246
30-11-1493	Gratianus: Decreta pat[rum] siue co[n]cordia discordantiu[m] canonum [...] auctoris siue co[m]pilatoris. 2°	275
23-12-1493	Paratus: Sermones [...] de tempore et de sanctis. 4°	277
17-03-1496	Institoris Henricus, Sprenger Jacobus: Malleus malefica- ru[m]. 4°	138
1496	Petrus de Palude (Pseudo): Sermones thesauri noui de tempo- re. 2°	225
1496	Petrus de Palude (Pseudo): Sermones quadragesimales The- sauri noui. 2°	228
1496	Petrus de Palude (Pseudo): Sermones thesauri noui de san- ctis. 2°	233
6-03-1498	Ludovicus de Pruthen: Trilogium anime non solum religio- sis veru[m]etia[m] secularibus predicatoribus co[n]fessoribus contemplantibus et studentibus lume[n] intellectus et ardo- rem affectus amministrans. 4°	183
1500	Petrus Lombardus: Tercia pars huius op[er]is videlicet Ter- ci[um] sententiarum cu[m] disputatis sancti Bonauenture. 2°	221
1500	Petrus Lombardus: Quarta pars huius operis sc[ilicet] quarti Sententiarum cum disputatis s[an]cti Bonauenture. 2°	222
Gregorius Stuchs, 77		
28-09-1491	Ordo psalterij [secundu]m more[m] et co[n]suetudine[m] roma- ne curie. 8°	206

PARMA

Angelus Ugoletus

1-08-1493	Cataneus Joannes Lucidus: Orationes variae. 4°	63
-----------	--	----

PARYŻ

Petrus Levet

- 8-11-1493 * Gerson Joannes: De vita, egretudine et morte animae spirituali lectiones sex. 8° 90

REGGIO EMILIA

Franciscus de Mazalibus, 11

- 22-10-1494 Appianus Alexandrinus: De bellis civilibus. Pars II: Illyrica et Celticorum epitomen. 2° 25

REUTLINGEN

Michael Greyff

- [ca. 1478] * Guillelmus Parisiensis: Postilla super epistolas et euangelia. 2° 113
 [non post 1479] * Nider Joannes: Incipit prologus in expositione[m] decalogi s[ecundu]m [...]. 2° 203
 1487 * Joannes De Garlandia: [V]enite filie syon audite me. 4° 150

Joannes Otmar, 21, 22

- 15-11-1488 Biel Gabriel: Lectura super canone misse in alma vniuersitate Luwingensi ordinarie lecta. 2° 50

SCANDIANO

11

Pasquale Peregrino

- 10-01-1495 Appianus Alexandrinus: De bellis civilibus. Pars I: Proemium Appiani, Punica, Syriaca, Partica et Mithridatica. 2° 23

SPIRA

Petrus Drach

- [1475] * Albertus Magnus: Sermones notabiles et formales [...] De tempore et de sanctis per toti[us] anni circulum. 2° 3
 [post 31-08-1481] * Bernardus Claravallensis: Sermones de tempore et de sanctis, de B[eata] Virgine Maria et de diversis. 2° 40
 1481 Calderinus Joannes: Concordantia, sive Ambidexterium. 2° 61
 [ca. 1482] * Martinus Polonus: Margarita decreti seu tabula martiniana. 2° 186
 [non post 14-08-1490] * Institoris Henricus, Sprenger Jacobus: Malleus maleficarum. 2° 137

Joannes i Conradus Hist

- [non post 1490] * Samuel (Karocho) de Monte Rutilo: Sinonoma partium Indeclinabiliu[m]. 4° 244

STRASBURG

Martinus Flach – senior

10-05-1487	* Guido de Monte Rocherii: Manipulus curatoru[m] officia sacerdotu[m] s[e]c[un]dum ordine[m] septe[m] sacrame[n]to[rum] perbreuiter [com]plecte[n]s. 4°	109, 110
[ca. 1487]	* Paratus: Sermones [...] de tempore et de sanctis. 4°	209, 210
1487	* Petrus de Palude (Pseudo): Sermo[n]es quadragesimales thesauri noui. 2°	227
1488	* Herolt Joannes: Sermones Discipuli de tempore [et] d[e] sanctis, una cu[m] promptuario exemplorum per circulum anni. 2°	123, 124
1488	Petrus De Palude (Pseudo): Sermones thesauri noui de sanctis. 2°	231
31-10-1489	Bonaventura. Tractatus et libri q[uam]plurimi. 2°	54
1489	Petrus de Palude (Pseudo): Sermones thesauri noui de tempore. 2°	223
29-05-1490	Nicolaus de Blony: Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] diuinis officiis et eoru[m] administrationibus. 4°	198
1490	Thomas de Argentina: Acutissimi Thome de Argentina scripta super quattuor libros sententiarum. Terciu[m] scriptu[m] libri sententia[rum]. 2°	257
1490	Thomas de Argentina: Acutissimi Thome de Argentina scripta super quattuor libros sententiarum. Quartu[m] scriptu[m] libri sententia[rum]. 2°	258
1-12-1491	Angelus de Clavasio: Summa angelica de casib[us] conscientie. 8°	12
1491	Petrus de Palude (Pseudo): Sermones Thesauri noui de sanctis. 4°	232
1492	Nicolaus de Blony: Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] diuinis officiis et eoru[m] administrat[i]onibus. 4°	199
1493	Albertus Magnus (Pseudo): Opus insigne de laudibus beate marie virginis alias Mariale appellatu[m]. 2°	8
1493	* Guido de Monte Rocherii: Manipulus curatoru[m] officia sacerdotu[m] s[ecundu]m ordinem septe[m] sacrame[n]toru[m] perbreuiter complectens. 4°	111
1493	Nicolaus de Blony: Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] di[ui]nis officiis, et eoru[m] administrationibus. 4°	200
1493	Petrus de Palude (Pseudo): Sermones thesauri noui de tempore. 2°	224

15-03-1498	Angelus de Clavasio: Summa Angelica de casibus coscientie cu[m] additionibus nouiter additis. 8°	14
15-08-1498	Bernardinus de Bustis: [...] de singulis festiuitatib[us] beatae v[ir]ginis p[er] modu[m] sermon[um] tracta[n]s, om[n]i theologia copiosum, deniq[ue] vtriusq[ue] iur[is] auctoritatib[us] applicatis: [et] arte humanitatis refertu[m], in omnibus allegatio[n]ibus promptissim[us]. 2°	268
1499	Antoninus Florentinus: Co[n]fessionale [...] „Defecerunt scrutantes scrutinio” [...]. Cum Titulo de restitutionibus. 2°	17
Joannes Grüniger		
6-08-1495	Antonius de Rampegollis (Pseudo): Biblia aurea veteris ac noui testamenti vocitatus. 4°	22
15-10-1498	* Speciale Missarum. 2°	193
Georgius Husner		
[ca. 1476]	* Herolt Joannes: Liber discipuli de erudit[i]one x[rist]ifideliiu[m]. 2°	120
[non post 1479]	* Durandus Guillelmus: Rationale diuinorum officiorum. 2°	77
Henricus Knoblochtzer		
[ca. 1483]	* Andreae Joannes: Super arboribus consanguinitatis affinitatis et cognationis spiritualis. 2°	262
Joannes Prüss – senior		
1484	* Lege[n]de sa[n]cto[rum] Regni Hungarie in Lombardica Historia non co[n]tentae. 2°	178
1487	Rolewinck Werner: Fasciculus tempo[rum]. 2°	242
[ca. 1488–1493]	* Bertholdus: Horologium devotionis circa vitam Christi. 8°	42
20-03-1489	Augustinus Aurelius: Opuscula plurima. 2°	32
1489	* Herolt Joannes: Sermones discipuli de tempore et de sanctis, una cum promptuario exemplorum. 2°	125
1489	* Philippi Jacobus: Precordiale deuotorum. 8°	234
[ca. 1490]	* Missale Gnesnense et Cracoviense. 2°	194
14-03-1499	Alexander de Villa Dei: Dicta Iohan[n]is synthen super prima parte alex[andri]. 8°	9
14-03-1499	Alexander de Villa Dei: Dicta Iohan[n]is synthen super s[e]c[un]da parte alex[andri]. 8°	10
R-Typographus = Adolphus Rusch		
[ca. 1470]	* Balbus Joannes: Incipit summa que vocatur Catholicon [...] 2°	34
[ca. 1470]	* Durandus Guillelmus: Rationale diuinoru[m] officiorum. 2°	273
[post 1470]	* Plutarchus: De viris clarissimis. Pars I. 2°	236
[post 1470]	* Plutarchus: De viris clarissimis. Pars II. 2°	237

[post 1478]	* Herolt Joannes: Sermones discipuli de sanctis p[er] circum anni. 2°	126
[post 1478]	* Herolt Joannes: P[ro]mptuarium exemplor[um] discipuli s[e] c[un]d[u]m ordine[m] alphabeti. <i>Oraz</i> : Promptuarium discipuli de miraculis beate marie virginis. 2°	127
Typographus Jordani de Quedlinburg		
= Georgius Husner		
1483	* Nider Joannes: Preceptoriu[m] diuine legis [...]. 2°	204
1483	* Jacobus de Voragine: Lombardica historia. 2°	141
[non post 1483]	* Nider Joannes: Sermones aurei de tempore. 2°	205
1484	* Bernardus Parmensis: Casus longi [...] super decretales. 2°	41
1484	* Durandus Guillelmus: Rationale diuinoru[m] officiorum. 2°	78
4-05-1485	* Jacobus De Voragine: Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sa[n]ctorum appellatur. 2°	142
30-07-1485	* Hugo de Sancto Victore: De sacramentis. Liber I. 2°	134
30-07-1485	* Hugo de Sancto Victore: De sacramentis. Liber II. 2°	135
28-09-1485	* Joannes de Turrecremata: Glosa psalterij. 2°	169
19-12-1486	* Jacobus de Voragine: Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sa[n]ctorum appellatur. 2°	143
18-06-1487	* Nicolaus de Blony: Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq[ue] diuinis officijs et eoru[m] administrationibus. 4°	197
24-06-1487	* Joannes de Verdena: Sermones Dormi secure uel Dormi sine cura. [Pars I]. 2°	170
16-01-1488	* Joannes de Verdena: Sermones de sanctis dormi secure. [Pars II]. 2°	171
1-09-1488	* Durandus Guillelmus: Rationale diuinor[um] officiorum. 2°	274
10-02-1489	* Ferrerius Vincentius: Sermones [...] de tempore. Pars estiva- lis. 2°	84, 85
27-03-1489	* Ferrerius Vincentius: Sermones [...]. De sanctis. 2°	86
16-08-1490	* Jacobus de Voragine: Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sanctorum apellatur. 2°	144
28-09-1490	* Michael de Hungaria: Sermones [...] predicabiles per totu[m] annum licet breues. 4°	190
31-12-1490	* Gritsch Conradus: Quadragesimale [...] de tempore et de san- ctis. 2°	108
26-07-1491	* Reuchlin Joannes: Vocabulari[us] breuiloqu[us] cu[m] arte diphthongandi, punctandi et accentuandi. 2°	240
19-07-1493	* Durandus Guillelmus: Rationale diuinoru[m]. 2°	79

1493	* Ferrerius Vincentius: Sermones [...] de tempore. Pars hiemalis. 2°	83
31-01-1494	* Ferrerius Vincentius: Sermones [...]. de sanctis. 2°	88
18-12-1495	* Bonaventura: Egregium opus subtilitate et deuoto exercitio precellens paruoru[m] opusculoru[m] doctoris seraphici sancti Bonauenure. Secunda pars. 2°	55
12-03-1496	* Gregorius I Magnus: Pastoralis. 4°	103
23-08-1498	* Nicolaus de Blony: Sermones [...] de tempore, et de s[an]ctis. [Pars I]. 2°	201
23-08-1498	* Nicolaus de Blony: Sermones [...], de sanctis. [Pars II]. 2°	202
Typographus Jordani de Quedlinburg		
= Georgius Husner i Joannes Prüs		
14-08-1489	* Joannes de Verdena: Sermones Dormi secure vel Dormi sine cura de tempore. [Pars I]. 2°	172
30-03-1489	* Joannes de Verdena: Sermones de sanctis per annu[m] [...] qui dormi secure vel dormi sine cura sunt nuncupati. [Pars II]. 2°	173
Typographus Legendae aureae = Georgius Husner		
1482	* Jacobus de Voragine: Incipit legenda sanctorum, que lombardica nominatur historia. 2°	139, 140
23-04-1482	* Joannes de Turrecremata: Expositio breuis et vtilis super toto Psalterio. 2°	168
Typographus Paludani		
1484	* Petrus de Palude (Pseudo): Sermones Thesauri noui de Sanctis. 2°	229
1485	* Petrus de Palude (Pseudo): Sermones quadragesimales thesauri noui. 2°	226
[ca. 1485]	* Marchesinus Joannes: Liber expositorius toti[us] biblie ac alio[rum] que in ecclesia recitant[ur] qui ma[m]motrectus appellat[ur]. 2°	185
[non post 1485]	* Paratus: Sermones Parati de tempore et de sanctis. [Pars I]: De tempore. 2°	208
1486	* Petrus de Palude (Pseudo): Sermones thesauri noui de sanctis. 2°	230
Typographus Vitas Patrum		
7-03-1483	* Hieronymus Sophronius Eusebius (Pseudo): Vitae sanctorum patrum. 2°	132
5-02-1484	* Gritsch Conradus: Quadragesimale [...] per totu[m] t[em]p[or]is anni spatii[m] desseruiens. 2°	107

TYBINGA

Joannes Otmar

18-11-1499	Biel Gabriel: Sermones Gabrielis de festiuitatibus christi. 2°	51
18-11-1499	Biel Gabriel: Sermones de sanctis magistri Gabrielis. 2°	52
18-11-1499	Biel Gabriel: Sermones Gabrielis d[e] festiuitatib[us] gloriose virginis marie. 2°	53

ULM

Joannes Zainer

[non post 20-05-1481] 1481	* Albertus Magnus (Pseudo): De abundantia exemplo[m] magistri [...] ad omnem materiam. 2° Bonaventura (Pseudo): Sermones de tempore et de sanctis ac in co[m]mune sanctoru[m] [...] nuncupati. 2°	4 272
----------------------------------	--	----------

WENECJA

Georgius Arrivabene

2-05-1495	Angelus De Clavasio: Summa angelica. 8°	13
-----------	---	----

Georgius Arrivabene i Bernardinus Benalius

20-12-1499	Azo Portius: Diuinum pene opus summe [...] in titulos Codicis. 2°	33
------------	---	----

Georgius Arrivabene i Paganinus de Paganinis

28-03-1485	Nicolaus de Ausmo: Incipit liber q[ue] dicit[ur] supleme[n]tu[m]. 8°	196
------------	--	-----

Simon Bevilaqua

9-07-1498	Aegidius (Columna) Romanus: De regimine principum. 2°	2
-----------	---	---

Matheus Capcasa

18-07-1493	Seneca Lucius Annaeus: Tragoediae. 2°	280
------------	---------------------------------------	-----

Bernardinus de Choris

25-05-1492	Perottus Nicolaus: Cornucopiae seu commentario[us] linguae Latinae. 2°	212
------------	--	-----

Bernardinus de Choris i Simon de Luere

5-10-1490	Seneca Lucius Annaeus: [Opera philosophica]. Seneca moralis. <i>Acced.</i> : Epistolae Pauli ad Senecam et Senecae ad Paulum. 2°	247
-----------	--	-----

Joannes de Colonia i Joannes Manthen

1475	Leonardus De Utino: Sermones aurei de sanctis. 4°	179
1476	Thomas de Aquino. Questiones de quodlibet. 2°	253

Lucas Dominici

4-12-1483	Cyprianus Thascius Caecilius: Epistole. 2°	74
-----------	--	----

Johannes et Gregorius de Gregoriis		
12-07-1499	Joannes de Sancto Geminiano: Summa de exemplis ac similitudinib[us] rerum nouiter impressa. 4°	166
Joannes Herbort		
31-10-1483	Biblia. 2°	45, 46
30-04-1484	Biblia que[m] retinet sequit[ur] sic metricus ordo. 2°	47
Nicolaus Jenson		
1477	Gratianus: Incipit [con]cordia discorda[n]tium canonu[m]. 2°	94
Hermanus Liechtenstein		
7-09-1490	Thomas de Aquino: Incipiu[n]t preclarissima opuscula [...] in quibus o[mn]is ph[ilosoph]ie [et] diuina[rum] scriptura[rum] theoremata est co[m]plexus. 2°	252
Bonetus Locatellus		
9-09-1490	* Joannes de Magistris: Summule. 4°	162, 163
25-09-1490	* Joannes de Magistris: Questiones perutiles sup[er] tota philosophia [...] cu[m] explanatione textus Aristotelis secundum mentem doctoris subtilis Scoti. 4°	160, 161
1490	* Joannes de Magistris: Questio[n]es subtiles et p[er]utiles [...] sup[er] totu[m] cursu[m] logice porphyrij et ph[ilosoph]i i cu[m] vtili explanatio[n]e text[us] i[n]cipiu[n]t s[ecundu]m mentem doctoris subtilis Scoti. 4°	157, 158
11-03-1498	* Silvaticus Matthaeus: Opus pandectarum [...] cum Simone ianuense et cu[m] quotationib[us] auctoritatu[m] Plinij galieni et aliorum auctoru[m] in locis suis. 2°	249
Otinus de Luna		
21-07-1497	Rhasis Mohammed: Almansoris liber Nonus. 2°	241
Aldus Manutius		
7-1498	Politianus Angelus: Omnia opera Angeli Politiani, et alia quaedam lectu digna, quorum nomina in sequenti indice uidere licet. 2°	238
Manfredus de Monteferrato		
20-09-1493	Jacobus De Voragine: Sermones de Sanctis. 4°	145
Reynaldus de Novimagio		
28-09-1486	Bartholomaeus de Chaimis: Incipit interrogatorium siue confessionale [...] distinguitur in quattuor partes principales. 4°	37
1488	Dandulo Fantinus: Incipit Compendium] pro catholice fidei instructione: breue ac vtile clericis, et maxime presbyteris pro animarum salute circa eorum subditos. 4°	75

Christoforus de Pensis		
20-11-1500	Appianus Alexandrinus: De bellis ciuilibus. Pars I: Proemium Appiani, Punica, Syriaca, Parthica et Mithridatica. 2°	24
Philippus Pincius		
8-07-1496	Cicero Marcus Tullius (Pseudo): Rhetoricorum Libri cu[m] tribus co[m]mentis. 2°	67
13-04-1499	Caesar Caius Julius: Commentaria. 2°	60
12-09-1500	Cicero Marcus Tullius (Pseudo): Rhetoricorum libri, cum tribus Co[m]mentariis. 2°	68
Petrus de Quarengiis		
6-07-1493	Terentius Afer Publius: Terentius cum Donato. 2°	251
30-07-1500	Albertus Magnus (Pseudo): Compendium theologiae veritatis. 4°	7
Erhardus Ratdolt		
25-05-1482	Euclides: Preclarissimus liber elementorum [...] in artem Geometrie incipit qua[m] foelicissime [...]. 2°	81
Bernardinus Risus		
20-01-1491	Franciscus de Mayronis: Quadragesimale. 4°	89
Octavianus Scoto		
29-12-1481	Incipit Ordo missalis secundu[m] [con]suetudine[m] romane curie. Per fratrem Philippum de Rotigo Mantuansi [...] bona diligentia et fideli studio purgatum [...]. 4°	191, 192
Antonius de Strata		
4-12-1484	Thomas de Aquino: Incipit prima pars summe theologie [...] 2°	254
Andrea Torresanus		
27-09-1488	Caracciolus Robertus: Q[ua]dragesimale de peccatis. 4°	62
Andrea Torresanus i Bartholomaeus de Blavis		
31-01-1483	Cicero Marcus Tullius: Epistolarvm familiarivm libri VI. 2°	64
Baptista de Tortis		
1-03-1496	Dominicus de Sancto Geminiano: Secu[n]da pars [...] super VI. decre[talium] cum apostillis nouiter editis. 2°	76
10-10-1498	Gregorius IX: Decretales: cum summarijs suis [et] textuum diuisionibus, ac etiam rubricar[um] continuationibus. 2°	105
14-01-1500	Justinianus: Codex de Tortis. 8°	175

Bartholomaeus de Zanis

13-04-1499	Cicero Marcus Tullius: Orationes. [Pars I]. 2°	65
14-05-1499	Cicero Marcus Tullius: Orationes [...] Accusationum in C[aium] Verrem. [Pars II]. 2°	66

ALFABETYCZNY INDEKS DRUKARZY, NAKŁADCÓW I WYDAWCÓW

Nazwiska nakładców i wydawców wyróżnione kursywą

- Amerbach Joannes de 30, 31, 96, 121,
122, 147, 148, 154, 155, 264, 266,
267
- Andrae Joannes* 74
- Arrivabene Georgius 13, 33, 196
- Beckenhaub Joannes* 39
- Benalius Bernardinus 33
- Benedictis Franciscus de 57, 58
- Bevilaqua Simon 2
- Blavis Bartholomaeus de 64
- Boninis Boninus de 207
- Böttiger Gregorius 35, 38, 146
- Brant Sebastianus* 96, 154, 155
- Brixianus Gratius* 207
- Campanus Joannes Antonius* 81, 236,
237
- Capcasa Matheus 280
- Carbo Ludovicus* 65, 66
- Choris Bernardinus de 212, 247
- Colonia Arnoldus de 116, 152, 213
- Colonia Joannes de 179, 253
- Creussner Friedrich 256
- Danhauser Petrus* 15
- Dominici Lucas 74
- Dorniberg Thomas* 61
- Drach Petrus 3, 40, 61, 137, 186
- Drach Petrus* 194
- Feger Theobaldus* 167
- Ferrariis Georgius de* 249
- Fischer Kilian 80, 112
- Flach Martinus 8, 14, 12, 17, 32, 54, 109,
110, 111, 123, 124, 198, 199, 200, 209,
210, 223, 224, 227, 231, 232, 257, 258,
268
- Fontana Benedictus* 60
- Froben Joannes 49, 96
- Furter Michael 97, 98, 100, 102
- Götz Nicolaus 271
- Grüninger Joannes 22, 193
- Gran Henricus 261, 278, 279
- Gregoriis Johannes de i Gregoriis Grego-
rius de 166
- Greyff Michael 113, 150, 203
- Haller Joannes* 92, 93
- Herbort Joannes 45, 46, 47
- Hist Joannes i Conradus 244
- Hochfeder Casparus 15, 243
- Husner Georgius 77, 120
- Jenson Nicolaus 94

- Kachelofen Conradus 5, 6, 26, 36, 180,
248, 250
- Kessler Nicolaus 59, 101, 128, 129, 130,
187, 188, 189, 217, 218, 255
- Knoblochzer Henricus 262
- Koberger Antonius 18, 19, 20, 21, 39,
43, 44, 48, 82, 87, 91, 106, 118, 119, 131,
138, 174, 181, 182, 183, 219, 220, 221,
222, 225, 228, 233, 235, 245, 246, 269,
270, 275, 277
- Koelhoff Joannes 71, 72, 73
- Landen Joannes 117
- Laelius Theodorus* 128, 129, 130
- Landrino Bernardinus de* 76
- Landsberg Martinus 28, 165
- Lemberg Paulinus de* 183
- Levet Petrus 90
- Liechtenstein Hermanus 252
- Locatellus Bonetus 157, 158, 160, 161,
162, 163, 249
- Lotter Melchior 136, 153, 259
- Luere Simon de 247
- Luna Otinus de 241
- Manerva Bonifacius de* 207
- Manthen Joannes 179, 253
- Manutius Aldus 238
- Marnef Enguilbertus* 90
- Mazalibus Franciscus de 25
- Meynberger Fridericus* 51, 52, 53
- Misch Fridericus 164
- Monteferato Manfredus de 145
- Novimagio Reynaldus de 37, 75
- Otmar Joannes 50, 51, 52, 53
- Pachel Leonardus 276
- Padeborn Joannes de 29
- Paffraet Richardus 70
- Paganinis Paganinus de 196
- Pasquale Peregrino 23
- Pensis Christoforus de 24
- Pincius Philippus 60, 67, 68, 251
- Pizamanus Antonius* 252
- Preinlein Matthias 195
- Priolis Christophorus de* 74
- Prüss Joannes 9, 10, 42, 125, 178, 194,
234, 242
- Pyrrhus Perottus* 212
- Quarengiis Petrus de 7
- Quentell Henricus 1, 114, 115, 149, 151,
239, 260, 281, 282, 283
- Ratdolt Erhardus 81, 167
- Risus Bernardinus 89
- Rotigo Philippus de* 192, 192
- R-Typographus = Adolphus Rusch 34,
126, 127, 236, 237, 273
- Rynman Joannes* 261, 278, 279
- Sartius Alexander* 238
- Schöffner Petrus 16, 184
- Scoto Octavianus 191, 192
- Scoto Octavianus* 157, 158, 160, 161,
162, 163, 249
- Servius Oliverius* 2
- Sorg Antonius 11
- Spangel Pallas* 257, 258
- Stahel Conradus 195
- Steinbach Wendelinus* 51, 52, 53
- Stöckel Wolfgangus 92, 93, 211, 215,
216
- Strata Antonius de 254
- Straube Casparus 265
- Stuchs Gregorius 206

ALFABETYCZNY INDEKS DRUKARZY, NAKŁADCÓW I WYDAWCÓW

- Therhoernen Arnoldus 214
- Torresanus Andrea 62, 64
- Tortis Baptista de 76, 105, 175
- Typographus Jordani = Georgius
Husner 41, 55, 78, 79, 83, 84, 85,
86, 88, 103, 108, 134, 135, 141, 142,
143, 144, 169, 170, 171, 190, 197, 201,
202, 204, 205, 240, 274
- Typographus Jordani = Georgius
Husner et Joannes Prüss 172, 173
- Typographus *Legendae aureae* =
Georgius Husner 139, 140, 168
- Typographus Paludani = Georgius
Husner 185, 208, 226, 229, 230
- Typographus *Vitas Patrum* 107, 132
- Ugoletus Angelus 63
- Unckel Bartholomaeus de 99
- Wenssler Michael 27, 56, 69, 95, 104,
133, 156, 159, 176, 177, 263
- Zainer Joannes 4, 272
- Zanis Bartholomaeus de 65, 66

ALFABETYCZNY INDEKS AUTORÓW

- Accursius Franciscus* 175, 176, 177
Adam Magister 1
Adamantius Origenes 99
Adelhardus de Bathoniensis 81
Aegidius (Columna) Romanus 2
Aemilianus Quintius 45, 46
Albertus Magnus 3
Albertus Magnus (Pseudo) 4, 5, 6, 7, 8
Alexander de Nevo 196
Alexander de Villa Dei 9, 10
Ambrosius Mediolanensis 11
Andreae Joannes 56, 69, 74, 262
Angelus de Clavasio 12, 13, 14
Anselmus Cantauriensis 15
Antoninus Florentinus 16, 17, 18, 19, 20, 21, 263
Antonius de Rampegollis (Pseudo) 22
Aphrodisaeus Alexander 238
Appianus Alexandrinus 23, 24, 25
Aristoteles 154, 155
Aristoteles (Pseudo) 26
Armandus de Bellovisu 27
Astesanus de Ast 28, 196
Athanasius 238
Augustinus Aurelius 29, 30, 31, 32, 264, 265, 266, 267
Azo Portius 33
- Balbus Joannes* 34
Balthasar de Porta 35, 36
Bartolus de Saxoferrato 38
- Bartholomaeus de Chaimis* 37
Beckenhauß Joannes 219, 220, 221, 222
Berchorius Petrus 39
Bernardinus de Bustis 268
Bernardus Claravallensis 40
Bernardus Parmensis 41, 104, 105
Bertholdus 42
Biel Gabriel 50, 51, 52, 53
Bonaventura 54, 55, 219, 220, 221, 222
Bonaventura (Pseudo) 54, 101
Bonifacius VIII 56
Bossus Matthaeus 57, 58
Brant Sebastianus 266, 267
Britonis Guillelmus 48
Brixienis Bartholomaeus 94, 95, 96, 275
Burgensis Paulus 48
- Cabaliatus Polydorus* 280
Caesar Caius Julius 60
Caietanus Daniel 280
Calderinus Joannes 61
Calphurnius Joannes 251
Campanus Joannes Antonius 236
Caracciolus Robertus 54, 62
Cataneus Joannes Lucidus 63
Christophorus de Priolis 74
Chrysostomus Joannes 16
Cicero Marcus Tullius 64, 65, 66
Cicero Marcus Tullius (Pseudo) 67, 68
Clarius Hieronymus 105, 175

- Clemens V 69
 Conradus de Brundelsheim 70
 Contractus Joannes 71, 72, 73
Cremonensis Gerardus 81
 Cyprianus Thascius Caecilius 74
- Dandulo Fantinus 75
Danhauser Petrus 15
David de Augusta 54
Decembrius Petrus Candidus 23, 24, 25
Doering Matthias 48
 Dominicus de Sancto Geminiano 76
Donatus Aelius 251
 Durandus Guillelmus 77, 78, 79, 273, 274
- Elpis de Sicilia* 211
 Ephrem Syrus 80
Epictetus 238
 Euclides 81
- Ferrerius Vincentius 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88
 Franciscus de Mayronis 89
- Genuensis Simon* 249
 Gerson Joannes 90, 91
 Glogoviensis Joannes 92, 93
 Gratianus 94, 95, 96, 275
 Gregorius I Magnus 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103
 Gregorius IX 104, 105
 Gritsch Conradus 106, 107, 108
Guarinus 240
 Guido de Monte Rocherii 109, 110, 111
 Guillelmus Alvernus 112
 Guillelmus Parisiensis 113
 Guillelmus Peraldus 114, 115
 Guillelmus Saphonensis 116
- Henricus de Gorichen* 218
 Henricus de Herpf 118, 119
Henricus de Saxonia 5, 6
 Henricus de Vimaria 117
Herodianus 238
 Herolt Joannes 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127
 Hieronymus Sophronius Eusebius 128, 129, 130
 Hieronymus Sophonius Eusebius (Pseudo) 131, 132
 Hugo de Prato Florido 133
 Hugo de Sancto Victore 134, 135
 Hund Magnus 136
- Institoris Henricus 137, 138
- Jacobus de Voragine 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145
 Joannes de Breitenbach 146
 Joannes de Bromyard 147, 148
 Joannes de Garlandia 149, 150, 151
 Joannes de Lapide (Heynlin) 152, 153, 154, 155, 213, 240
 Joannes de Magistris 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164
 Joannes de Nova Domo 165
Joannes Franciscus de Pavinis 54
 Joannes de Sancto Geminiano 166
 Joannes de Thurocz 167
 Joannes de Turrecremata 168, 169
 Joannes de Verdena 170, 171, 172, 173
 Jodocus Erfordensis 174
 Justinianus 175, 176, 177
- Lactantius Lucius Firmianus* 211
 Leonardus de Utino 179
Leonicenus Omnibonus 276
Liber Antonius 117

- Löffelholz Joannes* 15
Lochmaier Michael 180
Lucanus Marcus Annaeus 276
Ludolphus de Saxonia 181, 182
Ludovicus de Pruthen 183

Macarius (Pseudo) 131, 132
Mancinellus Antonius 67, 68
Marchesinus Joannes 185
Marmita Gellius Bernardinus 280
Martinus Polonus 186
Maturantius Franciscus 67, 68
Michael de Hungaria 190
Monachus Menardus 43, 44, 269, 270
Moneliensis Franciscus 45, 46

Nicolaus de Ausmo 196
Nicolaus de Blony 197, 198, 199, 200, 201, 202
Nicolaus de Lyra 48
Nider Joannes 203, 204, 205

Octavianus de Martinis 54, 55
Odaxus Ludovicus 212
Odonis Geraldus 207

Paratus 208, 209, 210, 277
Paulus Diaconus 211
Pelbartus de Themesvar 278, 279
Perottus Nicolaus 212
Petrarca Franciscus 213, 214
Petrus Hispanus (Joannes XXI) 162, 163, 164, 215, 216
Petrus Lombardus 217, 218, 219, 220, 221, 222
Petrus de Palude (Pseudo) 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233
Petrus de Tussignano 241

Philippi Jacobus 234
Pighinucius Fridianus 211
Pius II 235
Plutarchus 236, 237, 238
Politianus Angelus 238
Pontius Pilatus (Pseudo) 243
Ponzoni Domenicus 268

Remigius Autissidorensis (Pseudo) 239
Reuchlin Joannes 240
Rhasis Mohammed 241
Rogierius 167
Rolewinck Werner 242
Rufus Sextus 236, 237

Samuel Marochitanus 243
Samuel de Monte Rutilo (Karocho) 244
Schedel Hartmann 245, 246
Scriptoris Paulus 164
Semeca Joannes 95, 96, 275
Seneca Lucius Annaeus 247, 248, 280
Silanus de Nigris 241
Silvaticus Matthaeus 249
Sixtus IV 54
Sprenger Jacobus 51, 52
Synthen Joannes 9, 10, 149, 151

Taberius Joannes 276
Terentius Afer Publius 251
Thomas de Aquino 38, 252, 253, 254
Thomas de Aquino (Pseudo) 255, 256
Thomas de Argentina 257, 258
Tornielii Hieronymus 12, 13, 14
Trithemius Joannes 259
Triuech Nicolaus 29

Valois Thomas 29
Versoris Joannes 260, 281, 282, 283

ALFABETYCZNY INDEKS AUTORÓW

Verulanus Joannes Sulpitius 276

Victorinus C. Marius 67, 68

Wann Paulus 261

INDEKS PROWENIENCJI INKUNABUŁÓW

Alfabetyczny wykaz nazwisk, imion i instytucji występujących w notach proweniencyjnych

Actami Błazej – 27

Adam [...], ks. Proboszcz parafii w Białej – 49

Adam, paulin, 1513 – 145

Albert [...], [XVI w.] – 167

Albert Pińczowski, paulin, prowincjał (AJG 3115, s. 44), zmarł 11-02-1566, pochowany na Jasnej Górze (AJG 66, s. 2) – 263

Arseniusz, paulin – 63

Bartłomiej [...], kantor w kościele Św. Krzyża we Włocławku 1600 – 183

Bartniewski Damazy, paulin, przeor u Św. Barbary w Częstochowie 1733 (AJG 1421, s. 87), później spowiednik nowicjuszy w tymże klasztorze (AJG 1421, s. 299; AJG 1422, s. 3). Wieloletni zakrystianin na Jasnej Górze. Zmarł 21-07-1761 na Jasnej Górze w wieku 81 lat (AJG 77, s. 662) – 208

Bentkowski Jan Chrzyciel, paulin – 252

Biblioteka Konwentu św. Karola [nieczytelna miejscowość] – 42

Biblioteka Ordynacji Zamoyskiej, założona w 1811 roku w pałacu Błękitnym w Warszawie przez ordynata Stanisława Kostkę Zamoyskiego. Obejmowała ok. 120 000 woluminów. Po celowym podpaleniu przez Niemców 8 września 1944 roku w czasie powstania warszawskiego uległa niemal całkowitemu zniszczeniu. Z księgozbioru

uratowało się ok. 1800 woluminów. Ostatni ordynat, Jan Tomasz Zamoyski, przekazał po II wojnie światowej ocalały fragment zbiorów w wieczysty depozyt Bibliotece Narodowej. (B. Horodyjski, *Zarys dziejów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej*, w: *Studia nad książką poświęcone pamięci K. Piekarskiego*, Wydawnictwo Zakładu Narodowe- go im. Ossolińskich, Wrocław 1951, s. 295–341) – **42, 117**

Bieniakiewicz Tomasz, paulin, profesję złożył w 1-01-1620. W 1647 roku należał do konwentu krakowskiego był wieloletnim mistrzem nowicjatu, pełnił obowiązki przeora w Wieruszowie i Wieluniu oraz zastępcy przeora w kilku konwentach. Zmarł w klasztorze Św. Zygmunta w Częstochowie 29-04-1663, mając 45 lat (AJG 77, s. 405; AJG 575, s. 170) – **172, 173**

Cacuminus Bartłomiej, paulin, kaznodzieja jasnogórski, „vir multa abstinentia et prae- dicator” (AJG 3115, s. 293, AJG 66, s. 3). Zmarł na Jasnej Górze 17-10-1603 (AJG 77, s. 336–337) – **226**

Chorowiński Terecy, 1612 – **142, 187**

Chytowski Krzysztof, 1638 – **236, 237**

Cracoviensis Jan, paulin, profesję złożył 28-09-1601 w wieku 20 lat. Zmarł na Jasnej Górze jako rezydent 17-06-1645 w wieku 58 lat. (AJG 66, s. 9; AJG 3115, s. 171) – **1, 38**

Częstochowa Jasna Góra – **1, 4, 5, 6, 7 (2x), 8, 11, 13 (2x), 14, 15, 16, 17 (2x), 22 (2x), 23, 24, 25, 26, 27, 28 (2x), 29, 30 (2x), 31 (2x), 32, 33 (2x), 35, 36, 38, 39, 40 (3x), 41, 45, 49, 51 (2x), 52 (2x), 53 (2x), 54, 55 (2x), 56, 57, 58, 60, 62, 63, 64 (3x), 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 77 (2x), 77, 79, 80 (2x), 81, 83 (2x), 85 (2x), 86, 88, 89, 91, 92, 94 (2x), 95 (2x), 101, 103 (2x), 104 (2x), 105, 106, 107 (2x), 108 (2x), 111, 112 (2x), 114, 115, 116, 117, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 143 (2x), 144, 145 (2x), 146, 148, 152, 156, 159, 164 (3x), 165, 166 (2x), 167 (2x), 168, 169, 170, 171, 175, 177, 178 (2x), 179, 180 (2x), 181 (3x), 182 (3x), 183 (3x), 190, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 208, 209, 211, 213, 214, 215, 217, 221, 222, 224, 226, 231, 232, 238, 240, 241, 242 (2x), 243, 246, 248, 249, 251, 254 (2x), 254, 256, 260³⁶⁵**

---

³⁶⁵ Adscriptus cathalogo librorum Clari Montis – **63**
 Applicatur bibliothecae Conventus Clarimontis – **117**
 Clari Montis – **166, 177**
 Clari Montis Czestochoviensis – **6, 40, 94, 167 (2x), 183, 241, 249**
 Conventus Clari Montis – **7, 17, 55, 85, 103, 104, 133, 164, 180, 254**
 Conventus Clari Montis Czestochoviensis – **30, 49, 64, 92, 106, 181, 182, 203, 215**

Częstochowa Św. Barbara, klasztor nowicjacki paulinów u Św. Barbary. Kościół i klasztor zbudowane w latach 1637–1642 przez prowincjała Andrzeja Gołdonowskiego z przeznaczeniem na nowicjat, który istniał tutaj w latach 1646–1762 i 1831–1864. Od 1677 roku utrzymywano także studium filozoficzne. Obok kościoła w XVIII wieku zbudowano kaplicę nad źródłem, znanym z czasu profanacji Obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej w 1430 roku. Klasztor uległ kasacji w 1869 roku, a przy kościele erygowano parafię. Po wieloletnich staraniach paulini odzyskali klasztor w roku 1996 – 44

Częstochowski Walenty, 1604 – 136, 149, 150, 151, 239, 244

D. W., paulin – 183

Damazy, paulin przeor w Wieluniu – 208, 229

Doliński Donat, doktor sztuk wyzwolonych i medycyny – 2

Conventus Czestochoviensis alias Claromontani – 30

Domus Clari Montis – 156, 159, 260

Domus Clari Montis Czestochoviensis – 116, 213

Ex libris Clari Montis – 13, 16, 41, 54, 80, 86, 101, 107, 112, 131, 179, 196, 197, 224

Ex libris Clari Montis Czestochoviensis – 80, 112, 217

Ex libris Fratrum Eremitarum Ordinis Sancti Pauli primi Eremitae – 164

Fratrum Paulinorum – 208

Ex cathalogo librorum Conventus Claromontani – 64

Inscriptus cathalogo Clari Montis – 5, 15, 22 (2x), 26, 28, 40, 51, 52, 53, 62, 74, 83, 89, 91, 114, 144, 181, 182, 199, 201, 202, 226, 243, 254, 256

Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis – 33 (2x), 70, 71, 72, 73, 83, 88, 104, 168, 190

Inscriptus cathalogo librorum Clari Montis Czestochoviensis – 145

Monasterii Clari Montis Czestochoviensis – 28, 107

Spectat ad Bibliothecam Clari Montis Czestochoviensis – 45

Sum Clari Montis – 14, 94, 95, 166

Sum Clari Montis Czestochoviensis – 11, 31, 55, 95, 128, 129, 130, 138, 146, 164, 165, 181, 182, 183

Sum Conventus Clari Montis – 4, 27, 32, 77, 79, 105, 169

Sum Conventus Claromontani Czestochoviensis – 8, 13, 23, 24, 25, 29, 39, 56, 60, 64, 67, 69, 85, 115, 137, 148, 175, 214, 221, 222, 238, 251

Sum Domus Clari Montis – 7, 17, 35, 36, 51, 52, 53, 77, 103, 108 (2x), 111, 131, 143 (2x), 152, 170, 171, 178 (2x), 180, 200, 209, 240, 242 (2x)

Sum Domus Clari Montis Czestochoviensis – 1, 38, 40, 57, 58, 65, 66, 68, 81, 134, 135, 145, 183, 211, 231, 232, 246, 248

Dworzański Albin, paulin, profesję uroczystą złożył 30-05-1715. Po ukończeniu filozofii i teologii został skierowany do posługi kaznodziejskiej na znaczniejszych ambonach prowincji. Ziarno słowa Bożego zasiewał z taką gorliwością, powagą i pięknem ojczyściej mowy, że wymieniano go wśród pierwszych mówców ówczesnej epoki. Niemniej wyróżniał się również pod względem zakonnej postawy i nieposzlakowanego życia. Mianowano go przełożonym nowopowstałej placówki w Starej Wsi, gdzie zorganizował bibliotekę dla konwentu. Na tym stanowisku spełniał swe funkcje z ogromną korzyścią dla sanktuarium przez z górą 20 lat. (J. Zbudniewek: *Dzieje konwentu paulinów w Starej Wsi 1728–1768*, w: *Chwalcie z nami Panią świata. Z dziejów Kościoła na ziemi brzozowskiej*, Wydawnictwo WAM, Kraków 1985, s. 67–68). Potem przez 3 lata zarządzał klasztorem w Leśnej. Urząd definitora piastował przez 12 lat. Następnie został zaszczycony władzą wikariusza prowincjała i równocześnie stał na czele klasztoru jasnogórskiego. Pełniąc obowiązki przeora Jasnej Góry, przyczynił się znacząco do rozwoju biblioteki. Z jego inicjatywy przyjęto sposób ochrony książek polegający na umieszczaniu ich w futerałach. Wreszcie, wyniesiony na stanowisko prowincjała, zmarł na Jasnej Górze, 19-05-1776, w 10 miesiącu urzędowania, mając 70 lat życia (AJG 77, s. 686) – **18, 19, 20, 21, 34**

Gicielski Sebastian, 1598 – 33

Goldman, paulin, przeor 1623 – 28

Gołdonowski Andrzej, paulin, jedna z najwybitniejszych postaci w zakonie paulińskim, pisarz ascetyczny i historyczny, wielki mecenas kultury. Urodził się w 1596 roku, do paulinów wstąpił w roku 1615, studia z filozofii ukończył u jezuitów w Kaliszu, a następnie z teologii w Poznaniu. W roku 1622 wykładał filozofię i teologię moralną w Pińczowie, a od 1623 roku na Jasnej Górze, gdzie pełnił również obowiązki kaznodziei i zasłużył się jako promotor bractw. W latach 1631–1632 był przeorem w Wieruszowie, w 1635 roku w klasztorze brdowskim. W latach 1641–1644 pełnił obowiązki prowincjała, przeprowadzając w imieniu generała Mikołaja Staszewskiego wizytację wszystkich klasztorów prowincji. W 1644 roku był wikariuszem prowincji i ponownie przeorem w Wieruszowie, a następnie w latach 1647–1648 przeorem konwentu Św. Zygmunta w Częstochowie i w Brdowie. W latach 1653–1654 mistrz nowicjatu. Zbudował kaplicę Św. Rocha w Częstochowie, kościół i klasztor Św. Barbary, kaplicę Św. Jakuba a obok niej szpital dla ubogich pielgrzymów. Zmarł 28-09-1660 w Częstochowie. Opublikował drukiem: *Bractwo św. Anioła Stróża*, Kraków 1641, Jasna Góra 1724; *Diva Claromontana seu imaginis eius origo, translatio, miracula*, Cracoviae 1642; *Epideigma seu brevis cognitio ordinis antiquissimi S. Pauli I Eremitae*, Thorunii 1635; *Explanatio regulae D. Augustini*, Cracoviae 1642, Jasna Góra 1756;

Hystoria imagines brdoviensis; O stanie panięńskim, Kraków 1636; *Poema historicum de S[ancto] Paulo I Er[emita]*, Cracoviae 1628; *Krótkie zebranie żywotów św. Izydora, Ignacego Lojoli, Franciszka Ksawerego, Teresy, Filipa*, Jarosław 1622, Poznań 1622; *Krótkie zebranie świątobliwego żywota św. Izydora*, Kraków 1629; *Stan wdowiej*, Toruń 1635; *Summariusz historiey o obrazie Panny Maryey*, Kraków 1639; *Żywot s. Filipa Neriusza*, Kraków 1625. (J. Zbudniewek: *Gołdonowski Andrzej*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, T. 1, s. 552–554) – **257, 258**

Grabiszyński Grzegorz de Grabion, 1650 – **252**

Grezzmann Maciej, ks., proboszcz w Chotowie – **142, 187**

Grodzisko Stanisław de – **93, 216**

Jakub Stanisław [...], 1588 – **167**

Jakubowski Bernard, paulin, mianowany proboszczem hołowieńskim – **189**

Jan [...] – **154, 155, 246**

Janaszkiowicz Jan, paulin – **197**

Kaznodzieja poznański [?] – **218, 255**

Knitinger Eliasz, paulin subdiakon. Zmarł na Jasnej Górze 9-11-1636 w wieku 44 lat (AJG 66, s. 358–359; AJG 3115, s. 316) – **158, 161, 163**

Kominek Antoni [XVI w.] – **85**

Konopka Wacław, paulin, syn Jana, profesję złożył 16-01-1648. Przeor w Mochowie (AJG 55, s. 324–325), przeor w Brdowie w roku 1590 (AJG 1526, s. 27) i w Wielgomłynach w roku 1600. Zmarł 29-06-1612 na Jasnej Górze i tutaj został pochowany (AJG 66, s. 4; AJG 77, s. 338; AJG 3115, s. 183) – **33**

Kostrzyński Andrzej, paulin – **108**

Kotkowski Wacław – **167**

Kozycki Albert Aleksander – **6**

Kraków Skałka, konwent paulinów na Skałce. Klasztor dla paulinów ufundował kanonik krakowski Jan Długosz 25-03-1471, w miejscu męczeństwa św. Stanisława Biskupa. Po rozebraniu XIV-wiecznego kościoła w jego miejsce w latach 1734–1751 paulini zbudowali barokowy. Klasztor skałeczny, obok Jasnej Góry, był domem studiów dla prowincji polskiej. Od 1520 roku posiadał bibliotekę założoną przez Marcina z Miechowa. Klasztor nie uległ kasacie. Obecnie jest siedzibą Wyższego Seminarium Duchownego Zakonu Paulinów – **134, 135, 232, 262, 263, 264, 265, 265, 268, 269, 270, 272, 273, 278, 279**

Krzepice, konwent kanoników regularnych laterańskich – **2, 109**

Ludowicki Jan – **217**

Łękawski Mateusz, paulin, syn Michała i Konstancji, ur. w 1727 w Bratkowicach. Wstąpił do zakonu 17-10-1748, profesję złożył 19-10-1749 u Św. Barbary (AJG 64, s. 10–11; AJG 1422, s. 119). Bardzo zasłużony dla zakonu, mianowany przeorem u Św. Zygmunta w 1763 roku (AJG 1432, s. 3), w Pińczowie 1765-1768 (AJG 1435, s. 19), w Wieruszowie, Warszawie (AJG 65, s. 97), pięciokrotnie sprawował urząd przeora na Jasnej Górze w latach 1764–1765, 1782–1783, (AJG 2275, s. 75). Definitor i wikariusz prowincji, wreszcie prowincjał polski 1789–1790 (AJG 65, s. 97; AJG 1349, s. 5). Zmarł 12-10-1790 na Jasnej Górze (AJG 66, s. 45; AJG 64, s. 11) – **245**

Łychyński Jan – **275**

Maciej [...], paulin, 1581 – **91**

Maczuska Szymon, 1581 – **223**

Maniecki Draskowicz Krzyworząd Jakub, ks., proboszcz krzynowicki i orawski, dziekan wieluński 1612 – **142, 187, 188, 189, 275**

Marcin [...], paulin – **198**

Marcin, paulin, zakrystianin jasnogórski, 1513 – **145**

Melszki Albert, 1581 – **197**

Mikołaj z Wilkowiecka, paulin, herbu Topór, urodził się ok. 1524 roku w Wilkowiecku koło Częstochowy i otrzymał na chrzcie imię Feliks. W 1538 roku zapisał się na

studia do Akademii Krakowskiej. Nieznana jest data ukończenia studiów, jak też wstąpienia do zakonu, w którym nosił imię Mikołaj. W roku 1563 pełnił obowiązki kaznodziei na Skałce, a od 1566 roku na Jasnej Górze. W 1575 roku wyjechał do Rzymu w sprawach zakonu. W roku 1579 został mianowany przeorem jasnogórskim, a rok później prowincjałem. Następnie znowu zajmował się kaznodziejstwem i pracą pisarską. Zmarł 15-08-1601 w Rzymie jako przeor klasztoru San Stefano Rotondo. Nabył wiele książek dla bibliotek klasztornych na Jasnej Górze i na Skałce. Ok. roku 1581 napisał *Historia o chwalebny Zmartwychwstaniu Pańskim ze czterech S. Ewangelistów zebrana a wierszykami spisana*, [Kraków ok. 1581 u Szarffenberga]. (J. Związek: *Mikołaj z Wilkowiecka i jego działalność kaznodziejsko-literacka*. „Studia Historyczne” 1968, T. 1, s. 9–106; H.E. Wyczawski: *Mikołaj z Wilkowiecka*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, T. 3, s. 123–124) – **101**

Mikołajtis Józef, bibliofil częstochowski, nauczyciel języka polskiego. Po śmierci, w 1987 roku zapisem testamentalnym cały jego księgozbiór, bogaty zwłaszcza w dzieła i tłumaczenia klasyków, otrzymała biblioteka jasnogórska – **141**

Miksot Maciej z Kurzelowa, 1532 – **116, 213**

Mleczyński Marcin, paulin, przyczynił się do uregulowania spraw majątkowych i rozstrzygnięcia sporów o dobra wieruszowskie. Zmarł 15-07-1616 (AJG 77, s. 338–339) – **7, 14, 17, 31, 85, 128, 129, 130, 166, 201, 202, 268**

Mucharski Piotr (1589–1666), magister sztuk wyzwolonych, później lekarz i profesor Akademii Krakowskiej. Studiował medycynę w Krakowie i we Włoszech. Dyplom doktora uzyskał na uniwersytecie w Padwie w 1619 roku na podstawie dysertacji *De passione melancholica*. Po powrocie do Polski w 1621 roku objął posadę nadwornego lekarza króla Władysława IV Wazy. W roku 1650 na podstawie rozprawy *De pēripneumonia quaestio medica* został przyjęty w poczet profesorów wydziału lekarskiego i podjął wykłady z anatomii w Akademii Krakowskiej. (L. Hajdukiewicz, *Mucharski Piotr*, w: *Polski słownik bibliograficzny*, 22 (1977), s. 241–243) – **263**

Müller Tobiasz, 1657 – **96**

Myszkowski Joachim z Myszkowic, herbu Jastrzębiec, proboszcz w Wojkowicach, stryj o. Bogusława Myszkowskiego – **37, 75, 184**

Nieszporkowicz Ambroży, paulin, ur. w 1643 roku w Częstochowie, syn Tomasa i Małgorzaty. Do zakonu wstąpił 31-12-1663 (AJG 66, s. 21), doktor teologii, pisarz, historyk,

definitor (AJG 3115, s. 208; AJG 1418, s. 57; AJG 1466, s. 20–21). W roku 1676 był przeorem konwentu skałecznego, w 1673 roku podprzeor w Mochowie, w latach 1695–1699 przeor klasztoru św. Zygmunta w Częstochowie. Wybitny kaznodzieja jasnogórski, spowiednik i gorliwy penitencjarz apostolski na Jasnej Górze (AJG 2275, s. 13). Opublikował historię Cudownego Obrazu Najświętszej Maryi Panny: *Analec-ta mensae reginalis...*, Cracoviae 1681; omawia ona pochodzenie, przenosiny, cuda i oblężenie szwedzkie. Wydał drukiem także: *Dziennik Anielski, w którym do Króla i Królowej Anielskiej y Aniołów S. Krótkie, codzienne zamykają się nabożeństwa...*, Kraków 1665–1670; *Historia Dive Claromontanae*, Cracoviae 1682; *Triumphales honoris Candidi, et Candoris Honorati Coronae, Divis Martyribus Honorato et Can-didae etc.*, Cracoviae 1682; *Officina emblematum quae praecipuos Virginis et Matris Dei Mariae titulos et elogia complectantur*, Cracoviae 1680, 1691; *Fragmenta cogita-tionum seu anagrammata ex Angelica salutatione...*, Cracoviae 1699, 1701 – obejmuje ono 1000 anagramów powstałych z początkowych słów *Pozdrowienia anielskiego*; *Odrobiny ze stołu królewskiego...*, Kraków 1683, 1686, Jasna Góra 1706, 1720, 1733, 1757, Częstochowa 1756; *Sancti Jubilaei septem tubae, ad quarum clangorem olim Jerichuntis muri subversi, etc.*, Cracoviae 1701 – książkę tę ofiarowano w imieniu Jasnej Góry biskupowi krakowskiemu Albertowi Jerzemu Denhoffowi, gdy uroczyście odbywał ingres do katedry metropolitalnej. Zmarł 24-07-1703 na Jasnej Górze (AJG 3155, s. 208). (J. Zbudniewek: *Nieszporkowicz Ambroży Szymon*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, T. 3, s. 210–212) – 252

Nigrycy Piotr, paulin, pełnił obowiązki zastępcy przeora, a następnie przeora na Skałce w latach 1611 i 1613; w 1612 został przeorem na Jasnej Górze, w latach 1612–1628 z przerwami sprawował urząd prowincjała, w latach 1626–1630 przeora w Wielu-niu. Uregulował sprawy majątkowe wielu klasztorów: jasnogórskiego, beszowskiego i wieluńskiego. Zmarł, mając 67 lat 25-04-1633 na Jasnej Górze (AJG 554, s. 64–66; ASK 9, s. 383; AJG 77, s. 354–355 – 138, 146, 165

Orarowski Piotr – 266, 267

Pariuszny Jan, ks., wikariusz gnieźniński, 1599 – 174, 235

Piekoszewski lub Piekoszoviensis Marcin, paulin, do zakonu wstąpił w 1590 roku, pierwszą profesję złożył w roku następnym w wieku lat 18 (AJG 66, s. 4–5). Był zakrystianem jasnogórskim w roku 1599 (AJG 1346, s. 67) i przeorem w konwencie staromiejskim w Częstochowie w roku 1622, gdzie położył dla jego rozwoju duże zasługi (AJG 3618, s. 34, 37, 53, 93, 112, 113, 171) – 137

Polak Jan, księgarz sprzedawca, 1604 – 151

Prasin Łukasz – 92, 215

Pszczonowski Stanisław, paulin, przeor w Wielgomłynach, zmarł nagle 23-03-1620, w wieku 40 lat (AJG 66, s. 5; AJG 3115, s. 56). Po śmierci wiele jego książek przekazano do biblioteki (AJG 77, s. 340) – 32, 139, 170, 171, 240, 231, 223

Pudłowski Melchior (1540–1588), polski poeta. Studiował w Akademii Krakowskiej. Sekretarz M. i S. Wolskich, od 1564 roku sekretarz królewski. W roku 1571 osiadł w nadanym mu w Sieradzkiem majątku. Gorący zwolennik twórczości J. Kochanowskiego, nawiązał do niej w zbiorze *Fraszek księga pierwsza*. Opublikował też: *Sen i Elegia polska* i wierszowany romans *Dydo* – 156, 159, 260

Raciborski Konrad, paulin, profesję złożył 21-09-1648 w wieku 22 lat (AJG 77, s. 30–31). Przeor w Wielgomłynach w latach 1669–1672. Otrzymał zapis od Aleksandra Moszyńskiego na rzecz konwentu (AJG 575, s. 382–384); kupił klasztorowi mszał. Dyrektor braci konwersów (AJG 590, s. 9). Zmarł na Jasnej Górze 28-05-1698 (AJG 77, s. 507–508) – 45

Raczowski Szymon, 1514 – 226

Räguczki Sylwester, 1595 – 156, 159

Rosowski (Rossowski), paulin, profesję złożył 17-04-1616 w wieku 21 lat (AJG 77, s. 6; AJG 66, s. 12). Studiował w Ołomuńcu (AJG 554, s. 65–66). Był przeorem w Brdowie (AJG 554, s. 193), przyczynił się do uregulowania spraw administracyjnych konwentów pińczowskiego i jasnogórskiego (AJG 2996, s. 140–142; AJG 413, s. 36–48, 166–186; AJG 414, s. 5–9, 18–26). Zmarł 28-07-1658 na Jasnej Górze, wyczerpany chiragrą i podagrą (AJG 77, s. 397; AJG 3115, s. 212) – 64

Rosprza Piotr, paulin, zmarł na Jasnej Górze 9-10-1574 (AJG 77, s. 333). Na pocz. XVI wieku drukiem opublikował: *Origo, gratiae, magnalia Divae Claromontane* – 13

Ruster Jan, paulin, proboszcz i kaznodzieja klasztorny – 187

Sadowski Jan Hieronim, ks., magister sztuk wyzwolonych, dr teologii, spowiednik zwyczajny bocheński – 266, 267

Sadowski, ks., 1626, prepozyt i dziekan – 118

Siemrzycki (Szęmszycki) Tomasz, lekarz wieluński. Po śmierci jego żona Anna sprzedała całą bibliotekę klasztorowi jasnogórskiemu w dniu 1-05-1672 za sumę 200 złotych polskich. Dokument nie wymienia ilości woluminów (AJG 442, s. 1) – 174, 235

Skroszewski A. – 276, 280

Sleszkowski Wincenty, paulin, syn Bartłomieja. Profesję złożył 22-09-1687 w kalsztorze Św. Barbary. Doktor Teologii. Przeor klasztoru skałecznego na Kazimierzu – 266, 267

Stanisław [...], paulin, przeor Jasnej Góry (bliżej nieznan), 1581 – 223

Sulmierski Stanisław, 1627 – 9, 10

Szamotulski Walenty, 1559 – 93, 216

Śniadecki Abraham, paulin, znakomity organizator życia kościelnego, troskliwy o paramenty liturgiczne w kilku konwentach. Był m.in. kuratorem zakrystii na Skałce, przeorem w Konopnicy, podprzeorem w pińczowskim i przeorem staromiejskim w Częstochowie w latach 1644–1646, gdzie założył Bractwo Szkaplerza Świętego. Tam też zmarł 1-07-1665. Do akt zakonu włączył liczne wykonane przez siebie kopie dokumentów (AJG 77, s. 415–416; AJG 1517, s. 27–54) – 92, 215

Toplar[?] Stanisław, 1541 – 212

Toporski vel Toporek Wawrzyniec, ca. 1582–1668, organista w katedrze na Wawelu i muzyk kapeli zamkowej. Od 1626 roku przez 43 lata rajca miejski. W 1638 roku, gdy runęła połowa bramy Skawińskiej, w urzędzie grodzkim krakowskim jako burmistrz złożył oświadczenie o ruinach murów miejskich i bram miasta Kazimierza. W roku 1649 wygłosił mowę powitalną wobec Jana Kazimierza przybywającego do Krakowa na koronację. Ożenił się z Reginą, wdową po Wojciechu Zawadzim, mieszczaninie kazimierskim. Miał kamienicę z piekarnią przy ul. Piekarzy (obecnie Piekarska, obok Skałki). Pochowany go w kościele Bożego Ciała. (*Poczet burmistrzów miasta Kazimierza przy Krakowie ze Stradomiem (1366–1802) i miastem żydowskim (do 1802)*, red. B. Kasprzyk, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2013, T. 2, s. 479) – 273

Vitberk Videlski Piotr Mateusz Jan, doktor sztuk i medycyny z Obornik – 74

Walenty [...] ks., proboszcz – 183

Warski Walerian, paulin, przeor w Wieluniu, bliżej nieznanym, kupił dla biblioteki konwentu wieluńskiego *Legenda aurea* Jakuba de Voragine [po 1612 roku] – 142

Wiejski Andrzej – 236, 237

Wieluń Adam, 1594 – 85

Wieluń, konwent paulinów p.w. Św. Mikołaja. Ufundowany przez księcia Władysława Opolczyka w 1388 roku. Fundacja ponowiona w roku 1393 przez króla Władysława Jagiełłę. Kościół z 1380 roku został przebudowany w latach 1630 i 1893. Klasztor uległ kasacji w roku 1819 i został przekazany benedyktynekom – 142, 121, 123, 164, 187, 188, 208, 229, 261, 275

Witczak Kasałódzki Aleksander Antoni, ks. – 230

Wręczycki Mikołaj, paulin, profesję złożył 17-09-1621 (AJG 77, s. 8; AJG 66, s. 14). Studiował u jezuitów w Kaliszu, przez pewien czas głosił kazania wśród protestantów w Lublińcu (AJG 77, s. 9), pełnił obowiązki kaznodziei w konwencie Św. Zygmunta w Częstochowie 1631–1632 i w Beszowej 1632 (AJG 741, s. 149), skarbnika jasnogórskiego w roku 1638 (AJG 741, s. 576), przeora w Mochowie, podprzeora w Beszowej. 14-04-1640 mianowany proboszczem w Wiewcu, ale stanowiska prawdopodobnie nie objął na skutek sporu o prawo patronatu kościoła (AJG 1385, s. 39–63), następnie był przeorem w Wieruszowie (AJG 742, s. 447), w Oporowie (AJG 743, s. 201), podprzeorem w Pińczowie (AJG 743, s. 282), potem wrócił na Jasną Górę, gdzie był spowiednikiem apostolskim. Zmarł 14-04-1670 na Jasnej Górze (AJG 66, s. 14; AJG 3115, s. 107) – 183

Zbierzyński Bartłomiej Damachazy, karmelita – 252

Zborski Józef, ks. – 44

Zryński Walenty – 245

Zymicjusz (Zimicius vel Costinensis) Andrzej, paulin, urodził się ok. 1569 roku. Nie wiemy, kiedy wstąpił do Zakonu Paulinów. Był trzykrotnie przeorem na Skałce w latach 1590, 1602–1604, 1613, a w roku 1599 pełnił tutaj obowiązki kaznodziei. Ponadto był przeorem w Wieluniu i Mochowie, kaznodzieją i przeorem na Jas-

nej Górze ok. roku 1620. Przez 3 lata przebywał w Rzymie. Zmarł na Jasnej Górze 8-01-1625 w wyniku zaccadzenia (AJG 66, s. 6; AJG 3115, s. 10). Jest autorem pierwszych wpisów historycznych w księdze cudów obrazu jasnogórskiego: *Historia imaginis B. V. M. Częstochoviensis*, pocz. XVII wieku, a także *Skarbnica Kościoła Jasney Góry*, wydaną drukiem w 1618 w Krakowie w Drukarni Franciszka Cezarego. Kochał książki i pozostawił ich wiele w bibliotekach, m.in. na Jasnej Górze i na Skałce. (ASk 169, s. 5, 18–19, 26–29; AJG 1346, s. 67; AJG 77, s. 346–347). (J. Zbudniewek: *Andrzej Zymiciusz, nieznaną dziejopis obrazu jasnogórskiego*. Zeszyty Historyczne Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie 1997, 4, s. 489–497) – 27, 108

Żarniczki Andrzej, 1551 – 27

Żeromski Jacek, paulin – 209

INDEKS ZNAKÓW WŁASNOŚCIOWYCH

Ekslibrisy

„L G” – niezidentyfikowany szlachcic herbu Rawicz – 201

Myszkowski Joachim z Myszkowic – 37, 75, 184

Mikołajtis Józef – 141

M[aniecko] I[acobus] D[raskowic] K[rzynowicensis] O[raviensis] P[lebanus] – [Maniecki
Jakub Draskowicz krzynowicki i orawski proboszcz] herbu Ogończyk – rkps. – 275

Ks. Aleksander Antoni Witczak Kasalódzki – 230

Pieczętki

Ex Bibliotheca C[omit]is O[r]dinati] Zamoyski –
[Biblioteka Ordynacji Zamoyskiej] – 42, 117

Biblioteka OO[jców] Paulinów na Jasnej Górze – 1–261

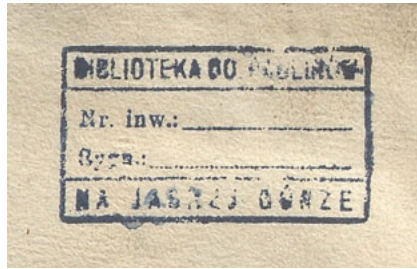

Clari Montis S[anctuarium] M[ariae] V[irginis] –
[Jasnej Góry Sanktuarium Maryi Dziewicy] – 1–261

Biblioteka OO[jców] Paulinów na Jasnej Górze – 1–261

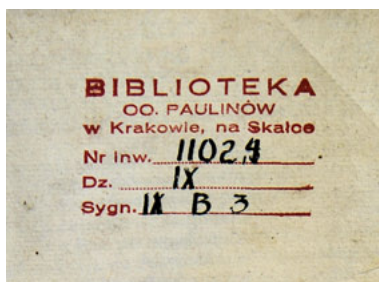
Biblioteka OO[jców] Paulinów na Skałce – 262–283

Bibliotheca P.P.[atrum] Paulinorum Cracoviae Rupella –
[Biblioteka Ojców Paulinów na Skałce] – 262–283

Biblioteka OO[jców] Paulinów w Krakowie na Skałce – 262–283

Biblioteka OO[jców] Paulinów na Skałce – 262–283

Nalepki inwentarzowe

Bibliotheca Claromontana – [Biblioteka jasnogórska] – 1–261

Superekslibrisy

I N – niezidentyfikowany szlachcic herbu Lis z dodaną do herbu literą N – 58

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW KATALOGU

BAV	katalog	B-312	52
A-43	2	B-312	53
A-98	4	B-392	54
A-290	13	B-393	55
A-366	18	B-433	56
A-366	19	B-444	57
A-366	20	B-444	58
A-366	21	B-572	268
A-386	24	C-12	60
A-389	25	C-31	61
A-489	28	C-86	62
A-510	32	C-145	63
A-539	30	C-271	65
A-540	264	C-271	66
A-548	266	C-335	67
A-548	267	C-336	68
B-7	34	C-363	69
B-71	37	C-493	74
B-140	39	D-3	75
B-239	271	D-142	76
B-241	269	D-182	273
B-243	270	D-194	78
B-247	43	E-33	81
B-247	44	F-19	84
B-258	45	F-19	85
B-258	46	F-19	86
B-259	47	F-21	82
B-265	49	F-21	87
B-283	48	F-22	83
B-311	50	F-22	88
B-312	51	G-137	96

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

G-140	97	P-464	154
G-152	100	P-464	155
G-217	109	S-49	243
G-217	110	S-133	245
H-39	121	S-133	246
H-39	122	S-157	247
H-71	128	S-168	280
H-71	129	S-247	70
H-71	130	T-72	253
H-79	131	T-83	254
H-82	132	T-125	252
H-182	133	T-157	257
H-191	134	T-157	258
H-191	135	T-166	167
I-49	138	V-109	281
J-140	166	V-109	282
L-71	178	V-109	283
L-81	179		
L-146	276	BMC	katalog
L-170	181	I 23	214
L-170	182	I 32	16
L-183	183	I 60	273
M-13	159	I 62	236
M-14	160	I 62	237
M-14	161	I 64	34
M-16	157	I 65	126
M-16	158	I 65	127
M-43	89	I 85	120
N-30	196	I 85	77
N-32	198	I 90	262
O-13	207	I 97	139
P-211	219	I 97	140
P-211	220	I 97	168
P-212	221	I 98	107
P-212	222	I 98	132
P-218	227	I 99	226
P-332	235	I 109	22
P-429	238	I 120	178
P-464	154	I 120	242

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

I 123	234	I 152	199
I 125	9	I 155	17
I 125	10	I 155	268
I 126	172	I 157	209
I 126	173	I 157	210
I 126	42	I 222	71
I 131	204	I 222	72
I 131	205	I 222	73
I 132	78	I 239	271
I 133	134	I 240	99
I 133	135	I 261	115
I 133	169	I 274	114
I 135	143	I 283	1
I 136	171	I 652	259
I 136	197	II 344	11
I 138	274	II 381	167
I 140	190	II 415	18
I 141	108	II 415	19
I 143	79	II 415	20
I 143	83	II 415	21
I 143	88	II 415	269
I 144	55	II 416	131
I 145	103	II 416	270
I 146	201	II 417	106
I 146	202	II 417	181
I 147	109	II 417	182
I 147	110	II 419	118
I 148	123	II 419	119
I 148	124	II 420	174
I 148	227	II 421	235
I 149	32	II 431	48
I 149	231	II 433	219
I 150	198	II 433	220
I 150	54	II 435	82
I 151	12	II 435	87
I 151	232	II 436	91
I 151	257	II 437	245
I 151	258	II 437	246
I 152	8	II 437	275

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

II 441	138	III 748	121
II 444	183	III 748	122
II 469	206	III 751	264
II 473	15	III 755	30
II 478	243	III 756	154
II 488	3	III 756	155
II 491	40	III 758	31
II 492	61	III 763	217
II 494	186	III 764	187
II 498	137	III 764	188
II 503	244	III 764	189
II 527	272	III 768	218
II 528	4	III 770	255
II 576	203	III 772	101
II 579	150	III 772	128
III 625	26	III 772	129
III 627	36	III 772	130
III 629	248	III 783	97
III 645	152	III 783	102
III 647	146	III 784	98
III 649	136	III 784	100
III 685	261	III 789	49
III 686	278	III 792	96
III 686	279	III 860	185
III 693	112	III- 756	266
III 693	80	III- 756	267
III 703	51	III- 806	265
III 703	52	V 177	94
III 703	53	V 226	179
III 728	263	V 226	253
III 729	95	V 258	37
III 730	104	V 258	75
III 730	177	V 281	74
III 730	69	V 285	81
III 733	27	V 293	254
III 733	156	V 303	45
III 733	159	V 303	46
III 747	147	V 304	47
III 747	148	V 309	62

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

V 328	76	BSB-Ink A-199	5
V 332	175	BSB-Ink A-199	6
V 351	166	BSB-Ink A-213	3
V 358	252	BSB-Ink A-281,2	10
V 383	196	BSB-Ink A-281,1	9
V 387	33	BSB-Ink A-446	243
V 403	89	BSB-Ink A-474	11
V 433	65	BSB-Ink A-530	12
V 433	66	BSB-Ink A-535	14
V 449	249	BSB-Ink A-554	15
V 464	247	BSB-Ink A-571	16
V 466	212	BSB-Ink A-590	17
V 473	24	BSB-Ink A-594	18
V 484	280	BSB-Ink A-594	19
V 503	145	BSB-Ink A-594	20
V 523	2	BSB-Ink A-594	21
V 559	238	BSB-Ink A-597	263
V 569	241	BSB-Ink A-652	24
VI 828	57	BSB-Ink A-653	23
VI 828	58	BSB-Ink A-655	25
VII 945	63	BSB-Ink A-730	27
VII 966	207	BSB-Ink A-804	28
VII 1088	25	BSB-Ink A-823	67
VII 1118	23	BSB-Ink A-824	68
VIII 102	90	BSB-Ink A-883	264
IX 46	70	BSB-Ink A-885	31
IX 144	29	BSB-Ink A-888	30
XII 22	64	BSB-Ink A-892	266
XII 31	162	BSB-Ink A-892	267
XII 31	163	BSB-Ink A-897	32
XII 31	43	BSB-Ink A-975	33
XII 31	44	BSB-Ink B-10	34
		BSB-Ink B-25	35
BSB-	 katalog	BSB-Ink B-29	36
BSB-Ink A-21	1	BSB-Ink B-1017	268
BSB-Ink A-34	13	BSB-Ink B-199	38
BSB-Ink A-42	2	BSB-Ink B-294	39
BSB-Ink A-80	114	BSB-Ink B-321	40
BSB-Ink A-167	4	BSB-Ink B-344	41

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

BSB-Ink B-429	269	BSB-Ink D-353	79
BSB-Ink B-431	270	BSB-Ink E-70	80
BSB-Ink B-432	271	BSB-Ink E-106	81
BSB-Ink B-435	43	BSB-Ink F-88	84
BSB-Ink B-435	44	BSB-Ink F-88	85
BSB-Ink B-450	45	BSB-Ink F-88	86
BSB-Ink B-450	46	BSB-Ink F-89	82
BSB-Ink B-451	47	BSB-Ink F-89	87
BSB-Ink B-459	48	BSB-Ink F-90	83
BSB-Ink B-466	49	BSB-Ink F-90	88
BSB-Ink B-503	50	BSB-Ink F-249	89
BSB-Ink B-515	51	BSB-Ink G-126	42
BSB-Ink B-515	52	BSB-Ink G-131	207
BSB-Ink B-515	53	BSB-Ink G-173	90
BSB-Ink B-527	22	BSB-Ink G-258	94
BSB-Ink B-671	54	BSB-Ink G-271	95
BSB-Ink B-673	55	BSB-Ink G-281	275
BSB-Ink B-721	56	BSB-Ink G-288	96
BSB-Ink B-759	57	BSB-Ink G-300	98
BSB-Ink B-759	58	BSB-Ink G-307	97
BSB-Ink B-837	146	BSB-Ink G-309	99
BSB-Ink C-31	60	BSB-Ink G-313	100
BSB-Ink C-57	61	BSB-Ink G-320	101
BSB-Ink C-123	62	BSB-Ink G-328	102
BSB-Ink C-252	37	BSB-Ink G-329	103
BSB-Ink C-335	64	BSB-Ink G-346	104
BSB-Ink C-387	65	BSB-Ink G-364	105
BSB-Ink C-387	66	BSB-Ink G-396	106
BSB-Ink C-453	69	BSB-Ink G-401	107
BSB-Ink C-578	175	BSB-Ink G-406	08
BSB-Ink C-634	176	BSB-Ink G-454	109
BSB-Ink C-649	177	BSB-Ink G-454	110
BSB-Ink C-727	74	BSB-Ink G-462	111
BSB-Ink D-7	75	BSB-Ink G-476	112
BSB-Ink D-238	76	BSB-Ink G-523	115
BSB-Ink D-327	273	BSB-Ink G-531	116
BSB-Ink D-338	77	BSB-Ink H-5	255
BSB-Ink D-345	78	BSB-Ink H-123	120
BSB-Ink D-352	274	BSB-Ink H-126	121

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

BSB-Ink H-126	122	BSB-Ink I-552	170
BSB-Ink H-137	113	BSB-Ink I-552	171
BSB-Ink H-189	126	BSB-Ink K-21	244
BSB-Ink H-189	127	BSB-Ink L-85	178
BSB-Ink H-203	123	BSB-Ink L-112	179
BSB-Ink H-203	124	BSB-Ink L-211	180
BSB-Ink H-205	125	BSB-Ink L-261	181
BSB-Ink H-219	118	BSB-Ink L-261	182
BSB-Ink H-219	119	BSB-Ink L-276	183
BSB-Ink H-255	128	BSB-Ink M-10	159
BSB-Ink H-255	129	BSB-Ink M-11	160
BSB-Ink H-255	130	BSB-Ink M-11	161
BSB-Ink H-408	7	BSB-Ink M-14	157
BSB-Ink H-418	133	BSB-Ink M-14	158
BSB-Ink H-433	134	BSB-Ink M-15	156
BSB-Ink H-433	135	BSB-Ink M-16	162
BSB-Ink H-447	136	BSB-Ink M-16	163
BSB-Ink I-81	139	BSB-Ink M-162	185
BSB-Ink I-81	140	BSB-Ink M-228	186
BSB-Ink I-85	141	BSB-Ink M-305	187
BSB-Ink I-88	142	BSB-Ink M-305	188
BSB-Ink I-90	143	BSB-Ink M-305	189
BSB-Ink I-96	144	BSB-Ink M-369	190
BSB-Ink I-99.050	145	BSB-Ink M-490	193
BSB-Ink I-226	137	BSB-Ink N-82	196
BSB-Ink I-229	138	BSB-Ink N-86	197
BSB-Ink I-261	174	BSB-Ink N-88	198
BSB-Ink I-373	147	BSB-Ink N-89	199
BSB-Ink I-373	148	BSB-Ink N-90	200
BSB-Ink I-419	150	BSB-Ink N-94	201
BSB-Ink I-428	151	BSB-Ink N-94	202
BSB-Ink I-468	154	BSB-Ink N-166	203
BSB-Ink I-468	155	BSB-Ink N-169	204
BSB-Ink I-470	152	BSB-Ink N-176	205
BSB-Ink I-482	153	BSB-Ink P-127	279
BSB-Ink I-493	165	BSB-Ink P-130	278
BSB-Ink I-519	166	BSB-Ink P-218	212
BSB-Ink I-537	173	BSB-Ink P-288	213
BSB-Ink I-549	172	BSB-Ink P-382	217

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

BSB-Ink P-385	218	BSB-Ink T-99	251
BSB-Ink P-387	219	BSB-Ink T-178	91
BSB-Ink P-387	220	BSB-Ink T-236	252
BSB-Ink P-392	221	BSB-Ink T-252	253
BSB-Ink P-392	222	BSB-Ink T-275	254
BSB-Ink P-461	234	BSB-Ink T-300	256
BSB-Ink P-520	235	BSB-Ink T-332	257
BSB-Ink P-625	236	BSB-Ink T-332	258
BSB-Ink P-625	237	BSB-Ink T-342	167
BSB-Ink P-663	238	BSB-Ink T-451	259
BSB-Ink P-785	26	BSB-Ink T-553	168
BSB-Ink R-96	239	BSB-Ink T-556	169
BSB-Ink R-154	240	BSB-Ink V-163(1)	281
BSB-Ink R-164	241	BSB-Ink V-163(3)	282
BSB-Ink R-174	8	BSB-Ink V-163(2)	283
BSB-Ink R-248	242	BSB-Ink V-179	260
BSB-Ink S-195	245	BSB-Ink V-250	131
BSB-Ink S-195	246	BSB-Ink V-254	132
BSB-Ink S-251	248	BSB-Ink W-7	261
BSB-Ink S-267	247		
BSB-Ink S-273	280	C	 katalog
BSB-Ink S-312	208	199	5
BSB-Ink S-319	277	199	6
BSB-Ink S-321	209	433	262
BSB-Ink S-321	210	434	262
BSB-Ink S-328	229	436	262
BSB-Ink S-331	230	579	255
BSB-Ink S-332	231	603	257
BSB-Ink S-334	232	603	258
BSB-Ink S-336	233	739	265
BSB-Ink S-343	223	2782	99
BSB-Ink S-346	224	2873	112
BSB-Ink S-347	225	4076	193
BSB-Ink S-350	226	4129	195
BSB-Ink S-351	227	4435	206
BSB-Ink S-355	228	5419	225
BSB-Ink S-361	272	5421	229
BSB-Ink S-395	249	5424	230
BSB-Ink S-580	250	5429	233

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

5431	226	730	5
5432	227	730	6
5437	228	772	3
5546	70	1149	9
6295	240	1164	10
6361	174	1602	11
6402	145	1696	262
6430	141	1932	12
6443	142	1939	13
6444	143	1943	14
		2032	15
CIH	katalog	2094	16
252	211	2137	17
819	59	2186	18
2044	178	2186	19
2295	195	2186	20
2297	194	2186	21
3349	259	2188	263
		2291	24
CR	katalog	2292	23
5418	224	2294	25
5425	231	2457	26
5427	232	2501	27
6454	144	2746	28
6460	145	2862	265
		2865	32
Estr.	katalog	2886	29
XIII 170	201	2906	30
XIII 170	202	2909	264
XIII 171	197	2911	31
XIII 172	198	2920	266
XIII 172	199	2920	267
XIII 172	200	2148	33
		3184	34
GW	katalog	3216	35
213	1	3222	36
406	114	3664	38
581	4	3866	39
611	7	3942	40

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

4095	41	7885	74
4232	269	7903	75
4234	270	8655	76
4235	271	9102	273
4239	43	9118	77
4239	44	9126	78
4254	45	9135	274
4254	46	9137	79
4255	47	9334	80
4269	49	9428	81
4289	48	9837	84
4332	50	9837	85
4340	51	9837	86
4340	52	9840	82
4340	53	9840	87
4647	54	9841	83
4648	55	9841	88
4812	272	10688.3	42
4877	56	10834	90
4954	57	11171	239
4954	58	11357	94
5089	146	11371	95
5806	268	11379	275
5872	60	11389	96
5896	61	11403	98
6080	62	11415	97
6219	63	11420	99
6549	37	11427	100
6730	67	11434	101
6732	68	11447	102
6770	65	11448	103
6770	66	11472	104
6838	64	11495	105
7104	69	11545	106
7219	2	11549	107
7411	70	11556	108
7591	176	11815	109
7612	177	11815	110
7746	175	11820	111

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

11866	112	M12646	174
11937	113	M13114	147
12050	115	M13114	148
12067	116	M13419	71
12208	117	M13419	72
12227	118	M13419	73
12227	119	M13849	150
12326	120	M13873	151
12329	121	M13953	92
12329	122	M13953	93
12343	126	M14421	165
12343	127	M14701	166
12364	123	M14775	167
12364	124	M14962	170
12368	125	M14962	171
12436	128	M14965	172
12436	129	M14965	173
12436	130	M16214	244
13576	133	M17600	178
13631	134	M17905	179
13631	135	M18662	180
13662	136	M18842	276
14001	139	M19817	164
14001	140	M19825	162
14008	141	M19825	163
14012	142	M19829	156
14018	143	M19835	157
14032	144	M19835	158
14037	145	M19837	159
19215	181	M19849	160
19215	182	M19849	161
61610	8	M20700	184
M02762	207	M20807	185
M07800	154	M21419	186
M07800	155	M22468	89
M07828	152	M22634	187
M07837	153	M22634	188
M12473	138	M22634	189
M12482	137	M23254	190

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

M23909	195	M34727	238
M24083	191	M36966	22
M24083	192	M37939	240
M2439710	194	M38028	241
M24879	193	M38721	242
M26244	196	M39824	243
M26299	197	M40784	245
M26302	198	M40784	246
M26303	199	M41242	247
M26304	200	M41305	248
M26316	201	M41444	280
M26316	202	M41771	225
M26937	203	M41778	223
M26943	204	M41784	224
M26967	205	M41805	233
M27182	206	M41806	231
M29374	277	M41813	232
M29388	209	M41817	229
M29388	210	M41820	230
M29393	208	M41827	228
M29841	183	M41835	226
M30117	211	M41836	227
M30532	279	M42136	249
M30552	278	M43908	250
M31087	212	M45557	251
M31529	213	M46029	252
M31536	214	M46075	256
M32418	215	M46340	253
M32418	216	M46359	255
M32461	217	M46461	254
M32527	219	M46615	257
M32527	220	M46615	258
M32561	221	M46769	91
M32561	222	M47544	259
M32586	218	M48217	169
M33154	234	M48221	168
M33692	235	M50230	281
M34477	236	M50236	282
M34477	237	M50262	283

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

M50273	260	5128	66
M50876	131	5190*	64
M50879	132	5391*	12
M51410	261	5398*	13
		5898*	74
H	 katalog	5920*	75
109*	2	6374	239
147	235	6461*	273
304*	114	6489*	78
484*	4	6494	274
900*	11	6496*	79
1163*	16	6598	80
1309*	25	7009*	83
1310*	23	7009*	88
1359	256	7472*	150
1793*	27	7487*	151
1969*	30	7536*	76
1972	31	7918*	96
2008*	266	7988*	102
2008*	267	8003*	94
2069	29	8018*	104
2236	33	8066*	106
2345*	35	8075*	108
2636*	38	8165	111
2842	40	8223	213
2932	41	8223,1	116
2991(3)	42	8229*	113
2997(3)	42	8497*	125
3513*	272	8517*	120
3773*	146	8520*	121
4221*	60	8520*	122
4341*	28	8929(3)	42
4515*	211	8933(3)	42
4681*	63	9002*	133
5082	67	9004	133
5085*	68	9036*	136
5127	65	9246*	138
5127	66	9499*	176
5128	65	9517*	177

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

9621*	175	15446*	28
9919*	154	15516	167
9919*	155	16048(1)	281
10008	183	16048(2)	283
10168*	180	16048(3)	282
10196*	218		
10243	276	HC	katalog
10292*	181	151*	235
10292*	182	445*	7
10445*	159	469*	3
10449*	160	1134*	15
10449*	161	1205*	17
10450*	156	1242*	18
10455*	157	1242*	19
10455*	158	1242*	20
10456*	164	1242*	21
10457*	162	1245*	263
10457*	163	1312	24
10530*	89	1358*	256
10767*	8	1404*	253
10768*	8	1444*	254
10834*	186	1541*	252
11299	195	1725*	26
11598*	244	1948*	32
11795*	204	1971	264
11797*	205	1975*	31
11892	206	2061	29
11912	165	2069*	29
12406*	208	2166*	196
12412*	277	2253	34
12830*	213	2488*	37
13318*	234	2798	39
14763.1	9	2801	39
14763.2	10	2846*	40
14896*	193	3042*	271
15066*	250	3068*	269
15111*	146	3069*	270
15112*	146	3072*	43
15202*	249	3072*	44

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

3090*	45	6597*	80
3090*	46	6693*	81
3091*	47	6804*	36
3107*	49	6936*	242
3167*	48	7005	84
3178*	50	7005	85
3184*	51	7005	86
3184*	52	7008	82
3184*	53	7008	87
3251*	197	7547*	166
3254*	198	7673	90
3255*	199	7890	94
3256*	200	7903*	95
3263*	201	7913*	275
3263*	202	7934*	101
3465*	54	7938*	97
3468*	55	7946*	100
3540*	219	7947,1	99
3540*	220	7966*	98
3543*	221	7987*	103
3543*	222	8070*	107
3543*	223	8205*	111
3612*	56	8303*	112
3675	57	8473*	126
3675	58	8473*	127
3677*	57	8496*	123
3677*	58	8496*	124
3993*	147	8519*	121
3993*	148	8519*	122
4162*	268	8524*	118
4247*	61	8524*	119
4439*	62	8565*	128
5083*	67	8565*	129
5399*	14	8565*	130
5437	69	8595*	131
5676	71	8597*	132
5676	72	9025*	134
5676	73	9025*	135
6465*	77	9047*	190

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

9103*	91	15403*	251
9239*	137	15518*	167
9904*	152	15703*	168
9917*	153	15706*	169
9996*	178	15959*	170
10190*	217	15959*	171
10315*	183	15960,1*	173
10405	117	159601*	172
10553*	185	16042*	260
11005.1*	187	16132*	179
11005.1*	188	16145*	261
11005.1*	189		
11252	193	HCR	katalog
11375*	191	8194	109
11375*	192	8194	110
11783*	203	12700*	212
11968*	207		
12387*	115	HR	katalog
12403*	209	8037	105
12403*	210	8222	116
12551*	278	10724*	184
12555*	279		
12825*	214	IBP	katalog
12825*	215	19	1
12825*	216	47	2
13124*	236	121	3
13124*	237	130	4
13218*	238	145	7
13300	154	147	8
13300	155	167	5
13685*	22	167	6
13707	1	265	11
13897*	241	300	262
14270*	243	356	12
14508*	245	360	13
14508*	246	361	14
14593*	247	379	15
14612*	248	393	16
14668	280	412	17

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

417	18	1136	54
417	19	1137	55
417	20	1165	272
417	21	1192	56
420	263	1212	57
447	24	1212	58
448	23	1252	146
450	25	1346	268
528	26	1365	60
534	27	1372	61
583	28	1415	62
616	265	1463	63
619	32	1511	37
632	29	1526	64
644	30	1546	65
645	264	1546	66
647	31	1612	68
653	266	1639	69
653	267	1687	70
731	34	1720	176
744	35	1726	177
749	36	1779	175
863	38	1821	74
891	39	1829	75
923	40	1955	76
946	41	2011	273
1004	269	2018	77
1005	270	2023	78
1007	43	2028	274
1007	44	2029	79
1017	45	2074	80
1017	46	2090	81
1018	47	2335	207
1030	49	2348	42
1045	48	2412	92
1062	50	2412	93
1068	51	2444	94
1068	52	2455	95
1068	53	2464	275

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

2470	96	2991	140
2476	97	2996	141
2482	98	2997	142
2489	100	2999	143
2494	101	3005	144
2500	102	3039	91
2501	103	3072	137
2519	104	3075	138
2535	105	3083	147
2548	106	3083	148
2554	107	3109	71
2560	108	3109	72
2587	109	3109	73
2587	110	3146	150
2593	111	3151	151
2612	116	3175	152
2620	112	3187	153
2629	113	3193	165
2694	118	3218	215
2694	119	3218	216
2704	117	3238	166
2729	120	3244	167
2732	121	3261	170
2732	122	3261	171
2743	126	3263	172
2743	127	3263	173
2756	123	3388	178
2756	124	3411	179
2758	125	3438	180
2796	128	3474	181
2796	129	3474	182
2796	130	3487	183
2806	131	3504	164
2809	132	3505	162
2884	133	3505	163
2896	134	3506	156
2896	135	3507	157
2907	136	3507	158
2991	139	3509	159

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

3510	160	4343	218
3510	161	4351	226
3579	184	4352	227
3593	185	4355	228
3618	186	4362	223
3670	89	4365	225
3684	187	4367	229
3684	188	4370	230
3684	189	4371	231
3727	190	4373	232
3752	191	4374	224
3752	192	4375	233
3774	194	4422	279
3802	195	4427	234
3803	193	4454	235
3921	196	4500	236
3926	197	4500	237
3928	198	4530	238
3929	199	4563	154
3930	200	4563	155
3934	201	4672	22
3934	202	4745	240
3988	203	4756	241
3993	204	4797	242
3999	205	4879	243
4017	206	4941	245
4151	208	4941	246
4153	209	4968	247
4153	210	4993	280
4157	277	5038	249
4181	211	5110	250
4220	278	5194	251
4228	115	5232	252
4277	213	5272	253
4336	217	5302	254
4338	219	5341	255
4338	220	5351	257
4340	221	5351	258
4340	222	5403	259

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

5425	168	689	21
5427	169	692	263
5525	261	764	24
5588(1)	281	765	23
5588(2)	283	767	25
5588(3)	282	845-A	154
5602	260	845-A	155
5664	84	856	27
5664	85	995	30
5664	86	997	264
5665	82	999	31
5665	87	1016	32
5666	83	1030	266
5666	88	1030	267
5700	174	1155	34
5773	9	1557	40
5774	10	1655	269
5798	33	1656	270
5825	59	1668	45
5840	67	1668	46
5875	99	1669	47
5924	212	1674	49
5925	214	1686	48
5957	248	1716	50
		1718	51
IGI	katalog	1718	52
47	1	1718	53
95	114	1932	54
157	4	1934	55
176	7	1940	272
426	11	2020	57
568	13	2020	58
569	14	2284	268
594	15	2329	60
627	16	2363	61
652	17	2465	62
689	18	2578	63
689	19	2723	37
689	20	2836	64

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

2934	65	5369	173
2934	66	5705	116
2972	67	5739	179
2974	68	5824	276
3095	2	5872	181
3539	76	5872	182
3615	273	5896	183
3627	77	5941	159
3641	79	5942	160
3722	81	5942	161
4235	42	5944	156
4395	94	5945	157
4412	275	5945	158
4416	96	6183	8
4423	98	6237	186
4433	97	6313	89
4435	100	6333	187
4444	101	6333	188
4449	102	6333	189
4489	106	6601	191
4497	108	6601	192
4605	112	6797	201
4661	118	6797	202
4661	119	6799	171
4707	123	6799	197
4707	124	6800	199
4750	131	6801	200
4754	132	6881	196
4922	133	6960	207
4940	134	7155	227
4940	135	7158	228
5017	141	7161	230
5023	142	7162	231
5182	137	7164	232
5185	138	7166	233
5224	162	7170	223
5224	163	7171	224
5357	166	7172	225
5369	172	7210	115

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

7222	277	10302	88
7389	279	10378	261
7422	212	VI 1488-A	9
7565	213	VI 2061-A	46
7637	217	VI 3681-A	0
7640	218	VI 4645-A	55
7643	219	VI 4745-A	28
7643	220	VI 4745-A	29
7648	221	VI 4745-A	30
7648	222	VI 839-B	60
7775	235		
7921	236	R	katalog
7921	237	1109	139
7952	238	1109	140
8037	234		
8349	241	ISTC	katalog
8422	242	ia00019000	22
8684	243	ia00046000	1
8828	245	ia00089000	2
8828	246	ia00121500	265
8869	247	ia00131000	114
8879	248	ia00217000	4
8909	280	ia00242000	7
8986	249	ia00248000	8
9460	251	ia00309100	5
9524	256	ia00309100	6
9552	252	ia00328000	3
9565	253	ia00452600	10
9575	254	ia00452600	9
9631	257	ia00554000	11
9631	258	ia00613000	262
9714	259	ia00721000	12
9874	168	ia00726000	13
10279	82	ia00727000	14
10287	84	ia00759000	15
10287	85	ia00801000	16
10287	86	ia00833000	17
10291	83	ia00871000	18
10300	87	ia00871000	19

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

ia00871000	20	ib00662000	52
ia00871000	21	ib00662000	53
ia00874000	263	ib00927000	54
ia00929000	24	ib00928000	55
ia00930000	23	ib00949000	272
ia00932000	25	ib00999500	56
ia01014100	154	ib01043000	57
ia01014100	155	ib01043000	58
ia01033000	26	ib01108000	146
ia01055000	27	ib01137850	59
ia01157000	28	ib01335000	268
ia01218000	32	ic00025000	60
ia01242000	29	ic00045000	61
ia01268000	30	ic00160000	62
ia01272000	264	ic00278000	63
ia01274000	31	ic00524000	64
ia01308000	266	ic00548000	65
ia01308000	267	ic00548000	66
ia01437300	33	ic00683000	67
ib00022000	34	ic00685000	68
ib00039000	35	ic00732500	69
ib00042000	36	ic00871000	71
ib00162000	37	ic00871000	72
ib00254000	38	ic00871000	73
ib00340000	39	ic01013000	74
ib00437000	40	id00004000	75
ib00457000	41	id00313000	76
ib00557000	269	id00405000	273
ib00559000	270	id00421000	77
ib00560000	271	id00428000	78
ib00564000	43	id00434000	274
ib00564000	44	id00436000	79
ib00579000	45	ie00044000	80
ib00579000	46	ie00113000	81
ib00580000	47	if00132000	84
ib00592000	49	if00132000	85
ib00614000	48	if00132000	86
ib00659000	50	if00134000	82
ib00662000	51	if00134000	87

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

if00136000	83	ih00176000	129
if00136000	88	ih00176000	130
ig00176000	42	ih00199000	131
ig00277000	90	ih00204000	132
ig00366000	94	ih00511000	133
ig00377000	95	ih00535000	134
ig00386000	275	ih00535000	135
ig00391000	96	ih00552000	136
ig00395000	97	ii00027000	91
ig00407000	98	ii00164000	137
ig00419000	99	ii00168000	138
ig00425000	100	ij00104000	139
ig00432000	101	ij00104000	140
ig00441000	102	ij00107000	141
ig00442000	103	ij00110000	142
ig00460000	104	ij00117000	143
ig00477500	105	ij00124000	144
ig00494000	106	ij00131000	145
ig00500000	107	ij00236820	164
ig00504000	108	ij00236840	162
ig00593000	109	ij00236840	163
ig00593000	110	ij00239500	215
ig00603000	111	ij00239500	216
ig00652000	113	ij00260000	147
ig00714000	112	ij00260000	148
ig00081100	149	ij00334500	92
ig00084000	150	ij00334500	93
ig00088720	151	ij00366500	152
ih00040000	118	ij00372200	153
ih00040000	119	ij00431000	166
ih00091000	120	ij00459000	170
ih00094000	121	ij00459000	171
ih00094000	122	ij00462000	172
ih00101000	126	ij00462000	173
ih00101000	127	ij00513000	176
ih00114000	123	ij00528000	177
ih00114000	124	ij00588000	175
ih00115200	125	il00119000	178
ih00176000	128	il00157000	179

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

il00267500	180	ip00084000	115
il00308000	276	ip00094000	208
il00339000	181	ip00099000	209
il00339000	182	ip00099000	210
il00379000	183	ip00103000	277
im00027000	159	ip00177300	211
im00028000	160	ip00250000	279
im00028000	161	ip00254000	278
im00031000	157	ip00291000	212
im00031000	158	ip00366000	213
im00032000	156	ip00367000	214
im00092000	89	ip00486000	219
im00219700	184	ip00486000	220
im00246000	185	ip00488000	221
im00319000	186	ip00488000	222
im00442000	187	ip00492000	218
im00442000	188	ip00503000	226
im00442000	189	ip00503500	227
im00542000	190	ip00507000	228
im00641500	195	ip00509000	229
im00661500	194	ip00512000	230
im00691000	191	ip00513000	231
im00691000	191	ip00515000	232
im00691000	192	ip00517000	233
im00732900	193	ip00523000	223
in00076000	196	ip00525000	224
in00082000	197	ip00526000	225
in00084000	198	ip00717000	235
in00085000	199	ip00831000	236
in00086000	200	ip00831000	237
in00092000	201	ip00844000	217
in00092000	202	ip00886000	238
in00144000	117	ip00952000	234
in00204000	203	ir00142400	239
in00212000	204	ir00167500	240
in00221000	205	ir00184000	241
in00260600	206	ir00273000	242
in00277800	165	is00113000	243
io00028000	207	is00118800	244

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW...

is00307000	245	it00343000	257
is00307000	246	it00343000	258
is00370000	247	it00361000	167
is00390000	248	it00427850	116
is00437000	280	it00446000	259
is00517000	249	it00527000	168
is00584000	70	it00531000	169
is00775000	250	iv00254000	281
it00090500	251	iv00254000	282
it00186000	253	iv00254000	283
it00200000	254	iv00259500	260
it00258000	252	iv00340000	174
it00263000	256	iw00006000	261
it00329000	255		

Brak odniesienia bibliograficznego w IBP

–	 katalog
–	90
–	114
–	145
–	149
–	239
–	244
–	256
–	271
–	276

Bibliografia

Źródła archiwalne

AJG – Archiwum Główne Zakonu Paulinów na Jasnej Górze

AJG dypl. 5.

AJG 34 – *Regestrum expensarum Conventus Clari Montis [...] ab 1641.*

AJG 55 – *Licencje do błogosławienia sakramentu małżeństwa na Jasnej Górze 1911–.*

AJG 64 – *Catalogus patrum ac fratrum Ordinis S. Pauli Imi Eremitae per P. Nepomucenum Parczyński [...] anno 1829 conscriptus.*

AJG 65 – *Catalogus patrum ac fratrum Ordinis S. Pauli I Eremitae ab 1790 professum.*

AJG 66 – *Necrologus in Claro Monte Częstochowiensis conscriptus manu propria Eustachii Hawelski [...] 1868.*

AJG 77 – *Necrologus patrum ac fratrum virorum quam defunctorum ab Anno D[omi]ni 1570.*

AJG 413 – Staszewski N., *Descriptionum bonoru[m] Wiewiec & Wola Wiewiecka [...] tomus primus.*

AJG 414 – Staszewski N., *Continuatio processum [...] Stanislai Dobrzelowski [...] in bonoru[m] Wiewiec & Wola Wiewiecka [...] tomus secundus.*

AJG 442 – *Jasna Góra – Biblioteka.*

AJG 534 – Streska M., *Annalium Eremi-coenobiticorum Ordinis Fratrum Eremitarum S. Pauli Primi Eremitae volumen tertium.*

AJG 537 – *Actorum Provinciae Polonae tomus septimus.*

AJG 554 – *Kopiarz dokumnetów – Pińczów.*

AJG 575 – *Liber privilegiorvm gloriosvm Monasterii Clari Montis Częstochoviansis.*

AJG 590 – *Kopiarz dokumentów Jasnej Góry.*

AJG 741 – *Actorum provinciae tomus primus.*

AJG 742 – *Tomus secundus Actorum Provinciae Polonae.*

AJG 743 – *Actorum Provinciae Polonae tomus tertius.*

AJG 745 – *Actorum Provinciae Polonae tomus IX.*

AJG 767 – *Catalogus librorum Conventus Clari Montis Anno Domini 1614.*

AJG 1346 – *Dobra fundacyjne, dziesięcina dla Mstowa 1516–1700.*

- AJG 1349 – *Siedlec 1285–1801*.
AJG 1385 – *Wiewiec 1521–1796*.
AJG 1417 – *Profesje składane w konwencie nowicjatu Św. Barbary 1649–1686*.
AJG 1418 – *Profesje składane w konwencie nowicjatu Św. Barbary 1687–1694*.
AJG 1421 – *Profesje składane w konwencie nowicjatu Św. Barbary 1731–1739*.
AJG 1422 – *Profesje składane w konwencie nowicjatu Św. Barbary 1745–1752*.
AJG 1432 – *Profesje w Nowicjacie Św. Zygmunta*.
AJG 1435 – *Profesje składane w konwencie nowicjatu Św. Barbary 1767–1769*.
AJG 1466 – *Personalia 1655–1728*.
AJG 1517 – *Św. Zygmunt Częstochowa 1622–1787*.
AJG 1526 – *Brdów 1588–1825, dziesięciny i procesy*.
AJG 2275 – *Personalia prowincji 1656–1926*.
AJG 2404 – *Visitaciones et ordinationes 1577–1743*.
AJG 2996 – *Liber Conventus Pincoviensis Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae, tomus primus*.
AJG 3115 – *Necrologus patrum ac fratrum simul nonnullorum confratrum et benefactorum sacri ac candidi Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae [...] 1932*.
AJG 3618 – *Wielgomłynny 1534–1829*.
AJG 4578 – Zawadzka K., *Dokumentacja konserwatorska. Prace konserwatorskie w Bibliotece OO. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, Częstochowa 1996–1999*.

ASk – Archiwum Klasztoru Paulinów na Skałce

- ASk 9 – *Liber rerum variarum scitu dignorum et memorabilium Conventus Rupellani ad Cracoviam fratrum ordinis s. Pauli Primi Eremitae. Domini 1658*.
ASk 16 – *Materiały historyczne do dziejów Skałki*.
ASk 169 – *Regestrum argenti, vexillorum, librorum, candelaborum*.
ASk 191 – *Index universalis Bibliothecae Conventuys Rupellano-Cracoviensis Sancti Pauli Anachoreseos Principis alphabeica series factus*.
ASk 200 – *Liber perceptarum et expensarum Conventus Rupellani*.

Źródła drukowane

- Bayerische Staatsbibliothek. Inkunabelkatalog*, Bd. 1–5, Reichardt, Wiesbaden 1988–2000.
Bibliothecae Apostolicae Vaticanae. Incunabula, vol. I–IV, Biblioteca Apostolica Vaticana, Citta del Vaticano 1997.

- Catalogue of books printed in the XVth century now in the British Museum*, Parts I–XII, Published by British Museum, London 1908–1985.
- Copinger W.A., *Suplement to Hain's „Repertorium bibliographicum”*. In two Parts, Henry Sotheman and Co., London 1895–1902.
- Estreicher K., Estreicher S., *Bibliografia polska*, T. 1–34, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1870–2000.
- General catalogue of printed books to 1955*, British Museum. Compact edition, T. 1–27, Readex Microprint Corporation, New York 1967.
- Gesamtkatalog der Wiegendrucke*. Herausgegeben von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke, Bd. 1–7, 8 (Lief. 1), Leipzig 1925–1940, Bd. 8 (Lief. 2–5), Bd. 9 (Lief. 1–4), Herausgegeben von der Deutschen Staatsbibliothek zu Berlin, Stuttgart 1973–1979.
- Hain L., *Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur*, vol. 1–2, J.G. Cotta, Stuttgartiae – Jul Renouar, Lutetiae Parisiorum, 1826–1838.
- Incunabula Short Title Catalog*. *The international database of 15th-century European printing* [https://data.cerl.org/istc/_search?query].
- Indice generale degli incunaboli delle biblioteche d'Italia*. A cura del Centro Nazionale d'Informazioni Bibliografiche, vol. 1–3 compilato da T.M. Guarnaschelli e E. Valenziani, vol. 4 compilato da E. Valenziani e E. Cerulli. Libreria dello Stato, Roma 1943–1965.
- Inkunabuły w Bibliotekach Polskich*. *Centralny katalog*, red. A. Kawecka-Gryczowa, T. 1, Pars I–II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków 1970, T. 2, *Uzupełnienia*. *Indeksy*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1993.
- Kawecka-Gryczowa A., *Katalog inkunabułów Biblioteki Zakładu im. Ossolińskich we Wrocławiu na podstawie materiałów K. Piekarskiego*, Zakład im. Ossolińskich, Wrocław 1956.
- Kawecka-Gryczowa A., *Katalog starych druków Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy*, cz. 1, *Inkunabuły*, Wydział Nauki Ministerstwa Oświaty, Warszawa 1949.
- Kawecka-Gryczowa A., *Katalog starych druków Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy*. *Inkunabuły*, wyd. 2 zmienione i uzupełnione, oprac. M. Spandowski, Biblioteka Publiczna miasta stołecznego Warszawy, Warszawa 2005.
- Kocowski B., *Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, cz. 1–3, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Wrocław 1959–1977.
- Lewicka-Kamińska A., *Inkunabuły Biblioteki Jagiellońskiej*. *Katalog przybytków za lata 1962–1967*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”, T. 18, Kraków 1966.
- Lewicka-Kamińska A., *Inkunabuły Biblioteki Jagiellońskiej*, Nakładem Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1962.

- Reichling D., *Appendices ad Hainii–Copinger „Repertorium bibliographicum”. Additiones et emendationes*, fasc. 1–6 plus *Indices fasciculorum*, Sumptibus Iac. Rosenthal Librarii Antiquarii, Monachii 1905–1911.
- Reichling D., *Appendices ad Hainii–Copingeri Repertorium bibliographicum. Supplementum (maximam partem e bibliothecis Helvetiae collectum) cum indice urbium et typographorum. Accedit index auctorum generalis totius operis*, Monasterium Guestphalorum, sumptibus Theissingianis, Monachii 1914.
- Sajó G., Soltész E., *Catalogus incunabulorum que in bibliothecis publicis Hungariae asservantur*, vol. 1–2, In aedibus Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapestini 1970.
- Spandowski M., *Catalogue of Incunabula in the National Library of Poland*, vol. I–II, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2020.

Opracowania

- Adriányi G., *Das Kloster der Pauliner in Pest 1686–1786. Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humboldt, Berlin 2000, s. 203–208.
- Barge H., *Geschichte des Buchdruckerkunst von ihren Anfängen bis zur Gegenwart*, Verlag Philipp Reclam, Leipzig 1940.
- Benzig J., *Die Buchdrucker des 16. und 17. Jahrhunderts im deutschen Sprachgebiet*, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1963.
- Bieńkowska B., *Biblioteka OO. Paulinów w Leśnej (1727–1864)*, „Studia Claromontana” 1988, T. 9, s. 400–414.
- Błażejewicz O., *Samuel Bogumił Linde twórcą biblioteki narodowej*, „Roczniki Biblioteczne” 1974, T. 18, s. 659–669.
- Błońska M., *Próby nowego spojrzenia na dzieje krakowskiej oficyny drukarskiej Szwejpolta Fiola*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 1968, T. 4, s. 51–62.
- Bochenek R.H., *Twierdza Jasna Góra*, Bellona, Warszawa 1997.
- Bogeng G.A.E., *Geschichte der Buchdruckerkunst*, Bd. 1, *Der Frühdruck*, Demeter-Verlag, Hallerau bei Dresden 1930.
- Brown H.F., *The Venetian Printing Press 1469–1800. An Historical Study Based Upon Documents for the Most Part Hitherto Unpublished*, John C. Nimmo, London 1891.
- Bylina S., *Nowa dewocja, postawy wiernych i kult maryjny w Europie Środkowej późnego Średniowiecza*, „Studia Claromontana” 1984, T. 5, s. 110–126.
- Chmielewski M., *Duchowość paulinów w świetle najstarszych traktatów ascetycznych*, „Studia Claromontana” 2009, T. 27, s. 71–102.

- Cichor D., *Dzieje konwentu i klasztoru paulinów we Włodawie 1698–1864*, „Studia Claromontana” 1993, T. 13.
- Clair C., *A History of European Printing*, Academic Press, London 1976.
- Constitutiones religionis S. Pauli Primi Eremitae a Sant[issi]mo D[omino] N[ostro] Papa Urbano VIII Aprobatae et confirmatae*, Romae, Typis S[anctae] Congreg[ationis] de Propaganda Fide 1725.
- Constitutiones religionis S. Pauli Primi Eremitae a Sant[issi]mo D[omino] N[ostro] Papa Urbano VIII Aprobatae et confirmatae*, Typis Francisci Monetae, Romae 1644.
- Czeley-Wybieralska M., *Starodruki medyczne Biblioteki Jasnogórskiej w Częstochowie*, „Archiwum Historii Medycyny” 1976, T. 39 [dodatek samoistny], s. 1–12.
- Czematowicz J., *Książka grecka średniowieczna i renesansowa*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.
- Degórski B., *Św. Paweł Pierwszy Pustelnik w świetle tekstów patrystycznych*, „Studia Claromontana” 1985, T. 6, s. 110–144.
- Długosz J., *Dziejów Polskich ksiąg dwanaście*, T. III–IV, tłm. K. Mecherzyński, Drukarnia „Czasu” W. Kirchmayera, Kraków 1868, <https://doi.org/10.31261/SPiP.2019.15.05>.
- Drukarze dawnej Polski*, T. I, cz. I, *Wiek XV–XVI*, red. A. Kawecka-Gryczowa, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1983, s. 108.
- Elm K., *Quellen zur Geschichte des Paulinerordens aus Kloster Grünwald im Hohschwarzwald in der Stiftsbibliothek von St. Paul im Lavantal*, „Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins” 1972, Bd. 120, s. 91–124.
- Fijałek J., *Zbiór dokumentów Zakonu OO. Paulinów w Polsce. Zeszyt I. 1328–1464*, Nakładem OO. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1938.
- Fischer M., *Bibliotheken in südwestdeutsche Paulinerklöster des 17. und 18. Jahrhunderts*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humboldt, Berlin 2000, s. 63–92.
- Frantz W., *W gnieździe drukarstwa polskiego*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1974.
- Gach P.P., *Kasata zakonów na Śląsku Pruskim*, „Roczniki Humanistyczne” 1978, T. 26, nr 2, s. 233–248.
- Gach P.P., *Mienie polskich zakonów i jego losy w XIX wieku*, Czesław Bielecki Multigrafia Brunetto, Rzym 1979.
- Gach P.P., *Paulini na ziemiach polskich w latach 1773–1914*, „Studia Claromontana” 1987, T. 7, s. 290–313.
- Geldner F., *Die deutschen Inkunabeldrucker. Das deutschen Sprachgebiet*, Bd. 1, Anton Hiersemann, Stuttgart 1968.
- Geldner F., *Die deutschen Inkunabeldrucker. Die fremden Sprachgebiet*, Bd. 2, Anton Hiersemann, Stuttgart 1970.

- Gorzelał M., *Kościół i klasztor pauliński w Beszowej*, „Studia Claromontana” 1989, T. 10, s. 454–478.
- Grzebień L., *Organizacja bibliotek jezuickich od XVI do XVIII wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1975, T. 30, s. 223–278, <https://doi.org/10.31743/abmk.7036>.
- Gyöngyösy G., *Directorium singulorum[m] fratrum officialium Ordinis Sa[n]cti Pauli primi heremite sub regula b[ea]ti Augustini ep[iscop]i militantium*. [Antonius de Bladis, Romae ca. 1520].
- Gyöngyösy G., *Przewodnik dla braci paulinów urzędników. Directorius singulorum fratrum officialium Ordinis S. Pauli Primi Heremiteae B. M. i R.*, tłumaczyli z łaciny K.S. Szafraniec ZP, B. Degórski ZP, wstępem poprzedził i komentarzem opatrzył J. Z[budniewek], „Studia Claromontana” 1998, T. 18, s. 437–502.
- Haebler K., *Handbuch der Inkunabelkunde*, Verlag Hiersemann, Leipzig 1925.
- Hajdukiewicz L., *Mucharski Piotr*, w: *Polski słownik bibliograficzny*, red. R. Rostworowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1977, T. 22, s. 241–243.
- Hieronim ze Strydonu Św., *Żyoty mnichów, Pawła, Hilariona, Malchusa*. Przekład, wstęp i opracowanie B. Degórski OSPPE, „Źródła Monastyczne”, T. 10, Wydawnictwo Benedyktynów, Tyniec 1995.
- Horodyjski B., *Zarys dziejów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej*, w: *Studia nad książką poświęconę pamięci K. Piekarskiego*, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1951, s. 295–341.
- Horváth I., *A klastrompusztai rom eredete. (Adatoka pálos rend történetéhez)*, w: *Esztergom évlapjai. Annales Strigonienses 1981*, Esztergomi Balassa Bálint Társaság, Esztergom 1981, s. 59–76.
- Jagosz M., *Przedrozbirowe procesje wawelskie ku czci św. Stanisława biskupa i męczennika*, „Studia Claromontana” 1997, T. 17 s. 38–126.
- Kamińska-Axer M., Sosińska-Trawińska M., *Starodruki medyczne Biblioteki Jasnogórskiej w Częstochowie*, „Archiwum Historii Medycyny” 1977, T. 40, z. 1, s. 115–124.
- Kapr A., *Johannes Gutenberg. Persönlichkeit und Leistung*, Urania-Verlag, Leipzig 1986.
- Karpowicz M., *Nowe spojrzenie na fresk biblioteki jasnogórskiej i jego autora Giuseppe Viscontiego*, „Studia Claromontana” 2007, T. 25, s. 667–682.
- Kirchhoff A., *Die Entwicklung des Buchhandels in Leipzig. Bis in das zweite Jahrzehnt nach Einführung der Reformation*, Hansebooks GmbH, Norderstedt 2017 [przedruk wydania z 1885 roku].
- Kiszban E., *A Magyar Pálosrend történte, Pálos kolostor kiadása*, Budapest 1940.
- Kowalska-Urbankowa Z., Zbudniewek J., *Katalog rękopisów Biblioteki Paulinów w Krakowie na Skalce*, „Studia Claromontana” 1988, T. 8, s. 269–500.
- Kózi-Horváth J., *A pesti pálosok könyvtára*, „Katolikus Szemle” 1929, T. 43, s. 600–607.
- Kurpik W., *Częstochowska Hodegetria*, Wydawnictwo Paulinianum, Częstochowa 2020.

- Legipont O., *Dissertationes philologico–bibliographicae, in quibus de adornanda et ornanda Bibliotheca, nec non de manuscriptis, librisque rarioribus et praestantioribus ac etiam de archivo in ordinem redigendo [...] deque rei nummariae, ac musices studio [...] disseritur*, Impensis Pauli Lochneri & Mayeri, Norimbergae 1746.
- Lülfing H., *Leipziger Frühdrucker*, Otto Harrassowitz, Leipzig 1959.
- Łętowski L., *Wiadomość krótka o bibliotekach i zbiorach książek polskich za naszego wieku: jak i gdzie, u kogo?*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1963, T. 6, s. 343–360, <https://doi.org/10.31743/abmk.6417>.
- Łuniewski J., *Biblioteki paulińskie polskiej prowincji w okresie kasaty zakonów, w: Wspólnota pamięci: studia z dziejów kultury ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. J. Gwioździk, J. Malicki, Biblioteka Śląska, Katowice 2006, s. 323–336.
- Łuniewski J., *Zabytkowy księgozbiór Biblioteki Jasnogórskiej: analiza bibliologiczna i konserwatorska*, Uniwersytet Śląski, Katowice 2003 [rozprawa doktorska].
- Mazurczak U., *Panorama Konstancynopola w Liber chronicarum Hartmanni Schedla (1493). Miasto idealne – memoria chrześcijaństwa*, „Vox Patrum” 2018, T. 70, s. 499–525.
- Mozga J., *Dzieje Konwentu Paulinów w Brdowie*, „Studia Claromontana” 1984, T. 5, s. 394–470.
- Nabiątek K., *Kto założył miasto Częstochowę? Przyczynki do urbanizacji Małopolski w XIV wieku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechnie” 2019, T. 11, s. 85–118, <https://doi.org/10.31261/SPIP.2019.15.05>.
- Niedźwiedź A., *Obraz i postać. Znaczenia wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005.
- Oates J.C.T., *A Catalogue of the fifteenth-century printed books in the University Library Cambridge*, Cambridge University Press, Cambridge 1954.
- Ogierman L., *Drukarze i nakładcy jasnogórskich inkunabułów*, Koło Naukowe Sodalitas Bibliologica Silesiana, Wydawnictwo Pracownia Ochrony Książek, Katowice 2005.
- Ogierman L., *Drukarze i nakładcy z Bazylei w inkunabułach z Biblioteki Jasnogórskiej w Częstochowie*, w: *O etosie książki: studia z dziejów bibliotek i kultury czytelniczej*, red. T. Wilkoń, Katowice 2017, s. 175–188.
- Pasternak F., *Historia kodyfikacji konstytucji Zakonu Paulinów od 1308 do 1930 r.*, „Nasza Przyszłość” 1969, T. 31, s. 11–74.
- Pasternak F., *Powstanie zakonu Paulinów i jego najstarsze reguły*, „Prawo Kanoniczne” 1967, T. 10, z. 1–2, s. 193–220, <https://doi.org/10.21697/pk.1967.10.1-2.07>.
- Piekarski K., *Książka w Polsce w XV i XVI wieku*, Kraków 1931.
- Pietras L., *Biblioteka jasnogórska w XVII–XVIII wieku*, „Studia Claromontana” 1985, T. 6, s. 384–398.
- Pietras L., *Biblioteka jasnogórska*, „Jasna Góra” 1985, z. 7, s. 55–63.

- Pietras L.T., *Kilka uwag do „Programu ikonograficznego dekoracji malarskich w sali Biblioteki Klasztoru Jasnogórskiego”*, „Studia Claromontana” 2005, T. 23, s. 641–648.
- Pirożyński J., *Drukarstwo krakowskie XV–XVI wieku*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975.
- Pirożyński J., *Johannes Gutenberg i początki ery druku*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2003.
- Płatek J.S., *Początki Zakonu św. Pawła Pierwszego Pustelnika*, Paulinianum Wydawnictwo Zakonu Paulinów, Częstochowa 1989.
- Poczet burmistrzów miasta Kazimierza przy Krakowie ze Stradomiem (1366–1802) i miastem żydowskim (do 1802)*, red. B. Kasprzyk, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2013.
- Redgrave G.L., *Erhard Ratdolt and his work at Venice*, Chiswick Press, London 1899.
- Rogledi-Manni T., *La Tipografia a Milano nel XV secolo*, Leo S. Olschki Editore, Firenze 1980.
- Rożek M., *Kościelne fundacje Jana Długosza*, „Analecta Cracoviensia” 1980, T. 12, Kraków, s. 317–331, <https://doi.org/10.15633/acr.3019>.
- Sarbak G., *Das Buch und Bibliothekswesen der Pauliner im Mittelalter*, w: *Beiträge zur Geschichte des Paulinerordens*, Hrsg. K. Elm, „Berliner Historische Studien”, Bd. 32, Duncker & Humboldt, Berlin 2000, s. 41–62.
- Schramm A., *Der Bilderschmuck der Frühdrucke*, Bd. 19, *Die Straßburger Drucker*, Teil 1, *Johann Mentelin, Heinrich Eggstein, Georg Husner, Heinrich Knoblochzer (in Straßburg und Heidelberg)*, Martin Schott, Jakob Eber, Verlag von Karl W. Hiersemann, Leipzig 1936.
- Schramm A., *Der Bilderschmuck der Frühdrucke*, Bd. 20, *Die Straßburger Drucker*, Teil 2, *Johannes Grüninger, Johann Prüss, Martin Flach, Peter Attendorn, Thomas Anshelm, Bartholomäus Kistler, Friedrich Ruch von Dumbach, Mathis Hupfuff, Wilhelm Schaffener, Johann Schott, Matthias Brant*, Verlag von Karl W. Hiersemann, Leipzig 1937.
- Sebastiani V., *Johann Froben, printer of Basel: a biographical profile and catalogue of his editions*, Brill, Leiden–Boston 2018.
- Seruga J., *Jan Haller: wydawca i drukarz krakowski (1467–1525)*, Towarzystwo Miłośników Historji i Zabytków Krakowa, Kraków 1933.
- Skalski P., *Biblioteka klasztoru paulinów w Krakowie na Skałce do połowy XIX wieku*, „Studia Claromontana” 2005, T. 23, s. 273–564.
- Sperka J., *Nieznane fakty dotyczące napadu na klasztor Paulinów w Częstochowie w 1430 roku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechnie” 2009, T. 1, s. 152–176.
- Stypułkowska B., *Pustelnicy jako przedstawiciele indywidualnej formy życia konsekrowanego*, „Analecta Cracoviensia” 2018, T. 50, s. 125–160.
- Sukiennik E., *Księgozbiór klasztoru paulinów w Oporowie według katalogów bibliotecznych z XVIII wieku*, „Saeculum Christianum” 2019, 26, T. 1, s. 115–145.

- Szafranec K.S., *Fundacja Paulinów na Skalce*, „Studia Claromontana” 1997, T. 17, s. 307–328.
- Szafranec K., *Konwent Paulinów Jasnogórskich 1382–1864*, Instytut Studiów Kościelnych, Rzym 1966.
- Szafranec K., *Z dziejów Jasnej Góry. Próba wyjaśnienia genezy klasztoru i sanktuarium w świetle analizy źródeł historycznych*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1980.
- Szapak J., *Biblioteki paulinów polskich w XVIII wieku: zarys problematyki*, w: *Codziennosc i niecodziennosc oświeconych*, T. 1, *Przyjemności, pasje i upodobania*, red. B. Mazurkowska, M. Marcinkowska, S. Dąbrowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 65–75.
- Szejnkowska H., *Książka drukowana w XV–XVIII wieku. Zarys historyczny*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa–Wrocław 1980.
- Świdziński S., *Constitutio Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae iuxta textum ante annum 1643 conscriptum: historia – textus – sententia*, „Archivum Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae. Fontes 1”, Augustiae Trevirorum 1973.
- Świdziński S., *Sprawozdanie z prac porządkowych w Archiwum Klasztoru OO. Paulinów na Skalce w Krakowie (1957–1959)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1961, T. 2, nr 1–2, s. 289–293, <https://doi.org/10.31743/abmk.6211>.
- Voulliéme E., *Die deutschen Drucker des fünfzehnten Jahrhunderts*, Druck und Verlag der Reichsdruckerei, Berlin 1922.
- Wagner S., *Bekannter Unbekannter – Johannes Gutenberg, w: Gutenberg. Aventura und Kunst. Vom Geheimunternehmen zur Medienrevolution Gebundene Ausgabe*, Verlag Hermann Schmidt, Mainz 2000, s. 114–143.
- Wiesiołowski J., *Fundacje paulińskie XIV i XV wieku na tle ruchu fundacyjnego klasztorów w Polsce*, „Studia Claromontana” 1985, T. 6, s. 145–159.
- Wilhelmi T., *Johann Bergmann von Olpe in Basel*, „Olpe in Geschichte und Gegenwart” 1994, T. 2, s. 72–87.
- Witkowska A., *Kult jasnogórski w formach pątniczych do połowy XVII wieku*, „Studia Claromontana” 1984, T. 5, s. 148–223.
- Wójcik Z., *Tło historyczne obrony klasztoru jasnogórskiego w roku 1655*, w: *Częstochowa. Dzieje miasta i klasztoru jasnogórskiego*, T. 1, *Okres staropolski*, red. F. Kiryk, Urząd Miasta Częstochowy, Częstochowa 2002, s. 301–335.
- Wyczawski H.E., *Mikołaj z Wilkowiecka*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, red. H.E. Wyczawski, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1982, T. 3, s. 123–124.
- Wyczawski H.E., *Biblioteki parafialne w diecezji krakowskiej u schyłku XVI wieku*, „Polonia Sacra” 1953/1954, T. 6, s. 114–142.
- Zaretski O., *Die Kölner Bilderbibel und die Beziehungen des Druckers Nikolaus Goetz zu Helman und Quentel*, „Zeitschrift für Bücherfreunde. Monatshefte für Bibliophilie und verwandte Interessen” 1906–1907, Bd. 10, Bielefeld, Leipzig, s. 101–113.

- Zbudniewek J., *Andrzej Zymiciusz, nieznanany dziejopis obrazu jasnogórskiego*, „Zeszyty Historyczne Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie” 1997, T. 4, s. 489–497.
- Zbudniewek J., *Dzieje konwentu paulinów w Starej Wsi 1728–1768*, w: *Chwalcie z nami Panią Świata. Z dziejów Kościoła na ziemi brzozowskiej*, red. L. Grzebień, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Kraków 1986, s. 47–78, 306–313.
- Zbudniewek J., *Gołdonowski Andrzej*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, red. H.E. Wyczawski, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1981, T. 1, s. 552–554.
- Zbudniewek J., *Katalog Archiwum Klasztoru Paulinów w Krakowie na Skatce*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1995, T. 64, s. 83–363, <https://doi.org/10.31743/abmk.8596>.
- Zbudniewek J., *Kopiarz dokumentów konwentu Paulinów w Wieruszowie*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1973, T. 26, s. 199–261, <https://doi.org/10.31743/abmk.6996>.
- Zbudniewek J., *Nieszporkowicz Ambroży Szymon*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, red. H.E. Wyczawski, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1982, T. 3, s. 210–212.
- Zbudniewek J., *Paulini na przełomie XIV i XV wieku*, w: *Książe Władysław Opolczyk, fundator klasztoru paulinów na Jasnej Górze*, red. M. Antoniewicz, J. Zbudniewek, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007, s. 119–178.
- Zbudniewek J., *Paulini wczoraj i dzisiaj*, „Studia Claromontana” 2007, T. 25, s. 5–288.
- Zbudniewek J.H., *Katalog domów i rezydencji polskiej prowincji paulinów*, „Nasza Przyszłość” 1969, T. 31, s. 181–228.
- Związek J., *Mikołaj z Wilkowiecka i jego działalność kaznodziejsko-literacka*, „Studia Historyczne” 1968, T. 1, s. 9–106.

Na okładce:

Wnętrze Biblioteki Jasnogórskiej. Źródło: *Widoki Częstochowy i Jasnej Góry z opisem*.
Widoki rysował z natury Władysław Dmóchowski. Opis ułożył Bronisław Grabowski,
Warszawa 1876.

Redaktor
Agata Sowińska

Projekt okładki, układ typograficzny oraz łamanie
Paulina Dubiel

Korekta
Marzena Marczyk

Redaktor inicjujący
Przemysław Pieniążek

Copyright © 2023 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzymyamy otwartej nauce

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Łuniewski, Jarosław

Inkunabuły w zbiorach paulinów polskich :

katalog i opracowanie / o. Jarosław Łuniewski

OSPPE. – Wydanie I. – Katowice : Wydawnictwo

Uniwersytetu Śląskiego, 2023

<https://doi.org/10.31261/PN.4190>

ISBN 978-83-226-4358-7

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-4359-4

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

<https://wydawnictwo.us.edu.pl>

e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Liczba arkuszy drukarskich: 18,5. Liczba arkuszy wydawniczych: 15,5. PN 4190.
Publikację wydrukowano na papierze Munken Lynx 100 g, vol. 1.13. Do składu użyto krojów
pisma Karmina, Karmina Sans (autorstwa Veroniki Burian & José Scaglione) /
TypeTogether) oraz Essay Text (autorstwa Stefana Ellmera / TypeTogether).

Druk i oprawę wykonano w drukarni volumina.pl Sp. z o.o.

(ul. Księcia Witolda 7–9, 71-063 Szczecin)

Egzemplarz bezpłatny

ISBN 978-83-226-4359-4

Więcej o książce

